

Skupni cilji nesporni

IO Medobčinske gospodarske zbornice za Dolenjsko ocenil cilje in naloge 4 dolenskih občin

O predlogu dogovora o skupnih temeljnih planov občin Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje za obdobje 1981 - 1985 je v ponedeljek razpravljala izvršni odbor Medobčinske gospodarske zbornice za Dolenjsko in ocenil, da lahko predlog, tak kot je, z nekaj dodatnimi pripombami pride pred skupščino Medobčinske gospodarske zbornice v februarju.

Ob nekaterih pripombah je bilo poudarjeno, da so pri sestavi predloga kot prednostna zapisali tista področja, ki so zares v skupnem interesu vseh štirih dolenskih občin (gospodarstvo, ki naj se preusmerja k proizvodnji in storitvam z višjim dohodkom, agroživilstvo, gozdarstvo, trgovina, turizem in gostinstvo, razvoj proizvodne in storitvene obrti, izboljšanje cestnega in železniškega prometa, ptt omrežja, itd.), pri čemer naj bi bilo posebej omenjeno tudi gradbeništvo in industrija gradbenega materiala.

Na ponedeljkovi seji izvršilnega odbora Medobčinske gospodarske zbornice za Dolenjsko je bilo v razpravi tudi slišati, da so ob obravnavanju samoupravnih sporazumov o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti prevladala mnenja, da je predvidena obremenitev gospodarstva za naslednje srednjeročno obdobje izjemno velika, precej večja od dosedanje. Vendar pa ob tem niti v združenem delu niti v skupnostih, ki so programe izdelale, ne vedo natančno, kolikšna je dejanska ta celotna „velika obremenitev“ gospodarstva.

Obravnavali so tudi predlog dogovora o nalogah Gospodarske zbornice Slovenije, splošnih združenj in medobčinskih gospodarskih zbornic za izvajanje dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1981, ki kot eno bistvenih nalog Medobčinske gospodarske zbornice navaja vključevanje v presojo poslovanja posameznih organizacij združenega dela in spoštovanje dogovora, po katerem smejo sredstva za osebne dohodke v ozdih materialne pro-

izvodnje rasti za 5 odstotkov počasneje od rasti dohodka, v družbenih dejavnostih pa v skladu z opravljenim delom, vendar največ do rasti sredstev za osebne dohodke v materialni proizvodnji. Izvršni odbor je tudi prevzel nalogo, da začne akcijo za ureditev perečih vprašanj na področju prevoza na delo, ki se utegnejo ob podražitvi naftnih derivatov še zaostri, ter pri pobudi, da se poveča zbiranje različnih odpadkov.

Z. L.-D.

OKREPILI OSNOVNE ORGANIZACIJE ZK

Pred novim letom so v Sevnici na posvetu sekretarjev osnovnih organizacij ZK slavnostno sprejeli 22 novih članov. Razveseljuje je, da bo po več novih članov okrepilo nekatere doslej maloštevilne organizacije, npr. na osnovni šoli na Blanci. Več novih članov so dobili v osnovno organizacijo tozda gradbene operativne sevniskega Betona in osnovne organizacije Lisce. Med novimi člani je več žensk in mladih. Zal v nekaterih osnovnih organizacijah, kjer bi ravno tako morali članstvo osvežiti, a tega niso storili že vrsto let, ne sledijo tem zgledom.

Življenjska, bolj učinkovita

Medobčinski svet SZDL za Dolenjsko zahteva: „Med ljudi z resnico, ne s slepomišljenjem! Vsako vprašanje s programskih koferenc ne sme ostati brez odgovora!“

Na Dolenjskem ugodno ocenjujejo programsko sejo RK SZDL, ki je bila 21. januarja v Ljubljani. V komentarjih in udarjajo, da je postala SZDL še bolj življenjska in učinkovita. Dokazala je, da ni nikakršna organizacija za reševanje socialnih in tem podobnih vprašanj, kar ji hočejo nekateri nalepiti, marveč pomemben dejavnik, brez katerega bi ne bilo moč dobiti bitko za stabilizacijo, uresničiti gospodarsko in družbeno petletko.

Se posebej živo o dmevajo besede predsednika Mitje Ribičiča, ki je poudaril, da so delavci in občani odgovorneje začutili, kako so moč našega političnega sistema, naša trdnost in varnost odvisni od njih samih. Novo gradimo s preseganjem preživelega in nesprejemljivega, vendar pa potrebne kritike ne uveljavljamo z administrativnim in ukrepi.

Dva dni zatem, 23. januarja, so na seji Medobčinskega sveta SZDL za Dolenjsko v Novem mestu obravnavali, kar se je dogajalo na program-

SPRETNI KOLIČI - Posnetek je s praznika posavskih vin na Bizeljskem. Pireditev je vsako leto v drugem kraju. Za Bizeljskim bo spet na vrsti Čatež in za njim Kostanjevica. Na Bizeljskem, kjer je največ vinogradnikov, se krajani še posebej potrudijo, da ji dajo pečat izvirmosti in domačnosti. Vsaka vas se je v veselem sprevedu drugače predstavila. (Foto: Jožica Teppey)

SEVNICA: POD PISOVANJE USPELO

V ponedeljek, 26. januarja, so v Sevnici podpisovali družbeni dogovor o temeljnih planu razvoja občine za naslednjih pet let. Od 101 podpisnika je dogovor na tem skupnem podpisovanju podpisalo 65 nosilcev planiranja. Predvidevajo, da tudi s preostalimi 36 podpisniki ne bo težav. Med zamudniki je le nekaj krajevskih skupnosti, nekateri kolektivi s sedežem v drugih občinah ali takih, ki so bili ta dan opravičljivo zadržani.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Umrl je Karel Šterban

Iztekla se je življenjska pot revolucionarja, komunista, borca NOV in družbeno političnega delavca Karla Šterbana s Senovega. Rodil se je 14. oktobra 1904 v družini malega kmeta v laški občini. Kot sedemnajstletnik se je zaposlil v hrastniškem rudniku. V revirjih se je kmalu pridružil revolucionarnemu delavskemu gibanju in se izgrajeval v aktivnega borca za napredne ideje in interese delavskega razreda. Njegova revolucionarna dejavnost ga je že 1922 pripeljala v SKOJ, šest let kasneje pa je postal član KPJ.

Leta 1939 so ga kot delavskega zaupnika druge skupine rudarjev v Hrastniku skupaj s tridesetimi drugimi rudarji odpustili. Prebil je tri tedne v ljubljanskih zaporih in 1940 prišel za kruhom na Senovo. Zaposlil se je v rudniku. Tam je nadaljeval svoje revolucionarno delo med rudarji in na območju Krškega in Posavja, saj je takoj po prihodu postal partijski sekretar organizacije Senovo - Breštanica. V maju 1941 je bil Šterban med organizatorji partijske konference na Penku pri Breštanici. Nanjo so prišli komu-

nisti iz Posavja, zastavili delo OF, organizacijo narodnoosvobodilnega gibanja, zbiranja orožja ter dokončne priprave na začetek oboroženega odpora.

Revolucionar Karel Šterban je tudi vse povojno obdobje zavzeto opravljal odgovorne družbene po litične dolžnosti. Bil je nosilec partijske spomenice 1941, številnih odlikovanj in priznanj, rezervni vojaški starešina, član sveta republike in do zadnjega dne predsednik občinskega odbora ZB NOV Krško ter predsednik medobčinskega odbora ZB NOV Posavje.

Lanska posavska bela vina boljša od rdečih

Uspešen praznik vina

Na Bizeljskem so 22. januarja razglasili zmagovalce na razstavi posavskih vin. Največ točk za bizeljsko rdečo vino si delita Barbara Gregl iz Drenovca in Stane Nunčič iz Krškega, za bizeljsko belo je do bila najvišjo oceno Erika Nepužian z Bizeljskega, za cviček Agrokombinat iz Krškega, za modro frankinjo Zvonko Kovačič iz Krškega, za dolensko belo Stane Lekše z Velikega Trna, za virštanjsko rdečo Franc Debeljak iz Hrašnja, za virštanjsko belo Maks Štravs iz Virštanja in za zagorca Ivica Kišak iz Klanjca.

Vino so letos ocenjevali po okoliših. Kakovost letnika 1980 je za spoznanje pod povprečjem, na kar so vplivale neugodne vremenske razmere in izredno

Ferdo Šepetavc, predsednik ocenjevalne komisije: Vino smo ocenjevali po mednarodni metodi, ki predvideva največ po štiri točke za barvo in prav toliko za vonj ter največ 12 točk za okus.

bogata trgatev. Slabo so dozorele zlasti visokorodne sorte, kot je na primer žametna črnina. Bela vina so letos boljša od rdečih, rdeča pa so dobra predvsem tista z več modre frankinje.

Komisija je prejela v ocenjevanje 256 vzorcev, vendar jih je zaradi boleznih, napak, nepravilne oznake in zaradi prenizke ali previsoke alkoholne stopje 38 takoj izločila.

Diplome je prisodila tistim vino gradnikom, katerih vina so dobila vnaprej dogovorjeno število točk: po 14,5 za bizeljsko belo, 13,8 za bizeljsko rdečo, 14 za cviček, 14,5 za dolensko belo, 13,8 za virštanjsko rdečo, 14,5 za virštanjsko belo, 14 za sortna rdeča, 14,5 za sortna bela in 14 za vina iz Hrvaškega Zagorja.

Komisija je ocenila 78 vzorcev belega in 49 vzorcev rdečega bizeljsčana, 42 vzorcev cvička, tri dolenska bela vina, 7 virštanjskih rdečih in 13 virštanjskih belih vin, 17 sortnih rdečih in 6 sortnih belih vin ter 3 vzorce zagorskih vin.

JOŽICA TEPPEY

Sani iz mode /?/ - krušne peči ostajajo

Dolge letošnje počitnice, ki jim res ni kaj pregovarjati, da s snegom niso bile radodarne, se počasi iztekajo in spet bo treba sestiti v šolske klopi. Ana, Roman, Jože, Lojze, Tatjana in Robert iz Gornjega Mokronoga po sankanju in smučanju kaj radi zlezejo na toplo kmečko peč, da se jim otrdeli udje nekoliko ogrejejo, potem pa hite nazaj na grič. Kot zanimivost posebne vrste omenimo Romanov in Robertov pa tent „senenega bobna“, ki ga lahko naredi prav vsak, ob tem pa še upošteva navodila o vsesplošnem varčevanju. S takim podložkom Roman in Robert zganjata prave vragolije, saj je vsa zadeva zelo okretna, pa še sedež je gosposko mehak. Najbolj so vesele njune matere, saj ob vsem tem hlače ostanejo popolnoma cele. Da otroška fantazija ne pozna meja, pove tudi to, da povsem na drugem koncu občine, v Novem mestu otroci podkladajo pod zadnji plat stare gume

Ne čakati pobud „od zgoraj“

Na seji medobčinskega sveta ZS za Dolenjsko so govorili o nalogah sindikatov - D odgovor o skupnih temeljnih planu dolenskih občin je treba uresničiti

Preden so zastavili svoj delovni program, ki vsebinsko in rokovno sega do druge polovice tega leta, in po tehtni razpravi soglašali z usmeritvami dogovora o skupnih temeljnih planu dolenskih občin, so si člani medobčinskega sveta sindikatov za Dolenjsko zadnji petek v Semicu ogledali tamkajšnjo Iskrino tovarno kondenzatorjev; seznanili so se z uspehi

pa tudi težavami delovnega kolektiva, ki zaposluje blizu 1.500 ljudi in si prizadeva doseči čim boljše izvozne rezultate, ob tem pa teži k izpopolnitvi lastne tehnologije, izobraževanju kadrov ipd.

Hotenja po usatitvi gospodarstva nalagajo velike in odgovorne naloge tudi sindikatov, zato si bo medobčinski svet kot vzpodbujevalno in usklajevalno telo prizadeval, da

sindikati nalog ne bodo le načrtovali, temveč tudi uresničevali. Živite! (Nadaljevanje na 4. strani)

Nadaljevalo se bo suho in hladno zimsko vreme.

Združene države Amerike so z odprtimi srci in solzami v očeh pozdravile nekdanje talce, ki so morali prebiti v ujetništvu natanko 444 dni, predno so znova občutili slast svobode.

Toda njihova vrnitev je znova povzročila neprijetne razprave – to pot po zaslugi ameriških televizijskih novinarjev, ki so obtožili general-

duhove. Zadnje soboto se je pozivu sindikata solidarnost, naj ne delajo, odzvalo po nepopolnih ocenah nekako šestdeset odstotkov poljskih delavcev. Komentator poljske televizije je ob tem ugotovil, da ni ne zmagovalcev in ne poražencev, da pa so izgubili vsi, zakaj Poljska je utrpela zaradi nedelavne sobote gospodarsko izgubo.

Sovjetski tisk je zaradi stavke poljskih delavcev obtožil sindikat Solidarnost (prvič s takimi besedami) kot desno protisocialistično krilo. Hkrati so obtožili tudi ameriško sindikalno zvezo, da pomaga poljskim delavcem in jih spodbuja k nadaljnjim stavkam, pri čemer so dodali, da so ameriški sindikati (natančneje osrednja zveza) zgolj podaljšana roka centralne obveščevalne agencije.

Ameriški talci naposled doma

nega sekretarja Združenih narodov dr. Kurta Waldheima, da je napak posredoval pri iranskih oblasteh za njihovo izpustitev.

Obtožbe so bile tako ostre, da se je moral Waldheimu postaviti ob bok tudi nekdanji ameriški predsednik Jimmy Carter. Ta je dejal, da se je generalni sekretar svetovne organizacije pošteno trudil, da pa pri tem žal ni dosegel nobenega uspeha – ampak tudi napake ne.

Hkrati pa je nova ameriška administracija v radno (pred tem pa na različne načine tudi neuradno) protestirala pri sovjetskih oblasteh zaradi pisanja sovjetskega tiska v zadnjih dnevih ujetništva talcev. Tedaj so namreč sovjetski časniki in radio ter televizija v najbolj občutljivi fazi pogajanj o talcih poročali, da pripravljajo Združene države Amerike o borovnen napad na Iran, kar je po mnenju ameriške strani še dodatno zapletlo zaključne pogovore o izpustitvi talcev.

To ni tudi brez širšega pomena, zakaj Reaganova vlada in sovjetsko vodstvo sta zdaj na točki, ko bo treba navezati delovne stike in začeti uravnavati medsebojne odnose.

POLJSKE SOBOTE ZNOVA BURILJO DUHOVE

Medtem pa na Poljskem proste sobote znova burijo

KITAJSKA: SMRTNE KAZNI Z ODLOKOM

Zaradi „spodkopavanja diktature proletariata, organiziranja in vodenja protirevolucionarne klike in škodovanja državi ter ljudstvu“ je sodišče v Pekingu obsodilo na smrt 67-letno vdovo pokojnega kitajskega predsednika Mao Zedonga Jiang Qing, enako kazni pa so izrekli tudi njenemu najbližjemu sodelavcu 63-letnemu Zhang Chungiau. Toda smrtno kazni so odložili za dve leti, da bi tako obsojenima dali možnost poboljšanja. Obama so hkrati odvzeli tudi vse politične pravice.

Na različne zaporne kazni (od 16 do dosmrtnje ječe) so obsodili tudi več drugih oseb iz kroga tako imenovane bande četverice.

Sodba je pomembna zaradi tega, ker pomeni doslej najodločnejši javni obračun s celotnim obdobjem tako imenovane kulturne revolucije.

Posredno izraža ta sodba tudi sedaj veljavna stališča do nekdanjega predsednika Mao Zedonga, ki je vodil državo v času kulturne revolucije.

JANEZ ČUČEK

ZNOVA BOJI V SALVADORJU – V Salvadorju, najmanjši (za Slovenijo veliki) toda najbolj gosto naseljeni (okoli 5 milijonov prebivalcev) državi Srednje Amerike, so se znova razplamtel boji med uporniki demokratične revolucionarne fronte in vladnimi enotami. Boji trajajo že dalj časa in je v njih padlo več tisoč ljudi, toliko neoboroženih prebivalcev pa so pobile tudi enote vojaške hunte, ki vladajo v Salvadorju. Na sliki: skupina upornikov v Salvadorju. (Telefoto: UPI)

Na poljih uspeva naša nafta

Kako do zadostnih količin energije? Menjave hrane za nafto z neuvrčenimi

Zvezni izvršni svet, zvezna gospodarska zbornica in stalna konferenca mest Jugoslavije so lani končno sestavili dolgoročni program varčevanja z energijo. Toda takšni programi – Slovenija ima svojega že štiri leta – seveda ne bodo obrodili rezultatov že letošnjo zimo, ko se bomo hočeš nočeš morali še naprej greti s takšno kurjavo, kakršno smo si lahko preskrbeli. Škoda je le, da besedi energetikov, ki so že zdavnaj terjali boljše instalacije in merjenje porabljene toplote v stanovanjih, niso dovolj pristuhnila gradbini.

Vse bolj se zavedamo, da je premog kot osnova za gradnjo novih termoelektrarn najpomembnejši vir energije, še zlasti, ker s kurjenjem premoga v mestih vse preveč zstrupljamo zrak. V prihodnjem petletnem obdobju bi se zato morala proizvodnja premoga po načrtih podvojiti, to je povečati za 30 milijonov ton. Največji del te proizvodnje je namenjen prav proizvodnji elektroenergije. Termoelektrarne na mazut in plin pa bi bilo treba povsod, kjer je mogoče, preusmeriti na trda goriva in prenehati z gradnjo novih.

Pozabiti pa tudi ne smemo, da imamo v Jugoslaviji še vedno velike možnosti za razvoj hidroenergije, saj smo doslej izkoristili samo 40 odstotkov zmogljivosti naših rek. Izgradnja vodnih elektrarn bo treba pospešiti zlasti v steku Drine, Neretve, Cetinje, Save in Vardarja. Moč neizkoriščenih padcev pri nas ocenjujejo na 112 elektrarn s skupaj

256 megavati. Nafta in plin iz uvoza vedno bolj obremenjujeta našo bilanco, zato ju bomo, kot vse kaže, izkoriščali predvsem v petrokemiji, v energetske namene pa samo tam, kjer ju ni mogoče zamenjati z domačo energijo.

Več pozornosti bomo v prihodnjih letih morali posvetiti tudi raziskavam in proizvodnji nuklearnih surovin. Preusmeritev proizvodnje energije terja torej ponovno proučitev investicijskih načrtov in

njihovo prilagoditev novim razmeram doma in v svetu. Razvoja energetike tudi ni možno planirati na „kratek rok“, od danes na jutri, ker so obdobja gradnje elektrarn zelo dolga. Zato bomo morali novi srednjeročni plan razvoja v celoti vključiti v pripravljane dolgoročne, razvoj energetike uskladiti z rastjo celotnega gospodarstva, več pozornosti kot doslej pa posvetiti tudi znanstveno-raziskovalnemu delu. To povezovanje je bilo doslej bolj slabo. Če ima združeno delo kje skupen interes, ga ima prav na področju energetike, ki opredeljuje njegovo prihodnost in perspektivo.

Če se želimo izogniti pomanjkanju energije, pa moramo poleg izgradnje novih elektrarn, varčevanja in smotne porabe energije v največji možni meri razvijati proizvodnjo hrane, ki bi jo lahko zamenjali za nafto. Zaradi svoje neuvrčene politike je namreč Jugoslavija razvila ekonomske odnose in si pridobila prijatelje tudi med državami izvoznicami nafte, od katerih je večina prav tako neuvrščena. Dosedanji dvostranski odnosi s temi državami so dali dobre rezultate, vendar je obojestranski interes za sodelovanje mnogo večji. Tako se je rodila ideja, da bi, preprosto povedano, nafto zamenjali za hrano.

VINKO BLATNIK

TELEGRAMI

NEW YORK – Koordinacijski biro neuvrčenih držav se je sestel v New Yorku v vlogi pripravjalnega odbora za ministrsko konferenco. Na sestanku so obravnavali vprašanja, ki so v zvezi z bližnjim ministrskim srečanjem v New Delhiju.

MADRID – V napadu na neko restavracijo v baskovskem mestecu Berritz blizu Bilbao, ki so ga izvedli desničarski skrajneži, je bilo ranjenih sedem ljudi, izmed njih imajo štiri hude poškodbe. Skrajneži so podtaknili bombo na okno restavracije. V tem vzdušju so sporočili, da bosta kralj Juan Carlos in kraljica Sophia prihodnji teden prvič uradno obiskala Baskijo.

KAIRO – Saudski kralj Haled je odprl tretjo islamsko konferenco, ki se je udeležuje 27 šefov držav in 11 drugih predstavnikov islamskih držav; med njimi je tudi predstavnik PLO. Po verski ceremoniji in branju korana je kralj Haled udeležence pozval k enotnosti in k skupni akciji. Okupacija islamskih ozemelj in svetih krajev v Jeruzalemu ter sovjetska vojaška akcija v Afganistanu nujno zahtevajo enotnost, je rekel el Saudski kralj.

RIM – Italijanski komunistični poslanci so od vlade zahtevali pojasnilo o „mednarodnih stikih italijanskih teroristov“. Povod za to je bila izjava predsednika republike Pertinija, ki je v intervjuju za francosko televizijo dejal, da je „centrala“ italijanskega terorizma v tujini. Komunisti so v parlamentu od vlade zahtevali, naj pojasni, „na čem temelji trditev, da obstajajo stiki med različnimi subverzivnimi skupinami, ki delujejo v posameznih državah oziroma, da te države posredno ali neposredno ščitijo te skupine.“

Je smrtna kazen neučinkovita?

Statistika pravi, da najhujša kazen ne učinkuje

Dokler bo v kazenskih zakonikih stala zapisana smrtna kazen kot najhujša kazen za najhujše zločine, toliko časa bo med strokovnjaki divjal zagriben boj, ali je smrtna kazen učinkovito sredstvo ali ne. Zagovorniki te najstrašnejše kazni pravijo, da mora ostati za tiste najbolj okorele zločince, katerih se ne da ne prevzgojiti ne kako drugače odvrtiti od zločinske poti, ter da deluje zastrašujoče na ostale zločince.

STROGI PROTOKOL, KI VELJA za uradne državniške in druge ugledne obiske, razgovore in sprejeme se zadnje čase po svetu vse bolj spušča na raven vsakdanje praktičnosti. Vse manj je pompoznih gest in bleščečih slovesnosti. Temu se je pridružila, mogočre rečeno, tudi Jugoslavija, ki je pred dnevi objavila nova pravila našega protokola, po katerem bo na sprejemih tujih gostov sodelovalo bistveno manj jugoslovanskih osebnosti, na ulicah bo manj državnih zastav tujega gosta in tako naprej. Praktično svet pač spoznava, da so časi o dvečnih ceremonij minili in da je mogoče gosta pozdraviti prisrčno tudi brez nepotrebnega hrupa. Toda nekateri gredo pri tem še dlje kot predvideva že tako skromen protokol. Ko je te dni potoval na uradni državniški obisk v Brazilijo kanadski ministrski predsednik Pierre Trudeau, se je vsedel v letalo redne potniške linije. Ampak to še ni bilo vse: ko je stopil v glavnem mestu Brazilije iz letala, pred katerim je bila postrojena vsa brazilska „smetana“ in kjer je stal, kot to veleva običaj, tudi celoten diplomatski zbor, je bil simpatični Kanadčan obut v športne copate, nosil je pisan karirast suknič in športne hlače. Njegovih gostiteljev to k sreči ni preveč presenetilo, saj je Trudeau znan po izrazito neobičajnem vedenju. Edina opomba, ki jo je brazilski predsednik izrekel po sprejemu, je bila: Naš gost je zelo zanimivo oblečen, toda ne verjamem, da bi meni pristajalo, če bi se tako oblekel... Diplomatska vjudnost na pravem mestu...

MEDTEM PA NA DRUGEM KONCLU SVETA žal ne cvetijo diplomatske rožice. Vojna med Iranom in Irakom se nadaljuje, pri čemer poročata nasprotnika o velikih izgubah – ampak druge strani. Znani inštitut za strateška proučevanja iz Londona je te dni objavil izsledke svoje študije o izgubah bojujočih se strani v tej vojni. Podatki so zares presenetljivi. Tako so ugotovili, da so izgubih v Iranu uničili 13 letal več kot jih je Iran sploh imel pred spopadom. Iranci pa da so uničili 500 tankov več, kot jih je Irak imel pred začetkom vojne... Napihnjene številke za dvig morale domačega prebivalstva ali podpirkanje neresničnih podatkov za pešanje morale nasprotnika...

Prav to pa so nedolgo tega zavrnili strokovnjaki središča za uporabne družbene raziskave v New Yorku. Strokovnjaki so statistično obdelali podatke o storjenih zločinih v New Yorku v obdobju od leta 1907 do 1963. To obdobje so izbrali, ker je zanj značilno, da so v tem času izvršili največ smrtnih kazni. Rezultat analize je bil presenetljiv. Ostrejši kazenski politiki, večjemu številu izvršenih smrtnih kazni je sledil porast umorov. Kaže, da smrtna kazen prej spodbuja zločin, kot pa ga zatira.

»Dolenjski list« v vsako družino

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Zakon o omejevanju uporabe in gibanja potrošniških in drugih motornih vozil, bolj znan kot „par – nepar“, bo verjetno kmalu prenehal veljati. O tem bodo razpravljali na že napovedani seji zveznega komiteja za promet in zveze konec tega meseca.

Ukinjen „par – nepar“?

Da bo „par – nepar“ prenehal veljati, je mogoče sklepati po analizi o porabi goriva v minulem letu, saj smo ga porabili za približno 145.000 ton manj kot leta 1979. Poleg tega po prvih analizah o možnostih proizvodnje naftnih derivatov v tem letu in določanju količin surove nafte, ki jo bomo uvozili, naftaši trdijo, da bo edino motorno galo bencina dovolj.

Nova cena bo zanesljivo še bolj vplivala na nadaljnje zmanjšanje porabe, zato je pričakovati, da bodo na seji zveznega komiteja predlagali ukinitve zakona „par – nepar“.

POMEN SEKCIJ

Na seji RK SZDL, ki je bila pred dnevi, je v razpravi sodeloval Janez Vipotnik in med drugim dejal:

„Pred desetimi leti smo z dokumentom „SZDL danes“ proglasili sekcije kot najbolj odprto obliko takšnega delovanja. SZDL. Nenehoma gre stremeti tudi naprej, da so sekcije osnovno notranje gibalo od krajevne skupnosti do republike in federacije, nekakšna duša SZDL, da sekcije torej niso v senci konference in njenih organov, marveč da predstavljajo njihovo osredje. Za sekcije nikoli

ni bilo mišljeno, naj bodo javne tribune za diskusijo. Politika ni samo diskusija, ampak iskanje sinteze interesov in ukrepanje, menjanje slike sveta. Sekcije morajo postajati čedalje bolj tisti dejavnik, ki bo oblikoval akcijski program, kjer se bodo posamezni problem in razpravljali do končnega predloga za konferenco.“

TITOVA BIO GRAFIJA

Zahodnonemška založniška hiša Schultz je pripravila tiskovno konferenco ob izidu nove knjige Vladimirja Dedijera „novi prispevki za biografijo Josipa Broza Tita“. Na tiskovni konferenci je sodeloval tudi avtor knjige Vladimir Dedijer, ki je govoril o tovarišu Titu, njegovem boju za enakopravnost narodov po vsem svetu in posebej o Titovem prispevku v boju proti interesnim območjem. Dedijerovo knjigo bodo izdali junija letos v nakladi 50.000 izvodov.

PLEČNIKOVE NAGRADE

Narodni galeriji v Ljubljani so podelili Plečnikove nagrade za leti 1979 in 1980. V uvodni besedi je podpredsednik SA ZU dr. Bratko Kreft orisal delo našega velikega arhitekta Jožeta Plečnika ter le-tega povezal s človekovim okoljem in njegovo skrbjo zanj. Plečnikovo nagrado za leto 1980 je prejel prof. Marjan Mušič za svoje obvezno strokovno znanstveno delo: za leto 1979 pa sta bili podeljeni dve nagradi. Do bila sta jih dr. Marjan Prelovšek za svojo študijo o arhitektu Plečniku, ki je izšla na Dunaju ter prof. Dušan Moškon za arhitekturne stvaritve v Ormožu v letu 1979.

M. MEDEN

TEŽJE DO LESA – Gozdarjem je letošnja zima povzročila nemalo težav. Najprej jim je sneg polomil veliko drevoja, potem pa še onemogočil odvoz posekanega lesa. V Črmošnjicah, od koder je naš posnetek, sicer spravljajo les iz gozda, vendar gre posel le s težavo od rok. (Foto: Markelj)

SPOMENIKI PA TA KI – Precej drugačne spomenike, kot jih imajo pokojniki na ločenskem pokopališču, si je privoščil načrtovalec garaže ob novomeški Cesti herojev. Več metrov visoke, na vrhu kot pipe zakrivljene cevi so zračniki, ki kažejo načrtovalceve pomanjkanje čuta za le; o okolje. (Foto: D. R.)

TRI SINOVE ZA SVOBODO – Delegacija preživelih borcev, ki so se udeležili sobotnega spominskega teka pod obronki roških gozdov, je med tekovanjem obiskala partizansko m. ter Kolenčev Marijo iz Poljan pri Dolenjskih Toplicah, ki je med vojno izgubila tri sinove. Ob obisku so ji borci – kurirji TV-15 izročili šopek in ji poklonili skromno darilo, ki je bilo namenjeno tudi njenemu 87. rojstnemu dnevu. Fotoreportažo o smučarskem teku, ki tudi na Dolenjskem postaja vse bolj priljubljena športna zvrst, objavljamo v današnji številki na športni strani. (Foto: Janez Pavlin)

Dražja križanja ceste z železnico

Pripombe iz sevniške občine na nov način vzdrževanja železniških prehodov

Sevniško občino po dolgem prečka dvotirna mednarodna železniška proga, počez pa po doberšem delu še dolenska proga. Proge kajpak mnogokrat sekajo ceste, zato vprašanje železniških prehodov že leta buri (revno) sevniško občino, ki je zaradi tega bolj prizadeta kot druge.

Delegati za zbor občin republiške skupščine so zato pred zasedanjem zbora še skrbneje pregledali osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varnosti železniškega

• Prometni inštitut Ljubljanskega železniškega gospodarstva je po predlanskim cenah ocenil, da bi bilo treba v desetih letih za obvezna izvenivojska križanja železnice z magistralnimi cestami samo na postajnih območjih zbrati 220 milijonov dinarjev. Govora je še o 23 posebnih križanjih, ki naj bi veljala nadaljnih 150 milijonov dinarjev. Če bo sprememba zakona sprejeta, bo treba izdelati program gradenj v enem letu po sprejemu, sama dela pa naj bi letno usklajevali s programi železniškega gospodarstva in upravljalcev cest.

prometa. Pripombe delegatov je na zasedanju zbora posredoval Valentin Dvojmoč.

Osnutek sprememb zakona govori o prehodih, kjer bo treba v petih letih zgraditi nadvoze ali podvoze,

za zavarovanje z zapornicami, polzapornicami, svetlobnimi ali zvočnimi signali pa je določen rok treh let. Po tem osnutku naj bi si stroške delila železnica in upravljalci ceste. Kako bo s slednjim je tudi jasno. Po novem naj bi to bile občinske skupnosti za ceste. V Sevnici so skrbno preučevali, kakšni naj bi bili izvorni dohodki te skupnosti. Zaskrbljeno so dognali, da bo za sedanje obveznosti cestarjev premalo denarja.

V zadnjih letih so skupno z železničarji ukinili vrsto prehodov lokalnih cest čez progo. Vseeno morajo iz občinskega proračuna dati za vzdrževanje sedanjih prehodov nad milijon dinarjev na leto. Težaven položaj sevniške občine zaradi številnih križanj železne in navadne ceste so v republiki spoznali že ob sprejemu doslej veljavne zakonodaje. V sevniški občini, razumljivo, ne morejo pristati na poslabšanje položaja. Nepravilno bi bilo, da bi sevniško gospodarstvo, ko bodo ugasnili še sedanji proračunski viri, obremenjevali z železniškimi prehodi.

A. ŽELFZNIK

Cene za skomine

Tudi novembra je bilo Novo mesto najcenejše

Nedavni pregled statističnega poročila o oktobrskih cenah na drobno petdesetih stvari, ki so jih ljudje kupovali v Kopru, Ljubljani, Mariboru in Novem mestu, je pokazal, da je dolenska metropola še naprej v poprečju najcenejša med naštetimi mesti. Enako, morebiti še bolj prepričljivo, govorijo tudi podatki o cenah v novembru. Od tedaj je minilo že skoraj četrt leta, zato so ob zadnjih podražitvah podatki o novembrskih cenah kaj slaba tolažba. Pa si jih vseeno oglejmo, denimo, za skomine.

Novembra so bile cene v Novem mestu najvišje le v sedmih primerih (oktobra v osmih). Najboljše je bilo treba seči v žep pri nakupu riža, zelene solate, limon, črnega kruha, olja, posteljnega platna in tkanine. Nekolikaj manj kot v tem ali onem najdražjem mestu so morali Novomeščani odšteti za 13 stvari (mesec dni prej za 15); naj omenimo le krompir, fižol, čebulo, jabolka, moške in ženske nizke čevlje,

spalnico, cement, lignit in vstopnico za kino.

Na predzadnjem mestu so bile novomeške cene v devetih primerih (oktobra v osmih), bodi dovolj omemba špinače, mleka, testenin z jajci in vina. Pri nakupu 21 stvari (to je za dve več kot oktobra) pa so morali Novomeščani novembra odšteti najmanj. V primerjavi z drugimi mesti sta spet zastajali ceni za delo moške in ženske obleke, celo trikrat manj kot drugod pa so v Novem mestu stale deske.

Bodimo iskreni: s temile podatki o novembrskih cenah si res nimamo kaj pomagati, zgovorno pričajo le o tem, da je glede na nenehno rastoče cene vsak pretekli mesec že – dobri stari čas.

Pesek bo denar

S sovlaganjem do separacije na Blanci ob Savi

Gospodarski načrti sevniške občine vse pogosteje omenjajo izkoriščanje naravnih surovin – kremenčevega peska, ki ga okolica Blanc ob Savi premore velikanske količine. To je dokazala strokovna raziskava, pri kateri je z gledno sodelovala Raziskovalna skupnost Slovenije.

Izkopani pesek pa je le delno uporaben. Čimprej je zato treba zgraditi separacijo, v kateri bodo ločevali različne vrste peskov, uporabnih v gradbeništvu. Letos nameravajo začeti s prvo fazo urejanja rudnika, ki bo šele omogočala nadaljnji razvoj. Ta čas urejajo prostore delovodstva, marca pa naj bi se lotili tudi separacije. Predračun znaša okoli 40 milijonov dinarjev. Cena vgrajenih naprav bo narekovala trozimensko delo. Če bo res tako, bodo na leto pripravili 150.000 ton različnih vrst kremenčevega peska. Separacija naj bi začela delati pred koncem letošnjega leta.

Težko je narediti rudnik dobe sedno iz nič, saj je treba poiskati sovlagatelje in premagati nezaupanje, ki spremlja vsako porajanje novega. Prvi koraki so uspešni, saj pri urejanju blanske separacije že sodeluje krška Industrija gradbenega materiala, ki bo prispevala petino potrebnega denarja.

A. Z.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Dr. S. Šikovec: "Sodobno kletarjenje"

Ko je naslov novega priručnika o kletarjenju, ki ga je napisala prof. biotehnične fakultete v Ljubljani dr. Slavica Šikovec. Knjigo je izdalo in založilo CZP Kmečki glas in je v prodaji v knjigarnah po 360 din.

Na splošno moram o biti veseli vsake strokovne knjige, ki nam je dragocen pripomoček pri delu. Posebno pa smo lahko veseli vsakega pisanega nasveta s področja kletarstva, kar velja zlasti za dolenske in belokranjske vinogradnike. Vsaka pisana beseda zahteva od avtorja mnogo dela in truda in smo zato avtorici lahko hvaležni za mnogo potrebnih strokovnih nasvetov, ki so zbrani v omenjenem priručniku. Ker bo D. R. z. založba Slovenije kmalu izdala še drugi, zelo obširen priručnik iz kletarstva izpod peresa inž. Judeža, bodo vinogradniki imeli pri roki potrebne strokovne napotke v kletarstvu.

Iz vsebine v naslovu imenovane knjige posreduje bralec nekaj glavnih tem:

Po uvodnih besedah avtorica v poglavju o sestavi grozdja seznanja bralec s posameznimi deli grozda. To je sicer zanimivo branje, ki pa za praktičnega kletarja nima posebnega pomena. V poglavju o razvoju grozdja govori avtorica o dobi zorenja, to poglavje bi se lahko združilo s prvim v bolj razumljivi obliki. Za kmečkega vinogradnika je morda odveč navajanje nanašanja vrednosti teže mošta in količine kisline na milimetrski papir in bi kazalo potek zorenja, to je posamezne dobe zorenja grozda, povedati bolj po domače. Glede uporabe refraktometra pri določanju odstotka sladkorja v grozdu bi bilo treba povedati, da je ta pripomoček za manjšega vinogradnika na splošno predrag in ga je tudi težko kupiti, saj ga pri nas ni v prodaji. Pravilno je prikazana uporaba Oechslerjeve tehnice za določanje sladkorja v moštu ob trgatvi. Na žalost tudi te tehnice, ki ni draga, ni mogoče dobiti v naših trgovinah in si vinogradniki pomagajo z nakupi (večinoma preko združenj) v ZR Nemčiji. Zato ni zanemarljivo druge, enostavne klosterneburške moštne tehnice, ki je sicer manj natančna, vendar zadošča za ugotavljanje sladkorja v moštu ob trgatvi. Zaradi možnosti nakupa te tehnice v sosednji Avstriji in Italiji so kloster-

neburške tehnice bolj dostopne in so razmeroma poceni. Izračunavanje procenta sladkorja od pokazateljev klosterneburške tehnice v vrednost Oechslerjeve tehnice je pa za vinogradnika brez pomena, pač pa obratno. Premalo je povedano o važnosti merjenja sladkorja v moštih takoj ob drozganju (mletju) grozdu, saj brez tega podatka ni mogoče pravilno popravljati moštov z dodatkom sladkorja.

V poglavju o trgatvi so dragoceni napotki o konzerviranju praznih sodov. Pogrešamo napotek o moškrem konzerviranju praznih sodov s soljo – na 100 l vode 2 do 3 kg soli. Tudi postopek pri trgatvi je pre malo opisan, saj tu vinogradniki zlasti v neugodnem jesenskem vremenu, ko grozdje gnije, največ grešijo.

Opis strojne opreme za predelavo grozda nam seznanja z drozgalniki – pečjalniki, črpalniki in stiskalnicami. Predelava belega in rdečega grozda je opisana ločeno. Vinogradniki naj si dobro preberejo potek obdelave mošta aH drozge z žveplom in uporabo kalijevega metabisulfitu. Povedati je treba, da opisano žvepljenje z utekočinjenim SO₂ za navadnega vinogradnika ni izvedljivo, saj je to sredstvo prepovedano prodajati, zato vinogradnikom ni dostopno. O razsluzenju mošta bi želeli več podatkov za prakso, na primer o vrstah in količinah žvepla za posamezne stopnje gnilobe grozda ter nadaljnji postopek z razsluzenim moštom. Dragoceni so napotki o zmanjšanju kislin v moštu. Manjka podatek o možnosti nabave priporočenega kalijevega hidrogenkarbonata za kemični razkis vina. V opisu vrenja nas avtorica seznanja z vinskimi kvasnicami. Pogrešamo pa navodil o postopku, če mošt ne vre.

V nadaljnjih poglavjih piše avtorica o stabilizaciji vina, čiščenju vina in uporabi raznih čistilnih sredstev ter o pomanjkljivostih vina, to je o vinskih napakah in boleznih. Na koncu knjige je ponatis vinske zakonodaje.

V knjigi me moti uporaba nekaterih besed, kot so proizvodnja, proizvajalci, maceracija, faza in drugo. Poleg avtorice bi se tu lahko potrudili zlasti lektorji založbe. Slovenski vinogradniki vino in grozdje pridelujemo, ne pa pro izvajamo, grozdje drozgam, ne maceriramo, itd.

Kljub navedenim pomanjkljivostim je knjiga dragocen pripomoček pri kletarjenju in predelavi grozda v vino. Zato naba-vo knjige priporočam.

DT

Sejmišča

NOVO MESTO: Med 335 pujski in 16 nad tri mesece stari pujski so lahko izbrali kupci na ponedeljkovem sejmu. Kupili so 243 prašičev; pujski so veljali 1.400 do 2.100, starejši prašiči 2.200 do 3.700 din.

BREŽICE: Bolje je bilo založeno brežiško sejmišče, saj je bilo v soboto naprodaj 592 pujskov in 12 nad tri mesece starih prašičev. Lastnika je menjalo 493 živali. Pujski so bili po 90, starejši prašiči pa po 60 do 65 din kilogram teže.

Kmetijski nasveti

Nov vir – bioplín iz gnoja

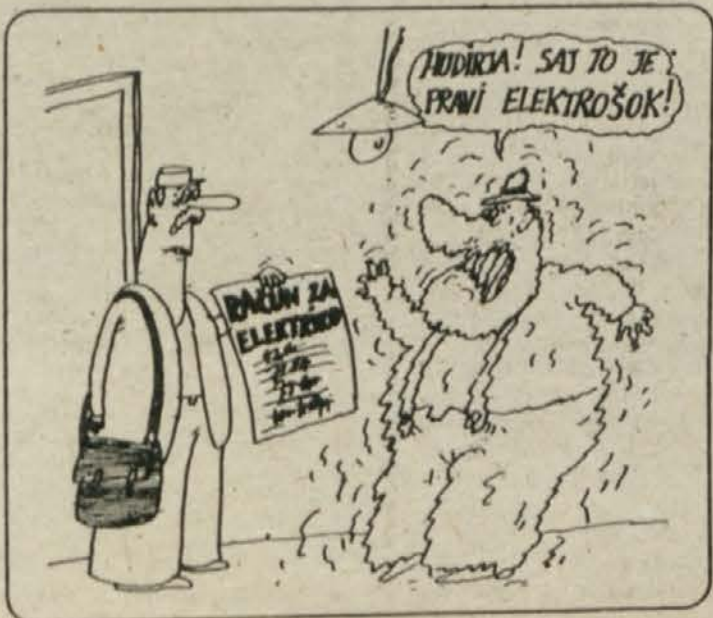
Leta in leta so kmetje pa tudi znanstveniki iskali načine, kako bi bolje uporabili gnoj ali se ga vsaj znebili, sedaj pa postajajo vse bolj prepričani, da je lahko pomemben vir energije. Predelovanje odpadkov domačih živali v tako imenovani bioplín (metan) bi lahko mnogim kmetijam prikrbelo potrebno energijo ali pa celo zagotovilo gorivo za manjšo komunalno električno centralo.

Ob nizkih cenah naravnega plina v preteklosti pridobivanje bioplina ni preneslo ekonomskega računa. Ko pa se je zemeljski plin za 100 odstotkov podražil, se je naglo povečalo tudi zanimanje za pridobivanje bioplina. Znan je tudi primer, ko proizvodnja metana iz živalskih odpadkov zadošča za energetske porabe tovarne in mlina. V pripravi je še več podobnih projektov, celo tak, pri katerem bo bioplín pogonjal električno centralo. Ta bo zadoščala za 4.200 prebivalcev mesta v Koloradu, za njen pogon pa bodo potrebovali gnoj 50.000 krav.

Vendar tudi najbolj optimistični zagovorniki pridobivanja bioplina ne mislijo, da bi lahko rešil energetske krize. Pomagal pa jo bo omiliti, saj računajo, da bo sčasoma lahko nadomestil 1 odstotek vse energije, ki jo porabijo v Združenih državah Amerike. Spodbudno je zlasti, da so manjši sistemi predelave gnoja v bioplín sorazmerno zelo poceni. Strokovnjaki so izračunali, da bi farmar s petindvajsetimi glavami goveda lahko pridobil zase vso potrebno energijo ob investiranju skromnih 1.300 dolarjev. Iz vsake tone gnoja je mogoče pridobiti 4 do 4,5 kubičnih metrov bioplina.

Nove gotovitve so pokazale, da je moč uporabiti tudi stranske proizvode, ki vsebujejo visok odstotek proteinov, in sicer za živalsko krmo. S tem bi se cena plina zmanjšala za štiri petine. Neki proizvajalec s Floride navaja, da ga stane ekvivalent plina pol toliko kot nafta. Pravi tudi, da vsebuje gnoj več proteinov kot živalska krma, ki jo je prej kupoval.

(PO GOSPODARSKEM VESTNIKU)

(Nadaljevanje s 1. strani)

krajevni skupnosti, Občinske organizacije SZDL naj bi prav tako posredovale tam, kjer delegatske poti niso spoštovane, in v drugih primerih kratenja samoupravnih pravic občanov. Sicer pa so se na krajevnih programskih konferencah zavezali, da bi združeno delo svoje interese še bolj povežalo s krajevnimi skupnostmi, da bi teklo delo v društvih in drugih organizacijah, ki predstavljajo tako imenovane frontne dele SZDL.

To so seveda samo nekatera vprašanja, ki so razvnela udeležence krajevnih, potem pa tudi občinskih programskih konferenc v posameznih občinah. Medobčinski svet SZDL je menil, da bi ne smela nobena stvar, obravnavana na programskih sejah, ostati na papirju, brez odgovora. „Delovnim ljudem in občanom moramo odkrito povedati, kako je s tem in kaj smo storili za razrešitev problematike,“ je pod-

Ne čakati...

(Nadaljevanje s 1. strani)

nje samo bo narekvalo obvezujoča stališča, kako jih udejaniti, pa bo skrb tudi medobčinskega sveta, katerega težnja dela ne bo na sejah, pač pa bodo to seminarji, posveti, delovni dogovori o posameznih vprašanjih.

Tudi v dolenskih sindikatih morajo začeti razmišljati o prevrednotenju del in opravil, pri čemer gre kajpak za to, da bi bil osebni dohodek dejansko odvisen od rezultatov dela, da bi bolj nagradili zahtevnejša dela, zlasti v proizvodnji, in tako zavezali beg v pisarne. Nič manj potrebno ni storiti odločne korake v smeri, da bo delavec osebni dohodek pravičnejše odmerjen tudi po minulemu delu. Da bi dogovor o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo lahko v celoti uresničili, so res potrebne še nekatere strokovne podlage, a zato v delovnih organizacijah vseeno ne bi smeli v nedogled čakati pobud „od zgoraj“. V sindikatih je treba zaostri odgovornost tistih, ki so zadolženi za uresničevanje dogovora o letošnjem družbenem usmerjanju dohodka; vse oblike porabe naj bi zaostajale za rastjo dohodka; dovoliti pa ne bi smeli, da bi se naprej padala življenjska raven zaposlenih.

Nič manj važno ni, da se končno le spravi z mrtve točke sporazumevanje o svobodni menjavi dela; tovrstne samoupravne sporazume, ki ustrezajo določilom Zakona o združenem delu, imajo na Dolenskem menda le v Novolesu. Zato pa je toliko več delovnih organizacij, ki poslujejo na robu izgube in se morajo za izplačevanje osebnih dohodkov posluževati celo bančnih posojil. Teh bo odsej manj, zato se kaj lahko zgodi, da bodo marsikje v hudih škripcih, če ne bodo izboljšali

črtal predse, v tem dobrih delih sveta Ljube Ratuje. Krajevne organizacije SZDL so ustanovljene v vseh krajevnih skupnostih, ob tem pa deluje še 19 uličnih in 324 vaških in drugih odborov SZDL. Vse to so oblike delovanja SZDL, ki so se pokazale uspešne. Nadaljnja skrb pa bo tudi posej zlasti več uličnih odborov v mestih in mestnih naseljih, kjer neposredno odločanje krajanov še precej šepa. Taka organiziranost bo tudi razgibala delegatsko bazo in omogočila delegatom, da bodo v skupščinah zastopali dejanske interese krajanov.

Občinske organizacije bodo posej „zagledane“ predvsem na tri področja. Bolj kot do zdaj bodo morale opravljati svojo z ustavo opredeljeno nadzorno funkcijo. Tudi tako imenovana frontnost delovanja mora biti bolj do izraza. Poleg tega je takoj nujno misliti na volitve, ki bodo prihodnje leto. Priprave morajo biti temeljito opravljene, videti morajo dosledno uresničevanje kadrovske politike in upoštevati po bodo tovariša Tita o kolektivnem delu in odgovornosti.

L. ZORAN

gospodarjenja. Ponekod se zmeraj mislijo, da je moč iz zagat izvleči le z višimi ocenami, tako prepričanje je običajno dvorezen meč, zato si bodo sindikati tudi na tem področju prizadevali doseči red, vzpodbujati produktivnost, varčevanje z energijo, surovinami ipd.

O tem, da imajo štiri dolenske občine veliko skupnih interesov, člani medobčinskega sveta seveda ne dvomijo, kot eden od podpisnikov dogovora o skupnih temeljnih plana, ki zagotavlja hitrejši in skladnejši razvoj, pa bodo storili vse, da dogovor ne bo le papir brez veljave. Zavzetost za reševanje skupnih nalog bo morala priti do izraza zlasti na področju agroživlilstva, turizma in drobne obrti, prometa, gospodarstva in vodnega gospodarstva in ne nazadnje usmerjenega izobraževanja.

D. RUSTJA

Brigadirski načrt

Na MDA Bela krajina 81 480 brigadirjev - Vodovod in posodobitev cest

Na letošnji mladinski delovni akciji Bela krajina 81 računajo, da bo v štirih izmenah - vsake tri tedne bodo delale po tri brigade - sodelovalo skupaj okoli 480 brigadirjev iz vse Slovenije.

Glavna dela, pri katerih bodo delali brigadirji, so gradnja kanalskega kolektorja v Crnomlju. Tu bodo brigadirji izkopali zemljo in jo zasuli ter pomagali pri montažnih delih. Nadaljevali bodo dela pri lani začeti gradnji vodovoda v Adlešičih ter se lotili dela pri posodobitvi 3 km dolge ceste od Omote do Gradnika. Brigadirje čaka še delo pri posodobitvi dobre 3 km dolgega odseka na cesti med Dobljčami in Starim trgom.

Če bo šlo vse po načrtu, bodo na letošnji delovni akciji opravili skupaj 32.400 delovnih ur in v tem času opravili dela v vrednosti več kot 4,3 milijona dinarjev, medtem ko bodo stroški akcije znašali 2 milijona dinarjev.

ZA OTROKA IZ SLUŽBE

V Kočevju se dogaja, da mlade mamice zapuščajo službe, ker nimajo urejenega otroškega varstva. Pred kratkim smo bili priča, ko je v gostinskem podjetju Hotel Pugled prišla odpovedat službo kuharica. Odpoved je utemeljila s tem, da ji mati dveh majhnih otrok. Zanju ne dobi varstva v vrtcu ne pri zasebnikih, sorodnikov pa nima tukaj. Menila je, da je pomembneje, da ostane pri otrocih, kot da bi neprestano trepetala, kaj se bo zgodilo otrokoma, medtem ko bi bila ona na delu.

Proti redukcijam le varčnost

Položaj v oskrbi z električno energijo je kritičen - Zaradi velike porabe so v pogonu vse elektrarne, rezervna praktično ni - Na uvoz ni računati

Z električno energijo moramo varčevati, kolikor se le da, sicer bo prišlo do neprijetnih mrkov, tako so ugotavljali na petkovni novinarski konferenci v Ljubljani. Redukcije, ki se obetajo, če se poraba ne bo zmanjšala, pravzaprav ne bi smele nikogar presenečati, za gotovo pa ne bodo presenetile elektrogospodarstvenikov, saj so kritični položaj v oskrbi z električno energijo v letošnjih zimskih mesecih predvidevali.

V pogonu so sicer vse slovenske vodne in toplotne elektrarne, če izvajamo obe plinski, ki sta namenjeni predvsem za rezervo, vendar kljub polni proizvodnji primanjku je električnega toka. Poraba znaša skoraj 27.000 kwh na dan, toliko pa naše elektrogospodarstvo ne more pokriti z lastnimi močmi. Zaenkrat pokriva energetski primanjkljaj z uvozom energije iz drugih jugoslovanskih republik, vendar ta del energije ni zanesljiv, saj tudi v drugih republikah poraba

narašča, hkrati pa so na tesnem z zalogami goriva in vodnimi rezervami. V primeru izpada katerega od elektroenergetskih objektov bodo seveda najprej zadostili domačim potrebam. Na uvoz iz Avstrije in Italije tudi ni računati, ker sta obe državi v precejšnji energetski stiski. Preostane torej samo zmanjšati porabo in jo spraviti v meje proizvodnje. Z drugimi besedami: z električno energijo moramo vsi in povsod varčevati.

Ni mogoče reči, da o dogovorni v

KRITICNI POČITNIČARJI - „Počitniška zveza v Sloveniji je v kritičnem položaju,“ so ocenili delegati skupščine na Otočcu. (Foto: J. Pavlin)

Počitničarji v krizi

Z letne skupščine počitniške zveze Slovenije na Otočcu

V soboto, 24. januarja so se v Gami hotelu na Otočcu zbrali slovenski počitničarji na svoji redni letni skupščini Počitniške zveze Slovenije.

Počitniška zveza velja za najbolj množično organizacijo, saj samo v Sloveniji združuje kar 10543 pretežno mladih iz osnovnih in srednjih šol in skrbi za njihova potovanja, letovanja in rekreacijo. Število članstva je samo v lanskem letu poraslo za 2000 novih članov, kar pa ne pomeni, da gre organizaciji brez težav in zapletov. Vzrok gre iskati v precejšnjem upoštevanju zanimanja mladih za tovrstne oblike dela, število članstva se je večkrat premenjalo, kar kaže, da je krivdo iskati v občinskih organizacijah (teh je le enajst v Sloveniji). Te se nemalokoli srečujejo z finančnimi in kadrovskimi težavami, zato bodo morali v

bodoče prav tem problemom posvetiti kar največ pozornosti.

Iz razprave na skupščini velja omeniti dva razpravljalca iz organizacij, ki bi morale s počitničarji čim prej najtesneje sodelovati. Predsednik Turistične zveze Slovenije Leopold Kresc se je zavezal za tesnejše sodelovanje in skupno iskanje rešitev za popuste na javnih prevoznih sredstvih ter za olajšave za počitničarje v domovih organizacij združenega dela po Jugoslaviji. Podpredsednik Planinske zveze Slovenije Tone Bučar pa je med drugim poudaril, da bi se moralo več sredstev nameniti množični rekreaciji mladinskega športa, kar je osnova zdravega življenja, manj sredstev pa vrhunskim športom.

Ob koncu so izvolili tudi 14-člansko vodstvo Počitniške zveze Slovenije, na čelu katerega bo še naprej predsedoval Metod Zalar. J. P.

BORCI ŠTIRINAJSTE DIVIZIJE!

Vabimo vas na 18. tradicionalno tovariško srečanje, ki bo v soboto, 7. februarja, ob 15. uri v Ljubljani, v Domu JLA, Trg OF 13. ODBOR XIV. DIVIZIJE

Za drage medicinske instrumente

Namesto čestitk ob novem letu so v sklad z drage medicinske instrumente prispevali: Zavod za družbeno planiranje Novo mesto 1.000,00 din, TZ Krka - Farmakem 500,00 din, Občinski sind. svet 2.000,00 din, LB, Tem. dolenska banka 5.000,00 din, ZTO - TOZD Promet 1.000,00 din, Vinko Novak - parket, plastika 10.000,00 din, Franc Vidmar, pleskar 5.000,00 din, Tone Škerlj, odvnetnik 1.500,00 din, Namesto venca pokojni Ankici Sašek je prispevala Tilka Sašek 1.000,00 din. Vsem darovalcem iskrena hvala.

Jože Vidic

Po sledovih vojnega zločinca Franca Frakeljina

Znanec, pisatelj, mi je nekoč povedal, koliko knjig raznih tujih filozofov, tudi nacističnih, je prebral in preštudiral, da je lahko psihološko oblikoval pripadnike Hitlerjeve vojske, gestapa in druge funkcije, ki jih je predstavljal v knjigi.

Meni za oblikovanje značajev oseb v tej knjigi ni bil potreben študij filozofije, ker pač ta knjiga ni roman. Vsi nastopajoči imajo osebno izkaznico in svoj življenjepis; nikomur ne morem ničesar dodati ali odzvati. Umorenim ne morem pripisati kanček grešnosti ali Frakeljnu dodati drobec milosrčnosti, če nimam dokazov, oziroma če ljudje niso imeli teh dobrih ali slabih lastnosti. S tem sicer ne trdim, da so bili vsi partizani samo dobri in vsi domobranci slabi. Človekova osebnost je zapletena zmes dobrih in slabih lastnosti, od katerih so nekatera bolj in druga manj pomembna. Nekateri od teh se bolj cenijo v vojni kot v miru in nasprotno.

Pa vseeno si ob razmišljanju na tragedijo barjanskih žensk nisem znal odgovoriti na nekatera vprašanja, ki so kipeja v meni. Na primer na tole: možici so bili mladi, pretežno kmečki fantje, ki so trdili, da so Kristusovi vojaki in se ravnajo po njegovih navodilih. Kje so dobili navdih za takšno prepričanje?

Da bi dobil odgovor na to vprašanje, sem prebral več cerkvenih knjig, med njimi tudi sveto pismo stare in nove zaveze.

V roke sem vzel tudi učeno knjigo teološke filozofije Pastoralno bogoslovje, ki

jo je napisal dr. Fr. Ušeničnik, založila pa Jugoslovanska tiskarna 1940, leta v Ljubljani. Snov te obsežne knjige so morali obvladati vsi študentje teologije, se pravi tudi vsi duhovniki. V poglavju Dušnemu pastirju potrebne kreposti beremo: „Dušnopastirske službe ne more vršiti z uspehom, kdor nima potrebnih kreposti in primerne vednosti. Oboje, krepost in vednost, si mora kandidat osvojiti v dobi pripravljanja na mašniško posvečenje in celo življenje se mora v obojem izpopolnjevati.“

1. Mladič, ki se je privadil slabemu, se temu težko zopet odvadi. Zato je Cerkev ustanovila posebna deška semenišča (seminaria puerorum), v katera sprejema še nedoraste mladiče, preden so se vdali strastem. V deškem semenišču se položi temelj izobrazbi srca in duha...“

Umor žensk na Lisičjem so vodili semeniščniki Martin Oblak in Janez Benko ter gojenec škofovih zavodov Franc Frakelj.

V semenišču so jih učili samozatajevanj in odkrnjanj. Ko pa so se zaradi vstopa v belogardistične vrste osvobodili okovov semenišča, so njihove strasti po narodno krivoverskem učenju škofa dr. Gregorija Rožmana podivjale.

Nadalje v Pastoralnem bogoslovju beremo:

„Prava gorečnost (namreč dušnih pastirjev; opomba J. V.) mora obsegati vse ljudi: za uboge in bogate, bolne in zdrave, mlade in stare, pravične in kvivčne, pametne in

nespametne, za vse nam mora goreti srce. Taka je bila gorečnost Zveličarjeva. A dasi se je Jezus za vse trudil, da bi vse zveličal, je vendar njegovo Srce posebno ljubilo otroke, bolnike, siromake in grešnike. Prav te naj posebej ljubi tudi srce gorečega mašnika...“

V kapeli na Lisičjem gradu so tri matere goreče in kleče prosile duhovnika a pomoč prav zaradi otrok. Spomnimo se, kako je Franičlika Štrumbelj prosila: „Usmilite se me, če ne zaradi drugega, pa zaradi mojih osmihih otrok.“

Kaj sta storila „goreča dušna pastirja“, nam je znano. S tem v zvezi naj citiram še naslednji primer iz Pastoralnega bogoslovja: „Arški župnik, sv. Janez Vianney, je rekel mladi materi, ki mu je potožila svoje skrbi zaradi obune družine: „Nikar se ne bojte bremena. Naš Zveličar nosi breme z vami. Kar Bog stori, prav stori. Če podari mladi materi mnogo otrok, jo ima za vredno, da jim bo vzgojiteljica. To je znamenje zaupanja, ki ga ima Bog do vas!“

Po tem učenju je Bog zaupal Franičliki Štrumbelj vzgojo njenih otrok. V kapeli v Lisičjem gradu so ji semeniščniki, bogoslovci in duhovniki odvzeli to „božje zaupanje“. S kakšno pravico so se lahko uprli božji postavi, ki so jo razglašali za sveto? Škof dr. Gregorij Rožman je med vojno v posebni poslanici vernikom opozarjal na krivoverce in pri tem citiral sveto pismo. Predstavljali se bodo kot božji služabniki, a njih vera je knva. Takšnih krivovercev je bilo na nesrečo slovenskega ljudstva med vojno kar preveč. Kdo so bili, ni treba posebej razlagati.

Od opisanih dogodkov je minilo več kot trideset let in se danes za križev pot vrbiljskih žensk letijo vse osti na Franca Frakeljina. Sestavljen je spisek, ukazal aretacijo in usmrtilje. Površno gledano je bilo res tako, toda navedena razlaga zločin zelo pocrnavlja. Frakelj je bil izrodek, samovoljnejši, ki je po svoje ukrepal mimo

vednosti vodstva domobranstva. Iz slednjega sledi napačen sklep, da so bili med domobranci samo posamezniki zločinci in da v našem primeru ni posredni organiziran umor. Vojakso in politično poraženi emigraciji takšen sklep ustreza, saj lahko rečejo:

„Frakelj in morda še nekaj njemu podobnih so delali hudobije, sicer pa smo bili pošten. Niti Rupnik niti škof Rožman nista vedela za Frakeljnove zločine.“ Je bil umor devetih barjanskih žena in deklet in Martina Furlana samovoljno delo Frakeljina ali pa je v ozadju organiziran umor, pri katerem je Frakelj opravil samo del ukazane mu naloge?

Kot je znano, so Nemci iz zasedene Štajerske in Gorenjske pregnali večino duhovščine, ki se je zatekla v Ljubljano, Škof Rožman je imel precej dela, da jim je našel ustrezne prostore in službo. Štajerskim salezijancem je dodelil prostor v Lisičjem gradu. (Salezijanci so kongregacija, ki si je nadela ime po duhovniku Franu Saleškem iz francoskega mesta Ancey. Leta je 1610, leta ustanovil kongregacijo slazijank, salezijance pa 1855, leta Giovanni Basco iz Torina. Salezijanci se ukvarjajo predvsem z vzgojo mladih in pri tem uporabljajo vsa sodobna sredstva.)

Noben proces proti vojnimi zločincem ni do kraja razkril skrivnosti Lisičjega gradu. Razpita je domobranska klavnica na Urhu, v Kozlarjevem gozdu in še marsikatera, toda Lisičji grad je še vedno v temi. Morali ga bomo izbežati na sonce, da ga bomo bolje videli.

V največji tajnosti so se salezijanci z Lisičjega tudi med vojno ukvarjali z vzgojo mladih. Naj prvič plane na dan resnica: v Lisičjem gradu so salezijanci vzgajali bodoče čmorokce. Skozi njihovo vzgojno testo so šli številni urhovski, barjanski, draveljski, turjaški in velikolaški pripadniki črne roke.

Ob dolenski železnici v Ljubljani živi upokojeni prvoborec Ivan Jevc, ki že več

let zbira podatke o žrtvah fašistično-domobranskega nasilja v občini Ljubljana-Vič-Rudnik. To je široko območje, ki zajema vse Ljubljanske barje, Turjak, Velike Lašče in še dlje. Med drugim je Jevc zbral tudi podatke o najbolj zagrezenih domobranci. Ko sem ga obiskal, mi je navedel imena prič, ki so videle prihajati in odhajati mlade fante iz Lisičjega gradu, kjer so bili na „vzgojnem“ tečaju. Med njimi so ljudje pmpoznani najbolj zloglasnega velikolaškega čmorokca Ivana Kozarja, draveljske, urhovske in druge klavce. Vsi so bili zelo mladi. Jevc je zbral imena prič, ki so doma v bližini Lisičjega in so videle, kako se v ranih jutranjih urah zakrknani možki vračajo v grad.

O strogo zaupni misiji omenjenih salezijancev zvezo tudi iz Sajeve knjige Belogardizem. Pred kapitulacijo Italije sta se namreč med Orjem in Podlipoglavom začela belogardistični slovenski planinski odred in četniški odred. Major Karel Novak je oba obiskoval, kar vodstvu Slovenske legije ni bilo všeč. Zato je kaplan Franc Malovrh-Breznik 5. septembra 1943, leta pisal vodstvu Slovenske legije: „Strica (marjorja Novaka) bomo morda dali v kloster na Lisičje. Važno je, da se bo o tem molčalo in da ne bo imel nepotrebnih kleparskih obiskov.“

Malovrh je hotel poveljnika slovenskih četnikov internirati na Lisičje, da ne bi mešal klerofašističnih načrtov. Glede na Novakovo funkcijo si lahko predstavljamo, kakšno zaupanje so imeli salezijanci pri belogardističnem vodstvu in kako tajno ter pomembno vlogo.

Predstojnik salezijancev je bil dr. Franc Cigan, rojen 18. septembra 1908, leta v vasi Žižki pri Veržeru na Štajerskem. Po kapitulaciji Italije je dr. Cigan na Lisičjem obiskala delegacija osvobodilne fronte, da bi se pogovorili glede medijskojnih odnosov.

(Nadaljevanje prihodnjic)

VABI OBČANE K VPISU V:

— OSNOVNO ŠOLO ZA ODRASLE (5., 6., 7. in 8. razred)
— 100-urne TEČAJE ANGLEŠKEGA IN NEMŠKEGA
JEZIKA po AV metodi (začetni in nadaljevalni)
Prijave sprejemamo vsak dan od 7. do 14. ure do vključno
13. februarja 1981. Vse informacije dobite po telefonu
(068) 21-319 in 21-640.

64/5-81

hydrovod kočevje ribnica

Zbor delavcev delovne organizacije Hydrovod
Kočevje—Ribnica, Kočevje,

razpisuje prosta dela in naloge:

1. INDIVIDUALNEGA PO SLOVODNEGA ORGANA;
2. TEHNIČNEGA VODJE;

Dela in naloge se razpisujejo za dobo štirih let.
Poleg splošnih pogojev, ki so določeni z zakonom, mora
kandidat izpolnjevati še naslednje pogoje:

- pod 1.:
— da ima višjo ali srednješolsko izobrazbo in najmanj pet let
delovnih izkušenj na vodilnih delovnih mestih pri vodenju
tovrstnih organizacij,
— da ima družbenopolitične in moralne vrline;
pod 2.:
— da ima srednje šolo strojne smeri in pet let ustreznih
delovnih izkušenj.

Pismene ponudbe o izpolnjevanju pogojev naj kandidati
pošljejo na naslov: HYDROVOD KOČEVJE—RIBNICA,
Kočevje, razpisni komisiji, Kočevje, Ljubljanska c., v 15
dneh od objave razpisa.
Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po
izbiri.

65/5-81

PIONIR

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE „PIONIR“
NOVO MESTO, DELOVNA SKUPNOST
SKUPNIH SLUŽB

OBJAVLJA PROSTE DELOVNE NALOGE
IN OPRAVILA:

1. TEHNOLOGA IV.
2. TEHNOLOGA II.

POGOJI za sprejem:

1. gradbeni tehnik in 3 leta delovnih izkušenj
2. diplomirani gradbeni inženir in 3 leta delovnih izkušenj ali
gradbeni inženir in 4 leta delovnih izkušenj ali gradbeni
tehnik in 5 let delovnih izkušenj

Kandidati bodo pridobili lastnost delavca v združenem delu s
polnim delovnim časom, za nedoločen čas in s pogojem
tri-mesečnega poizkusnega dela.

Ponudbe z opisom dosedanjega dela, življenjepisom in
dokazili o izobrazbi sprejema 15 dni od objave SGP
„PIONIR“, K ettejev drevored 37, kadrovski oddelk, 68000
Novo mesto.

Kandidati bodo o rezultatih razpisa obveščeni v 30 dneh po
zaključku oglasa.

67/5-81

KIT KMETIJSKA ZADRUGA „KRKA“
TOZD TOVARNA MOČNIH KRMIL
NOVO MESTO

razpisuje prosta dela in naloge

1. ELEKTROVZDRŽEVALCA — OPERATERJA
2. VEČ NK SKLADIŠČNIH DELAVCEV

Pogoji:
pod 1.:
KV električar z odsluženim vojaškim rokom
pod 2.:
končana ali nedokončana osnovna šola

Delovno razmerje sklenemo za nedoločen čas.
Prijave pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: KIT
Kmetijska zadruga, TOZD tovarna močnih krmil Novo
mesto.

Kandidate bomo obvestili o izbiri v 30 dneh po zaključku
razpisnega roka.

68/5-81

Rdečica v senci šampiona

Ob še nerazčiščenih „aferi“ v brežiškem Slovinu

Na lanskem mednarodnem
vinogradniškem in vinarskem sejm-
u VINO '80 na Gospodarskem
razstavišču v Ljubljani so bele-
mu BIZELJČANU podelili visok
mednarodni naslov ŠAMPION
1980.

Toda v senci tega ŠAMPIONA
se je pojavila — rdečica. Rdečica
na lico Slovinu, rdečica v barvi
BIZELJČANA. Še slabše je, da
je sicer slovit bizejsko vino ob
tokrat odkriti aferi v brežiškem
Slovinu dobilo tudi čuden pri-
okus. Priokus, ki ne škoduje
samo Slovinu, temveč celotne-
mu bizejsko—sremiški vinorod-
nemu okolišu.

Prav to poslednje pa je hud
udarec, ker ne zadeva zgolj
materialne strani in ugled našega
vinskega proizvodno—trgovskega
—izvoznega velikana, ampak tudi
ker prek tega velikana hočeš
nočeš kviri tudi ugled bizejskih
vin in Bizejčanov, ki se sicer ne
morejo pohvaliti z velikim iz-
tržkom, vsekakor pa z dobrim
vinom.

Ko sem se pogovarjal z enim
izmed njih, je menil nekako
tako: „Bizejčane je zapustila
sreča, ko so nas nacisti izgnali z
naše zemlje. Kočevjarji so nam
zapravili vinograde. Ko smo se
po vojni zagnali v delo, smo
zastavili tudi mnogo obetajoč
načrt za skupinsko obnovo.
Toda neki tovarši v Ljubljani je
odločno pribil: 'Ne, za kmete ni
kreditov!' Kljub temu smo z
združenim delom in sredstvi v
zadruzi uredili lastno polnilnico.
Takratni sekretar za kmetijstvo
je ob otvoritvi dejal, da je to
pomembna prelomnica v bizej-
škem vinogradništvu in vinar-
stvu. 'Prelomnica' je res nastala,

ko so čez dobro leto polnilnico
odpejali v Brežice in nekaj
pozneje tam zgradili novo so-
dobno klet s polnilnico. Naše
primerne kleti, ki bi jim bilo
treba dograditi le klet za stekleni-
čenje, niso smotno izkoriščene.
Za to ni bilo denarja. Zato pa ga
je bilo mnogo več za novo klet v
Brežicah v 'svobodni coni'. Clo-
vek bi pričakoval, da bo v
obsežnejši organiziranosti in so-
dobnejši proizvodnji za svoj
pridelek vina dobil več kot v
drobni, zasebni. Pa je ravno
narobe.

Manjvredno stni kompleks Bi-
zeljčana se je, torej, začel
mного prej kot ob sedanjih
razpiti aferi.

Najsi stvar obračamo tako ali
drugače; najsi gre za 200 vago-
nov vin a s čudnim priokusom ali
manj; najsi gre za 12 novih
milijonov ali manj, ki naj bi si jih
„očetej“. Bizejčana pridobili s
svojimi umetnijami; najsi vod-
stvo SOZD Slovin pri tem ni n ič
krivo in najsi so igralci v tej igri
posamezniki — je in ostane kot
pribito, da so ti posamezniki bili
vodilni in najbolj odgovorni
ljudje v DO Slovin Brežice.

In če je ta nečedna „raba“
trajala res in tudi samo tri leta,
je več kot očitno, kako daleč sta
v tej DO bila odtujena samo-
upravljanje in odločanje od
tistih, ki grozdje pridelujejo.
Kako daleč je bil nadzor tistih,
ki so tej DO dali velika družbena
sredstva — v upravljanje. Za to
gotovo ni mogoče kriviti zgolj
igralcev, ampak predvsem druž-
benopolitične dejavnike brežiške
občine, zlasti še v DO Slovin
Brežice.

ŠTEFAN KUHAJ,
Ljubljana

Dom za ostarele

Končno le začetek

Po najnovejših podatkih se bo
končno pričela gradnja zelo potreb-
nega Doma upokojencev v Kočevju.

Tako se bo le izpolnila dolgoletna
želja starejših občanov. V vsej
kočevski občini je namreč veliko
onemoglih ljudi, ki nimajo potrebne
oskrbe in bi bilo zato potrebno, da
bi prebivali v takem domu, kjer jim
bo zagotovljena celotna oskrba.

Nedavno mi je neki kočevski
občan, borec NOV in rezervni
oficer, v razgovoru omenil, da je
njegov žena v takem domu v
Ljubljani, zaradi česar jo zelo težko
pogosto obiskuje.

V časopisih smo že lahko prebra-
li, da so zagotovljena skoraj vsa
potrebna sredstva za zgraditev ko-
čevskega Doma upokojencev.

Mislím, da bi morali biti vsi
zainteresirani za gradnjo tega doma,
tudi mladi, saj jim bo mogoče v
starosti prišel zelo prav. Prepričan
sem, da bo marsikdo v času gradnje
rad priskočil na pomoč s prostovolj-
nim delom, predvsem pa kakšna
mladinska brigada.

I. R.
Kočevje

POSODOBITI LOKALE

Na področju turizma in gostin-
stva so za letos v ribniški občini
predvideli posodobitev d ružbenih in
zasebnih gostišč in njihovo katego-
rizacijo, se pravi, da bodo boljši lokali
imeli lahko višje cene. Prizadevali se
bo do za odpiranje gostinskih loka-
lov ob glavnih cestah proti Ljubljani,
Kočevju in Notranjski. Z ugodni-
mi posojili bodo vzpodbujali gradnjo
nočitvenih zmožljivosti, pospe-
ševali bodo pa tudi kmečki in
prehodni turizem.

Zrinjeni smo tudi s pločnikov

V Kočevju razpaseno parkiranje 1.0 pločnikov — Kdo odgovoren za odmetavanje snega?

Tudi v Kočevju lastniki oseb-
nih avtomobilov parkirajo na pločnikih,
npr. nasproti Kavarni in pred pošto,
čeprav je dovolj prostora za parkira-
nje na Trgu zbora odposlancev za
zgradbo kina in trgovine Trikon.
Pešci tako nimajo prostora za varen
prehod, saj so pločniki zatpani z
avtomobili, po cesti pa tudi ne gre
peščititi, saj te lahko mimogrede
zbiže avto.

Jože Blažič

Prejšnji teden smo se na mestnem
pokopališču v Novem mestu za
vedno poslovili od Jožeta Blažiča.
Pokojni je vajenski in delavska leta
preživel med jeseniškim proletari-
atom, kjer je dozorel v zavednega
Slovence, zato v zadnji vojni vihuri
premišljal, kje je njegov prostor.
Stopil je v NOB in se boril po
Gorenjskem in Štajerskem.

Po vojni se je vključil v obnovo
porušene domovine. Kot predanemu
komunistu so mu zaupali položaj
komandanta Mladinske delovne
brigade Majda Silc, v kateri je bila
delavska in kmečka mladina iz
nekdanjega novomeškega okraja. S
svojim tovariškim odnosom, predan-
ostjo in delovnim zgledom je dal
krila ostalim brigadirjem, da so
do segli lepe uspehe, brigada pa je
postala udarna.

Tudi v naslednjih letih je zavzeto
deloval v družbenopolitičnih organi-
zacijah. Kot sindikalni delavec je
spodbujevalno deloval, povsod, kjer
ga je vodila pot, zato mu je kot
enemu prvih na Dolenjskem pripa-
dalo visoko odlikovanje Zlati znak
sindikata Slovenije, ki pa je le eno
v vrsti odlikovanj in priznanj. A
Jože je kljub temu ostal skromen in
ves naš.

M. PUJREBER

Povsem pravilno bi bilo, da bi te
lastnike avtomobilov, ki kršijo
odlok o javnem redu in miru in
zakon o prekrških zoper javni red in
mir, kaznovali z denarno kaznijo.
Nekdaj so bile mandatne kazni „na
licu mesta“. Če kršitelj ni takoj
plačal prekrška, je bil prijavljen
sodniku za prekrške. Sedaj pa se mi
zdi, da takšni kršitelji ostajajo
nekažnovani in lahko še naprej
parkirajo svoje avtomobile na
pločnikih. Za odpravo takih prekr-
škov bi bilo nujno potrebno, da bi

Ivan Božič

v vsoki starosti nas je nenadoma
zapustil Ivan Božič iz Trebče vasi.
Zaradi težkih razmer je moral
zgodaj od doma v Gabju pod
Gojanci. Potikal se je od žage do
žage, kjer je bilo kaj dela zanj. V
prvi svetovni vojni je bil na ruski
fronti. Po vrnitvi se je pridružil
prostovoljcem za severno mejo, za
kar ga je Tito odlikoval z redom
zaslug za narod.

Potem se je priženil v Suho
krajino, kjer je pred drugo svetovno
vojno skuil grenki kruh vaškega
proletarata. Toda delal je rad in tudi
tedaj, kadar je bil brez zaposlitve, se
ni mogel odtrgati od svojega gatra
na dvorski Javornikovi žagi. Med
NOB je bil sicer doma, toda pogosto
so zahajali k njemu braje partizani,
od katerih sta dva tudi padla na tleh
Suhe krajine. Po vojni je bil predan
aktivist zadrage, OF in drugih
organizacij. Bil je med prvimi gasilci.
Nekaj let je predsedoval društvu
upokojencev. Mnogi se spominjajo
njegovih govorov, s katerimi se je
poslavjal od svojih sovaščanov,
prijateljev in znancev.

Naj mu bo slovenska zemlja
lahka!

vsak občan poskrbel za prijavo
kršitelja. V prvi vrsti pa bi morali
pristojni upravni organi za notranje
zadeve skupščine občine Kočevje
biti zelo budni in občasno kontrolir-
ati taka mesta, saj bi prav gotovo že
sama prisotnost milicnikov rodila
uspeh.

Veliko je že bilo napisanega tudi
o čiščenju snega s pločnikov. Pred
leti je bilo z odlokom določeno, da
morajo biti pločniki očiščeni do
6.30 zjutraj, sicer čaka gospodarske
organizacije, ki imajo svoje upravne
prostore ob pločnikih, prijava sodni-
ku za prekrške. Spominjam se, da je
nekaj takih prijav bilo in posledica
je bila, da so bili pločniki očiščeni.
Vendar se je stanje v zadnjem času
spet poslabšalo. Letos je cesta sicer
pluzena, pločniki pa so neočiščeni
in ob njih veliki kupi snega, ki so ga
tja zrinili stroji ob pluzenju ceste.
Snega niti ni kan odmetati. Mislím,
da bi morali poskrbeti za čiščenje
pločnikov tisti, ki so prevzeli
pluzenje cest (Komunalno ali
Cestno podjetje). Pločniki so nam-
reč tako spolzki, da po njih skoraj
ni možno hoditi. Bilo je tudi dosti
padcev, nekaj tako hudih, do so
morali ljudje iskati zdravniško po-
moč. Če je zmanjkalo soli za
posipanje pločnikov, mislim, da bi
lahko uporabili pesek, saj je v
kočevski občini dovolj peskokopov.

Če snega ne morejo pravočasno
odstraniti odgovorni, bi se za to
lahko dogovorili mladinska organi-
zacija, krajevna skupnost Kočevje—
mesto ter štab za civilno zaščito.
Pred leti je mladina že očistila vse
pločnike in tudi sedaj je pripravljena
priskočiti na pomoč, vendar je treba
poskrbeti za dobro organizacijo.

IVAN RAZPOTNIK
Cankarjeva 3
Kočevje

BISERNA POROKA HROVA-
TOVIH — V nedeljo sta na
Gornji Brezovici pri Sentjemeju
v krogu domačih praznovala
60-letnico poroke zakonca Hro-
vat. Prirčne čestitke ob red-
kem jubileju! (Foto: Polde
Mklič)

pisma

in
odmevi.

Petdnevno romanje v Novo mesto

Kočevje: vedno večje
težave s pošto dostavo

Letos imamo pri Dolenjskem
listu vedno večje težave z
dostavo pošte iz Kočevja v Novo
mesto. Tako se vse do minulega
ponedeljka ni prispela v Novo
mesto pošta, ki smo jo oddali v
Kočevju že v četrtek zgodaj
popoldne, v njej pa je bil
popolni material za ribniško
polovico strani. Ker mora časo-
pis kljub takim zapetijem s
pošto iziti, smo bili v ponedeljek
prisiljeni nanovo napisati vse
gradivo za ribniško stran.

Tak primer se nam letos ni
zgodil prvič, ampak že drugič,
čeprav smo leto komaj dobro
začeli. Razlika je le v tem, da je
v prvem primeru potovala pošta
od petka do torika, se pravi
skoraj pet dni, medtem ko smo
jo zdaj oddali že dan prej.

Na kočevski pošti zatrjujejo,
da pošto odpremljajo v redu.
Vendar naj bi pri pošti uredili
tako, da bi pošto bolj redno
dostavljali. Za teh 50 km ne bi
smelo biti toliko težav.

Tudi prejšnja leta se je dogaja-
lo, da je pošta zamudila za dan.
Nikoli pa se ni zgodilo, da bi teh
nekaj km potovala kar pet, šest
ali celo več dni (ne vemo
namreč, kdaj bo zadnja poštna
pošiljka prispela v Novo mesto,
če sploh bo). Upamo, da tej
počasnosti ni vzrok to, da pošta
potuje kar čez tri poštne tozde
(Kočevje, Ljubljana, Novo
mesto — da morebitnih vmesnih
niti ne računamo) in dve poštni
podjetji (Ljubljana, Novo
mesto). Ko take organizacije ni
bilo, je šlo namreč vse hitreje,
najbolj pa smo bili z dostavo
zadovoljni takrat, ko so pošto
vozili z avtobusom naravnost iz
Kočevja v Novo mesto, brez
sedanjega ovinka preko Ljublja-
ne.

J. P.
Kočevje

Prevzeli novo delo

Otroški dodatek že v obči-
ni, porodniška še pride

V ribniški občini se še sicer
odločili, kako bodo po novem
organizirane skupne službe samo-
upravnih interesnih skupnosti. Do-
sledj pa so te službe že prevzele delo
v zvezi z otroškimi dodatki, ki ga je
do slej opravljal izpostava regionalne
zdravstvene skupnosti v Kočevju.
Skupnost o troškega varstva bo izpla-
čevala skupno 2.082 otroških do-
datkov oz. kot se po novem pravi
„denarnih pomoči“ in sicer 1.820
delavcem, 150 kmetom, 80 edinim
hranilcem in 32 duševno prizadetim.

Prevzeli bodo tudi izplačevanje
vse bolniške. Prej jo je za 105 dni
izplačevala zdravstvena skupnost, za
141 dni pa skupnost otroškega
varstva Slovenije. Porodniških je v
ribniški občini vse leto okoli 200.

V okviru reorganizacije skupnih
strokovnih služb SIS bodo pred-
videli, kdo bo opravljal posamezno
prenešeno delo. Obstaja pa tudi
predlog, naj bi vsaj eno izmed teh
del opravljali na medobčinski ravni,
se pravi skupaj z občino Kočevje.

MARLJIVI SEVNIŠKI GODBENIKI

Delavska pihalna godba pri
sevniškem gasilskem društvu spa-
da vsekakor med najmarljivejše
kulturne skupine v občini. Njen
predsednik Franc Ogorevc je na
občnem zboru sevniških gasilcev
navedel podatke kar o 98 vajah v
lanskem letu. Imeli so 43 javnih
nastopov. Sevniška godba je bila
ustanovljena šele pred štirimi
leti. Od 103 članov je rednih 36
članov. Vodstvo godbe je zaradi
tega osipa moralo vložiti samo še
več truda v delo s člani. Letos
maja nameravajo biti gostitelji že
tretje revije gasilskih godb Slove-
nije.

S Kompasom in Dolenjskim listom na praznik mimoze v Hercegnovi

Novi naročniki Dolenjskega lista si bodo „Praznik mimoze 81“ ogledali za 150 dinarjev ceneje

Mestece Hercegnovi v bokokotorskem zalivu je organizator vsakoletne tradicionalne prireditve PRAZNIK MIMOZE. Pred dvema leti so Hercegnovci pršli s to prireditvijo na obisk v pobrateno Novo mesto. Kot pa velevajo dobri stari običaji je potrebno vrniti obisk bratskemu mestu, pa čeprav samo kot obiskovalci prireditve Praznik mimoze 81.

Obisk letošnjega praznika mimoze organizira Turistična agencija KOMPAS. 5. februarja bodo odpeljali avtobusi ob 17. uri in 15 minut izpred novo-

meške poslovalnice Kompas na Novem trgu št. 8 na zagrebško letališče. Po pristanku na Dubrovniškem letališču Čilipi pa se bodo obiskovalci prepeljali do Hercegnovega z avtobusi. V štirih dneh, kolikor bo trajal obisk Hercegnovega, bo program obiska zelo pester. Poleg povorke in koncerta ansambla „Praznik mimoze“ z Nedo Ukračen in Dubrovniškimi trubadurji, se bodo gostje udeležili tudi naboranja mimoze, ki bodo takrat v začetku februarja, ko bo nas še grizel mraz v ušesa, že zacvetele.

NAROČILNICA št. 1

Ime in priimek
Naslovpošta
se naročam na Dolenjski list od 22. januarja 1981 dalje.

(podpis)

KUPON št. 1

Naročniški oddelek Dolenjskega lista potrjuje, da je tovariš(ica)

iz postal(a) nov naročnik Dolenjskega lista od dalje.

S tem pa si je pridobil pravico do popusta za potovanje v Hercegnovi v višini 150 din.

(žig in podpis odgovorne osebe)

TURISTIČNE ZANIMIVOSTI

PROSTE TURISTIČNE ZMOGLJIVOSTI

V vseh smučarskih središčih so nujne rezervacije v hotelih in pri zasebnikih. Na Bledu so zasedeni hoteli Svoboda, Golf, Park, Krim in Kompas. V Bohinju imajo v januarju še precej prostora. Žičnica na Vogel pa ne bo obratovala do 30. januarja.

PRIREDITVE IN RAZSTAVE

LJUBLJANA — V Privodoslovnem muzeju Slovenije je do 29. marca razstava „Redke in ogrožene živalske vrste v Sloveniji“.

Študentski plesni klub Kazina in plesni klub Rješka prirejata 5. februarja v Celju in 6. februarja v Ljubljani turnir EVROPA PLEŠE. Na njem bodo nastopili najboljši evropski plesni pari, kot so svetovni prvaki v kombinaciji iz Zvezne republike Nemčije, drugouvrščeni par s svetovnega prvenstva v latinskoameriških plesih iz Velike Britanije in finalist angleškega prvenstva v standardnih plesih. Poleg njih bodo nastopili še državni prvaki iz različnih držav, iz Jugoslavije pa prvi trije pari iz državnega prvenstva in po en par od vsakega organizatorja. V Celju bo prireditev v športni dvorani Golovec ob 20. uri in v Ljubljani v hali Tivoli prav tako ob 20. uri. Program bo popestrila baletna skupina KAZINA z novim programom — prvo javno uprizoritvijo Zor ptice skladatelja Stravinskega. Na sporedu bo tudi odločba iz Oxygenu. Gost večera bo MOPED SHOW, igral bo ansambel SOK, prireditve pa bo povezoval priljubljeni slovenski napovedovalec Vili Vodopivec. Vstopnice po 100 in 120 din so na prodaj v Celju v športni dvorani Golovec, v Ljubljani pa v TICU na Titovi 11 in Kazini, Trg osvoboditve 11. Turnir EVROPA PLEŠE bo gostoval še na Reki, v Zagrebu in Poreču.

NOVA VAŠ NA BLOKAH — Sedmi bloški smučarski teki bodo v nedeljo, 1. februarja.

EVROPSKI POLETNI CAS 1981

Prometni ministri 19-ih evropskih držav so se v Parizu vnovič sporazumeli, da bodo vpeljali tudi letos POLETNI CAS. Kazalce na urah bo do v nedeljo, 29. marca ob drugi

uri zjutraj, pomaknili za eno uro naprej, v nedeljo, 27. septembra pa ob tretji uri zjutraj, za eno uro nazaj in tako spat dobili srednjeevropski čas drugo uro zjutraj.

Na novo se bo poletnemu času pridružila Nemška demokratska republika.

LETO EVROPSKE GLASBE

62 članov parlamenta Evropske skupnosti se je odločilo leto 1985 proglasiti za „leto evropske glasbe“. Izbrali so utemeljili z upoštevanjem, da bo Evropa praznovala 300-letnico rojstva Georga Friedricha Haendla, Johanna Sebastiana Bacha in Domenica Scarlattija.

NIČ VEČ VOZNIŠKEGA DOVOLJENJA BREZ „ENERGETSKEGA TESTA“

Od aprila 1981 bodo morali vsi, ki si bodo v ZR Nemčiji na novo hoteli pridobiti voziško dovoljenje, izkazati, da poznajo „temelje ekonomske vožnje“. Ta del izpita bo ločen od ostalega teoretičnega izpita, da ne bo treba ponavljati celotnega teoretičnega dela, če bi pri enem delu padli. Temelji ekonomske vožnje obsegajo preverjanje pravnega menjavanja prestav, vzdrževanje in nega motorja, vžig in vplinjač, način ustavljanja, „hladni start“ in način vožnje, ki poskuša v naprej upoštevati dogajanja na cesti.

Tako v ZR Nemčiji. Ker pa tudi nas tepe energetska kriza in še visoke cene bencina povzročijo, bi morda tudi kazalo razmisliti o temeljih ekonomske vožnje, kar bi vsekakor koristilo državnemu in zasebnemu žepu.

KOPANJE V POKRITIH BAZENIH NI POCENI

V Čateških Toplicah v hotelu Terme stane kopanje na osebo 70 din. Bazen pa je odprt od 10. do 20. ure, razen ob torkih, sobotah, nedeljah in praznikih, ko je odprt od 8. do 20. ure. V zdraviliškem domu je bazen odprt vsak dan od 9.

KOMPAS JUGOSLAVIJA

PRAZNIK MIMOZE 81 HERCEGNOVI od 5. do 8. februarja

cena 3.450 din

prevoz avtobus in letalo, 3 polni penzioni, prireditve, zabave, ples, vodstvo in organizacija potovanja, odhod iz NOVEGA MESTA
INFORMACIJE IN PRIJAVE:
KOMPAS NOVO MESTO, Novi trg 8, telefon (068) 21-333 in 23-404
KOMPAS LJUBLJANA: Miklošičeva 11, telefon (061) 327-761

ZA NOVE NAROČNIKE DOLENJSKEGA LISTA PRIJETNO PRESENEČENJE

Posebno želimo opozoriti vse tiste, ki se bodo na novo naročili na Dolenjski list z naročilnico št. 1 (22. januarja) in naročilnico št. 2 (29. januarja) in, ki se bodo prijavili za potovanje v Hercegnovi, da

S potrjenim kuponom se boste lahko prijavi pri Kompasovi poslovalnici v Novem mestu na Novem trgu št. 8 ali pa v Ljubljani na Miklošičevi 11. Želimo vam prijetno bivanje v Hercegnovem.

UREDNIŠTVO DOLENJSKEGA LISTA IN KOMPAS JUGOSLAVIJA

do 19. ure. Za kopanje je treba odšteti 50 dinarjev.

V Dolenjskih Toplicah stane kopanje v bazenu Kopališkega doma 40 dinarjev. Odprt je od 9. do 19. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 6. do 19. ure.

V hotelu Garni na Otočcu stanje kopanje za odraslo osebo 40 dinarjev, za otroke pa 30 dinarjev. Bazen je odprt od 12. do 19. ure, razen ob četrkih, ter ob sobotah in nedeljah od 10. do 18. ure.

Primerjava še s cenami kopanja v drugih pokritih bazenih v Sloveniji kaže, da so čateške Terme najdražje,

čateški Zdraviliški dom, Kopališki dom v Dolenjskih Toplicah in otoški Garni pa med najdražjimi, saj niso redki primeri, ko je cena za kopanje otrok 10 dinarjev, upokojenec 15 dinarjev, odrasli pa se lahko nemalokrat namočijo samo za 20 do 30 dinarjev.

Ob takih cenah bodo kadi v domačih kopalnicah verjetno še bolj v uporabi kot do sedaj, saj bi enkratno kopanje v čateških Termah lahko povzročilo (ob upoštevanju cene bencina, hrane in pijače) kar majhen družinski bankrot.

JANKO SAJE

ISKRA — Industrija za avtomatiko Ljubljana, Savska c. 3, n. sub. o.

TOZD TOVARNA NAPAJALNIH NAPRAV TNN NOVO MESTO, Bršljin 63, n. sub. o.

RAZPISUJE JAVNO PRODAJO OSNOVNIH SREDSTEV

1. Hidravilična preša HIDRAUMA PYE 63 t	Izklicna cena	100.000 din
2. Izsekovalni stroj tip MIL - 6	Izklicna cena	15.000 din
3. Pnevmatična stiskalnica tip NPS 1250, leto izdelave 1974	Izklicna cena	7.000 din
4. Pnevmatična stiskalnica tip NPS 1000, leto izdelave 1974	Izklicna cena	7.000 din
5. Motorno kolo KOLIBRI APN - 4 letnik 1974	Izklicna cena	5.000 din

Licitacija bo v sredo, 4. februarja 1981, ob 14,30 v prostorih ISKRE—TOZD Tovarna napajalnih naprav, Novo mesto, Bršljin 63.

Ogled je možen eno uro pred začetkom licitacije

Navedene cene so brez vračunanega davka. 59/5-81

NUKLEARNA ELEKTRARNA KRŠKO v ustanavljanju, 6827 0 Krško,

objavlja prosta dela in naloge

STROJNIKA KONDENZACIJE IN DIESEL A GREGATOV V OBRATOVANJU ELEKTRARNE

Pogoji:
— dokončana srednja tehniška šola ali KV strojnik z opravljenim izpitom za rokovanje z Diesel agregati
— 24 mesecev delovnih izkušenj pri opravljanju del in nalog v termoelektrarni
— 3-mesečno poskusno delo

Kandidati naj pošljejo svoje vloge v 15 dneh po dnevu objave. Odgovore bodo kandidati prejeli v 30 dneh po izteku prijavnega roka. 58/5-81

S Kompasom na smučanje

AVORIAZ — MORZINE: odhodi 7. in 14. 3.
LA TOUSSUIRE: odhodi 7., 14. in 21. 3.
CHAMONIX: odhodi 14. 3. in 25. 4.
COURCHEVEL: odhod 14. 3.
VAL SENALES: odhod 26. 4.
PAMPEAGO — Val di Fiemme: odhodi 14., 21. in 28. 3.
MARMOLADA: odhod 25. 4.

INFORMACIJE IN PRIJAVE:
VSE POSLOVALNICE KOMPASA

KOMPAS JUGOSLAVIJA

Gorjanci

AVTOPROMET, GOSTINSTVO IN TURIZEM

NOVO MESTO - STRAŽA

vabi k sodelovanju

- VEČJE ŠTEVILO AVTOMEHANIČEV ZA VZDRŽEVANJE AVTOBUSOV IN TOVORNIH VOZIL
- VEČJE ŠTEVILO VOZNIKOV V TOVORNEM PROMETU
- VOZNIKE AVTOBUSOV
- VODJO KUHINJE V EXPRES RESTAVRACIJI
- SNAŽILKE ZA TOZD GOSTINSTVO IN DSSS.

Pogoji so naslednji:

- Delavec avtomehaničar mora imeti končan o poklicno šolo za naziv avtomehaničar.
- Delavec voznik mora imeti voziški izpit C in E kategorije in najmanj eno leto delovnih izkušenj na težkih tovornih vozilih.
- Delavec voznik avtobusa mora imeti voziški izpit D kategorije in je lahko začetnik.
- Delavec vodja kuhinje mora imeti najmanj poklicno šolo gostinske stroke in tri leta prakse v stroki.

Za vse delavce velja splošni pogoji odslužen vojaški rok in trimesečno poskusno delo.

Osebnih dohodkov je zagotovljen po določenih pravilnikih o delitvi osebnih dohodkov.

Ponudbe z dokazili dostavite kadrovske službi podjetja v Straži. Objava prostih del in nalog velja 15 dni po objavi. Odbor za delovna razmerja 61/5-81

DANA

tovarna rastlinskih specialitet in destilacija

— Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge:

- 3 VOZNIKOV MOTORNIH VOZIL
- 2 STROJNIH KLJUČAVNIČARJEV
- VEČ DELAVCEV ZA DELO V PROIZVODNJI IN TRANSPORTU

POGOJI:

- pod 1.: poklicna šola za voznike motornih vozil, „C“ in „E“ kategorija in eno leto delovnih izkušenj
- pod 2.: KV strojni ključavničar in eno leto delovnih izkušenj
- pod 3.: NK delavec — delovne izkušnje zaželeno

Za opravljanje navedenih del in nalog združujejo delavci delo za nedoločen čas s polnim delovnim časom in poskusnim delom 3 mesece. Kandidati naj vložijo pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju navedenih pogojev v 15 dneh po objavi na naslov „DANA“, tovarna rastlinskih specialitet in destilacija Mirna. O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po preteku roka za prijavo. 57/5-81

Mladinska knjiga, knjigarna in papirnica, Novo mesto, Glavni trg 9, obvešča cene kupce, da bo v času obnovitvenih del poslovnih prostorov od 5. 1. 1981 poslovala v skladščinih prostorih na C. komandanta Staneta št. 5 (nasproti ekspoziture Ljubljanske banke). Delovni čas od 7 ure do 19. ure. 4/1-81

Zamenjava garsonjere

DOLENJSKI VETERINARSKI ZAVOD NOVO MESTO

zamenja garsonjere v Novem mestu za ustrezno garsonjere v Črnomlju. Ponudbe pošljite na naslov: Dolenjski veterinarski zavod Novo mesto, Cesta herojev 38 (št. tel. 24-488).

Sejmu se pozna stabilizacija

met, ker se ob njih in na njih samo nabira prah.

ODEJE, ZAVESE IN DRUGO

Komet ima na razpolago 3 nove modele korzetov in 4 vrste nedrčkov, tudi Lisca iz Sevnice je bila opažena, vendar ni bilo nič tako novega ne presenetljivega, da bi kupci hodili za zaveso spraševati, kje se to dobi.

V tej skupini velja omeniti še kopalke, pri katerih ni več bikini v absolutni večini, marveč stopajo na vidno mesto enodelni modeli brez naramnic, ki

Z vsakovrstnimi odejami in posteljnimi pokrivali je bil sejem dobro založen, ampak med temi izdelki gre ločiti zrno od plev. Videti je bilo lepe odeje, ki bi si jih vsaka gospodinja želela v svojem domu, pa tudi take, za katere bo težko najti kupca. Le kdo bi si želel odejo, pod katero se ti zjutraj oči najprej zazrejo v jelenovo rogovje ali tigrov gobec... Zelo lepe zavese in dekorativ-

Sejem „Moda 81“ je v nekaj dneh privabil več deset tisoč obiskovalcev, poslovneži pa so sklepali kupčije — K ot že 25 let doslej: med zelo lepimi izdelki tudi pisana šara in tretjerazredno blago

Ne sneg ne mraz in ne prav v tistem času naraščajoča gripa nista zavrla obiska poslovnežev in radovednežev, tako da se je v sejmskih halah vse dni gnetlo ljudi. Zanimivo, da je bila vselej gneča pred Labodovim razstavnim prostorom in pri nekaterih pleteninarjih kratka povsod, kjer je bilo videti kaj lepega in uporabnega.

Po tem sodeč, se je okus potrošnika močno izboljšal, kljub temu pa nekateri proizvajalci še vedno ponujajo izdelke, ob katerih lahko le skomigneš z rameni. Zarje bodo našli kupce kvečjemu v najbolj zaostalih predelih, znabiti pa tudi med

LABOD ZADEL V ČRNO

Prav Labodova kolekcija za zimo 1981/82 je lep primer za iznajdljivost. In Zlatega zmaja Labod ni dobil slučajno ali po zvezah, marveč povsem zasluženo, je bilo splošno mnenje potrošnikov.

Nagrajeno kolekcijo sta kralirali modni kreatori Jelka Novak in Petra Brecej. Kakšen cilj sta zasledovali in kakšne modne novosti, je povedala kreatorka Jelka: „Vemo, da bodo kupci ob splošni druginji in naraščajočih življenjskih stroških tudi bolj pazili na izdatke za obleko. To je bilo eno od vodil za

kolekciji, ki pa je tako rekoč že v prodaji, še izredno lepe ženske dvodelne komplete iz kitajske svile in moderne bluže.

Pri moških srajcah ni posebnih novosti. Precej je drobno črtastih, z nevpadljivim vzorcem iz šantunga in bombaža, novost v tovrstni Labodovi proizvodnji pa so jersey majice v raznobarnih ali le dvobarvnih črtah. Fantje in možaki bodo tako majico iz dobrega materiala gotovo radi nosili v novi, toplejši sezoni.

Zelo posrečena pa je iz Labodove težke konfekcije tudi kombinacija moškega sukniča pepita vzorca z enobarvnimi hla-

najvidnejših mest. Z odličnimi športnimi modeli za tako rabo pa se ne ponašajo več zgolj doslej najbolj znani slovenski proizvajalci, marveč jim krepko mešajo konkurenčne štrne kolektivi iz drugih republik.

Najrazličnejši primer je Astibo iz Štipa, ki je med drugim tudi dobil Zlatega zmaja za celotno športno kolekcijo in je predstavil zares to, kar ljudje želijo, a so morali po take modele in materiale največkrat v tujino.

Za kolekcijo Teen, namenjeno zlasti mladim za prosti čas in tudi sicer, pa je novomeški Novoteks dobil diplomu. Gre za celo vrsto najrazličnejše krojenih hlač za oba spola iz domačega svetlo modrega jeansa. Kolekcija vsebuje modele od jahalnih hlač do oblačil za prosti čas, z najrazličnejšimi modnimi poudarki: gumbki in gumbi, žepi, zadrgami, šivi itd.

Tudi Jutranjina kolekcija otroških oblačil, med katerimi je največ športnih, je bila nagrajena z Zlatim zmajem. Domiselna oblačila za deklice in dečke od predšolske dobe do dijaških let imajo poleg praktičnosti še to lastnost, da so iz dobrega blaga in da pogostno pranje ali čiščenje ne škodi.

PRI PLETENINAH SREDNJE

Medtem ko je prejšnja leta ob ogledu izdelkov pleteninskih tovarn marsikateri obiskovalec sejma zastajal dih, tega letos ni bilo. Tako Rašica, kot Almira in Angora so kazale sicer lepe stvari, ampak Arena iz Pulja jim že lepo konkurira.

Medtem ko je bila Rašica vsa v nežnih pastelnih barvah, se je Almira predstavila s športnimi modeli za oba spola. Značilne zanjo so razne možne kombinacije. Angora ima precej dvodelnih ženskih kompletov, pri katerih so krila pletena, kot bi bila krog in krognagubana, zgornji del pa je kot bluzon do bokov ali pa ohlapna jopa, da jo spomladi lahko nosimo tudi kot kostim.

ZENSKI MODELI ZA SEZONO POMLAD-POLETJE '81 — Proizvajajo jih v majhnih serijah, kar pa bo ljubiteljice ekskluzivnosti še posebej veselilo

imajo spredaj za okras nabrane dele. Okrog leta 1960 ali malo prej je bila zelo podobna moda.

UDOBJE V NOGAH

Na sejmu letos ni bilo videti dosti obutve, Pekovi modeli, ki so jih nosile manekenke na popoldanski modni reviji, pa so navdušili zlasti ženski svet srednjih let. Tudi k modernim elegantnim kompletom niso več

no blago pa je prišlo na sejem iz znane tovarne Induplati pa iz Dekorativne, ki je bila tudi dobitnica diplome. Ta tovarna je pokazala celo kolekcijo ročno izdelanih tkanin. Verjetno pa zaradi cene ne bodo dostopne širšemu krogu potrošnikov.

Omeniti velja še posteljino Ukrcine iz Dervente. Frotrista posteljina te tovarne lepih vzorcev in barv bo gotovo našla pot h kupcem, medtem ko se

MOSKA VRHUNJA OBLAČILA '81 — Primerna za vsak letni čas in postavo

trgovci s slabim okusom kje v mestih.

Prvi in splošen vtis s sejma je letos stabilizacijski. Prejšnja leta je za panoji, kjer imajo komercialisti svoje postojanke, viski tekel v potokih, letos ga ni bilo videti. Posebno naši, dolenski proizvajalci so bili skromni. Gostom so ljubezljivo nudili boby palčke, kekse, kavo in tudi kakšno domačo žgano pijačo, ampak razmetavanja ni bilo opaziti. Navzlic temu kupcev ni manjkalo in pogodbe so se najbrž podpisovale tudi brez dragih pijač.

Stabilizacijsko naravnost je bilo videti še pri izdelkih, ki so bili mnogo več kot prejšnja leta narejeni iz domačih tkanin in surovin, končno pa tudi pri nekaterih modelih,

model naših novih zimskih plaščev v ruskem stilu. So iz domačega, a kvalitetnega materiala, vsi so v temnih barvah, prevladuje črna, krojeni pa preprosto, vendar moderno, in jih kot posebnost krasi le dvojno zapenjanje z vrstico. Tak plašč sodi k stabilizacijski garderobi za mlade in starejše, ker ga lahko z majhnimi in razmeroma cenimi modnimi dodatki na več načinov osvežimo in spreminjamo.

Prav po istem principu je delana kolekcija novih kril. Nudimo enobarvna krila, karirana, svilena — iz raznih materialov in raznih krojev, od nagubanih do ozkih in rezanih v pole. Moderna so prav za prav vsa, ženske pa glede na postavbo izberemo tisto, kar jim najbolj ugaja.”

Labod ima v spomladanski

čami. Namesto tradicionalne obleke za poslovneže je taka kombinacija prav to, kar so doslej potrošniki iskali, a največkrat ne dobili.

Med barvami, ki jih Labod letos predstavlja v svojih kolekcijah, so največ zastopane moderne: zažgano rjava, oker rumena, siva, turkizna in petrolejsko zelena, seveda pa beige in črna ne manjkata. Ti dve sta celo v večini, ker sta vselej moderni.

VSE VEČ MODELOV ZA ŠPORT

Izraba prostega časa očitno ni več samo skrb psihologov in pedagogov ter sociologov, pač pa tudi konfektionarjev. Oblačilom za prosti čas s posebnim poudarkom na smučanju in kolarstvu ter sprehode v naravi je na sejmu „Moda 81“ dano eno

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE LJUBLJANA SEJEM MODA '81 — Razstavnih prostor tovarne oblačil LABOD iz Novega mesta

Med pleteninarji sta bili nagrajeni z Zmajem le ljubljanska Pletenina za celotno razstavljenno kolekcijo in Rašica samo za moško konfekcijo, Almira pa je pripadla diploma.

PRI PERILU NIČ PRESENEČENJ

Če izvzamemo nagrajeno Pletenino, potem proizvajalci spodnjega perila na sejmu niso izstopali. Tudi Beti, ki je vselej dobivala visoka priznanja, je letos ostala praznih rok, čeprav so obiskovalci sejma hvalili razstavljenne modele iz golobje sivo-modrega frotrija. Krojeni so kot pajaci, kot spalne srajce, vendar tako, da niso le za v posteljo, marveč uporabni tudi za razno-namenska „hišna“ opravila.

njni „špičaki“, v katerih trpi z nogo vred tudi njena lastnica, marveč nudi Peko udobne elegantne čevlje z nizko peto. Sploh pa so bili sivi semiš kratki škorenjci s tanko polno peto obuvalce, ki gre k vsakemu oblačilu in k vsem rojstnim letnicam.

Torbice so novih oblik, ampak malo je bilo videti res lepih. Med nagrajenimi tovrstnimi proizvajalci letos ni ne Galanta in ne domžalskega Toka, marveč se je kot najboljši izkazal Mercur iz Bačke Palanke. Na Galantovem razstavnem prostoru pa so bile sicer torbice lepih pastelno zelenih barv, toda volančki in naborki kljub modi najbrž ne bodo šli v pro-

bo mlajši rod moral šele privajati novostim iz Tržiča. Vajeni pisanih posteljnih garnitur se bodo šele spoznavali s sicer lepimi damastnimi posteljnimi prevlekami iz časa naših babic, katere krasijo le vdeleni drugobarvni cvetovi.

Sejem je potrošnikom spet pokazal, da naše tovarne znajo in zmorejo dati na trg marsikaj lepega, da pa s tem ni rečeno, da boš tisto lahko tudi kupil. Vse je odvisno od trgovcev. Če modele in blago naročajo, ga bo možno dobiti, kjer pa si ne upajo iz kože in ne segajo po pravih novostih, bodo še naprej pod napis „Modno“ prodajali v modnem svetu že zaprašene modele.

R. B.

JERSEY PROGRAM POMLAD POLETJE '81 — Z aradi elegance krojev in lahke tkanine bodo tudi letos kupci radi segali po teh modelih

TELEVIZIJSKI SPORED

30. I. petek

1
10.00 in 13.15 ZIMSKI ŠOLSKI SPORED
17.20 POROČILA
17.25 OLIMPIADA SMEHA
17.50 JUGO ROCK
18.20 OBZORNIK
18.30 NEPREKINJEN PROCES PROIZVODNJE OD VLAKEM DO GOTOVIH TKANIN
Kar se tiče inovacij in izumov, na Slovenskem se zmeraj preradi segamo po tujem, dragem znanju. Naši dosežki na tem področju so dokaj skromni, zato bo zanimivo ogledati si tovrstno belo vrano - kranjsko Industrijo bombažnih izdelkov, kjer so s pomočjo inovacij v celoti spremenili tehnološki postopek pri izdelavi zahtevnih žak ardnih tkanin.
19.00 NE PREZRITE
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK

20.00 A. Marodič: NASA KRAJEVNA SKUPNOST
Naslov tokratne oddaje iz humoristične nanizanke ljubljanskih televizijcev je Vrana vrani ne izključe očl.

20.45 JAZZ NA EKRAJU: KVARTET GARY BURTON
Gary Burton velja za enega najboljših vibrafonistov na svetu, drevo se nam bo predstavil s svojo glasbeno skupino.
21.00 T. Hardy: ŽUPAN V CASTERBRIDGEU
21.55 V ZNAMENJU
22.10 NOČNI KINO: NA POMOČ
Pred kratkim smo si lahko ogledali risanko Rumena podmornica, nočjo pa se bodo mnogi razveselili

se enega filma o legendarnih starih dolgoletih iz Liverpoola. Delo je naslovljeno po pesmi Beatlesov, pokojni John Lennon pa Paul McCartney, Ringo Starr in George Harrison igrajo v dokaj fantastičnem filmu, ki je poln šaljkiv pa norčevanja iz kriminala in podobnega. Ringo nosi prstan, ki ga ne more sneti. Toda za nakit se zanima tolpa razbojnikov, dva znanstvenika in še kd o. Ringo in prijatelji so tako nenehno na begu, na pomoč jim pogosto priskoči orientalska vila, zadeva pa se razplete na Bahamskih otokih. Delo je 1965 zrežiral Richard Lester.

2
16.55 Test - 17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Naši pesniki - 18.15 Mladi za mlade - 18.45 Zgodbe Danila Nikolića - 19.30 Dnevnik - 20.00 Naš čas - 20.45 Zagrebška panorama - 21.10 Zeleni kabaret - 21.40 Kulturni mozaik

3. II. torek

1
9.40 VELESALOM ZA MOŠKE, prenos 1. teka iz Schladminga
10.45 ZIMSKI ŠOLSKI SPORED
12.25 VELESALOM ZA MOŠKE, prenos 2. teka iz Schladminga
15.45 VELESALOM ZA MOŠKE, posnetek iz Schladminga
17.05 POROČILA
17.10 SEBASTIJANOVA BABICA
17.25 JUGOSLOVANSKI NARODNI V PESMI IN BESEDI: TANEC
17.55 PISANI SVET: DOPOLDNE FABRIKA, POPOLDNE KMETIJA
Da bi posneli današnje oddaje, so se ljubljanski televizijci odpravili na bloško planoto, kjer so obiskali dve vasi, v katerih je precej kmetij, ki

izgubljajo gospodarje. Mladi se odsejajo v mesta ali pa se vozijo v tovare, zemljo pa obdelujejo zgolj priložnostno.
18.35 OBZORNIK
18.45 MOSTOVI - HIDAK, oddaja za madžarsko narodnostno skupnost
19.00 KNJIGA
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 ODPRTO ZA USTVARJALNOST
V dnevni oddaji bodo ljudje, ki se na to spoznajo, govorili o načelnih usmeritvah razvoja Slovenije do leta 2000. Beseda bo tekla o gospodarstvu, prostorskem planiranju, o družbenih odnosih itd.
20.55 W. Reymont: OBLJUBLJENA DEŽELA
21.45 V ZNAMENJU
22.00 IZ KONCERTNIH DVORAN: D. Šostakovič: SIMFONIJA ŠT. 8

Šostakovičeva 8. simfonija je bila prvič izvedena 1943 ob obletnici oktobrske revolucije. Skladatelj je o tem svojem delu dejal, da je z njim skušal pogledati v prihodnost, saj je življenje čudovito, vse temno in srmaotno izgine, lepo pa ostane. Lev Danilevič pa je to skladbo opisal kot „eno najbolj tragičnih orkestrskih del tiste dobe“, je „epopeja o trpljenju in bridkosti ljudstva, ki je prenašalo vojna grozodejstva“. V dvorani Slovenske filharmonije je to delo Dmitrija Šostakoviča izvedel simfonični orkester RTV Ljubljana pod vodstvom Sama Hubada.

2
17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Pionirski TV studio - 18.15 Žvljenje knjige - 18.45 Narodna glasba - 19.30 Dnevnik - 20.00 Razvoj popularne glasbe - 20.55 Zagrebška panorama - 21.20 Čas podvigov

31. I. sobota

1
8.30 POROČILA
8.55 MALI GODCI V GLASBENI DEŽELI
9.05 SEBASTIJANOVA BABICA
9.20 J. Tomažič: POHORSKI STEKLAR
9.40 TOVARIŠIJA
10.10 MALI SVET
10.40 SLIKE S SAMOTNIH KMETIJI
11.00 OD REFLEKSA DO LOGIKE: OTROKOV SVET
V silni hudi muhe žre, televizijci pa ne ponavljajo samo dolgočasnih nadaljevanj, ampak tudi izobraževalne oddaje. Tako si bo moč še enkrat ogledati šest oddaj, ki so namenjene starem in vsem, ki se tako ali drugače znajdejo v vlogi vzgojitelja ali učitelja. Prikazana bo otrokova intelekt alna rast od prvih dni življenja do zrelosti.
11.30 B. Ibanez: TRSJE IN BLATO
12.25 SMUK ZA MOŠKE, prenos iz St. Antona

13.40 in 15.40 POROČILA
15.45 DAJMO, NAŠI, italijanski mladinski film
Deček pride na počitnice k teti, spozna vrsto prijateljev, igrajo se v bližnji etruščanski grobov, kjer živi čudaški slikar. Ljudje ga ne marajo, z otroki pa se spoprijatelji. Deček iz mesta zbolji, vsi so zaskrbljeni zanj, ponoči stražijo, da si smrt ne bi upala blizu... To še ni vse, o čemer bo govoril italijanski film o življenju odrasčajočih.
17.15 CRVENA ZVEZDA: CIBONA, prenos košarkarske tekme
18.55 NAŠ KRAJ: MOZELJ PRI KOČEVJU
O tej krajevni skupnosti smo pred kratkim obširneje pisali tudi v Dolenjskem listu, zato bo zanimivo videti, kako bodo vsakdanje težave tamkajšnjih ljudi s sliko in besedo prikazali televizijci.
19.10 ZLATA PTICA
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 SREČANJA
21.45 POVEJ JIM, DA JE WILLIE TUKAJ, ameriški film
V prvem desetletju tega stoletja šerif zasleduje mladega Indijanca.

Pri tem se odkrivajo najrazličnejše posebnosti življenja rdečekožcev, iz dela, ki ni pravi western, pa veje tudi nepravilni odnos belcev do Indijancev, ki so navezavali tudi ljudje. Film je 1969 posnel Abraham Polonsky, igrajo pa Robert Redford, Robert Blake, Katharine Ross, Susan Clark in drugi.
23.15 TV KAZIPOT
23.35 POROČILA

2
17.30 Ljudska ustvarjalnost - 18.30 J. Horvat: Maček pod čelado - 19.30 Dnevnik - 20.00 Žvljenje na zemlji - 21.20 Poročila - 21.25 Športna sobota - 21.45 Feljton - 22.15 Glasbena oddaja

4. II. sreda

1
9.20 TV V ŠOLI
10.00 ZIMSKI ŠOLSKI SPORED
17.30 POROČILA
17.35 S. Makarovič: LEVA ROKA - DESNA ROKA
17.50 VELIKE RAZSTAVE
18.20 OKROG LI SVET
18.30 OBZORNIK
18.45 AMATERSKI STUDIO

19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 FILM TEDNA: ZABLODA
Zaradi možev smrti se neka gospa nikakor ne more znajti v odnosih do svojega šoferja, čeprav se varno počuti le v njegovih bližini. Do možaka ženska sploh ni hladna, ko pa ji šofer izpove lju bezenska čustva, se gospa prestraši, umakne vase. Ta angleški film je 1973 posnel

Alan Bridges, glavne vloge pa igrajo Robert Shaw, Sarah Miles in Peter Egan.
21.40 MAJHNE SKRIVNOSTI VELIKIH KUHAJSKIH MOJSTROV
21.25 SODOBNIKI: ZDENKO KALIN
22.10 V ZNAMENJU

2
17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Majske igre - 18.15 Splošna ljudska obramba - 18.45 Amaterski studio - 19.30 Dnevnik - 20.00 Mož, ki je hodil skozi stene - 21.05 Zagrebška panorama - 21.25 Evropsko prvenstvo v umetniškem drsanju (prenos tekmovalja parov iz Innsbrucka)

1. II. nedelja

1
9.10 POROČILA
9.15 JUZINA
Madžarska oddaja za otroke bo govorila o času pred zadnjo vojno, ko hude gospodarske razmere odločilno vplivajo na odnose v družinah. Tako neki oče izgubi delo, zaposliti pa se uspe sinu in tako mora mlajši vzdrževati družino. O četu to kajpak ni všeč, prihaja do zapletov, končno pa se vse uredi.
9.55 J. Horvat: MAČEK POD ČELADO
10.55 SLALOM ZA MOŠKE, prenos 1. teka iz St. Antona
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
12.55 SLALOM ZA MOŠKE, prenos 2. teka iz St. Antona
14.00 TV KAZIPOT
14.50 POROČILA

14.55 OD BIJELEGA POLJA DO PLEVIJA, dokumentarna oddaja
15.25 IGRE NA SNEGU, posnetek iz Cavaleseja
16.25 PRISLUHNI MO TIŠINI
Na sporedu bo predzadnja iz sklopa štirih oddaj, ki so namenjene gluhih gledalcem. Glavna tema oddaje bo avdiometriiranje, to je merjenje sluha pri otrocih.
16.45 ŠPORTNA POROČILA
16.55 NORICA IZ CHAILLOTA, angleški film
Grofica živi v premožni pariški četrti in se v mislih zateka v čas, ko je izgubila najljubšega ljubimca. Sosedje jo spoštujejo, stike pa vzdržuje z mladeničem, katerega oče je član zarotniške skupine, ki veruje, da je pod Parizom polno nafte, in se hoče z njo obogatiti. Mladenič razkrije grofici tajne načrte... Kaj se izcimi iz tega, bo razkril konec filma, ki ga je 1969 posnel Bryan Forbes, glavne vloge pa igrajo Katharine Hepburn, Charles Boyer, Claude Dauphin in drugi.
19.15 RISANKA
19.24 ZRNO DO ZRNA

19.30 DNEVNIK
20.00 M. Smoje: VELIKO MESTO
21.05 DR. IVAN RIBAR, dokumentarna oddaja
21.50 V ZNAMENJU
22.00 ŠPORTNI PREGLED

2
9.00 Oddaje za JLA - 15.00 Nedeljsko popoldne - 19.00 Risani film - 19.30 Dnevnik - 20.00 Večer z Gledališčem na Terazijah - 21.00 Večer, danes, jutri - 21.20 Imitacija življenja (ameriški film)

5. II. četrtek

1
9.00 TV V ŠOLI
10.00 ZIMSKI ŠOLSKI SPORED
15.05 TV V ŠOLI, ponovitev
17.30 POROČILA
17.35 TOVARIŠIJA
18.05 MOZAIK KRATKEGA FILMA: FRIZIJA JE VAŠA
Nizozemski turistični film bo na dokumentaren način prikazal Frizijo kot zaokroženo pokrajino Nizozemske. Spremljali bomo družino, ki si v Frizijo prihaja ogledovat kulturne, zgodovinske pa tudi krajske znamenitosti. Film je posnel

Lojzn Tichelaar.
18.30 OBZORNIK
18.40 MACVA, dokumentarna oddaja
19.10 RISANKA
19.24 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 STUDIO 2
22.05 V ZNAMENJU
22.20 EVROPSKO PRVENSTVO V UMETNOSTNEM DRSANJU, prenos tekmovalja moških iz Innsbrucka
2
17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Jelenko - 18.15 Šola zelenega načrta - 18.45 Muppet show - 19.30 Dnevnik - 20.00 Teleskopija: Zgodovinar Vasa

Cubrilović - 21.00 Po izbiri - 23.00 24 ur

PRVI RADIJSKI PROGRAM

PETEK, 30. I.
8.08 Z glasbo v dober dan, 8.30 Glasbena pravljica (Ch. Perrault - M. Vodopivec: Obuti maček), 8.41 Naši umetniki mladim poslušalcem, 9.05 Z radiom na poti, 11.35 Znano in priljubljeno, 12.10 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti, 12.30 Kmetijski nasveti (Tatjana Brumat: Priprave na spomladanska dela v okrasnem vrtu), 12.40 Pihalne godbe, 13.50 Človek in zdravje, 14.05 Orkestrski pejsaži, 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, 15.30 Nápotki za turisti, 15.35 Zabavna glasba, 18.00 Razgledi po slovenski glasbeni literaturi, 18.30 S knjižnega trga, 19.45 Minute s Celjskim instrumentalnim kvintetom, 20.00 Uganite, pa vam zaigramo! 21.05 Oddaja o morju in pomorsčakih, 22.30 Besede in zvoki iz logov domačih, 23.05 Lirični utrinki, 23.10 Petkov glasbeni mozaik, 0.05-4.30 Nočni program.

ce, 13.50 Pihalne godbe, 14.05 Humoreske tega tedna (Bratislav Nušić: Humoreske), 14.25 S popevkami po Jugoslaviji, 15.10 Pri nas doma, 15.30 Nedeljska reportaža, 15.55 Listi iz notesa, 16.20 Gremo v kino, 17.05 Popularne operne melodije, 17.50 Zabavna radijska igra (Johan Dieksson Carr: Hudobni gostje), 18.40 Na zgornji polici, 19.45 Glasbene razglednice, 20.00 V nedeljo zvečer, 22.20 Glasbena tribuna mladih, 23.10 Mozaik melodij in plesnih ritmov, 0.05-4.30 Nočni program.

mamba), 22.30 Tipke in godala, 23.05 Lirični utrinki, 23.10 S popevkami po Jugoslaviji, 0.05-4.30 Nočni program.

PONEDELEK, 2. II.

8.08 Z glasbo v dober dan, 8.25 Ringaraja, 8.40 Izberite pesmico, 9.05 Z radiom na poti, 11.35 Znano in priljubljeno, 12.10 Veliki revski orkestri, 12.30 Kmetijski nasveti (Vrt v februarju), 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru, 14.05 V gosteh pri zborih jugoslovanskih radijskih postaj, 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, 15.30 Zabavna glasba, 18.00 Na ljudsko temo, 18.25 Zvočni signali, 19.45 Minute z ansambлом Ludvika Legaja, 20.00 Kulturni globus, 20.10 Iz naše diskoteke, 21.05 Glasba velikanov, 22.30 Popevke iz jugoslovanskih studiov, 23.05 Lirični utrinki, 23.10 Za ljubitelje jazza,

SREDA, 4. II.
8.08 Z glasbo v dober dan, 8.30 Pisan svet pravljic in zgodb, 9.05 Z radiom na poti, 11.35 Znano in priljubljeno, 12.10 Veliki zabavni orkestri, 12.30 Kmetijski nasveti (Iban Marolt: Uporaba zemljišč pod daljnovidjo), 12.40 Ob izvrih ljudske glasbene umetnosti, 14.05 Razmišljamo, ugotavljamo... 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, 15.30 Zabavna glasba, 18.00 Pesmi Stevana S. Mokranjca, 18.15 Naš gost, 18.30 Kaj radi poslušajo, 19.45 Minute z ansambлом Toneta Zaga, 20.00 Koncert za besedo (Sonet), 20.25 Komorne skladbe za pihala in trobila Jeana Francaixa, 21.05 Odlomki iz G. Verdija opere Othello, 22.30 Revija slovenskih pevecv zabavne glasbe, 23.05 Lirični utrinki, 23.10 Jazz pred polnočjo, 0.05-4.30 Nočni program.

SOBOTA, 31. I.

8.08 Pionirski tednik, 9.05 Z radiom na poti, 10.05 Panorama lahke glasbe, 11.05 Zapijmo pesem, 11.20 Svetovna reportaža, 11.40 Zapijmo z nami, 12.10 Godala v ritmu, 12.30 Kmetijski nasveti, 12.40 Veseli domači napetki, 14.05 Kulturna panorama, 15.30 Zabavna glasba, 17.05 Spoznavajmo svet in domovino, 18.30 Iz dela GMS, 19.35 Mladi mostovi, 20.00 Sobotni zabavni večer, 21.00 Za prijetno razvedrilo, 21.30 Oddaja za naše izseljence, 23.05 Lirični utrinki, 23.10 Z lahki mi notami po domovini, 0.05-4.30 Nočni program.

TOREK, 3. II.

8.08 Z glasbo v dober dan, 8.30 Iz glasbenih šol, 9.05 Z radiom na poti, 11.35 Znano in priljubljeno, 12.10 Danes smo izbrali, 12.30 Kmetijski nasveti (Mojmir Wondra: Pospešno istrenje mošta oziroma mladega vina v velikih posodah), 12.40 Po domače, 15.30 Zabavna glasba, 18.00 Sotočje, 18.45 Glasbena med jera, 19.45 Minute z ansambлом Jožeta Privška, 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi, 20.30 S solisti in ansambli JRT, 21.05 Radijska igra (Johan Ruganda: Črna

CETRTEK, 5. II.
8.08 Z glasbo v dober dan, 8.30 Mladina poje, 9.05 Z radiom na poti, 11.35 Znano in priljubljeno, 12.10 Znanje melodije, 12.30 Kmetijski nasveti (Jože Ferčec: Prilobitjski nasveti), 12.40 Varje in vrednotenje telet), 12.40 Od vasi do vasi, 14.05 Mehurčki, 14.20 Koncert za mlade poslušalce, 14.40 Jezikovni pogovori, 15.30 Zabavna glasba, 18.00 Vsa zemlja bo z nami zapela, 18.35 Lucijana M. Škerjanca Druga sonata za klavir, 19.45 Minute z ansambлом Mojmir Septca, 20.00 Četrtek večer doma, 21.05 Lirični utrinki, 21.05 Literarni večer (Napovedi NOB), 21.45 Lepe melodije, 22.30 Plesna glasba iz jugoslovanskih studiov, 23.05 Lirični utrinki, 23.10 Paleta popevk jugoslovanskih avtorjev, 0.05-4.30 Nočni program.

NEDELJA, 1. II.

7.30 Zdravo, tovariš vojaki! 8.07 Radijska igra za otroke (Alenka Goljveček: Hlisa), 9.05 Se pomnite, tovariši! 10.05 Nedeljska matineja, 11.00 Pogovor s poslušalci, 11.10 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, 13.20 Za kmetijske proizvajal-

2. II. ponedeljek

1
8.45 TV V ŠOLI
10.00 ZIMSKI ŠOLSKI SPORED
14.55 TV V ŠOLI, ponovitev
17.10 POROČILA
17.15 VRTEC NA OBIŠKU: ŠVIGA, ŠVAG
17.35 ČLOVEKOVI PRIJATELJI
18.00 METODOLOGIJA POLITIČNEGA DELA: SESTANEK
Prava mala ume tnost je na sestanku ustvariti delovno vzdušje, ki bi udeležence pripravilo do tvornega sodelovanja. Zato bi morali vodje sestankov vedeti marsikaj o poteku tovrstnega političnega dela, a zveči-

ne ne vedo, zato so sestanki dolgočasni itd.
18.20 SPEKTER: ZATIRANJE ŠKOPLJIVCEV Oddaja bo prikazala dosežke ameriških znanstvenikov v boju proti žuželkam, ki delajo veliko škodo kmetovalcem.
18.30 OBZORNIK
18.45 POP GODBA
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 F. Slak: KRIZNO OBDOBJE
Televizijsko dramo z gornji naslovom je po lastnem scenariju posnel dokaj neznan mladi filmsar iz Kopra Franci Slak. Delo obravnava življenjske težave študenta psihologije. Glavno vlogo igra Robert Batteli.
21.25 35 KM
V oddaji z dokaj nenavadnim naslovom bomo izvedeli kup zanimivosti o začetkih beogradskega Festa, o najbolj gledanih filmih v Ljubljani pa o distribucijskih načrtih Vesna filma. Govor bo o filmskem sporedu v Mariboru, o poljskem režiserju Andzeju Wajdi in o čem.
22.25 V ZNAMENJU

ZAKONSKI TRIKOTNIK

Počastitev „Zvona“

Razstava „100-letnica ustanovitve Ljubljanskega zvona“ bo odprta v novomeški študijski knjižnici tudi v počastitev slovenskega kulturnega praznika

Pred kratkim je minilo sto let od izida prve številke slovenske literarne revije „Ljubljanski zvon“. Razvoj te znane revije, ki je izhajala nepretrgoma enainšestdeset let in utihnila šele potem, ko se je pridružila kulturnemu molku, h kateremu je napredni tisk in razumniki pozvali OF, bo prikazan tudi na razstavi, ki jo bodo v počastitev slovenskega kulturnega praznika odprli v novomeški študijski knjižnici.

Bogo Komelj, ki je v študijski knjižnici tudi po upokojitvi še vedno nepogrešljiv, pripravljajo gradivo za to razstavo že več tednov. Povedal je, da bo razstava sestavljena iz več delov, tako da bodo dobili obiskovalci čim bolj polno informacijo o prizadevanjih, da bi na Slovenskem dobili ustrezen revialni tisk.

„Uvodni del bo prikazal nekatere poizkuse ustanavljanja do leta 1881, ko se je pojavil Ljubljanski zvon, demimo, od lista „Slovenija“ dalje. Za neposredne predhodnike Ljubljanskega zvona pa seveda lahko o štejemo Janežičev „Glasnik“, ki je izhajal v Celovcu, Stritarjev „Zvon“, ki so ga tiskali na Dunaju, in druge. Omenjeni časopisi bodo predstavljali s primerki hkrati z njihovimi uredniki, če so njihove podobe kakorkoli ohranjene (na fotografijah).“

„Osrednji del bo namenjen Ljubljanskemu zvonu“, je pojasnil avtor razstave Komelj. „Razstavljeni bodo vsi letniki te revije, ki jih je bilo skupaj enainšestdeset. Po svoji zanimivosti so tudi ovitki, saj je bila zunanost skoraj v vsakem letniku spremenjena. Pri likovni opremi so namreč sodelovali znani sli-

karji. Na razstavi bo moč videti osnutek platnic, kakor si jih je zamislil slikar Ivan Vavpotič. Ta del razstave bodo popestrile fotografije vseh urednikov Ljubljanskega zvona.“

Razstava bo urejena tako, da bo razvidna tudi vsebina omenjene revije. Iz razgrnitve se bo videlo, katere literarne zvrsti je „Ljubljanski zvon“ predvsem gojil. „Prvotni načrt razstave je bil, da bi bile z značilnimi primeri predstavljene vse zvrsti, ki jih je gojila revija. To bi zavzelo preveč prostora, ki pa ga v študijski knjižnici ni na voljo. Zato smo se odločili, da bomo pripravili le izbor prešernian, ponati-

Bogo Komelj: „100-letnica Ljubljanskega zvona“ je pomemben kulturni dogodek.“

sov Prešernovih del in spisov o tem pesniku v vseh letnikih Ljubljanskega zvona. S tem bi počastili tudi Prešernov dan.“

Mnogi imajo „Ljubljanski zvon“ za prvo pravo slovensko literarno revijo. Na njenih izkušnjah so zrasle številne druge revije, kot „Književnost“, „Sodobnost“ in „Dejanje“. Toda pravi in neposredni naslednik je po mnenju nekaterih zgodovinarjev „Novi svet“.

I. ZORAN

„IGRA MO ZA PREPROSTO PUBLIKO“ – S sobotno premiero „Poslednjega moža“ so soteski amaterji dokazali, da jim ni zmanjkalo poguma in igralskih sposobnosti, saj so delo postavili na oder po 25 vajah. Prihodnji mesec bodo z igranjem razveseljevali ljudi v dolini Krke od Muljave pa tja do Novega mesta. (Foto: J. Pavlin)

Uspešna vrnitev „Zarje“

Člani KPD „Zarja“ iz Soteske spet na oderu – Pomlajena ekipa na novi po ti – Ponudb za predstave ne manjka

Po enoletnem „prisilnem odmoru“ so se člani kulturno-prosvetnega društva „Zarja“ iz Soteske spet zbrali in prekinili kulturni molk v kraju. Pod režisersko roko Janeza Vovka, ki je s Sotesčani postavil na oder že sedem gledaliških del, so zadnjo soboto v nabitno polni dvorani imeli premiero dela češkega

pisatelja F. X. Svobode „Poslednji mož“. Z veselje in v treh dejanjih so tako ustregli želji sovaščanov in prebivalcev v dolini Krke.

„Na lanski reviji gledaliških skupin občine Novo mesto smo bili grajani, češ zakaj zbiramo igre s kmečko tematiko in nastopamo v narečju. Z dejavnostjo smo nameravali povsem prenehati, pa so nas na številna prigovarjanja in želje spet spravili na oder. Kritiko smo upoštevali in se lotili novega dela z uporabo gledališkega jezika. Izbrali smo delo iz meščanskega življenja med obema vojnama. Težko je bilo skočiti iz stare kože, kajti nas so ljudje hoteli prav take“, je kot v opravičilo po predstavi povedal režiser.

V mnogočem jim je nov prijem uspel. Anton Virant, ki skupaj s soteskimi kulturniki slavi letos 45-letnico delovanja, je prepričljivo zaigral gospodarja Petelina. Iz stare garniture so v novem delu nastopili še Marica Fifolt, Franc Vovk in Sonja Novak, drugi del vlog pa je bil zaupan mladim, obetajočemu podmladku bodoče so teške „Zarje“.

Do zadnjega kottiča napolnjena je bila dvorana tudi naslednji dan, kar priča, da so soteski amaterji na dobri, stari poti. V naslednjih dneh pa jih pričakujejo v kulturnih hramih v Straži, Dolenjski Toplicah, na Dvoru, Muljavi in še kje. Ponudb, pravijo, da je bilo že pred prvo predstavo toliko, da bodo vsem, kulture težim kar težko ustregli.

J. PAVLIN

Razstava tiskov

Odprta je v Črnomlju

V črnomljskem Centru srednjih šol so odprli razstavo tiskov iz 19. in prve polovice 20. stoletja pod naslovom „Vsaka doba ima svoje knjige“. Razstavljen gradivo je bilo nekdanj last učiteljskega društva, okrajne učiteljske knjižnice in državne gimnazije v Črnomlju.

Razstavljen gradivo zajemajo široko vsebinsko področje. Med njimi so leksikoni, slovarji, priročniki, učbeniki, leposlovna dela, drame, potopisi, življenjepisi in zvezki zgodovine. Največjo vrednost predstavljajo vseokrog komplet štirih knjig Valvasorjevega dela „Die Ehre des Herzogthums Krain“ („Slava vojvodine Kranjske“). Ohranjenih je tudi nekaj letnikov „Ljubljanskega zvona“, „Doma in sveta“, „Vede“, „Planinskega vestnika“, nekaj števil „Mladike“ in „Učiteljskega tovariša“.

Zanimiva knjižna razstava bo odprta do konca februarja, ogled pa je možen vsak dan od 6. do 14. ure, razen ob sobotah in nedeljah.

kultura in izobraževanje

Slikarstvo Žiže Prosić

Ob novi likovni razstavi v novom eškem Domu JLA

V avli novomeškega Doma JLA so od ponedeljka, 26. januarja, na ogled slikarska dela dr. Žiže Prosić, polkovnice sanitetne službe JLA iz Beograda. Na razstavi, ki bo odprta do 10. februarja, so tudi nekatera dela, za katera je bila s likarka nagajena (npr. Palme v Hercegovini, Zimski pejzaž). Avtorica ni prišla v Novo mesto anonimna in ne ot začelnica, zato velja o razstavljenih delih in slikarkinih nagnjenih zapisati kako besedo več.

Slikarstvo Žiže Prosić je zasnovano na siloviti potrebi po iskanju in izpovedovanju lepote na način, ki je tej avtorici lasten, neklisijski. Učinke dosega z razlitosostjo blagih, nepoudarjenih barv. To je videti kot beg v občutenje, daleč od vsakdanje sivine človeških opravil v urbanizirani družbi. Ta beg ni nekaj negativnega, ampak vsekoli pozitivnega, ker se končuje v predelih umetnosti. Daleč je strah, ki ga ustvarjalcu prinaša osvajanje nečesa, do česar se mora po notranjem kliču dokopati. Zdjaj so naslikane breze kot lahna likovna glasba, žetev diši po žitnem zrnju in kruhu.

V slikarki se prepletata svet znanosti in svet barve in ob sta jo prižela nase. Slikarstvo je zanjo kot knjiga, kjer je vsak list tema zase, zahtevna in zahtevajoča, da jo je treba do konca izčepati. To pa je temeljitost in v naravi Žiže Prosić je, da vztraja na tej poti. Barve in platno sestavljajo večji del njene priljage na potovanjih, naj bo namenjena kamorkoli.

TASA ADEMOVIĆ

KAKO NASTANE „RAENDEZ-VOUS“?

Gledališka skupina senovskega kulturnega društva Svoboda pripravila uprizoritev komedije Antona Medveda „Raendez-vous“. Delo režira Vida Jalovec. Jutri zvečer bo v izobraževalnem centru rudnika na Senovem študijska vaja, na kateri bodo ob pomoči strokovnih sodelavcev iz Združenja gledaliških skupin Slovenije podrobno obdelali posamezne faze nastajanja gledališke predstave. Področni odbor tega združenja za Posavje je na te vaje oziroma seminar povabil vse gledališke amaterje iz posavskih občin.

PRAVILA ALI STATUT?

Razveseljivo je, da preveva skrb za lepši jezik ljudi na vsakem koraku, ne le ožji krog strokovnjakov. Na občnem zboru sevnških gasilcev so se minulo nedeljo tako pomudili pri vprašanju, kako poimenovati svoj statut. Odločili so se, da mu bodo raje rekli po domače – pravila. Navsezadnje so ga tako poimenovali že predniki pred skoraj sto leti.

Plečnikov nagradjenec

Plečnikovo nagrado dobil tudi novomeški rojak arhitekt prof. Marjan Mušič

Eno od treh Plečnikovih nagrad, slovesno podeljenih za leto 1979 in 1980 prejšnji teden v ljubljanski Narodni galeriji, je dobil tudi arhitekt in arhitekturni teoretik prof. Marjan Mušič, novomeški rojak.

V obrazložitvi so poudarili, da je Mušič vidna, odmevna in samosvoja osebnost slovenskega kulturnega življenja. Izšel je iz gibanja, ki ga poznamo kot „novomeško pomlad“, dokončal arhitekturno šolo Jožeta Plečnika in se kasneje uveljavil kot aktivni arhitekt, teoretik, vzgojitelj in arhitekturni zgodovinar. Izpod njegovega peresa je izšlo več knjig, med katerimi pomeni zbirka študij „Arhitektura in čas“ eno najpomembnejših del za proučevanje arhitekture.

ODZIV POTRJUJE NAŠ UGLED V SVETU

Prireditelji 14. mednarodnega grafičnega bienala v Ljubljani so do zdaj zbrali prijave 795 avtorjev iz okoli 60 držav. Prijave se prihajajo, vendar pa je že zdaj znano, da bo moč predstaviti dela vsega 350 grafikov. Velik odziv je zgovoren do kaz za to, kolikšen ugled in pomen ima ta likovna prireditel v svetu. Tokrat bodo na prireditvi bolj kot do zdaj zastopani umetniki iz dežel v razvoju.

Aplavz za Metličane

Metliške skupine nastopile v Dolenjskih Toplicah

V okviru medobčinske kulturne akcije „Spoznajmo se“, ki poteka v počastitev 40-letnice vstaje in

40-letnice ustanovitve OF pod pokroviteljstvom Medobčinskega sveta SZDL za Dolenjsko, se je v soboto, 24. januarja, zvečer metliška občina predstavila novomeški v Dolenjskih Toplicah.

STOVIČEK RAZSTAVLJA V SLOVENJ GRADCU

V Umetnostnem paviljonu v Slovenj Gradcu razstavlja svoja dela akademski kipar Vladimir Stoviček iz Krškega. Razstava obsega skupaj 113 del, od tega je 18 večjih plaket iz bron s portreti narodnih herojev, 25 plaket s portreti kulturnih in znanstvenih delavcev ter 62 miniaturnih medalj v bronu in mavcu, na katerih so upodobljeni kulturni ustvarjalci ali pa so to simboli za najrazličnejše prireditve. Ob tem je razstavljen tudi 8 tako imenovanih prvostojnih Stovičkovih plaket. Razstava bo odprta do 10. februarja.

STOVIČKOV USPEH – Razstava plaket in medalj krškega umetnika je v Slovenj Gradcu vzbudila veliko pozornost.

Priprave ne poznajo zastojev

„Pionir zagotavlja, da bo center usmerjenega izobraževanja v Smihelu pravočasno nared.“ pravi inž. Božo Kočevar, ravnatelj novomeškega ICTS

Dobra polovica vseh šol usmerjenega izobraževanja na Dolenjskem bo v okviru novomeškega Izobraževalnega centra za tehniške stroke. Na njih se bo šolalo več kot 1.900 učencev; od tega jih bo usmerjeno izobraževanje začelo 540, kolikor bo jeseni vpisanih v prvih letnikih. Razporeditev vzgojno-izobraževalnih programov je v glavnem znana že od objave tako imenovane mreže šol, prav tako usmeritve, ki jih je dobil pod streho omenjeni izobraževalni center.

Usmerjeno izobraževanje bo potekalo pri večini usmeritev po skrajšanem in srednjem programu. Po prvem bo trajalo izobraževanje dve leti, po drugem pa tri ali štiri leta. Učence, ki bo končal šolanje po skrajšanem programu, se bo lahko vključil v izobraževanje po srednjem programu, če bo obvladal potrebno znanje, to pa bo lahko dokazal z diferencialnimi izpiti.

KOVINSKO-PREDELOVALNA USMERITEV je prva v okviru novomeškega Izobraževalnega centra za tehniške stroke, kjer bo šolalo več kot 1.900 učencev. V dveh letih se bodo učenci izoblikovali za vzdrževalce in upravljalce strojev, obdelovalce kovin, spajalce in rezkalce, v treh ali štirih letih pa za oblikovalce, preoblikovalce in spajalce kovin, vzdrževalce vseh vrst strojev in strojne tehnike.

ELEKTROTEHNIŠKA USMERITEV ne pozna skrajšanega pro-

grama, po srednjem pa se bodo kandidati izločali za elektromehanike ali elektrotehnike.

GRADBENA USMERITEV pa bo po skrajšanem programu dala gradbinca (1), poklicnega zidarja in tesarja, po srednjem pa gradbinca (2), zidarja, tesarja in gradbenega tehniika.

KEMIJSKA USMERITEV bo dala v prvih dveh letih šolanja pripravljalce kemikalij ter upravljalce kemijskih strojev in naprav, v treh ali štirih letih pa kemijske procesničarje in kemijske tehniike.

CESTNO PROMETNA USMERITEV pozna le srednji program, šolanje pa bo trajalo tri leta. Iz „prometne“ šole bodo prišli avtomehaniški in vozniki.

Usmerjenega izobraževanja ne bi bilo moč začeti, če ne bi bili zagotovljeni materialni in kadrovske pogoji ter omogočeno izvajanje proizvodnega dela in delovne prakse. Materialni pogoji obsega lastni prostor, opremljene specialne učilnice za usmerjeno izobraževanje in delavnice za praktični pouk.

Inž. Božo Kočevar, ravnatelj Izobraževalnega centra za tehniške stroke, pravi: „V Smihelu gradimo nov center za potrebe usmerjenega izobraževanja. Izvajalec gradbenih del SGP Pionir zagotavlja, da bodo vsa dela končana v roku. Zato računamo, da bodo šolski prostori z opremo nared do 1. septembra, kasneje pa naj bi dobili telovadnico in delavnice. Učiteljski kader

smo v glavnem zagotovili, nekaj težav je le še z diplomiranimi gradbenimi inženirji.“

Učitelji se na usmerjeno izobraževanje pripravljajo tako, da obiskujejo seminarje, organizirane za posamezna predmetna področja. Diplomirani inženirji, ki so prišli na šolo iz industrije, obiskujejo seminar za pridobitev pedagoške izobrazbe na filozofski fakulteti v Ljubljani. Ustrezno bodo usposobljeni, ko bodo opravili štiri izpite: iz pedagogike, didaktike, andragogike in psihologije.“

Poleg skupne vzgojno-izobraževalne osnove je za usmerjeno izobraževanje zelo pomembno organizirano proizvodno delo oziroma proizvodna praksa v organizacijah združenega dela. Medobčinska gospodarska zbornica za Dolenjsko je že evidentirala organizacije združenega dela, ki imajo pogoje za izvajanje proizvodnega dela. Te so: za kovinskopredelovalno usmeritev IMV, Trimo in Belt, za gradbeno usmeritev SGP Pionir in GOK, za kemijsko Krka, cestno-prometno Gorjanci in za elektro vse Iskre na Dolenjskem. Prav zdaj potekajo priprave za izvajanje proizvodnega dela: izbira delovnih mest, inštruktorjev, samoupravni dogovori med vzgojnoizobraževalnimi organizacijami in organizacijami združenega dela.

„Na podlagi zakona o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja in zakona o usmerjenem izobraževanju smo za-

Inž. Božo Kočevar: „Na ICTS se z vso resnostjo pripravljamo na usmerjeno izobraževanje.“

čeli tudi z ustanavljanjem enot posebnih izobraževalnih skupnosti pri našem centru, kjer naj bi dejansko izvajali svobodno menjavo dela.“ pravi inž. Kočevar. „Zelanskega junija smo ustanovili enoto posebne izobraževalne skupnosti za kovinskopredelovalno usmeritev in ta tudi že uspešno deluje. Za druge usmeritve pa ustanovitev takih enot še pripravljamo.“

Časa, da se uredi vse, kar narekujejo narekujejo priprave bej akcijski načrt za prehod prvih letnikov v usmerjeno izobraževanje jeseni 1981, ni več veliko. Že februarja bo objavljen skupni razpis za vpis na vseh usmeritvah in smereh, kolikor jih bo v Sloveniji, sam vpis učencev za prve letnike pa naj bi opravili že ob koncu junija, torej čez vsega pet mesecev. Do tedaj pa bo moralo biti rešeno še marsikaj tistega, kar je trenutno videti trd oreh ali skoroda nerazrešljiv problem.

I. ZORAN

POTA IN STRA VLOMILEC

dežurni poročajo

GROZIL S PRETEPOM - V nedeljo zvečer so metlički miličniki pridržali do izteznitve 30-letnega Petra Posinaka iz Metlike. Peter je vinjen prišel domov in razgrajal, za nameček pa grozil še s pretepom. Ker ga pač drugače niso mogli pomiriti, je moral z miličniki na hladno. Pot k sodniku za prekrške pa ga še čaka.

ČIGAVO JE MOTORNO KOLO? - Prejšnji ponedeljek so v Sentjerneju našli kolo z motorjem. Ponny ekspres so shranili na tamkajšnjem oddelku milice, kjer čaka na pravega lastnika. V nasprotnem bo končalo na licitaciji.

SAMI ZA KOMBI

Clani gasilske desetine v Zabukovju so lani kupili prepotrebni kombi. Posebne pohvale je vredna po žrtvovalnost samih gasilcev. Devetnajst članov te skupine je namreč krepko seglo v lastni žep.

Samovolja je ogrozila Krko

Cestno podjetje in Pionir povzročila pogreznitev dela obrežja v strugo Krke - Delali nezakonito in brez lokacijskega dovoljenja

V prejšnji številki smo na kratko omenili nezgodo, do katere je prišlo pri starem novomeškem konzolnem mostu, ko se je v Krko usulo več kubikov zemlje z drevjem. Da pa vsa stvar ni tako nedolžna, smo izvedeli te dni pri u službenih Uprave inšpekcijskih služb Novo mesto. Nekaj o resnosti položaja govori tudi podatek, da je ob zdrsnitvi zemlje zasedal celo štab za civilno zaščito, vendar je ogled pokazal, da ne gre za nikakršno elementarno nesrečo.

Danes je vsa stvar že tako daleč, da sta znana tudi krivca. Cestno podjetje in Pionir sta namreč nezakonito in brez dovoljenja dalj časa navažale zemljo in odpadni gradbeni material na desni breg Krke pri železniškem mostu. V so stvar sta počenjala tudi brez lokacijskega dovoljenja, ki bi bilo nujno za dovoljenje o navozu zemlje. Tako je že pred nekaj

Pijanci imajo prednost

Ali pri namembnosti bifeja na Otočcu igrajo edino vlogo le ekonomski interesi? - Kdaj konec?

Dogodek izpred nekaj dni v otoškem bifeju, kjer je neki gost s svojim početjem v zgo dnjih jutranjih urah (novico smo beležili že v prejšnji številki) žel veliko zgražanja, ima tudi drugo plat. Kot je znano, je bil bife na Otočcu zaradi uriniranja po lokalu zaprt in skrajni čas je, da se ob tem dogodku pošteno zamislimo.

Pogled v inšpekcijsko poročilo za opravljeni pregled lokala tisto noč govori o skrajno zanemarjenih prostorih, nasmetenih in neprilicno vzdrževanih, kar še posebej velja za stranišče in prostor za goste. Sicer skopo poročilo pa navaja tudi izjavo takrat prisotnega natakarnja, ki pravi, da so pogoji za delo v tem lokalu izredno težki, da morajo zaradi nediscipliniranih in pijanih gostov večkrat zaprositi za intervencijo miličnike, da je večkrat s pretepi uničen inventar. In še nekaj temeljitega premisleka vrednega je v tem poročilu inšpektorja. Da lokal, namenjen verjetno izključno potujočim gostom in soferjem, po 22. uri postuje brez kuhinje! Alkohol je tam

mogoče dobiti ob sleherni uri. Očitno je pač, da za bife na Otočcu ne velja odlok o prepovedi točenja alkoholnih pijač do sedme ure zjutraj. Koliko logičnosti je v tej ugotovitvi, pa pove že prej omenjeno dejstvo, da je lokal namenjen potujočim gostom in voznikom. In kaj lahko o tem resnično ponudimo? Ob tem, da se kuhinja zapre že ob 22. uri, bore malo. In kaj drugega reči, kot da je bila razlaga, komu namenimo lokal, le izgovor, v katerem so poslovnice pač dali prednost ekonomskim interesom. Pijancu namreč denarja praviloma ni žal, če ga seveda ima. O naših prometno-gostinskih uslugah pa naj razmišljajo - gostje. Morda le še tole, da zapis ne bo izvenel zgolj v obsojanje. Inšpektorji že razmišljajo o sestanku, na katerem naj bi neslavnemu „ugledu“ otoškega bifeja naredili konec. Dovolj bo en sam dogovor: da občinski odlok o prenehanju točenja alkoholnih pijač v nočnem in jutranjem času velja tudi za bife ob avtocesti Ljubljana-Zagreb na Otočcu. B. BUDJA

OD AVTOMOBILA MALO OSTALO - Kup pločevine na posnetku je le del osebnega avtomobila, medtem ko je drugi ostal „prilepjen“ na tovornjak. Verjetno ni potrebno posebej pisati, da v razbitinah po trčenju ni bilo nikakršnih znakov življenja. Davek prehitri vožnji in - magistralki.

Odlok pred sodiščem

Ustavno sodišče SRS sprejelo pobudo o oceni ustavnosti odloka SO Metlika o prepovedi prometa z zemljišči

Vse kaže, da vloga Metličana Milana Kremesca na Ustavno sodišče SRS le ne bo zaman. Kremesec je namreč sodišču v dalj pobudo, naj začne postopek za oceno ustavnosti in zakonitosti odloka SO Metlika o začasnih splošnih prepovedi prometa z zemljišči, prepovedi parcelacije zemljišč in prepovedi graditve ter spremembe kulture zemljišč.

Kremesec se je na sodišče obrnil iz enostavnega razloga, ker je pač prepričan, da omenjeni odlok ni v skladu z ustavo in zakonom. Razlog? Skupščina občine Metlika je leta 1974 z odlokom o začasnih splošnih prepovedi prometa z zemljišči, prepovedi parcelacije zemljišč, prepovedi gradnje in spremembe kulture zemljišč predpisala splošno prepoved na območju metličke občine. Z uveljavitvijo uvodoma omenjenega (in po besedilu enakega) odloka pa je tisti iz leta 1974 prenehal veljati, vendar je bila ponovno predpisana splošna prepoved. Ustavno sodišče pa je ugotovi-

lo, da je treba oceniti skladnost uvodnega odloka z določbami zakona o urbanističnem planiranju, ki pravi, da lahko skupščina občine z odlokom razglasi splošno prepoved prometa z zemljišči na posameznih območjih, kjer se predvideva izdelava zazidalnega načrta ali uvedba razstavitve zemljišč za potrebe stanovanjske in komunalne gradnje. Vendar takšen odlok o splošni prepovedi lahko velja le za čas, dokler ne postane odločba o razlastitvi pravno močna, nikakor pa ne dalj kot tri leta.

VOZNICA IN S OPOTNICA POŠKODOVANI

Na Bizelskem je nasproti krajevne urada 20. januarja okoli 14. ure prišlo do prometne nesreče. Boža Osojnik je med vožnjo z osebnim avtom dohitela pešaka in zato pričela zavirati, pri tem pa je na snegu in ledu zaneslo. Pri nesreči sta se voznica in sopotnica Tatjana Per poškodovali, na pločevini pa je za 40.000 din škoda.

KONFERENCE RDEČEGA KRIŽA

V trebnjski občini bodo do 10. februarja opravili krajevne konference RK, ko bodo pripravili tudi predavanja za člane te organizacije. Okoli 15. februarja pa bo še konferenca Rdečega križa na občinski ravni.

Pijan s sekiro ubil očeta

Sodišče je Elku Brajdiču odmerilo kazen petih let zopora - Spor, kdo bo vodil vprego, se je tragično končal - Oče umrl čez osem dni

Senat novomeške enote temeljnega sodišča Novo mesto, ki mu je predsedoval Janez Kramarič, je prejšnji teden obsodil 29-letnega Elka Brajdiča z Račega sela pri Trebnjem zaradi kaznivega dejanja hude telesne poškodbe s smrtnim izidom na pet let zopora. Elko je skupaj z očetom Valentinom, ženo in otroki živel v skupnem „gospodinjstvu“.

In tako so se vsi lanskega 26. septembra - pridružil se jim je še Rajko Brajdič - odpravili nabirat želišča, ki naj bi jih po tem seveda vnovčili. Namerilo pa se je, da je imel Rajko pri sebi nekaj odvečnega denarja, s katerim sta si z Elkom kupila dva litra encjana in ga tudi popila. Pa jima to ni bilo dovolj, zato sta se polotila še očetovega žganja. Nič čudnega

potem, da je med potjo domov prišlo do prepira. Elko je namreč hotel voditi konjsko vprego, česar mu pa oče, ki je bil trezen, zaradi vinjenosti ni dovolil. Elko ni dosti razmišljal. Pograbil je sekuro in z njo udaril očeta po glavi, da se je rezilo zapilo v lobanjo. Elkova žena je takrat prva priskočila na pomoč, ga obvezala, potem pa so ga odpeljali v bolnišnico, kjer je 4. oktobra umrl.

Na obravnavi je Elko trdil, da se dogodkov sploh ne spominja, ve le, da so nabirali želišča. Sicer pa je za obtožena tudi psihiater ugotovil, da gre za izrazito impulzivno osebnost brez razumske kontrole in da je inteligenčno podpoprečen. Tudi to je povedal, da je Brajdič alkoholik in da se takrat gotovo ni mogel popolnoma zavedati storjenega dejanja. Ob takšnih okoliščinah, ki jim je sodišče podalo še skrb za dva otroka, od obtežilnih pa predkaznovanost, saj je bil Elko zaradi stonjenih krvnih delitev dostaj že štirikrat kaznovan, je senat izrekel kazen pet let zopora, v katero pa se višje tudi pripor 4. oktobra dalje. Hkrati je sodišče obsojencu pripor podaljšalo do pravomočnosti sodbe.

SNEG POBIRA ŽRTVE

Posnetek je star vsega nekaj dni, dovolj nazorno pa kaže, da je na zasneženem vozišču potrebno le malo neopazljivosti. Tokrat se vse skupaj ni končalo najbolj nedolžno.

MRTEV ALŽIRSKI ŠTUDENT OB PROGI

V petek ob 10. uri so ob železniški progi Zagreb-Zidani most pri vasi Kladije našli truplo neznanega moškega. Kasneje se je izkazalo, da gre za 20-letnega alžirskega državljana Azezi Moussaouia, študenta na univerzi v Knarku v Sovjetski zvezi. Ugotovljeno je, da se je Azezi peljal zgodaj zjutraj z enim izmed mednarodnih vlakov, pri Kladiju pa je iz neznanega vzroka padel iz vlaka, udaril ob betonski podstavek električnega droga in bil zaradi dobljenih poškodb takoj mrtev.

KRONIKA NESREČ

ZAGOZDIL SE JE POD TOVORNJAKOM - Roman Selan iz Orlake pri Selih Šumberku se je v petek zjutraj peljal s tovornjakom po magistralki proti Zagrebu, pri Ribnici pa je na cesti opazil tovornjak s priklopnikom, ki je tam obtičal zaradi okvare. Selan je hotel zapeljati mimo okvarega vozila, ker pa je takrat nasproti pripeljal drug avto, je pričel zavirati. To je storil hip prepozno, saj je zadel zadnji del priklopnika in se zagozdil pod njim. Selan je bil ob nesreči hujše poškodovan in so ga odpeljali na zdravilnice v brežiško bolnišnico, medtem ko drugemu vozniku ni bilo nič. Na Selanovem tovornjaku je bil naložen tudi tovar, ki se je ob nesreči razsul po cesti, tako da je na vozilih za

300.000 din škode, na tovoru pa za 50.000 din.

LE MATERIALNA ŠKODA

Na priključku na magistralko pri Čatežu je prišlo v petek ob 12.10 do prometne nesreče, ki je na srečo povzročila le 60.000 din materialne škode, medtem ko so jo vozniki odnesli brez poškodb. 45-letni Jože Trebovc iz Rogaške Slatine je namreč med zavijanjem na regionalno cesto pred srečevanjem s tovornjakom zaviral, na poledenem in zasneženem vozišču pa ga je zaneslo v zadnji del tovornjaka.

Sodišče razsojalo med delavci

Monotonost v delu novomeškega sodišča združenega dela - Sindikalne organizacije ak tivnejše - Razprave tudi v delovnih organizacijah

Če bi z eno samo ugotovitvijo hoteli oceniti delo sodišča združenega dela v Novem mestu za preteklo leto, potem velja, da bistvenih novosti ni. Ob poslanstvu, ki bi ga naj imelo to sodišče, je prav ta podatek do volj velik razlog za razmišljanje.

Levi delež dela novomeškega sodišča sestavljajo namreč spori iz delovnih razmerij. Sicer pa si „razpredelnico“ oglejmo nekoliko pobliže.

V lanskem letu je kar 84 sporov odpadlo na denarne terjatve, 39 na prenehanja delovnega razmerja, 29 jih je bilo namenjenih hujšim kršitvam delovnih dolžnosti, medtem ko je naraslo število stanovanjskih sporov (30). Ob vsem tem pa moramo posebej poudariti, da organi samoupravne delavske kontrole v delovnih organizacijah niso vložili nobenega predloga, pa tudi „pričakovanih“ drugačnih sporov, razen tistih, ki zadevajo delovna razmerja, ni bilo. Ali morebiti sporov iz

delavske kontrole in drugih DPO v podjetju. B. B.

Novo mesto: vlomilci ponovno na delu

V zadnjih nekaj dneh troje vlomov

Zatišja med tatovi in vlomilci, ki smo mu bili priča zadnjih nekaj tednov, je, kot kaže, konec. Zadnjih nekaj vlomov v minulem tednu namreč kaže na znova oživljeno tovrstno dejavnost.

Najprej je bilo v noči na soboto vlomljeno v osebni avto Z-750, last Novomeščanke Branke Bukovec, ki je vozilo pustila na parkirišču v Šegovi ulici. V lomilec je vdrl skozi trikotno okence in izmaknil radijski aparat, vreden 5.000 din.

Naslednja „žrtev“ je bila Nada Noviva. Zadnje dni ji je namreč vlomilec vdrl v klet na Ulici Majde Šilc. Storilec je odtrgal obešanko na vratih in odnesel zabojček z avtomobilskim orodjem, vrednim okoli 3.500 din.

Precej podoben je bil tudi zadnji vlom, ki si ga je v noči na nedeljo „privoščil“ neznanec na škodo Novomeščana Jožeta Medveška. Vlomilec je iz garaže v Briljuno odtrgal obešanko in iz prostora vzel gumi, vredni 3.000 din.

VLOM ALI KAJ DRUGEGA?

Krški miličniki so bili prejšnji teden obveščeni, da je v noči od 19. na 20. januar nekdo vlomil v blagajno podjetja Hidroelektra iz Zagreba na gradbišču jedrske elektrarne v Krškem. Iz blagajne je bilo ukradenih 13.000 din. Ob ogledu blagajne miličniki niso ugotovili prav nikakršnih znakov nasilja, tak o da se sedaj vsa zadeva preverja v smeri, ali je sploh šlo za vlom ali krajo.

Kadeti osmi v državi

Mladi novomeški košarkarji na državnem prvenstvu v Sarajevu navzlic zadnjemu mestu napravili dober vtis

Po izrednem uspehu in osvojitvi naslova najbolje kadetske košarkarske ekipe v Sloveniji so mladi košarkarji Novega mesta te dni sodelovali na državnem kadetskem prvenstvu v Sarajevu.

Navzlic osvojenemu zadnjemu, to je osmemu mestu v državi, kar je

vsekakor velik uspeh, so Novomeščani v Sarajevu prikazali odlične igre in bili med največjimi presenečenji prvenstva. Da niso kakšno mesto višje, gre pripisati predvsem pomanjkanju izkušenj in v odločilnih trenutkih tudi sreče. Tako so v zadnjem srečanju na 7. mestu nesrečno izgubili z ekipo Mladosti 67 : 72 (40 : 44).

Ostali rezultati: za 5. mesto: Ilirija-Rabotnički 99 : 65 (42 : 32) za 3. mesto: Radnički LMK - Sutjeska 71 : 65 (33 : 30) in za 1. mesto: Bosna - Šibenka 127 : 94 (66 : 52).

Za najboljšega igralca prvenstva je bil izbran Šibenčan Dražen Petrovič, najboljši strelec pa je bil igralec ljubljanske Olimpije Mičunović s 146 koši.

ZNOVA POD VRIHOM - S sobotno zmago so novomeški košarkarji ponovno začasno splavali iz nevarnih voda, zaradi izredno majhnih razlik na lestvici pa se celo povzpeli pod vrh. Močno se je poznalo, da je v ekipi ponovno zaigral Munič. (Foto: Budja)

Z dvema točkama z dna pod vrh

Pomembna zmaga Novomeščanov v soboto - Novo mesto: Dalvin 96:93 (55:44) - S 14 točkama pod vrhom - V soboto v goste k ekipi Borova

V popolni postavi z okrevalim Muničom in tudi z nekaj sreče v zadnjih minutah so novomeški košarkarji v 13. kolu II. zvezne košarkarske lige osvojili dve izredno pomembni točki v boju z D alvinom, ki po dveh zaporednih porazih veliko pomenita.

Rezultat sobotnega srečanja 96:93 (55:44) govori o izredno napeti in dokaj kvalitetni košarkarski predstavi, ki sijo je v novomeški športni dvorani ogledalo okoli 500 glasnih navijačev domačega moštva. Novomeščani so tokrat zmagali zgolj s petimi igralci, med katerimi je eno najboljših iger v rumenem

Novi Zagreb 18, Borovo 16, po 14 točk pa imajo Pužanka, Domžale, Zaprudje in Novo mesto.

S sobotnim osvojenim točkama lahko Novomeščani v soboto mirneje potujejo v goste k ekipi Borova, ki so jo v prvem delu prvenstva na domačem igrišču resda ugnali, vendar jim bo tokrat kaj podobnega na vročem terenu težko uspelo.

Sobotni potek dogodkov sicer kaže, da zmaga domačinov ne bi smela biti vprašanje, saj so vodili od prve do zadnje minute. Vendar se je v odločilnih trenutkih srečanja ponovno pokazala znana slabost domačega moštva, da ne zna obrdati priporjene prednosti in z mirno igro v zadnjih minutah priti do zmage. Tako je bilo tudi tokrat. Novomeščani so nekaj pred koncem vodili že s o smimi koši prednosti, potem pa zapored izgubili štiri žoge, kar so gostje izkoristili in se približali na vsega dve točki. No, na srečo se ni zgodilo najhujše, saj so domači košarkarji še imeli dovolj moči za novo zmago, vseeno pa so se znova do dobra pograli s svojimi in živci navijačev.

Strelici za Novomeščane: P. Seničar 25, S. Seničar 14, Župevec 23, Plantan 12, Munič 20, Skube 2.

Lestvica po nepopolnem 13. kolu, v kateri manjka še rezultat tekme med Branikom in Ježico, ki pa ne more spremeniti uvrstitve Novomeščanov, je takšna: Jug in

ODBOJKARSKI TURNIR

V soboto ob 9. uri bo v športni dvorani v Novem mestu odbojkarški turnir. Sodelovali bodo: Karlovec, Novi Zagreb in Pionir.

Šport

REVILJA NOGOMETA V ŠPORTNI DVO RANI

Novo mesto bo od sobote dalje v znamenju velikega turnirja v malem nogometu, ki ga v počastitev 60-letnice NK Elan prireja domači nogometni klub. Turnir, za katerega se je prijaviło 32 ekip, bo trajal do 22. februarja, igral pa se bo vsako nedeljo. Kot zanimivost omenimo, da bodo v novomeški športni dvorani preskusili svoje znanje v malem nogometu nekateri znani igralci, med njimi tudi državni reprezentant Simon ovič iz niškega Radniškega.

SMUČARSKI TEČAJ NA MIRNI

Telovadno društvo Partizan Mirne je pretekli teden na Lanšpržu pripravilo smučarski tečaj, katerega se je udeležilo 54 otrok z mirenske osnovne šole in otroškega vrta. Po koncu tečaja je bilo v soboto tekmovalje, na katerem so v posameznih skupinah zmagali Nataša Kržan, Blaž Krhin in Sašo Cvelbar.

Z GOJZARJI IN CEPINOM

„CLOVEK IN GORA“

V četrtek, 5. februarja, bo ob 18. uri v mali dvorani Muzeja NOB v Novem mestu projekcija diapozitivov na temo „Clovek in gora“. Vstop je pro st, vabljeni pa so vsi ljubitelji gor.

VZPONI IN TURNI SMUKI

Novomeški alpinisti so v soboto in nedeljo opravili nekaj vzponov v okolici Vršca. Tako je naveza Brezovar-Mokotar preplezala Meniskusov žleb (3540', 400 m) s prečkanjem Robičja (II), naslednji dan, v nedeljo, pa še Urošovo grapo v Sitovi glavi.

Janez Železnik pa je iz Velike in Male Mojskove opravil dva turna smuka, saj so bile razmere dokaj ugodne, le snega je bilo bolj malo.

S. MOKOTAR

Letos še nekaj metrov in točk več

Bo letošnja atletska sezona še uspešnejša?

Ko govorimo o napredku slovenske atletike v nekaterih, predvsem tehničnih disciplinah v minulemu letu, enostavno ne moremo mimo nekaterih dolenskih imen, ki so za takšno oceno najzaslužnejši. Novomeški atletski klub je v lanskem letu posegel v sam vrh jugoslovanske atletike, zato ni nič čudnega, če med najboljšimi lanskimi rezultati v Sloveniji najdemo dosežke Kranjčiča, Simuniča, Okleščena, Cujnika, pa Žuzka, Pence in še koga. Tokrat bi se omejili na rezultate v tehničnih disciplinah, kjer je napredek najočitnejši.

Pričeti moramo seveda z rezul-

tatom Borisa Okleščena, ki je temu mlademu novomeškemu atletu prinesel naslov državnega prvaka. Strokovnjaki celo napovedujejo, da je prav Boris tisti, ki lahko resno ogrozi že šest let stari državni rekord Zdravka Pečarja s 60,72. Ob Okleščenu pa je treba omeniti še eno mlado ime: Igor Prime, 14-letni novomeški atlet, ki meri 180 cm in tehta blizu 100 kilogramov, je v metu diska med pionirji kar za 5 metrov izboljšal prejšnji Pečarjev pionirski rekord SRJ, zato ni čudnega, če mnogi vidijo v njem še enega odličnega metalca, ki jih naši atletiki zadnja leta tako primanjkuje.

Darko Cujnik je deseterebojec brez konkurence, njegovih lanskih 7.339 točk iz Sofije pa je vendar še nekaj za zmoglostmi, pri čemer moramo seveda upoštevati poškodbe, ki so Cujnika lansko leto vsekoli pestile. Želja, da bi z 7.600 točkami dosegel državni rekord, bo letos verjetno stvarnost. Sicer pa Cujnika kot dobrega deseterebojca najdemo po lanskih rezultatih tudi na 10. mestu v skoku v daljavo s 689 cm, v metu

rogelje je imel 5. rezultat s 14,42 metra, peti je bil tudi v metu diska s 46,20 m, medtem ko je nekoliko zaostal v svoji „specialnosti“, mestu kopja, kjer je imel lani drugi rezultat s 73,42 metra. Nekaj teh njegovih rezultatov govori, da je Darko Cujnik, kot pravijo strokovnjaki, resnično sposoben v desetereboju premagati mejo 8.000 točk.

Se en Novomeščan je po lanskih rezultatih povsem na vrhu: Edvard Kranjčič je s 15,19 metra postavil v troskoku (bilo je to v Celju) najboljši rezultat sezone, takoj za njim pa je s 14,72 Milan Simunič. Slednjega najdemo tudi na osmem mestu med najboljšimi skakalci v daljavo, rezultat, ki ga tja uvršča, pa je 692 cm.

Ne smemo pozabiti še mladega Slavka Malnarja, ki je s 50,84 metra v metu kladiva lani dosegel drugo najboljšo znamko v Sloveniji, pa Jožeta Možeta s 63,94 v metu kopja, kar je lanski sedmi rezultat, in Kostje Viranta z metom diska 43,92 metra, kar je prav tako lanski sedmi najboljši dosežek v Sloveniji.

Teku so prisostvovali številni preživeli borci, med katerimi je bil tudi Tone Strniša, nosilec partizanske spomenice iz Dolenjskih Toplic (prvi z leve).

Nekaterim so na cilj pomagale tudi dobro namazane „dilce“.

ROŠKI TEK SPOMINOV

Smučarsko društvo Gozdar iz Novega mesta je pod pokroviteljstvom uredništva lista TV-15, občinske zveze sindikatov iz Gozdnega gospodarstva Novo mesto 24. januarja v Občicah pri Poljanah pripravilo 5. tradicionalni roški smučarski tek za pokal „TV 15“.

Stopenjšestdeset smučarjev tekačev, največ iz dolenskih krajev, pričela, da ima ta šport svoje mesto tudi na Dolenjskem. Na startu 2,4 km in 6 km dolge proge so se pomerili pionirji, mladinci, članice, borci in kurirji NOV, ki so s svojo udeležbo obujali spomin na nekdanjo kurirsko postajo, ki se je imenovala „TV 15“. Prireditelj je odlično pripravil proge, za kar imajo veliko zaslug tudi letošnje ugodne snežne razmere.

Med tekači je največ pozornosti vzbujal nekdanji smučarski as, danes že 68-letni Gregor Klančnik, prvi Jugoslovčan, ki je tekel na največjem tekaškem maratonu, 86 km dolgem Vasa teku na Švedskem, in prehitel kar 5000 Švedov. To se je zgodilo na njegov 60. rojstni dan. Gregor Klančnik je v Občicah osvojil drugo mesto v 11-članski ekipi TV-15, ki so jo sestavljali nekdanji borci in kurirji.

Med mladimi smučarji, teh je bilo največ, je pokal kurirja Jovice v trajno last dobila ekipa osnovne šole iz Dolenjskih Toplic. Drugo priznanje, pokal „TV-15“, so osvojili pionirji o. š. „Katje Rupene“, med pionir-

kami so bile najboljše iz o. š. „Baza 20“, med mladinci pa kolesarji iz Novoteksa. Tekočice Kočevja so bile najhitreje pri mladinkah, pri članicah ekipa novomeške Krke, pri članih pa ekipa SGP Pionir.

Rezultati - mlajše pionirke (2 km): 1. Bešter (TV 15) 7,45, 2. Turk (Dol. Topl.) 12,24, 3. Zupančič (Grm NM) 13,04; mlajši pionirji (2 km): 1. Laznik (Trbovlje) 8,00, 2. Herič (OS K. Rupena) 8,21, 3. Sribar (OS Grm) 8,44; starejše pionirke (2 km): 1. Križe 10,38, 2. Jarc 11,45, 3. Markovič (vse Dol. Topl.) 12,34; starejši pionirji (2 km): 1. Jurekovič (OS K. Rupena) 8,34, 2. Rabželj (Dol. Topl.) 8,49, 3. Božič (Bršljin) 9,07; mladinke (4 km): 1. Bešter 18,01, 2. Mihelič (obe Kočevje) 10,09, 3. Zrimsek (KIC Grm) 22,05; mladinci (4 km): 1. Devjak (Kočevje) 13,51, 2. Košir (Sodražica) 14,25, 3. Papež (KD Novoteksa) 14,38; članice (4 km): 1. Šterk (Trimo Trebnje) 17,04, 2. Aušperger (OBS NM) 17,14, 3. Matelič (Sodražica) 18,11; člani nad 45 let (4 km): 1. Zafred (ESS NM) 17,40, 2. Novak (KD Brod) 19,27, 3. Cibej (GG Novo mesto) 19,50; borci in kurirji NOV (4 km): 1. Kordež 13,51, 2. Klančnik 14,27, 3. Medja 16,39, 4. Bešter 16,56, 5. Vodopivec 17,13 (vsi TV 15); člani (6 km): 1. Šterk (Trimo) 16,52, 2. Osovnikar (Krka) 17,22, 3. Laznik (Kum, Trbovlje) 18,21 itd.

JANEZ PAVLIN

Alojz Serini - Žižo ima največ zaslug pri organizaciji roških tekov

Najstarejši med tekači je bil Jože Semrov, ki je že dopolnil 71 let.

Najmlajši udeleženec, 4-letni Boris Matelič iz S odražice

Plani s težavo šli skoz

Številne pripombe na plane SIS ne pomenijo nujno, da vidimo le do svojega plota

Znano je, da je padlo v razpravah o planih za novo srednjeročno obdobje do leta 1985 predvsem v združenem delu mnogo pripomb na plane samoupravnih interesnih skupnosti in da so mnoge le s težavo dosegle potrebno dvotretjinsko večino pri podpisu njihovih samoupravnih sporazumov. Smo mogoče tu pokazali svojo dvoiličnost, ko na eni strani zahtevamo nove šole, vrtnice, trgovine itd., po drugi strani pa za vse to nismo pripravljeni prispevati? Ali pa gre res za prevelike apetite?

Podpis samoupravnega sporazuma o temeljih plana za precej samoupravnih interesnih skupnosti so v celoti ali delno zavrnilo tudi v Novolesu, kjer smo se pozanimali, zakaj odklanjajo podpis.

„V Novolesu je bilo v razpravi res danih precej pripomb na plane samoupravnih interesnih skupnosti. Sploh pa je bilo za temeljito obravnavo na razpolago pre-

malo časa. Kljub pripombam pa je dejansko težko vplivati oz. doseči spremembo programov,“ je povedal Marjan Grabnar, predsednik konference osnovnih sindikalnih organizacij v Novolesu. V Novolesu jim je popolnoma jasno, da so mnogi programi res nujni, vendar so obveznosti oz. prispevne stopnje za marsikatero skupnost le previsoke. Poleg tega so bili mnenja, da bi morali investicije v planih ločiti od ostalega programa. Iz tega razloga so delno zavrnilo podpis samoupravnega sporazuma o temeljih plana zdravstvene, izobraževalne, kulturne in stanovanjske skupnosti.

Prevladalo je mnenje, da plani nekaterih skupnosti niso pripravljene tako, kot bi morali biti, premalo pa je bilo tudi časa za usklajevanje najrazličnejših potreb in želja v novomeški občini, še posebno, ko je popolnoma jasno, da za uresničitev vseh ne bo denarja.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

JUBILANTI DELA TOVARNE AVTOMOBILOV – Svečanost v novomeškem Domu JLA je najzvestejšim članom velikega kolektiva IMV pomenila ne le veselje nad gmotno nagrado, marveč tudi moralno priznanje za vztrajanje v dobrem in hudem v delovni organizaciji. (Foto: Henigman)

Priznanja za zvestobo tovarni

24. januarja so 311 jubilarantom IMV v Domu JLA svečano izročili priznanja

V soboto, 24. januarja, je sindikalna organizacija v tovarni IMV peto leto zapored organizirala svečanost s programom za jubilarante dela. Tokrat je 14 zaposlenih dobilo plakete za 25-letno delo v IMV, se pravi od ustanovitve; medtem ko je bilo 73 nagrajenih z denarno nagrado za 20-letno zvestobo kolektivu in 224 članov kolektiva za 10-letno delo. Tudi ti so prejeli denarne nagrade.

Svečanost je popestril kulturni program, ki sta ga izvajala pevski zbor IMV ter folklorna skupina Kres iz Novega mesta, Slavnostni nagovor s čestitkami pa je imel Jože Turk, predsednik konference osnovnih organizacij sindikata v IMV.

Glede na to, da so v IMV že od nekdanj razmeroma nizki osebni dohodki in veliko dela, gredo zaposlenim, ki ob takih pogojih vztrajajo vrsto let, zaslužena priznanja. Mnogi so si namreč medtem poiskali lažji

kruh za boljše plačilo. Med redkimi, ki v IMV vztrajajo o d ustanovitve, je 14 posameznikov: Jurij Levičnik, Ivan Ferkolj, Anton Hren, Stane Kolenc, Milan Kukovec, Peter Levičar, Jožica Okroglič, Franc Podržaj, Jože Seničar, Anton Sladič, Stane Slapničar, Jože Šinkovec, Franc Šmid in Alojz Zupančič.

ZA PRIPOMBE JE SE ČAS

Kolikokrat in o čem naj bi v letošnjem letu razpravljala novomeška občinska skupščina, je ta čas predmet javne razprave. Osnutek programa dela skupščinskih zborov je nastal kot lani na osnovi predlogov združenega dela, društev in družbenopolitičnih organizacij, še vedno pa je čas za dopolnitve. Javna razprava o programu dela občinske skupščine bo trajala do konca februarja. Prve pripombe in spremenišvalni predlogi že prihajajo, hkrati pa je vse glasnejša osnovna pripomba: ne pisati preobširnega programa, če je že vnaprej negotova uresničitev. Ker so občinske seje do stokrat dolge tudi zaradi nujnih dodatnih in nepredvidenih zadev, ni umestno sestavljati dnevni red, ki zavoljo dolgosti že vnaprej odbija delegata. Iz lanskega programa dela je ostalo 11 neuresničenih tem za razpravo.

MANJ NOVIH ZAPOSLOITEV

V letu 1981 se bo v novomeški občini zaposlilo 1030 novih delavcev, kar pomeni 2,4-odstotno rast v primerjavi z letom 1980. Ker bo 420 delavcev krilo nadomestne potrebe zaradi upokojitve, smrti, preselitve itd., bo število dejansko na novo zaposlenih znašalo samo 610. Zaposlovali bodo lahko samo v tistih industrijskih panogah, ki so v resoluciji natančno določene. Kjer pa bodo šli čez resolucijske okvire, bodo morali tudi več prispevati za razvoj: za gradnjo stanovanj in za infrastrukturne objekte. Pri zaposlovanju bo v letu 1981 dan poseben poudarek na vključevanje v delo Romov in invalidnih ter teže zaposljivih oseb katerim bo omogočeno tudi strokovno usposabljanje.

»Dolenjski list« v vsako družino

KMETIJCI SO IZJEMA

Medtem ko v novomeški občini ugotavljajo, da so navzlic nekajkratnemu rezanju srednjeročnih planov le-ti na vseh področjih še dokaj napeti in ambiciozno zastavljene, pa je edinole kmetijsko področje izjema. Kmetijcem so že na več sestankih očitali premalo poguma pri načrtovanju nove petletke, zlasti kar zadeva proizvodnjo hrane in mesa.

R. B.

VESELJE NA SNEGU – Kljub temu da je začela snežna odeja kopneti, je le še toliko debela, da mladež dodobra izkorišča podaljšane počitnice. In vsakem klančku in vzpetinici krog in krog mesta in tudi med bloki se otroci smučajo in sankajo. Posnetek je z novomeških Mestnih njiv. (Foto: R. Bačer)

Kam gredo samoprispevki občanov

V novomeški občini se vsako leto nabere s samoprispevki krajanov okrog 29 milijonov dinarjev – Razen v Brusnicah povsod dajejo 1 ali celo 2 odstotka od mesečnih osebnih dohodkov

Leta 1979 so v veliki večini krajevnih skupnosti na območju novomeške občine krajanji na referendumih sprejemali obveznost o vsakomesečnem plačilu samoprispevka za hitreje reševanje najbolj zgočih potreb. V kolikšni meri pa so bili takrat zastavljeni programi del uresničeni, je pred kratkim ugotavljal izvršni svet in poročilo predložil delegatom občinske skupščine.

Vsekakor so občani dolžni izvedeti, kaj se z njihovim denarjem dela in gradi, kajti sprejete obveznosti niso majhne. Krajevni samoprispevek so uvedle vse krajevne skupnosti v višini 1 ali 2 odstotka od mesečnih osebnih dohodkov, plačujejo pa ga v vseh 31 krajevnih skupnostih občine, razen v Brusnicah. Samoprispevek je bil sprejet leta 1979 in velja pet

let, na leto pa se zbere okrog 29 milijonov dinarjev teh sredstev v občini ali v poprečju 900.000 din v vsaki krajevni skupnosti. Sredstva samoprispevka se zbirajo na žiro računih krajevnih skupnosti in glede tega je od več vsaka bojazen, da bi kdorkoli v občini z njimi utegnil razpolagati ali jih usmerjati v druge namene. Tudi krajevne skupnosti sredstva samoprispevka ne morejo uporabljati v druge namene, kot za tiste, ki so bili določeni z referendumskimi programi.

Medtem ko zunanje krajevne skupnosti namenjajo samoprispevek za popravilo in modernizacijo cest, za gradnjo vodovodov in kanalizacije, za gradnjo telefonskega in elektro omrežja ter urejanje pokopališč, gasilskih ter družbenih domov, pa so meščani v 11 krajevnih skupnostih (razen v Bučni vasi) sprejeli sporazum, po katerem polovico od 1-odstotnega samoprispevka namenjajo skupni gradnji primarnega kanalizacijskega omrežja. Tako naj bi se v 5 letih zbralo za glavno kanalizacijo na

območju mesta 25 milijonov dinarjev, k temu pa so računali še na dotacijo območne Vodne skupnosti, na del kanalizacije in pristojbin za priključke, del sredstev iz stanovanjske izgradnje, soudeležbo združenega dela, bančne kredite in 1-odstotni prispevek iz dohodka tozgov. Skupno je bilo v finančni konstrukciji predvidenih 121,9 milijonov dinarjev za gradnjo primarnega kanalizacijskega omrežja v Novem mestu, toda medtem se je ta konstrukcija izkazala za račun brez krčmarja. Prišlo je do hudih podražitev del, izpadel je prispevek iz dohodka tozgov in še kaj.

Dejansko je bil doslej samoprispevek krajanov edini trdni vir dohodka v ta namen. Doslej je bilo iz samoprispevka združenih na območju skupnosti krajevnih skupnosti 9,2 milijona dinarjev, ostali sofinancerji pa so vsega skupaj združili nekaj čez 20 milijonov dinarjev. Na osnovi že sklenjenih pogodb bo s temi sredstvi zgrajeno: „S“ kanal: od Loke do mosta v Kandiji v dolžini 592 m. Dela so v zaključni fazi. Nad aljuje se gradnja od mosta do Seidlovega mlina v dolžini 640 m. Ta del gradnje bo v kratkem začel, končan pa mora biti v prvi polovici leta 1981. V gradnji je

del kanala na Cesti herojev do vrtnarije, v dolžini 390 metrov. Ta del kanalizacijskega omrežja bo končan do konca maja letos. Do istega roka bo končana tudi gradnja črpališča odpadnih vod na Loki.

Pogodba pa je sklenjena tudi za gradnjo „R“ kanala od Doma starejši občanov do Regeče vasi, v dolžini 743 metrov. Dela še niso začeta.

Kar pa zadeva gradnje s samoprispevkom po zunanjih krajevnih skupnostih in tudi po mestnih, ki segajo na druga področja, so občani z uspešnostjo izvedbe del dokaj seznanjeni. O tem večkrat v letu poročajo na sejah krajevne skupnosti, obveščajo pa tudi preko svojih glasil. R. B.

MANJ LJUDI V PISARNAH?

Glede na stabilizacijsko usmeritev in tudi včasih nepreverjene očitke, da je po pisarnah preveč ljudi, pripravljajo v Novem mestu v občinskem merilu komisijo, ki bo proučila možnost za zmanjšanje števila administrativcev. Občinski sindikalni svet je to pobudo med prvimi odprl in tudi imenoval svojega člana v komisijo.

SKLADOVNICA CEVI ZA S KANAL – Ob križišču Ceste herojev in Koštialove ulice je te dni stala gomila betonskih cevi metrskega profila, namenjenih gradnji glavne kanalizacijskega kanala S. Po teh ceveh, ki jih vgrajujejo pod novo cesto, se bodo stekale odplake do ločenske čistilne naprave. (Foto: R. Bačer)

NA TREH ŠOLAH NOVA VODSTVA

Ko bo po končanih polletnih počitnicah v novomeških šolah spet običajni živzav, se bo na treh osnovnih šolah v občini delo odvijalo pod novim vodstvom. V dveh primerih gre za zamenjavo direktorja, ker sta šla prejšnja na nove dolžnosti, eden pa je šel v pokoj. Tako je na braljšinski osnovni šoli 12. SNOUB postal ravnatelj Janez Sterbenc, na osnovni šoli Milke Sobar-Nataše v Smihelu pa Roman Čelesnik. V Sentjerneju je na šoli Martina Kotarja postal ravnatelj Marjan Močivnik.

V prejšnjem in zdajšnjem obdobju ne dajo za komunalno

26. januarja je družbenopolitični zbor novomeške občinske skupščine obravnaval poročilo o delu poravnalnih svetov v občini in izhodišča za oblikovanje občinskega proračuna v letu 1980 ter osnutek program dela skupščine, ki gre v javno razpravo do konca februarja. Kot dodatno točko dnevnega reda pa so obravnavali poročilo izvršnega sveta o uresničevanju komunalnih programov v občini, pri katerih je v sofinanciranju zajet krajevni samoprispevek.

Ugotovili so, da samoupravno dogovarjanje o združevanju sredstev v komunalne namene v preteklem srednjeročnem obdobju ni naredilo izpita. Vse pa kaže, da za komunalne gradnje združeno delo tudi v obdobju od leta 1981 do 1985 nima posluha. Do zasedanja je namreč temelje plana komunalne skupnosti podpisalo le 49,8 odstotka delovnih organizacij. Če bi pri tem ostalo, bi bilo vsekakor nujno kritiči že tako skromne komunalne programe, to pa hr akti pomeni bistveno manjše možnosti za stanovanjsko izgradnjo.

Prav na področju komunalne najbolj prihaja do izraza dvoiličnost interesov tozgov.

Da je zaostajanje na komunalnem področju tako očitno, je v največji meri krivo to, da dogovorjenih sredstev, ki naj bi jih združeno delo s samoupravnim sporazumom podpisano dalo, ne plačujejo. V letih 1976, 1977 in 1978 je bilo plačanih že 69 odst. planiranih sredstev od 1-odstotnega dohodka tozgov, za leto 1979 pa je samo pri komunalni iz tega naslova za več kot 30 milijonov dinarjev dolgov. Skupno je iz preteklega srednjeročnega obdobja izpadlo nad 50 milijonov dinarjev, predvidenih in obljubljenih od tozgov. Nič čudnega, da tudi gradenj ni bilo toliko, kot je bilo predvideno. O teh dolgovih in tudi o slabem odzivu združenega dela do novih komunalnih nalog bo tekla te dni beseda v zboru krajevnih skupnosti in v zboru združenega dela.

Če delovne organizacije nimajo denarja, da bi obveznosti do komunale krile, potem naj sprejmejo tudi posledice. Ne bo komunalnih gradenj!

NASMEJANI VINOGRADNIKI — S takimle sprevodom se je v četrtek na Bizeljskem začel praznik vina. V sprevodu so bile zastopane vse vasi, kmečka opravila pa so prikazovale cele družine. Nikomur ni bilo škoda časa za sodelovanje na največji turistični prireditvi kraja, ki je hkrati tudi srečanje posavskih vinogradnikov. (Foto: J. Teppey)

Praznik jih trdno povezuje

Prebivalci krajevne skupnosti Bizeljsko pokazili veliko volje za sodelovanje

Posavski praznik vina je letos največja turistična prireditev na Bizeljskem, zato se je tamkajšnje Turistično društvo posebej po trudilo za prijetno počutje obiskovalcev.

V Biltenu smo zapisali, naj ta prireditev strne vse, ki v srcu dobro mislijo, je dejal predsednik društva Rok Kržan in zadovoljen povedal, da so v pripravah sodelovali vsi prebivalci krajevne skupnosti.

— Dali smo ji svojsko obeležje z veselim sprevodom vinogradnikov. Zamisel o njem je prvi vzniknila pred tremi leti. Sprevod je tokrat že drugič domiselno organiziral Franc Balon. Obiskovalcem bo ostala v spominu tudi razstava starin, zlasti vinogradniških pripomoč-

kov, kakršne poredko vidimo. Zanimiva je tudi razstava pristnih domačih jedi in drugih dobrot, pri kateri sodeluje širši okoliš tja do Brežic, Kostanjevica in Krškega. Razstava vin sega še dlje, v Virštanj, Hrvaško Zagorje, pod Gorjance do Novega mesta in v sremiški okoliš.

— Potemtakem ste zadovoljni z odzivom.

— Zelo. To je prireditev, ki nas povezuje čez občinske in republiške meje. V program smo vključili celo Bistransko Poljanico, danes pa prisostvuje-

jo tukaj predstavniki občine in Turistične zveze iz Klanjca, dobro pa je zastopana tudi občina Krško.

— Na vprašanje, kako so domačini zadovoljni z vinogradniškim sprevodom, je organizator in usklajevalec Franc Balon odgovoril, da zelo. Nihče ni odrekel sodelovanja. Vsaka vas je prikazala nekaj drugega in mraz v četrtek ni nikogar zadržal doma. Dobra volja je kar sijala z obrazov količev, trgčev, pevcev, tovornikov, kletarjev, gospodinj, točajev in traktoristov in ogrela tudi najbolj premražene gledalce.

J. T.

Nikoli jim ni dolgčas

Solarji opravijo ogromno koristnega dela — Pomagajo na poljih, tekmujejo na kvizih, zbirajo papir ipd.

Delo osnovnih šol je vedno tesneje povezano z njihovimi okolišmi, zlasti s krajevnimi skupnostmi, v katerih imajo šole svoj sedež. Šele seštevek dejavnosti, ki jih šole organizirajo same ali v sodelovanju z družbenopolitičnimi organizacijami in društvi, nas opozori na povečan delež učencev v življenju domačega kraja in občine.

Šole se izredno živahno vključujejo v prizadevanja Zveze borcev za ohranjanje tradicij NOB s prirejanjem tekmovanj iz

poznavanja naše revolucionarne zgodovine, s sodelovanjem na srečanjih učencev z borci NOV in vojniki JLA, z zbiranjem zgodovinskega gradiva o NOB in z obiski partizanskih krajev.

Mladi se usposablajo tudi za splošni ljudski odpor in družbeno samozavest, sodelujejo s KS v akcijah „Nič nas ne sme presenetiti“ in obiskujejo tečaje prve pomoči, v Artičah, v Dobovi, v Globokem in v Piščah in na Veliki Dolini pa imajo tudi obrambne krožke.

V minulem letu so učenci osnovnih šol v brežiški občini opravili tudi ogromno družbeno koristnega dela. Zbrali so na tisoče steklenic za kislavo vodo, sadne sokove in sirupe in na tone starega papirja, pomagali so pri trgatvi na Bizeljskem, pri obiranju jagod in sadja v nasadih Agrarie in pri pogozdovanju. Učenci osnovne šole na Bizeljskem so opravili ogromno ur v šolskem vinogradu, Artičah pa so pomagali oskrbeti šolsko kuhinjo z zbiranjem krompirja, fižola, zelja in jabolka. Odzvali so se tudi pozivu za sosedsko pomoč ostarelim občanom.

TEDEN AMATERSKE KULTURE OD 8. DO 15. FEBRUARJA

V brežiški občini napovedujejo pevska društva, gledališke skupine, folklorni plesalci, skupine za izrazni ples, godba na pihala in likovniki štiri prireditve, na katerih bodo od 8. do 15. februarja prikazali celovit presek svojega dela kot prispevek kulturne skupnosti občine in kulturnih organizacij h kulturnemu prazniku in bližnji skupščini. Ta bo 1. marca po štirih letih ocenila ljubiteljsko dejavnost v tem obdobju. V tednu amaterske kulture bodo prireditve v Brežicah, v Dobovi, v Globokem in na Bizeljskem.

NOVO V BREŽICAH

MORALI BI SE ZEDINITI. Za malokatero zemljišče je toliko interesentov, kot za prostor ob Agrariini trgovini v sredini mesta, na katerem je zdaj rokometno igrišče. Občinske konference Predsedstvo Zveze mladine je predlagalo, da bi osnovna šola, rokometni klub, Agraria, zdravstveni center in krajevna skupnost st z dogovorom čimprej poiskali skupno rešitev in da bi tako osnovna šola in športniki končno dobili nov objekt. Biti pa mora vsaj toliko opremljen, kot je sedanji.

CAS ZA PRIPRAVE NA NNNP. Krajevno skupnost Brežice — mesto čakajo letos obsežne naloge za novo akcijo Nič nas ne sme presenetiti. O programu bo tekla razprava tudi v Socialistični zvezi. Predsedstvo krajevne konference ga je dalo na

dnevni red sinočnje seje. Na njej je hkrati obravnavalo najbolj žgoče probleme uličnih odborov, med katere sodi na primer v mestu nezačelno širjenje tovarne pohištva.

ODPRAVITI KONKURENCO. Tudi v brežiški občini je že slišati glasove proti pretiranemu izdatkom za vence pokojnikom. Posamezniki, društva, družbene organizacije, delovni kolektivi in družbene skupnosti porabijo za to pogosto nerazumno velike vsote, zato bo Socialistična zveza v kratkem prišla na dan s predlogi za določanje vencem namenjenega denarja v humanitarne namene. O tem razmišljajo že nekatere krajevne skupnosti, na nedavnem srečanju pa so izrazili takšno željo tudi predstavniki verskih skupnosti v občini.

„Vinograd je moje veselje!“

Z belim vinom se je Greglova uvrstila prav na vrh

Greglova hiša v Drenovcu slovi po dobrem vinu, kljub temu pa je gospodinja Betka od presenečenja komaj prišla do sapa, ko so ji prišli povedat, da je bil njen beli bizeljski najbolje ocenjen.

— Ste že večkrat sodelovali na razstavi? — sem jo vprašala, ko sva se po končanem sprevodu srečali v zadruženem domu.

— Do zdaj še vsakič, priznanje in diplome pa pričajo o dobri kakovosti vina iz mojih nasadov.

— Vas je dovolj za delo?

— Žal, ne. Odkar mi je pred štirimi leti umrl m ož, gospodarim sama. Veliko mi pomaga zet, hčerka pa poskrbi, da doblim pomoč za največja dela. Pri trgatvi smo letos imeli srečo. Grozdje smo pobrali ravno tisti teden, ko je sijalo sonce.

— Ali si pri obdelovanju lahko pomagate s stroji?

— Samo tam, kjer so terase, v starem nasadu pa to ne gre. Kljub temu ga ne bi rada posekala. Zet sicer pravi, da je obsojen na smrt, trše pa, kot bi se tega ustrašilo, zdaj rodi več kot prej. Ravno zato mi ga je žal posekati in mu podaljšujem življenje.

— Ste vinogradnica že od mladih let?

— Seveda, saj sem tu rojena. Vinograd je moje veselje, in čeprav sem sama in ne zmorem vsega dela, bi trto zelo pogrešala. Prebivalci Bizeljskega smo bili že nasilno ločeni od svoje trte. To so bila leta, ki smo jih prebili v izgnanstvu od 1941 do 1945. Ob vrnitvi sva z možem našla vse trše posekane. Zagnala sva se na delo, da sva obnovila svoj nasad, najprej pa sva morala pospraviti bodečo žico, s katero je bil prepreden uničeni nasad.

— Ali kdaj prodaste tudi grozdje ali samo vino?

— Vedno vino, ker je bil mož dober kletar. Kletarjenje je zahtevnejše od vinogradništva, zato mi je zetova pomoč pri tem nadvse dobrodošla.

J. TEPPEY

Konec načrtovanja „v oblakih“

Zivahna in vsestranska razprava o resoluciji za leto 1981 v krški občini

Resolucija mora biti redvsem izvedbeni dokument in spodbuda za skrajne napore pri uresničevanju srednjeročnih načrtov. Tako je poudarilo predsedstvo krške občinske skupščine, ko je obravnavalo delovni osnutek resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju občine v letu 1981.

Da bi se čim konkretnije lotili uresničevanja načrtov, predvsem pa da bi srednjeročne načrte obravnavali delavci in združeno delo, so v Krškem pripravili sestanek s predsedniki delavskih svetov in vodji temeljnih delegacij za zbor združene dela. O osnutku resolucije je te dni spregovorila tudi občinska konferenca ZK, pa tudi predsedstvo občinske konference SZDL.

Hitrejša razvijanje samoupravnih družbeno gospodarskih odnosov, stabilizacija in krepitev vloge združenega dela so poglavitne usmeritve resolucije. Poseben poudarek daje resolucija tudi uresničevanju načel delitve po delu, izkoriščanju domačih virov energije, pridelovanju hrane in izrabi „domače pameti“. Krško gospodarstvo se bo v prihodnje še bolj kot doslej moralo posvetiti izvozu.

Komunisti v krški občini si bodo prizadevali, da bodo planski akti sprejeti pravočasno in da bodo upoštevali stvarne možnosti. To velja zlasti za naložbe, ki morajo biti bolj gospodarne kot doslej. Gospo-

darstvo načrtuje za prek 1,18 milijarde dinarjev naložb, ob tem pa se nadeja kar za 470 milijonov dinarjev bančnih posojil. Pred sedmimi občinske konference ZKS Jože Habinc je na zasедanju poudaril, da namišljenih planov ne moremo in ne smemo imeti. V tej luči je moč razumeti tudi zahtevo, posebej izraženo na seji občinske konference, da je ob vsakem planiranju potrebno imeti tudi analizo „za nazaj“.

Hvalevredna je tudi pobuda, da se bodo pogovorili z vsemi tozdi, ki načrtujejo nadpovprečno rast družbenega proizvoda, pa tudi s tistimi, ki ne predvidevajo nobenega porasta. P. P.

1600 PARCEL ZA ZDRUŽBO

V krajevnih skupnostih Krška vas in Skopice je malone vse pripravljeno za začetek komasacije. Za združbo pride v poštev 336 hektarov zemljišč z več kot 1600 parcelami. Te so zelo majhne, saj obsegajo povprečno komaj 0,20 ha površine. Delo bo izpeljal ljubljanski geodetski zavod. Kmetijska zemljiška skupnost je namenila za komasacijo nekaj nad 1 milijon dinarjev, kar predstavlja slabo tretjino vsote, ki jo bo treba odšteti za opravljeno delo. Republiška geodetska uprava bo krila 40 odst., za 10 odst. pa bodo iskali finančne vire znotraj občine.

TEČAJ NEGE BOLNIKA

Občinski odbor Rdečega križa je dovoljen z odzivnostjo na okoli 2.000 obvestil, ki so jih naslovili gospodinjstvom, da bi pridobili kar največ ljudi za 18-urni tečaj nege bolnika. Na Senovem, v Brestanici, Krškem, Leskovcu in Podbočju bo tako okoli 110 ljudi pridobilo osnovno znanje o negi bolnika ali poškodovanca. Tečaj se bo pričel v začetku februarja.

OTROCI ROMOV, V VRTCU

Občinski skupnosti socialnega skrbstva in otroškega varstva je uspelo pripraviti starše, da svojim otrokom omogočijo strokovno otroško varstvo. Že od lanskega februarja dvanajst Romov od 5. do 7. leta starosti tako pridno obiskuje otroški vrtec pri leskovski osnovni šoli. Da bi le vztrajali!

DOBRE POVEZAVE

Krški Izletnik je na pobudo občinskega sindikalnega sveta podpisal s krškimi delovnimi in organizacijskimi skupnostmi in delavskimi avtobusnimi, ki že lep čas vozijo na delo v mesto precej okoličanov. Potrebe po delavcih so pač velike in sporazumevanje o boljših povezavah je zato dobro steklo. V novembru lani so odprli progno Ravne — Zdole — Krško, ta mesec pa se progno Studenec — Raka — Krško. Ko je bila nova blagovnica odprta, je pričela že lani lokalna proga, kjer vozijo avtobusi vsako uro. Z občino so sklenili posebno pogodbo, ki jim zagotavlja, da krijejo možno izgubo. Odkar so pričeli pri Izletniku uporabljati nove delavnice Agrokombinata, so zelo zadovoljni s kakovostjo sprotnih popravil. Za večja popravila pa avtobusi romajo v Celje.

KRŠKE NOVICE

SE DVANAJST — Toliko novih ležišč imajo od 1. januarja naprej na voljo zaposleni v tovarni celuloze in papirja „Djuro Salaj“ za zimske počitnice. V zakup so jih vzeli v Kranjski gori, vse do konca marca. Enako število ležišč imajo vrsto let na Veliki planini, v dveh kočah. In so vse je to zimo veliko zanimanje in so že za dalj časa vse postelje oddane.

VEČ MLADIH! — Čebelarstva zveza Krško je imela in še ima svoje krožke na osnovnih šolah v Krškem, Kostanjevici, Brestanici, v Leskovcu ter na Blanci, v sevniški občini. Že v prihodnjem šolskem letu, to so sklenili pred kratkim, naj bi njihovo število povečali še s štirimi: v Podbočju, na Raki, Senovem ter v Koprivnici. Ker je starostna struktura aktivnih čebelarjev manj ugodna, je pomlajevanje nujno.

ALI JIH NOČEJO? — Rok, ki so ga postavili kot zadnji za predloge za podelitev Bloudkovih značk, najvišjih priznanj športnim delavcem v krški občini, je že potekel, prišel pa je samo eden. Po dolgoletnih kritikah, da bi kaj takega morali vpeljati,

je sedaj tak odnos k omajda razumljiv, saj so priznanja namenjena tudi tistim, ki danes niso več v sredi športnega življenja, a je bilo njihovo delo uspešno tako v tekmovalnih dosežkih, kot organizacijskih. Ali se jih danes v društvih ne spominjajo več?

TUDI NA RAKI — Tamkaj se te zimske dneve mudi ekipa zagrebške televizije, ki bo dalj časa snemala eno izmed televizijskih dram za letošnji program. Seveda je njihovo delo med krajani zbudilo veliko zanimanja, saj je to zanje novost. Nekaj jih bo ekipa vključila med statiste.

NE LE KRCANI

Podaljšane politne osnovnošolske počitnice bodo letos tudi v krški občini lahko bolj izrabili za organizirano smukokrajje ali daljše tečaje so že pripravili na prav vseh popolnih osemetkah, v svoji neposredni okolici, na Bohorju ali v Gorjancih. Izkazalo pa se je, da je danes smučarska oprema vendarle dokajna obremenitev za družinski proračun, saj jo ima malo otrok.

Zasluga obveščnosti

Podpisovanje samoupravnih sporazumov za financiranje programov samoupravnih interesnih skupnosti tudi v krški občini zelo dobro poteka. Okoli 85 odstotkov vseh delavcev je v povprečju pristopilo k sporazumom, za skupnost za varstvo pred požari pa je glasovalo 86,9 odstotkov delavcev. Morda je k ugodnim rezultatom prispevala tudi skrb za dobro obveščeno. Plansko-analitiška služba je namreč družno s koordinacijskim odborom za usklajevanje skupne porabe in komisijo za pripravo srednjeročnega programa pripravila povzetke obsežnih gradiv. Najmanj vsak tretji delavec se je lahko prepričal, da se obremenitve za občinske samoupravne interesne skupnosti ne povečujejo, že iz povzetkov, ki so jih razmnožili v nakladi 4.000 izvodov. Sicer pa bi bila slaba prejšnji teden še bolj razveseljiva, če ne bi v nekaterih okoljih po podpisu sporazumov zajatili pri pošiljanju sklepov. Nevednost ali malomarnost?

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

Krajevne skupnosti v starih mejah?

Naj bi sevniško krajevno skupnost razbili na več manjših? — Primož naj ostane

V nekaterih slovenskih občinah niso oklevali: iz velikih krajevnih skupnosti so ustanovili nekaj manjših. Interesi ljudi so različni, običajno lažje postavijo stvari na pravo mesto v manjših enotah.

Svet za družbenopolitični sistem pri občinski konferenci SZDL v Sevnici očitno ni imel srečne roke, ko je vzel v precep najmanjšo krajevno skupnost v občini na Primožu in največjo — sevniško. O pobudi sveta so spregovorili na seji predsedstva občinske konference SZDL v ponedeljek, 19. januarja. V razpravo so se vključili domala vsi člani predsedstva. Poglavitni med zaključki je ta, da se o pobudi izrečejo občani sami.

Vseeno je bilo ocenjeno že sedaj, da bi pustili primoško krajevno skupnost tako, kot je. Res je tam le okrog 300 krajanov tako, da celo težko najdejo ljudi za vse delegatske zadolžitve.

Izkazali pa so se v številnih akcijah. Ob ustavnih spremembah bo treba vzeti v roke tudi statute krajevnih skupnosti. Takrat naj bi bila prilika, da bi poenostavili nekatera administrativna opravila, predvsem pa, naj bi poiskali način, kako pri tem takim krajevnim skupnostim pomagati.

Kaj storiti v sevniški krajevni skupnosti, je težje vprašanje. Določno opredeljene akcije so vedno zgledno izpeljali. Dokaz so lahko številna opravljena komunalna dela. Delavni je tudi 15 vaskih in uličnih odborov. Kot nekakšno sivo liso v dejavnosti se vedno omenjajo predvsem blokovsko naselje heroja Maroka. Ne manjka pobud, kako naj bi vzpodbudili politično delo v mestnem središču. Na seji predsedstva smo podobno kot na podobnih srečanjih slišali grajo komunistov. Večina se jih boja kar nekako skriva za svojo osnovno organizacijo v

podjetju, namesto da bi pomagali razbiti mrtvilo v mlajinski organizaciji in SZDL. Zatorej bi bilo koristno začeti tod.

A. ŽELEZNIK

KOMITE O TERITORIALNI OBRAMBI

Komite občinske konference ZK v Sevnici je na seji minuli teden ocenjeval idejno politično delo v teritorialni obrambi. V začetku februarja se bodo predvidoma sestali tudi člani občinske konference. Obravnavali naj bi vprašanje administracije v družbenih dejavnostih, Zadevo želijo osvetliti z vseh zornih kotov.

ELEKTRIČARJI NA PLANEM

Sedanja zima ni povzročala delavcem sevniškega delovodstva Elektra omembe vrednih težav. Mraz vseeno ni prijeten spremljevalec pri delih na prostem. Kljub temu dela ne smejo zastati. Trenutno imajo največje delo na novi transformatorski postaji Ogorelec v sosednji laški občini.

OBILO DELA V SZDL

Predsedstvo občinske konference SZDL v Sevnici je na zadnji seji potrdilo programsko usmeritev te najširše organizacije. V obrazložitvi je predsednik Jože Bavec posebno poudaril nekatera vprašanja: odgovornost organizacije do dobrega dela vseh oblik delegatskega sistema, vpetost v stabilizacijsko naravnost, več dela s sistemom vzgoje in izobraževanja. Tudi v sevniški občini se bodo zavzeto vključili v aktivnosti ob tretjem kongresu samoupravitelcev Jugoslavije. Pomembne naloge narekujejo priprave na kongrese ZK v državi in republikah. Roke posameznih obravnav bodo določili sveti in koordinacijski odbori.

KINO V IZGUBI

Sevniški zavod za kulturo je seznanil najodgovornejše dejavnike v občini s težavami pri poslovanju kina. V minulem letu je obisk znatno padel, stroški, posebno za dvorano, pa hudo rastejo. Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta se je zavzelo za racionalno poslovanje, predvsem pa naj bi vprašanje kina obravnavali v občinski kulturni skupnosti in v krajevni skupnosti.

ZASLUŽNI GASILCI

Na občnem zboru sevniškega gasilskega društva v nedeljo so se z nagejnimi spomnili svojih članov, ki praznujejo letos visoke življenjske jubileje. Častni predsednik občinske gasilske zveze Jože Smodej bo letos dopolnil 85 let, Alojz Košorok in Frenk Valand 75 let, Franc Omerzo in Anton Perušek 70 let, Jože Knez in Jože Novak pa 60 let. Članske izkaznice so izročili 14 novim članicam, vrsta članov je prešla priznanje za desetletno delo.

MED NAJBOLJŠIMI — Sevniški radioklub soči po svojem delu med naše najboljše klube. Na občnem zboru minulo nedeljo je predsednik izvršnega odbora Zveze organizacij za tehnično kulturo Slovenije Marjan Zidarič podelil predsedniku kluba Stanetu Kočevarju (na levi) in Ivanu Jazbinsku (spredej) bronasti plaketi Borisa Kidriča. To je priznanje konference LT Jugoslavije za posebne zasluge pri širjenju tehnične kulture. (Foto: Železnik)

SEVNIŠKI PABERKI

PONUDBA SMUČI — Podaljšane šolske počitnice in nekaj snega v dolini vodi vse več kupcev po smučarsko opremo v trgovino na Glavnem trgu. Cene otroških smučij z že pričvrščenimi vezmi pa tudi oblačila so konkurenčne. Bojda so nekateri na smučarskem sejmu prodajali rabljeno dražje, kot je sedaj novo v trgovini. Za zahtevnejše dilcarje je vabljiva tudi Lisa z vlečnico, ki letos s snegom prekaša celo nekatera bolj znana smučišča.

stavo na gradu. Očitno jim ni do tega, da bi temu načinu obveščanja posvetili kaj več pozornosti. Če ne bi bilo za zaklenjenim steklom, bi lahko rekli, da jim je vse skupaj kdo podtaknil. Tako pa je očitno, da je delavska univerza samo nalepila svoje ime na neki širši program, kaj naj sicer ima z novo izobraževalno sezono npr. izobraževanje televizijskih in filmskih delavcev?

CVIČKARJI NA PLAN — Društvo vinogradnikov v Tržišču pripravlja pukušno lanske letine cvička v februarju. Najboljši se bodo lahko potegovali za nadaljnja tekmovanja.

DELAJ, ČE MORES — Če česa zmanjka, niso vedno krivi trgovci. Tako je že pravcata redkost, če najde kdo kje kaj PPR kabla, zadnje čase pa celo mizarji in drugi, ki bi radi kaj sami postorili z lesom, zaman stikajo za mizarjskim lepilom. Gospodinjam se godi še bolje, če izvzamemo cene. Dobilo se je ponovno celo maslo, tudi plin je bil domala ves čas na razpolago.

PROGRAM PA TAK — Na tem mestu je pred časom že gostoval sevniški zavod za kulturo s pomankljivim lepakom za sicer lepo raz-

lisjak lisjaku
— „Tole mi pa ne gre skupaj. V zadnji številki Dolenjca zgoraj ni manjkalo pohval na račun sevniške krajevnih skupnosti za uspehe v komunalni in drugem, za kar so dobili celo zvezno priznanje, spodaj pa so bile pikre na račun osnovega potoka in uničenega parka?“
— „Komu pa so se mar parki in spreheja lišča!“

Opozorila zaman

Gluha ušesa cestarjev

Krajani Orehevega so z velikim odpevovanjem in denarnimi prispevki sodelovali pri asfaltiranju republiške ceste skozi kraj. Zato so še tembolj prizadeti, če vidi-jo, da vloženi trud propada.

Sredi jeseni so celo v občinski skupščini postavili delegatsko vprašanje, da cesto na nekaterih krajih spodnaša, na enem mestu proti Savi je bil asfalt dobesedno spodjeden.

Kmet Franc Radišek in drugi vaščani omenjajo to-vornjak gramoza, ki so ga pod cesto stresli s sevniškega delovodstva novomeškega cestnega podjetja. „Podrta hruška zadržuje ta pesek, pogledite, še tu v snegu se vidi razpoka,“ opozarja Radišek. Vozniki avtomobilov omenjajo tudi poskakovanje vozila, ki zapelje čez kamniti most. Če se je stoletnik kaj podal, naj oceni strokovnjaki. Sredi zime nihče ne pričakuje korenitih del. Bi pa, kot pravijo krajani, cestarji lahko kaj storili že v jeseni.

A. Ž.

Franc Radišek: „Ponasanje cestarjev je nerazumljivo. Rekel bi, da je to že sabotaža!“

KO BO STEKLO, BO DO TUDI STANOVANJA — Čeprav je gradnja blokov v Mokronogu že gotova, pa jih gradbeno podjetje še ne more predati stanovalcem, ker ne morejo dobiti stekla, da bi zastekli okna. Tako se utegne zgoditi, da bo treba z dokončano dograditvijo na Mirni in v Mokronogu počakati še mesec ali dva. (Foto: J. Simčič)

Vsi bodo imeli streho nad glavo

V preteklem srednjeročnem obdobju je bilo zgrajenih 208 družbenih stanovanj

Samoupravni sporazum o temeljih plana za pravkar začeto srednjeročno obdobje je pripravila tudi samoupravna stanovanjska skupnost trebanjske občine, žal pa delovne organizacije (vprašanje ali so za to krivi delavci ali vodilni, še ni rešeno) tako kasnijo s podpisom o pristopu, da se v skupnosti sprašujejo, kako bodo v tem mesecu obračunavali financiranje.

Tajnik samoupravne stanovanjske skupnosti Jože Klemenčič je povedal še, da to ni edina težava, s katero se ubadajo. Po zakonu o stanovanjski gradnji namreč ne smeta biti investitor in graditelj v eni in isti osebi, kar pomeni, da je ta na ta način

onemogočena gradnja za trg. Prav tako pa stanovanjska skupnost nima lastnega denarja za gradnjo stanovanj. In če bodo hoteli graditi v obdobju 1981 — 1985, kolikor so si že zadali, bodo morali kršiti zakon. Seveda pa je tudi vprašanje, koliko denarja bodo imele banke, ki so doslej stale za večino investicij.

Čeprav sedanje nejasnosti nekoliko megiljo pogled v prihodnost, pa je vendarle res, da je bilo na področju stanovanjske gradnje v trebanjski občini veliko narejenega. Zgrajenih je bilo 208 družbenih stanovanj, letos pa nameravajo v Trebnjem zgraditi še 41 stanovanj, ki so jih načrtovali že za preteklo srednjeročno obdobje. V kratkem bo predanih namenu še 22 stanovanj v Mokronogu, tako da jih bo skupaj 33, in na Mirni še 25 stanovanj ter 11 stanovanj v vrstnih hišah za potrebe KPD Dob. V tem srednjeročnem obdobju pa bodo zgradili še 161 družbenih stanovanj, večinoma v Trebnjem in na Mirni, ter po nekaj drugih krajih, če seveda bo interes delovnih organizacij. Hkrati bodo gradili tudi zasebniki, za katere računajo, da bodo na leto dogradili po 50 stanovanj.

V trebanjski občini menijo, da bodo na ta način v glavnem zadostili potrebam po novih stanovanjih, še posebej če bodo uresničili vse, kar so si v načrtih

ima stanovanjska skupnost velike težave pri vzdrževanju starih stanovanj po gradovih, kjer morajo veliko vlagati, ne da bi jim v resnici uspelo izboljšati razmere. O tem, kakšno je stanje po gradovih, pa bomo pisali še posebej. J. S.

Ne želi si še v pokoj

Trebanjski poštar Tone Hren že 32 let nosi poštarsko torbo

Med trebanjskimi prejemniki odlikovanj ob lanskem dnevu republike je bil tudi 56-letni poštar Tone Hren, ki je zvest PTT že celih 32 let. Kot je povedal, ima to delo rad in ga namerava opravljati, dokler bo zmogel.

Seveda pa poštarsko delo niso samo prijazni klepeti s prejemniki pošte. Če hoče raznositi vso pošto, mora kar poprijeti za delo, tako da mu delovni čas naenkrat mine, medtem ko delavci po tovarnah komaj čakajo, da je konec „šihata“. Seveda je zaradi starosti tudi torba vsak dan težja, tako da ima zdaj Hren ožji okoliš, medtem ko je bilo prej treba večkrat v hribe. Seveda so dodatna teža v njegovi poštarški torbi tudi izvodi Dolenjskega lista, katerega po Hrenovem pripovedovanju bralci komaj čakajo. „Dolenjca“ ima tudi sam rad, saj je v naročniški akciji pred leti zbral kar 300 novih naročnikov, marsikaterega novega naročnika pa dobi tudi še sedaj. Mimogrede je omenil, da bi bilo dobro, ko bi tudi letos pobrali naročnino

za vse leto takoj v januarju ali februarju, saj je zdaj ljudi najlažje dobiti doma.

Tone Hren že od mladih nog igra tudi v trebanjski godbi na pihala. Godbi je zvest še sedaj, le da igra na boben, ker zaradi izgube zob ne more več iz trobila izvaljati melodij. Seveda je aktiven tudi v osnovni organizaciji ZK, krajevni skupnosti in društvih. Pravi, da mora biti vsak človek aktiven, če

se hoče obdržati pri zdravju in močeh. Prav zato si še ne želi v pokoj, čeprav ima do njega le še štiri leta. In takšna delovnost je prav gotovo vredna reda dela s srebrnim vencem, ki ga je dobil lani 29. novembra ob dnevu republike.

TREBANJSKE IVERI

VSE SO PODPISALI — V neki trebanjski delovni organizaciji, ki se je že doslej „odlikovala“ z izrednimi dosežki v proizvodnji, je zdaj dosegla še izjemen rekord na področju podpisovanja samoupravnih sporazumov. Podpisali so namreč prav vse, ne glede na to, ali jih zadevajo ali ne. Žal pa njihova dorežljivost ni znamenje samoupravne zrelosti, ampak prej obratno. Žal pa tega kolektiva ne moremo omeniti s celim imenom, ker je med „strukturami“ zelo priljubljen in bi tako omenjanje spet dvignilo val hude krvi.

MATERIALA MANJKA — K splošnemu pomanjkanju različnih materialov bi zdaj na seznam lahko dodali še pomanjkanje stekla. Zaradi tega ne morejo gradbeno podjetja do kraja zgraditi blokov na Mirni, v Mokronogu in morda še kje. Kako

rešiti to vprašanje? Morda pa bi bilo dobro, ko bi se vrnil k staremu, dobremu pergamentu.

REGRES ZA PRIVEZ — Kot kaže, se bo v boljše preskrbo z mesom v trebanjski občini vključila tudi pospeševalna skupnost, ki bo izplačevala regres za privez telet. Vendar bi bilo treba tej skupnosti povedati, da tudi doslej v trebanjski občini ni manjkalo živine, mesa pa vseeno ni bilo. Torej bi morala skupnost izplačevati nagrade za „privez mesa“, če hoče izboljšati preskrbo z njim.

NAVALA NI BILO — Čeprav so vse trebanjske trgovine s čevlji objavile razprodajo obupal, pa posebnega navala v obeh trgovinah ni bilo. Ljudje so se namreč že tako navadili na artikole, ki so, da iščejo samo še tiste, ki jih ni. Teh pa je še vedno nekaj tudi v trebanjskih trgovinah.

TREBANJSKE NOVICE

Berite
»Dolenjski list«

SEVNIŠKI VESTNIK

Stare težave v usmerjeni gradnji

Sedaj se kažejo pomanjkljivosti prejšnje premalo načrtovane gradnje — Kanalizacija in električno omrežje na Cardaku ne zadoščata novim potrebam

Po podpisu samoupravnega sporazuma o družbeno usmerjeni gradnji leta 1978 so se v črnomaljski občini lotili načrtnejšega urejanja urbanistične in tehnične doka entacije v okviru sedanjih in novih zazidalnih načrtov. Prav tako se je s tem sporazumom spremenil način zbiranja denarja za gradnjo družbenih stanovanj, ki ga poslej združujejo pri stanovanjski skupnosti.

Stanovanjska skupnost je tako postala tudi usmerjevalec dogovarjanja o vseh zadevah, ki se tičejo zadovoljevanja stanovanjskih potreb delavcev v združenem delu pa tudi ostalih občanov. Tako so podpisali samoupravni sporazum o financiranju in gradnji treh blokov na Cardaku v Črnomlju. Sedaj pa tečejo priprave na gradnjo dveh 26-stanovanjskih blokov, za katera je denar v glavnem že zagotovljen; okvirna cena enega bloka je 17,5 milijona dinarjev. Gradnja 66 stanovanj v treh blokih na Cardaku, pri kateri je prišlo do precejšnje zamude, pa bo brez komunalne opreme veljala 42,7 milijona dinarjev, s komunalnimi objekti, kamor sodijo transformatorska postaja, komunalni vodi, parkirišče, javna razsvetljava, cesta in še

kaj, pa bo za 7,2 milijona dinarjev dražja.

Pri gradnji poslovno-stanovanjske zgradbe v Semiču, ki bo veljala dobrih 28,8 milijona dinarjev — od tega odpade 3,4 milijona din na komunalno opremo — sta investitorja semiška Iskra in novomeška PTT.

Pri družbeno usmerjeni gradnji pa se spopadajo še s težavami, ki so jih „podedovali“ iz prejšnjega obdobja, ko so stavbna zemljišča za gradnjo blokov pridobivali sproti in tako sedaj kmetijska poslopja stojijo tako rekoč pred vrhovi bloke. Resno se postavlja tudi vprašanje kanalizacije in električnega omrežja, ki ne zadoščata več sedanjim potrebam. Prav tako se otepa s težavami pri pridobivanju soglasij za izdajo gradbenih dovoljenj, saj pristoj-

ne službe pri tem nimajo vedno enakih stališč. Tudi v Črnomlju izvajalci zamujajo pri gradnji, tudi po pet in več mesecev, če pa slučajno gradnjo dokončajo v roku ali celo prej, pa je toliko napak in pomanjkljivosti, da jih še lep čas ne morejo odpraviti.

Čista razvitost

Do 1985 čistilne naprave v Črnomlju, Semiču, Vinici

V tem srednjeročnem obdobju, se pravi do leta 1985, naj bi v črnomaljski občini zgradili tri čistilne naprave, in sicer v Črnomlju, Semiču in na Vinici. Tako je zapisano kar v treh dokumentih, ki že vsak zase morajo zagotavljati, da bodo zapisano tudi uresničili v občinskih temeljnih plana, temeljnih plana komunalne skupnosti in planskih dokumentih teh krajevnih skupnosti.

Predračunska vrednost gradnje vseh treh čistilnih naprav znaša 55 milijonov dinarjev, od tega naj bi črnomaljska stala 30, semiška 20 in viniška 5 milijonov dinarjev. V Črnomlju naj bi bila naprava zgrajena leta 1983, za semiško pa bodo glavni načrti kmalu pripravljeni. Tu morajo izdelati še načrt za zbiralnik od Iskre do čistilne naprave, kajti v čistilno napravo se bodo stekale tako odpadne iz naselja kot iz Iskre. Za Vinico pa sedaj še iščejo najboljše rešitve za projekt kanalske mreže in čistilne naprave.

Vsekakor je gradnja čistilnih naprav precejšnja investicija, vendar dolgoročno gledano nadvse pametna in koristna, zlasti z vidika preprečevanja onesnaževanja okolja. Dokaj čisto okolje in neokrnjena narava sta menda edina koristna zadeva belokranjske dosedanje nerazvitosti. Zgledov, kako na poti hitrejšega razvoja ne smejo ravnati, pa imajo Belokranjci v Sloveniji več kot dovolj. Načrtovana gradnja čistilnih naprav kaže, da so ti zgledi zalegli in da bo Bela krajina tudi, ko se bo pridružila razvitejšim in bogatejšim območjem naše republike, ostala lepa, čista in zdrava.

A. B.

Zbori občanov

V petek, soboto in nedeljo v vseh KS v občini

V petek, soboto in nedeljo bodo v vseh krajevnih skupnostih v metliški občini zbori občanov, na katerih bodo razpravljali o osnutku ustavnih amandmajev, izhodiščih za statut občine, krajani pa bodo seznanjeni tudi z dopolnilni družbenega dogovora o kadrovske politiki. Drugi sklop vprašanj se tiče družbenoekonomskih in družbenopolitičnih odnosov v občini, pregledali pa bodo tudi delo krajevnih skupnosti v lanskem letu in sprejeli programske usmeritve za leto. Zaradi pomembnosti teh vprašanj vabijo, naj se zborov udeležijo čimveč občanov.

Zbori občanov bodo na občinskih mestih, in sicer v petek ob 17. uri v Metliki, ob 18.30 v Dobravicah in ob 19. uri na Božakovem in v Gradcu. V soboto ob 18. uri v Podzemlju, Rosalnicah in na Jugorju, ob 19. uri v Grabrovcu in na Suhojru. V nedeljo ob 14. uri na Lokvici, ob 16. uri v Draščih in ob 18. uri na Radovici.

SMUČARSKI TEČAJ NA GORJANCIH — Čeprav čaleč naokoli ni nobene vlečne ize, so učenci metliške osnovne šole na smučarskem tečaju nad Jugorjem na Gorjancih morda celo bolj zadovoljni kot njihovi vrstniki, ki se gnečejo v vrstah na tako imenovanih urejenih smučiščih. (Foto: A. Bartelj)

Lanski rekord ni zadnja beseda

Metliški Komet načrtuje letos še večji izvoz, zlasti na konvertibilno območje

V primerjavi z letom 1979 se je izvoz Kometa v lanskem letu povečal kar za 144 odstotkov in izvoz v celotnem prihodu Kometa v lanskem letu predstavlja dobro tretjino.

Vrednost lanskega izvoza znaša 53 milijonov dinarjev, od

tega so za 42 milijonov dinarjev izvozili na konvertibilno tržišče, največ v Nemčijo. „Ne samo da smo lani presegli planiran izvoz, za zadnja dva meseca je naša delovna organizacija sprejela dodatne izvozne obveznosti in jih prav tako izpolnila.“ je povedal vodja izvoza v Kometu Martin Črnogelj.

Kolektiv, v katerem je zaposlenih 440 ljudi, od tega velika večina žensk, načrtuje, da bo letošnji izvoz še za deset odstotkov večji kot lanski, uvoz pa se v primerjavi z lanskim letom naj ne bi povečal.

Eden večjih problemov, s katerim se bolj ali manj uspešno Komet otepa že lep čas, pa so težave z uvozom. Večino repro-

dukcijskega materiala morajo uvoziti, in to s konvertibilnega območja. Vrednost lanskega uvoza je znašala 32 milijonov dinarjev. Težje kot z uvozom reprodukcijskega materiala je z uvozom potrebne opreme, ki je več precej izročena, in v Kometu poudarjajo, da morajo opremo nujno obnoviti, če naj se naprej toliko izvažajo. Vendar se hkrati zavedajo, da bo v sedanjih zaostrenih pogojih prav to najtežje izpeljati, kajti od deviz, ki jih bodo zaslužili z izvozom, bodo od tistega dela, ki ostane delovni organizaciji, le manjši del lahko porabili za uvoz opreme.

A. B.

Denar na smetišču

Tole pismo pišem kar skupini (ne)odgovornih tovaršev, da bi dokazal, kako hudo resno sem si vzela k srcu stabilizacijska napreznja naše družbe. Beseda bo tekla drobnih stvarih, a da ne ovinkarim, bom udaril naravnost: o smetišču, vendar tokrat ne o smradu, dimu in drugih nevarnostih, ki se valijo od časa do časa po mestu sem od Berčic. K pisanju so me prisilili krajanje, ki vedo povedati, da se ne znajdejo na smetišču stvari, ki tja sodijo, ampak da zaide na ta zanemarjeni kraj velikokrat tudi kaj še zelo uporabnega.

Ne boste verjeli, toda metliške delovne organizacije vozijo na odlagališče odpadke, iz katerih potem posamezniki šivajo doma majice, spodnje hlače in še kaj. Nekaj krajanov se hvali po metliškem gnezdu, da sploh ne kupujejo drv, ampak da kurijo z zaboji, pobranimi na smetišču, polivinilastih vrečk pa je v tolikšni količini, da bi zadostovala za potrebe starega novomeškega okraja.

Neupošteno bi bilo, če bi pri naštevavanju pozabili na kartonske škatle, ki jih ni moč odnesti pod pazduho, za to je potreben že kar voz. V delovnih organizacijah pa ne mine dan, ne mine ura, da se ne bi trobilo o varčevanju, o pametnem gospodarjenju na vsakem koraku. Če se spleča posameznikom brskati po smeteh, če se jim spleča nositi odvržene stvari domov, bi to lahko gotovo uporabile tudi delovne organizacije, vendar vse kaže, da znamo zase dobro poskrbeti, ko pa gre za skupne zadeve, se obnašamo, kot da to ne bi bilo od nikogar.

Pri razmetavanju s skupnimi sredstvi smo sila širokoprsni, krik in vik dvignemo šele takrat, ko kdo stegne roko po naši lastni Naravno se mi zdi, da bi moral biti tudi v delovni organizaciji človek, ki bi pametno odločil, kaj je za v nič in kaj ne. Malo večja kartonska škatla stane danes že šestdeset in več dinarjev. Pa ne samo to: star papir smo še do nedavnega uvažali iz Nemčije. Predvidevam, da ga bomo morali spet, če se bomo obnašali še naprej tako brezskrbno. Navsezadnje niso priskrbljeni vsi tisti, ki kričijo, da je treba vrniti industriji njene odpadne surovine.

TONI GAŠPERIC

ČLANSKI SESTANKI SINDIKATA

Do konca prihodnjega meseca morajo v vseh sindikalnih osnovnih organizacijah izvesti letne članske sestanke. Na njih bodo ocenili delo sindikata v lanskem letu in sprejeli program dela osnovnih organizacij za leto. Prav tako bo tekla beseda o gospodarjenju v lanskem letu ter o uresničevanju stabilizacijskih programov, pregledali bodo tudi, kako v občini uresničujemo sklepe in stališča druge konference republikanskih sindikatov o delitvi po delu. Na konferencah bo govoril še o pripravah na 3. kongres samoupraviteljev Jugoslavije.

OGLAŠUJTE V DLI!

VELIKO DELA ZA KOMUNISTE

Na zadnji seji komiteja OK ZKS v Metliki — bila je v petek — so med drugim ocenili družbenopolitične in varnostne razmere v občini, beseda pa je tekla v glavnem o aktualnih nalogah v občini, ki so uresničevanje sklepov 15. seje CK ZKJ in 8. seje CK ZKS, naloge v kmetijstvu, zmanjševanje administracije, priprave na konferenco o gradbeništvu v občini ter priprave na občinsko programsko konferenco Zveze komunistov. O teh vprašanjih je bil govor tudi na po nedeljkovem posvetu s sekretarji osnovnih organizacij Zveze komunistov.

SPREHOD PO METLIKI

TUDI BELA KRAJINA JE IMELA OLIMPIADO, resda le sankaske in brez mednarodne udeležbe, vendar le. Pripravili so jo vrli krajanje Jugorja, sankaske so povabili iz bližnjih krajevnih skupnosti pa sta bila zabava in športno uživanje tu. Udeležba je bila proti vsemu pričakovanju velika, zmagovalci pa so od veselja skakali do stropa, in sicer v Badovinčevi gostilni. Da manjka podobnih zimskih prireditev, so dokazali ljudje, ki so se množično odzvali povabilu.

MEŠANI PEVSKI ZBOR BETI, folklorna skupina in tamburaški orkester društva „Ivan Navratil“ so nastopili prejšnjo soboto v Dolenjskih Toplicah. Njihov nastop je sodil k akciji dolenjskih Zvez kulturnih organizacij „Spoznajmo se“. Nastopajoči so dokazali, da lahko dostojno predstavljajo občino, kjer koli se pojavijo. Sramote torej ni bilo, prej ponos.

ZADNI TEDEN JE BILO SLISATI po mestu vrhan koš pohval in rovaš sekste Vitis in Majde Vardijan. Imenovani so nastopili na avdiciji ljubljanskega radia v oddaji „Kar znaš, to vešaj“. Sekstet je zapel koroško narodno pesem, Majda Vardijan pa Silvestra Mihelčiča Pisani-

ce. Nemalo dopisnic je romalo v Ljubljano z glasovi za nastopajočce Belokranjce. Če bodo tudi v drugih slovenskih krajih navdušeni nad njih, se lahko zgodi, da bo postala Bela krajina znana tudi po pevskih in ne zgolj po metliški črnini.

V PRVI POLOVICI FEBRUARJA bo v izobraževalnem centru Beti napeto, kot že dolgo ne. 18., 19., 20. in 21. februarja, bodo namreč opravljali maturo slušatelji srednje tehniške tekstilne šole, učenci, ki so se izobraževali ob delu. Približno dvajset jih bo štiri dni odgovarjalo pred komisijo, ki bo ocenila, koliko znanja se je nakopičilo v njihovih glavah. Edino, kar lahko storniramo, je to, da tiščim o pesti ter da jim zaželimo: srečno!

BELOKRANJCI SICER NE SLOVIMO kot dobri smučarji, prej bi se lahko reklo, da smo smučarsko nepismeni, vendar niso redki krajanje, ki se postavijo na dilce. Urejenih smučišč na tej strani Gorjancev ni, ljudje se spuščajo in padajo na Gavgentribu, odpelejo se v Črmošnjice ali pa si pretresajo koščice na Štuparjevem travniku nad Obrhrom. „Bolje nekaj kot nič.“ pravijo in se hkrati pozanimajo, če ni slučajno zmanjkalo tudi že mavca.

metliški tednik

Ocena in usmeritev sindikatov

Letni sestanki sindikalnih osnovnih organizacij

Letni sestanki sindikalnih osnovnih organizacij v črnomaljski občini so se začeli ta teden in bodo trajali do konca februarja. Ti sestanki so med drugim tudi lepa priložnost za učvrstitve povezave med vodstvi sindikalnih organizacij in članstvom, ki lahko v veliki meri prispeva k nadaljnji poglobitvi demokratizacije sindikalnega dela in sliernem okolju. Na teh sestankih bodo ocenili delovanje izvršnih odborov ter sprejeli smernice za delo v letošnjem letu. Hkrati so sestanki priložnost, da ocenijo gospodarjenje v lanskem letu in izvajanje stabilizacijskih programov. Seveda bo na teh sestankih tekla beseda tudi o nadaljnjem razvoju gospodarstva, delitvi po delu, obveščenosti delavcev in drugih vprašanjih, ki zadevajo delovne ljudi.

RAZISKOVALNI TABOR V SEMIČU

Letos bo črnomaljska raziskovalna skupnost skupaj z gibanjem „Znanost mladini“ pripravila mladinski raziskovalni tabor v Semiču. Predvidevajo, da se bo tabora udeležilo okoli 50 dijakov in študentov iz domovine in zamejstva s svojimi mentorji. Dela se bodo lotile biološka, etnološka, geografska, arheološka skupina, glavni poudarek pa bo na zgodovini Semiča. Po opravljenem delu bodo udeleženci pripravili razstavo.

S telefonom so bližje

Vaščani Cerovca, Črešnjevca in Krvavčjega vrha dobili telefon — Sedaj le šest, končno pa 40 priključkov

Proti koncu lanskega leta so vasi Cerovec, Črešnjevec in Krvavčji vrh dobile telefonsko zvezo. Ker so povezani s telefonsko centralo v Metliki, le-ta pa ima sedaj še močno omejeno število priključkov, so zaenkrat dobile vse tri vasi le šest telefonskih priključkov: Cerovec tri, Črešnjevec dva in Krvavčji vrh enega.

Vsa zadeva je veljala več kot 900 tisočakov, večino potrebnega denarja pa so prispevali prebivalci teh vasi, pomagali pa so tudi črnomaljska kmetijska zadruga, semiška Iskra, krajevna skupnost Semič in tamkajšnja osnovna šola. Poleg denarja so vaščani dali vse telefonske drogeve, vzdolž 7 kilometrov dolge trase skopali jame in postavili drogeve.

Med tistimi, ki so takrat dobili telefon, so tudi Kambičevi iz Cerovca. Gospodar Stanko Kambič in njegov sin Zvone sta povedala, da so akcijo za napeljava telefona začeli spomladi. „Do sedaj smo dali po 13 tisočakov v denarju in seveda vse telefonske drogeve, veliko pa je bilo tudi prostovoljnega dela pri kopianju jam in postavljanju drog.“ pravi Kambičeva. Pri Kambičevih se ukvarjajo s kmetovanjem, pri hiši pa so tako kot skoraj pri vsaki v Beli krajini tudi mlajši, ki so v službi, v prostem času pa seveda tudi krepko poprimejo pri delu na kmetiji.

„Prebivalci teh vasi smo precej oddaljeni tako od Metlike kot od Črnomlja, tudi do Semiča ni blizu, in je tako telefon za nas res nujno potrebna stvar, če se kaj zgodi, lahko hitro pokličemo zdravnika, živinozdravnika; zato smo bili tudi toliko pripravljene prispevati iz svojega žepa.“ sta dejala Kambičeva. Vseh skupaj bo sedaj v teh treh vseh okoli 40 telefonskih priključkov.

Vaščani teh vasi računajo, da bo končno prišla na vrsto tudi posodobitev ceste Semič-Črešnjevec-Krvavčji vrh-Metlika, za kar si že toliko časa prizadevajo.

A. B.

ČRNMALJSKI DROBIR

BREZ ELEKTRIKE — V mestu se ljudje razburjajo, če zmanjka elektrike za kakšno uro, saj je v tem času res vse narobe: kosilo ostane na pol kuhano, televizor je le za okras, iz hladilnika kaplja, centralna kurjava ne dela in tako naprej. Kaj bi se šele zgodilo, če toka ne bi bilo cel teden, tako kot pred časom v 120 gospodinjstvih v Ziljah, Balkovcih in na Preloki, ki se napajajo z električnim tokom iz sosednje Hrvaške. Da, na vasi znajo veliko bolj po tpeti, za „nagrado“ pa so dobili odgovor, da je v dolgoročnem programu novomeškega Elektra električna povezava teh vasi iz Zuničev do Vinice.

mezne vasi. Tena takih je gotovo Bojanec, ki si že več let prizadevajo, da bi tudi tja pripeljal avtobus in bi vaščani tako dobili povezavo s svetom, vendar zaman. Viator se brani odpreti novo progo, češ da je cesta do vasi preozka in da bi bila progla zaradi premajhnega števila potnikov nedonosna.

SMUČANJE, SMUČANJE — Zadnji konec tedna je bil povsem v znamenju smučanja. Starši so se pridružili svojim zaradi počitnic boljše treniranim potomcem na številnih dolinah in kučjih, največ jih je bilo seveda v Črmošnjicah. Največji delovni organizaciji v občini, semiška Iskra in črnomaljski „Ielt“, pa sta priredili sindikalna smučarska tekmovanja: prva v Črmošnjicah, druga na bližnjem Brezju. Vedno več veljave pa tudi v Beli krajini dobiva tek na smučeh. Leta sicer ni tako „nobel“ kot alpsko smučanje, je pa, kar se zdravja tiče, precej koristnejši, veliko manj nevaren in zlasti cenejši.

Črnomaljski poročevalec

Prednost tovarni ivernih plošč

Na kratko o nekaterih načrtovanih investicijah — Predlogov in pripomb iz baze veliko več kot prejšnja leta

Večina pripomb na dogovor o temeljnih plana občine Kočevje za obdobje 1981—1985 je upoštevanih, upoštevanje pa niso tiste, ki so izražale želje neke sredine, ki se ni vključevala v načrte občine; se pravi večine. To je poudaril na seji predsedstva občinske konference SZDL Kočevje, ki je bila 20. januarja, predsednik izvršnega sveta občine Alojz Petek.

Nadalje je poročal, da je do imajo skupno 61,57 odstotka zaposlenih v občini, sporazume občinskih SIS pa 77,59 OZD,

Kmalu bomo spet prešteti

V kočevski občini pred 100 leti največ oz. dobrih 23.000 prebivalcev, leta 1948 le slabih 13.000, letos 18.000

Za letos je v naši državi spet razpisano ljudsko štetje, o pravih nanj v naši občini pa bomo še poročali. Tokrat pogledajmo nekaj podatkov iz minulih štetij.

Po podatkih Krajevnega leksikona iz leta 1971 je bilo na območju občine Kočevje leta 1961 v 317 naseljih 16.970 prebivalcev. Med te-

mi naselji jih je imelo 97 pod 50 prebivalcev, kar 74 izmed njih pa celo pod 30. Do nadmorske višine 101 m so bila 4 naselja, od 800 do 900 m pa tri. Če po tem štetju je po občinskih podatkih izumrlo 24 naselij, nadaljnjih deset pa je na tem, da v kratkem izumro.

Na območju občine Kočevje je bilo največ prebivalcev pred 100 leti, se pravi 1881, ko so našli tu kar 23.056 ljudi. Nato je število prebivalstva stalno upadalo vse do leta 1948, ko so jih našli le še 12.859. Med vzroki za največji upad so gotovo žrtve med vojno in prstovollna izselitev nemških Kočevarjev, ki je bila tudi med vojno.

V naslednjih letih je število prebivalstva spet narasčalo. K temu je veliko pripomoglo priseljevanje prebivalstva iz naše ožje in širše domovine. Danes je v Kočevju mnogo ljudi iz vseh slovenskih pokrajin in vseh jugoslovanskih republik. Ker so se priseljevali predvsem mladi, je v zadnjih letih zabeležen prirodni prirastek, ki je precej nad povprečjem republike, tako da šteje danes občina Kočevje po razmeroma zanesljivih podatkih že preko 18.000 prebivalcev.

A. ARKO

ki imajo 68 odst. zaposlenih. Izrazil je prepričanje, da bo že v nekaj dneh po podpisu sporazume velika večina OZD in da je treba vztrajati, da bi jih podpisali vsi.

Na področju industrije bo dana prednost naslednjim naložbam: tovarni ivernih plošč LIK; posodobitvi, razširitvi in novi proizvodnji v kemični industriji; posodobitvi v kovinsko predelovalni industriji ter izgradnji proizvodnih obratov v Štrugah (Itas) in Predgradu (Oprema).

Na področju kmetijstva bodo imeli prednost naslednje investicije: gradnja hlevov za 500 krav na Mlaki, posodobitev ali izgradnja hlevov za 500 ptičev, preusmeritev in posodobitev vsaj dveh zasebnih kmetij na leto, posodobitev klavnice v Kočevju, posodobitev mešalnice močnih krmil in posodobitev živinorejske proizvodnje na manj razvitem območju Suhe krajine v Starem Logu.

Gostinstvo in turizem se morata pospešeno razvijati. To bo možno, če bo spet odprt za gostinstvo motel Jasnica ali pa kakšen drug objekt, ki bi nadomestil njegov izpad. Prednost pri investicijah v gostinstvu bo imela gradnja samopotrebne restavracije.

Razvoj drobnega gospodarstva je obdelan bolj megleno, čeprav obrtnikov in servisov primanjkuje. Pri investicijah bo dana prednost gradnji servisa za osebna vozila in gradnji baze AMZ.

J. PRIMC

V petih letih 600 stanovanj

Zasebniku največ posojila za nakup etažnega stanovanja in za združeno gradnjo — Lastna udeležba za stanovanje

Samoupravni sporazum o temeljnih plana samoupravne stanovniške skupnosti kočevje za obdobje 1981—1985 je podpisalo do začetka minulega tedna le 14 OZD, zato je predstavnik SSS zaprosil za pomoč politične organizacije in izvršni svet občine pri pojasnjevanju tega sporazuma.

Sporazum predvideva, da bi do leta 1985 zgradili 220 družbeno najemnih stanovanj, 60 solidarnostnih stanovanj in 20 zasebnih etažnih stanovanj ter 300 zasebnih enodružinskih hiš. Prenovljenih bo 80 stanovanj.

Za gradnjo, prenavo in vzdrževanje stanovanj bodo podpisniki sporazuma združili (po cenah iz leta 1979): za solidarnost v občini 74,2

milijona dinarjev, za solidarnost pri gradnji kadrovskih stanovanj v občini 8,8 milijona, za solidarnost v republiki 14,1 milijona, za vzajemnost v občini 52,8 milijona, za vzajemnost pri gradnji kadrovskih stanovanj v občini 6,6 milijona, za gradnjo doma ostarelih 47 milijonov, za prenavo starih stanovanj 32 milijonov in za gospodarjenje s stanovniškim sklodom v občini 96,3 milijona dinarjev.

Za gradnjo, vzdrževanje in obnovo stanovanj, gradnjo doma ostarelih občanov, gradnjo dijaških in študentskih domov v Sloveniji, sofinanciranje kadrovskih stanovanj in nadomestilo stanarin (za tiste, ki jih ne bodo mogli plačevati v celoti) bo združen denar iz naslednjih virov: iz dohodka 103,4 milijona, iz čistega dohodka 160,6 milijona, iz sredstev občanov 145 milijonov, iz sredstev bank 108,8 milijona, iz amortizacijskega stanovanjskega sklada 41 milijonov, iz pokojnin in varstvenega dodatka 32 milijonov, iz stanovniškega prispevka zasebnih obrtnikov 1 milijon in iz stanarin 87,3 milijona dinarjev.

Družbena gradnja je načrtovana v KS Kočevje (na križišču pri Zdravstvenem domu in na Trati II), v KS Rudnik—Šalka vas, KS Kostel, KS Osilnica, KS Draga in KS Struge. Zdržna gradnja je predvidena v KS „Ivan Omerza“ Livold in KS Srara cerkev, zasebna gradnja pa na urejenih stavbnih zemljiščih po zaizdatnih načrtih.

Ekonomske stanarine bomo dosegli leta 1985 (100 odstotkov), medtem ko bodo znašale stanarine letos 56 odstotkov ekonomske stanarine, leta 1982 67 odst., leta 1983 78 odst. in leta 1984 89 odst.

Sredstva stanarin se bodo delila tako: 32 odst. za amortizacijo, 20 odst. za gospodarjenje v okviru zbora stanovalcev hiše, 33 odst. za vzajemno gospodarjenje v okviru vseh družbenih stanovanj v občini Kočevje, 4 odst. za funkcionalne stroške, 3 odst. za sredstva za požarno opremo, opremo za prvo pomoč in reševanje ter kolektivno radiološko, biološko in kemično zaščito, 8 odst. za stroške upravljanja hiš in strokovnih služb.

V sporazumu je še več zanimivih določil, žal pa zaradi pomanjkanja prostora ne moremo pisati o vseh. Sicer pa bi moral biti o njih vsak delovni človek in občan seznanjen že v razpravi pred podpisom sporazuma.

J. PRIMC

ZAMUDA PRI ČIŠČENJU — Ceste v Ribniški občini so letos v glavnem bolj očiščene, kot so bile v minulih letih. To velja predvsem za magistralno cesto ter nekatere ulice v Ribnici. Na ostalih cestah pa so večje ali manjše težave. Celo središče Sodražica (na sliki), ki je drugi največji kraj v občini, mora kar precej časa počakati, da pride na vrsto za pluzenje. (Foto: Primc)

Poudarek gospodarjenju

Inles: tesneje sodelovati s Slovenijalesom — Riko: podvojiti izvoz — VVZ: več prostora za varstvo otrok

V ribniški občini so se začeli letni članski sestanki osnovnih organizacij sindikata, ki bodo trajali še vse do konca februarja. Na dosedanjih so dali razpravljalci poudarek gospodarjenju v preteklem obdobju in načrtom za naprej, nagrajevanju, uveljavljanju dogovora o pridobivanju in razporejanju dohodka in čistega dohodka itd.

Velik poudarek je bil in bo še dan zaključnim računom za lani. Po doslej znanih podatkih, ki pa še niso uradni oz. dokončni, kaže, da v ribniški občini ni nobena OZD zaključila poslovno leto z izgubo.

razprav deležna samoupravna delavska kontrola.

V tozdu Inlesa v Sodražici so ugotovili, da so v preteklem letu poslovali uspešno, saj so z manj zaposlenimi proizvedli več. Porastel je tudi izvoz, ki ga nameravajo še okrepiti. Strinjali so se tudi s predlogom, naj bi se Inles tesneje povezal s Slovehijalesom. Menili so, da bi s tem dosegli posebne ugodnosti na področju prodaje, združevanja sredstev za investicije, dosežena pa bi bila tudi večja socialna varnost vseh zaposlenih. Ocenili so tudi, da je sindikat pomembna organizacija v njihovem tozdu in da so njegovi predlogi upoštevani pri samoupravnih organih in drugod.

Na sestanku v Vzgojno varstveni ustanovi „Majde Šile“ v Ribnici so dali poseben poudarek nagrajevanju, ugotovili pa so tudi, da imajo v vrtcu premalo prostora, da bi lahko ugodili vsem staršem, ki prosijo za sprejem otrok v varstvo.

V Riko Ribnica, kjer je bil sestanek skupen za vse tri tozde, so ugotovili slično kot v Inlesu Sodražica, da je sindikat upoštevana organizacija. Ugotovili so tudi, da sindikat uspešno deluje pri organiziranju kulturne, telesno kulturne in rekreacijske dejavnosti za člane kolektiva. Pohvalili so dobro organizirano prehrano itd. Seveda pa niso pozabili tudi na gospodarska vprašanja, saj je Riko gotovo med najuspešnejšimi delovnimi kolektivi v občini, ki pa se tudi še vedno razvija. Po sestanku so spet izvedli še kulturni program.

J. P.

Ob neki odpovedi

Zaostriti disciplino, a bodimo kljub temu pravični

Poročali smo že o odpovedih delovnega razmerja večim nediscipliniranim delavcem v Riko Ribnica. Pred kratkim pa smo bili priča, ko je prišel delavec prosit na občinski svet Zveze sindikatov, naj mu pomaga, ker je dobil odpoved pri Inlesu.

Pokazal je dokument, na katerem je pisalo, da je dobil odpoved 20. januarja, ker ga ni bilo na delo lani v oktobru in to šest delovnih dni zaporedoma (vmes sta bila še dva dela prosti dneva). Nadalje je predložil še drugi dokument, da je bil 29. in 30. decembra lani bolan. Naslednji dokument Inlesa pa je govoril, da je opravil v januarju (do 20. januarja) 96 rednih delovnih ur in 31 nadur, seveda na svojem rednem delovnem mestu in da v te ure nista vračunana praznična dneva 1. in 2. januar.

Sam je povedal še, da meni, da ni slab delavec. Da je pripravljen delati ne le v rednih urah, ampak če je treba tudi v nadurah. Doma je iz okolice Skender Vakufa, se pravi 700 in več km daleč od Ribnice. Tiste dni v oktobru je izostal z dela zato, ker sta mu doma zbolela žena in otrok. Žena ni zaposlena, otrok pa ima sedem. Ima tudi posojilo, ki ga ne bo mogel odplačevati, če bo izgubil delo. Predlaga naj bi mu kazen odpovedi spremenili v pogojno.

Ne bomo se spuščali v to, kdo ima prav in kdo ne, ker so za to pristojni drugi. To smo zapisali zato, da se vidi, da v delovnih organizacijah dajejo vedno večji poudarek delovni disciplini, kar je popolnoma prav. Prava delovna disciplina je bila namreč doslej pri nas že preveč redka, marsikje pa discipline še vedno ni.

Kljub vsemu temu pa je treba zadeve obravnavati človeško. Delavca ne bi smeli videti le kot stroj, ampak kot človeka in razumeti tudi njegove zasebne težave, ki gotovo vplivajo na njegovo obnašanje na delu. Predvsem pa naj ne bi takoj posegli po najstrožji kazni (ne vemo, če je bil ta delavec že prej kaznovan), saj za nedisciplino ni vedno kriv le delavec, ampak tudi njegovi predstojniki in morda še drugi činitelji, ki so mu jo dolgo dopuščali.

J. PRIMC

Nesklepčni

Seja skupščine SIS socialnega skrbstva občine Ribnica, ki je bila sklicana za 15. januar, ni bila sklepčna, saj so manjkali delegati iz vseh šestih krajevnih skupnosti pa tudi večina delegatov iz združenega dela. Podobne težave s sklepčnostjo imajo tudi druge samoupravne interesne skupnosti.

V krajevnih skupnostih se otepajo z vrsto zelo težkih primerov ostarelih, osamelih, bolnih ter telesno in duševno prizadetih občanov, ki potrebujejo pomoč družbe. Mnogi so namreč sami in si v bolezni ne morejo pomagati, nekateri sicer imajo sorodnike, a jim ti ne morejo ali ne znajo nuditi primerne pomoči. Prav zato bi morale biti krajevne skupnosti pobudnice za reševanje teh zadev, zdaj pa se dogaja, da delegati niti ne prihajajo na sestanke, ki jih skličejo drugi, da bi omogočili lažje reševanje zadev v krajevnih skupnostih.

Tudi v OZD ni opravljeno vse, če enkrat na leto povabijo upokojene člane kolektiva na skromne zakuske ob sindikalnih sestankih ali Novem letu, nato pa spet za vse leto pozabijo nanje. Razen tega pa OZD prispevajo denar za delovanje te (in drugih) SIS, zato je tudi njihova pravica in dolžnost, da z udeležbo na sejah in svojimi predlogi ter zahtevami zagotovijo, da bo ta denar pametno in pošteno porabljen.

Če v združenem delu, krajevnih skupnostih in vodstvih SIS oz. njihovih skupnih službah ne znajo vzbuditi pravega zanimanja za uspešno delo delegacij, bodo gotovo morale poseči vmes občinska vodstva političnih organizacij. Ugotoviti je treba predvsem kakaj nezainteresiranost med delegati.

J. PRIMC

V RIKO Ribnica so lani izvozili za 303 milijone din in so dalec največji izvoznik v občini, saj so izvozili več kot vsi ostali skupaj. Načrtujejo, da bodo do leta 1985 izvoz več kot podvojili, saj bodo izvozili takrat že za preko 700 milijonov dinarjev v letu dni.

RIBNIŠKI ZOBOTREBCEI

VIHAR PREPREČIL OTVORITEV — Otvoritev ribniškega plavalnega bazena je zavrl vihar, ki je tri dni pred napovedano otvoritvijo popokoval pet velik okenskih šip. Popovilo bo veljalo nekaj starih milijonov, otvoritev, ki je bila načrtovana za 5. januar pa se bo zavlekla za preko 20 dni. Nekateri občani že kritizirajo, da je cena 60 din za dve uri kopanja previsoka. Podobne cene veljajo tudi v drugih krajih, razlika je le — če se hočeš odpeljati tja na kopanje — da imaš še stroške za vožnjo in prehrano. Zagovorniki plavanja doma pravijo tudi, da cena ni pretirana, saj je približno tolikšna, kot velja liter vina.

PREIMENOVANA KATASTRALNA OBČINA — Katastralno občino Sv. Gregor so preimenovali v katastralno občino Slemenca. Preimenovanje je opravljeno v zvezi z novim popisom oz. vodenjem katastra po novem (avtomatska obdelava podatkov). Kljub temu pa se bo naselje Sv. Gregor še vedno imenovalo tako kot doslej. Seveda bo tako kot doslej napisano tudi na vseh zemljevidih.

— Kaj so odgovorili Potočanom, ki so kr itizirali, da območje Loskega potoka ni zajeto v načrtu del vodnega gospodarstva za letos?

— Da so si za to krivi sami, ker pač njihovega delegata ni bilo na sejo, na kateri so se dogovarjali o načrtu letošnjih del.

REŠETÓ

DROBNE IZ KOČEVJA

POVSOD POPUSTI — Kar mesec dni bodo trgovine v Kočevju prodale s popustom moško in žensko zimsko konfekcijo, čevlje, nekatere bluže, srtače itd. Plakati v Nami govore o 30- do 40-odstotnem popustu, pri Mercatorju—Trogometu pa o do 40-odstotnem. Popust je začel veljati 15. januarja, se pravi takrat, ko je dobila večina osebne dohodka. V Kočevje prihajajo te dni kupci ne le iz sosednje Ribnice, ampak tudi iz Delnic na Hrvaškem in celo z Reke.

URNI PRI ČIŠČENJU — Zadnji sneg je povzročil sicer obilo nevarnosti in novih stroškov, ulice, ceste in pločniki pa so bili tokrat hitro očiščeni. Zahvala za to gre Cestnemu podjetju in Komunalni, ki tokrat zaslužita pohvalo (da ju ne bomo vedno le grajali). Promet je bil neoviran že zjutraj, ko je vse hitelo na delo. Celotavobus iz Starega trga pri Kolpi, ki ima ob vsakem večjem snegu zamudo ali pa sploh ne pripelje, je bil tokrat točen. Grajo pa zaslužijo nekateri hišni sveti, ki svojih pločnikov že vso zimo ne čistijo.

ZBIRANJE ODPADNEGA PAPIRJA UPADA — V Kočevju najuspešneje zbirajo odpadni papir šolski otroci, zadnja dva meseca pa ga naberejo precej manj. Je pač mrzlo in ponekod ga kar pokurijo. Vse preveč je odpadnega papirja in kartonske embalaže tudi v smetnjakih. Zbiranje odpadnega materiala, primerne za nadaljnjo predelavo, in odpadkov, ki so le še za na mestno smetišče, je treba proučiti in ga organizirati tako, da bo koristno za vsa družbo. V vsaki zasebni stanovniški hiši in tudi bloku bi si na primer lahko omislili posebno posodo, v katero bi stanovniki metali ves odpadni papir in ga nato dajali otrokom, ki ga zbirajo in odvažajo. V več blokih imajo to že urejeno.

— Kam pa ti že navsezgodaj? — K zdravniku. Sanjalo se mi je, da sem vzdignil vrečo s 50 kg cementsa, pa bi rad vedel, če se nisem pretegnil.

KOČEVJSKE NOVICE

Več za pospeševanje kmetijstva

Trebanjska skupnost za pospeševanje kmetijstva bo letos zbrala 3,5 milijona dinarjev — Večina denarja bo šla za pospeševanje živinoreje in poljedelstva

Če bodo komu bistveno pomagali samoupravni sporazumi o temeljnih plana za naslednje srednjeročno obdobje, potem bo to prav gotovo tudi trebanjska skupnost za pospeševanje kmetijstva. Z novim načinom sofinanciranja bodo namreč zbrali vsaj trikrat ali štirikrat več denarja kot prej.

Medtem ko jim je prej uspelo na leto zbrati le okoli 800.000 dinarjev, jim bo z 0,4 bruto osebnega dohodka vsakega za poslenega občana uspelo pridobiti 3,5 milijona. Čeprav vsota v sedanjih razmerah niti ni velika in še zdaleč ne krije vseh potreb, saj bi bilo tega denarja premalo že za regresiranje gnojil, pa je vendarle narejen korak naprej. Predvsem bodo lahko več dajali za razvoj živinoreje, ki še naprej ostaja prednostna veja trebanjskega kmetijstva, pa tudi poljedelstva, na katero se živinoreja navezuje. Tako bodo sofinancirali tudi privez telet, s čimer hočejo izboljšati preskrbo z mesom v domači občini. V poljedelstvu ostaja še naprej na prvem mestu krompir, kjer bodo z denarjem spodbujali nakup semenskega krompirja, analize vzorcev zemlje itd.

Kot je povedal tajnik te skupnosti Janez Koželj, bodo s samoupravnim sporazumom uresničena načela, naj plača vsak uporabnik tudi pospeševanje kmetijstva. Seveda bo zdaj delo v pospeševalni skupnosti nekoliko lažje, čeprav se ni moč izogniti vtisu, da bodo s tem denarjem samo ohranjali že doseženo raven. Marsikateri kmet, ki kmetuje v težjih razmerah, bi verjetno že zdavnaj zapustil zemljo in pridelovanje za trg, če bi ne bilo skupnosti za pospeševanje kmetijstva.

Posebno velik problem pa je sofinanciranje porabe umetnih gnojil, kjer bo zaradi izredno visokih cen poraba gotovo padla. To se je zgodilo že lani, dogajalo pa se bo bržkone še letos, tako da je vprašanje, ali

**»Dolenjski list«
v vsako družino**

bo še prišlo 345 kilogramov umetnega gnojila na hektar trebanjske njive. Če pa bi hoteli registrirati nabavo umetnih gnojil, potem bi bilo 3,5 milijona dinarjev premalo že za nabavo umetnih gnojil.

J. S.

Kritični samoupravljalci

V samoupravno osveščenih okoljih so kritični do samoupravnih sporazumov o temeljnih planov za srednjeročno obdobje

Čeprav z rahlo zamudo — vse bi moralo biti končano že lani ob koncu leta — se podpisovanje samoupravnih sporazumov o temeljnih planov za to srednjeročno obdobje vendarle približuje koncu. Tako bodo dobile samoupravne interesne skupnosti denar za svojo dejavnost, vendar ne zmeraj in povsod enako, kar pomeni, da samoupravno dogovarjanje že dobiva pravo mesto v politiki odločanja.

Kot je povedala Ana Murn, referentka za plan in analize na trebanjski občini, katere službena dolžnost je bila v preteklih tednih spremljati podpisovanje samoupravnih sporazumov, je bilo tudi na tem področju opaziti različno visoke stopnje samoupravne organiziranosti. Kjer so samoupravno dobro organizirani, je bilo tudi pripomb več, medtem ko so v okoljih, kjer je samoupravljanje samo for-

malno vzpostavljeno, samoupravne sporazume po dpisovali nekritično, brez pripomb in skoraj vse po vrsti. Največ pripomb pa je bilo v zvezi z zdravstvom, kjer so delavci proti graditvi informativnega centra, nadalje pri graditvi trebanjske osemletke, obnovi in gradnji cest v okviru komunalne skupnosti itd. Kako so se konkretne pripombe pokazale v vsakdanjem življenju, najbolje priča primer Donita, katerega delavci so poslali dopis, da bodo podpisali samoupravni sporazum z občinsko izobraževalno skupnostjo Trebnje, če bo po izgradnji nove šole v stari dovolj prostora za otroški vrtec.

Res pa je tudi, da bodo poslej dajatve v trebanjski občini med najvišjimi v Sloveniji, kar lahko krepko načne osebne dohodke. Prav zato se med negospodarskimi organizacijami pojavlja bojazen, kako bodo zmogli take dajatve. Obvez je namreč preveč, saj bodo tako lahko odzrle kar za 8 odst. osebnih dohodkov. Zato pričakujejo, da bodo dobile tudi več sredstev za svojo dejavnost, kar pa utegne val podražitev še povečati. Seveda bi ob takem načinu obremenjevanja kazalo razmisliti o njegovi smotnosti.

J. SIMČIČ

PO DRVA V SADOVNJAK — Za kmeta kot pribito drži, da je zimski čas za spravilo lesa iz zasneženih gozdov. To, kar je pretekli teden počel Franc Zidar s Trebelnega v svojem sadovnjaku, je bilo enako opravilo, le da je bilo manj veselo, saj je s svojega sadovnjaka vozil debele veje, ki niso vzdržale le tošnje prve pošiljke snega. Škoda je res velika, saj bo moral podreti skoraj petdeset sadnih dreves in vrt zasaditi z novimi žlahtnimi sortami. (Foto: Janez Pavlin)

Razprava naj pokaže prednosti

Do novembra bo potekala razprava, ali naj se GOP in Tregrad združita — Če bodo začeli delovati združeno, bo to šele naslednje leto — Okrepili bodo komunalno

Z združitvijo mirenskega GOP in trebanjskega Tregrada si v trebanjski občini obetajo močnejše gradbeno podjetje, ki bi lahko na trgu nastopalo malo bolj konkurenčno, ki bi bilo sposobno izvesti tudi večje gradnje. Hkrati pa bi radi z združitvijo v resnici postavili na noge tudi komunalno dejavnost.

Kot je povedal direktor Tregrada Ivan Longar, bodo lahko z boljšo organiziranostjo lažje nastopali na trgu, saj bi bili pripravljeni graditi tudi tehnološko zahtevnejše objekte, medtem ko so bili doslej sposobni sprejemati samo manjša popravila. Po drugi strani pa si žele na nove temelje postaviti komunalno dejavnost, ki je bila zaradi neurejenih cen pastorka celo v do mači hiši. Predvsem bi združili vodovode in poskrbeli za njihovo bolj ekonomično vodenje, poskrbeli za sodobnejšo mehanizacijo, skratka, postavili komunalno dejavnost na ekonomske temelje. Znano je nam-

Ivan Longar

reč, da doslej tega niso mogli in je komunalna dejavnost prinašala samo izgubo. Vsekakor bodo komunalno dejavnost lažje okrepili v okviru večjega gradbenega podjetja, nove rešitve pa

bo prinesel tudi novi zakon o komunalni dejavnosti.

Prva proučevanja mnenja delavcev kažejo, da se bodo odločali za združitev, saj se verjetno zavedajo, da bodo imeli v večji delovni organizaciji bolj zdrave in trdne temelje. Seveda pa potekajo priprave, ki prav gotovo ne bodo predolge, kot je rekel Longar, po ustaljenih tirih. Do novembra bo pod pokroviteljstvom potekala javna razprava v okviru sindikata in samoupravnih organov, šele novembra, ko bo že pretehtana združitev, pa bo referendum. Za tako dolg potek razprave o združitvi so se odločili na skupne komisije, ki naj bi vodila priprave na združitev. Pri tem jih je vodilo spoznanje, da je bolje delovati brez združitve, kot pa da je ta neprehtana.

J. S.

Tudi smučanje bogati mlade ljudi

Sole v naravi se je v Bohinjski Bistrici udeležilo 117 trebanjskih šolarjev — Vsi po vrsti so se kljub majhnim izkušnjam naučili vijugati med vratci — Domov so se vrnili zdravi

Na zasneženih pobočjih Koble, ki v zadnjem času postaja vse bolj priljubljena med smučarji, je bilo med najmlajšimi smučarji tudi v teh zimskih počitnicah slišati precej dolenjske, pravzaprav trebanjske govornice. To so bili učenci petih razredov trebanjskih osnovnih šol, ki so si v zimski šoli v naravi pridobivali znanje o smučanju, gorskih izletih, Gorenjski ipd.

Kot je povedal vodja zimske šole v naravi Nace Sila, ki sicer poučuje

telesno vzgojo na trebanjski osemletki, je bil sprejem na osnovni šoli

SPRETN O VIJUGANJE — Mladi Trebanjci so se med sedemdnev-
nim bivanjem dobro naučili vijugati med slalomskimi vratci.

SMUČANJA JIH JE UČIL SEKRETAR — Na smučarskem tečaju je kot vadiatelj sodeloval tudi sekretar občinske konference ZK Igor Slak.

dr. Janeza Mencingerja v Bohinjski Bistrici enkratno. V šoli namreč niso pridobili samo prenočišča za 117 učencev, 11 vadiateljev, medicinsko sestro in kuharice ter šest vzgojiteljev iz otroških vrtcev, ampak so si ustvarili pravi drugi dom. Med bivanjem v Bohinjski Bistrici jim je neki domačin pripravil predavanje o kraju bivanja, kulturno-umetniška skupina z osnovne šole jim je pripravila dramsko predstavo Martin Napuh, učenci pa so si v okviru programa zimske šole, ki predvideva tudi seznanjanje s kulturnozgodovinskimi spomeniki, ogledali še muzej narodnoosvobodilne borbe, ki nosi ime po znanem borcu Tomažu Godcu, in Kulturni dom dr. Jožeta Ažmana. Hkrati s temi ogledi so za učence, ki so med smučanjem lahko neposredno uživali v gorati gorenjski pokrajini, pripravili več predavanj, na katerih so se seznanjali s turno smuko, z opremo za

smučanje, z izleti v gore, z vrstnimi smučanja ipd.

Seveda je bil glavni poudarek na učenju smučanja. Tej veji zimske šole v naravi, ki so jo učenci s tem po bivanju na morju zaključili, so vsak dan posvečali kar pet ur. Že ob pol devetih so se odpravili na smučišča, kjer so imeli na voljo vlečnice. Razdeljeni v enajst skupin so se potem učili veščine, za katero pravimo, da je slovenski narodni šport. V prvi so bili najboljši, torej taki, ki so se že kdaj udeležili tečajev izredno aktivnega smučarskega kluba Trimo, potem pa so se do enajste skupine zvrstili vsi, ki so smučanje obvladali malo manj dobro. Toda po komaj enotedenskem bivanju v Bohinjski Bistrici so vsi že obvladali osnove smučanja in so se lahko spustili med vratci v dolino, kjer so se znali tudi ustaviti. Seveda niso obvladali programa samo s tem, da se zdaj znajo

POMERILISO SE NA TEK MI — Ob koncu tečaja so se tečajniki pomerili v veleslalomu, na cilju pa so merili čase tako zares kot na tekmah za svetovni pokal.

spuščati po blažjih strminah in zavijati ter uporabljati smučarske naprave. Tudi razpoloženje med njimi je bilo ves čas šole enkratno, saj se nihče ni poškodoval, nihče ni resneje zbolel, pa tudi domotožja niso občutili. Ves čas, kar so bili v šoli, skoraj niso imeli minute časa za dolgočasenje. Program je bil od minute do minute zapolnjen, tako da v resnici ni moglo biti nikomur do lgčas.

Seveda no učencem, ki se šole niso udeležili, prav gotovo žal, ko bodo brali te vrstice. Toda za to niso krive trebanjske šole in občinska izobraževalna skupnost, ki sta šolo v naravi pripravili. Plačilo za sedemdnevno bivanje v šoli je bilo res skromno, poleg tega pa so vsem, ki niso imeli opreme, posodili čevlje, smuči, oblačila. Kar trideset učencev je dobilo kompletno opremo, 54 učencev pa si je sposodilo smuči in palice. Vse brezplačno.

Med bivanjem trebanjske šole v naravi je občinska izobraževalna skupnost pripravila obisk, katerega se je udeležil tudi Lojze Rataj, ki je poleg funkcije predsednika med-občinskega sveta SZD za Dolenjsko opravljal tudi nalogo predsednika izvršnega odbora trebanjske izobraževalne skupnosti. O šoli v naravi je povedal:

„Šola v naravi je del vzgojno-izobraževalnega procesa in pomeni za učence širitev obzorja v smislu proučevanja na življenje in delo v kolektivu, hkrati pa veliko prispeva h krepitvi telesnih moči. Iskanje novih oblik za bogatitev učno-vzgojnega procesa namreč ne sme biti omejeno samo na šolo in učilnice, ampak se mora širiti v naravo, v vsa družbena okolja. Na ta način ne samo krepimo pozicije družbenega standarda, ampak v veliki meri tudi širimo kulturna obzorja mladih

ljudi. Prav zato je škoda, ker so se ponekod pojavila razmišljanja o ukinitvi takih oblik izobraževanja. Ker pa je v to šolo vložena toliko dela učiteljev, bi bila velika škoda prekiniti s tem izobraževanjem. Seveda bi bilo treba v okviru Dolenjske najti možnosti za povezavo med več občinami, kar bi take programe gotovo obogatilo in jih, kar v tem trenutku tudi ni tako nepomembno, bistveno pocenilo.“

J. S.

UDELEŽILI SO SE POHODA NA JELOVICI

Na 24. pohodu Po poteh partizanske Jelovice so sodelovali tudi predstavniki teritorialne obrambe iz Trebnja. Na pohodu po poteh heroja Kebeta so med 45 ekipami dosegli solidno 9. mesto, kar je glede na skromne priprave več kot zadovoljiv uspeh.

DRAŽJI OTROŠKI VRTEC

Na zadnji seji skupščine skupnosti otroškega varstva so delegati sprejeli sklep, da se z no vim letom podražijo dajatve za otroke. Tako so se odločili, da bodo morali starši plačevati od 20 do 70 odstotkov ekonomske cene o skrbnine za otroke. Za ta ukrep se je skupnost odločila, ker so se v zadnjem letu izredno povečali materialni stroški. S tako zbranimi prispevki naj bi v trebanjski občini zbrali 5,5 milijona dinarjev, kar bi predstavljalo nekako polovico sredstev za to skupnost.

TREBANJSKE NOVICE

ZAHVALA

Po dolgotrajni bolezni nas je v 84. letu starosti zapustila naša skrbna mama, sestra in stara mama.

MARIJA HROVAT

iz Rebri pri Žužemberku

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki so pokojni darovali vence in cvetje ter jo spremljali na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se podjetjem, župniku za opravljeni obred, pevcem ter vsem, ki ste nam pomagali in z nami sočustvovali, hvala vsem, ki ste pokojno v času njene bolezni obiskovali.

Žalujoči: hčerke Anica, Micka, Rezka, Nežka, Milka, sinovi Feliks, Jože, Matija, Ivan, Franc z družinami ter ostalo sorodstvo

OSMRTNICA

Sporočamo, da je sredi dela in življenja preminil naš dragi

STONE ZORC

iz Razbor 4

Po greb pokojnika bo v četrtek 29. 1. 1981 ob 15. uri izpred hiše žalosti na pokopališču Čatež pri Veliki Loki.

Žalujoči: žena, hčerki Mateja, Metka, mama, brata in sestre z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 51. letu starosti nas je po težki in kratki bolezni za vedno zapustila naša draga mama, žena, sestra in teta

HELENA MIRTIC

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki so ji darovali cvetje in jo spremljali na njeni zadnji poti. Posebna zahvala PGD Dvor, pevskega zboru Žužemberk, delovnim kolektivoma Pekarna Piran in Slovenjales Ljubljana, župniku pa za poslovilne besede in lepo opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

V 85. letu starosti nas je po težki bolezni zapustila naša draga mama

MARIJA AVSEC

iz Male Cikave 7

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem, ki so se od nje poslovili ter darovali cvetje. Posebna zahvala sosedom, delovni organizaciji Varnost in kaplanu za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je nenadoma tiho zapustila naša ljuba mama

MARIJA ŠKRBEČ

iz Dol. Suhadola 1

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, sosedom in sovaščanom ter znancem in prijateljem za vso pomoč, izraženo sožalje ter podarjeno cvetje in vence. Hvala duhovniku za lepo opravljeni obred in za poslovilne besede ter cerkvenemu pevskega zboru. Posebno se zahvaljujemo Mercatorju - sadje in zelenjava Ljubljana za darovani venec, Dularjevim, Kovačičevim in Srebrnjakovi za podarjeni venec.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

Za vedno nas je v 76. letu zapustila naša draga in skrbna mama

AMALIJA LAMOVŠEK

iz Dol. Jesenic pri Šentrupertu

K zadnjemu počitku smo jo pospremili v soboto, 24. januarja 1981. Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste jo spremljali na njeni zadnji poti, pevcem, župniku za opravljeni obred, Močanu za ganljive poslovilne besede, še posebej pa se zahvaljujemo za pomoč v času njene bolezni sosedom Kos ter Strajnar.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob kruti, tragični izgubi našega enajstmesečnega ljubljence

ROMANČKA CELESTINA

iz Zg. Vodla pri Tržišču

smo bili deležni številnih pretresljivih izrazov sožalja in tolažbe v teh težkih trenutkih. Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste počastili spomin našega malega Romančka, mu darovali vence, cvetje. Zahvaljujemo se osebju ZD Sevnica za nadčloveški trud iztrgati srce iz objema smrti, vsem domačim sosedom in vaščanom za nesebično pomoč, za pozornost se zahvaljujemo Lisci - tozd Krmelj, duhovnikoma za opravljeni obred, govorniku KS Tržišče tov. Selevšku za besede slovesa. Hvala vsem, ki ste imeli našega Romančka radi.

Žalujoči: neutolažljiva mamica, očka in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 89. letu nas je zapustila naša mama, babica in prababica

ANA FAJDIGA

roj. Kastelic

Iskreno se zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem, ki ste z nami sočustvovali. Hvala vsem sosedom, organizaciji ZZB Črnomelj, ženskem pevskega zboru Črnomelj, godbi na pihala Črnomelj, vsem darovalcem vencev in cvetja ter govornikom Lojzki Urh in Milanu Šimecu.

Žalujoči: PAHULJEVI v imenu vsega sorodstva

ZAHVALA

V 76. letu starosti nas je nenadoma in tiho zapustila naša dobra mama, stara mama in sestra

JUSTINA KOSEC

roj. Vrtovšek
iz Stare vasi pri Škocjanu

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sovaščanom, znancem in prijateljem za izrečeno sožalje in pomoč, darovano cvetje in vence. Hvala vsem za spremstvo pokojne na njeni zadnji poti. Hvala tudi sindikalnim organizacijam IMV ter župniku za poslovilne besede in opravljeni obred.

Žalujoči: sinovi Evald, Tone, Franci z družinami, hčerka Fani ter bratje in sestre

ZAHVALA

Sporočamo žalostno vest, da nas je v 75. letu starosti nenadoma zapustil naš dragi oče, dedek in pradedek

VILJEM ŠTIMPFEL

iz Žalovič 37 pri Šmarjeti

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje. Zahvaljujemo se tudi župniku iz Šmarjete za opravljeni obred in vsem, ki ste ga spremljali na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: žena Ančka, sinovi Karel, Vili, Rudi in Franci z družinami, hčerki Ančka in Milka z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Po težki bolezni je umrl naš dragi mož, oče, stari oče, stric, brat in svak

FELIKS KOREN

iz Šedma pri Senovem

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so ga v težki bolezni obiskovali in mu s tem krajšali dolge dni. Iskrena hvala zdravnikom ZD Senovo za zdravljenje in obiske na domu, enako medicinskima sestram Heleni in Minki za vso pomoč. Hvala Društvu upokojencev za spremstvo s praporom, ZZB za podarjeni venec, spremstvo s praporom in poslovilni govor. Prav lepa hvala pevcem in župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči: žena Marija, sin Srečko in hčerka Zdenka z družinami

ZAHVALA

V 70. letu nas je nepričakovano zapustila naša neizmerno draga žena, mama, stara mama, sestra in teta

KAROLINA MATJAŠIČ

iz Rakovca 8

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem za pomoč, izrečeno sožalje, darovano cvetje in vence ter za spremstvo pokojne do njenega preranega groba. Posebej se zahvaljujemo Maroševim, družini Leščanec ter kolektivom Beti, Novateks in Komet za tolažbo, vence in cvetje ter spremstvo na zadnji poti, duhovniku pa za opravljeni obred.

Žalujoči: mož Jože, sinovi Jože, Tone, Martin, Ivan in hčerka Mima z družinami, sestre in bratje z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Po dolgi bolezni nas je v 78. letu starosti zapustil naš dragi oče, mož, stari oče, brat in stric

VIKTOR RANGUS

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom in znancem za izrečeno sožalje, vence in cvetje ter vsem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se zdravstvenemu osebju ZD Sentjerne, Iskri, gasilec in duhovniku.

Žalujoči: žena Marija in hči Martina z družino

V SPOMIN

3. februarja bo minilo žalostno leto žalostnih spominov na našega dobrega ata

ALOJZIJA GRACELJA

iz Prapreč pri Trebnjem

Hvala vsem, ki se ga še spominjate.

Žalujoči: žena Vida z otroki

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 29. januarja – Franc Petek, 30. januarja – Martina Šebota, 31. januarja – Vanja Nedelja, 1. februarja – Ignac Ponedeljek, 2. februarja – Marija Torek, 3. februarja – Blaž Sreda, 4. februarja – Andrej Četrtek, 5. februarja – Agata

LUNINE MENE

4. februarja ob 23.14 – mlaj

BRESTANICA: 31. 1. in 1. 2. ameriški barvni film Carstvo murjev.

BREŽICE: 30. in 31. 1. francoski barvni film Krvni sorodniki, 1. in 2. ameriški barvni film Sedem sejalcov smrti, 3. in 4. 2. jugoslovanski barvni film Zavlacena gibanja.

KOSTANJEVICA: 31. 1. angleški film Vrnitev Pink Panterja.

MIRNA: 31. 1. film Penzion po Mateju.

NOVO MESTO – KINO KRKA: Od 30. 1. do 1. 2. angleški barvni film Moč 10 Navarone, 2. in 3. 2. ameriški barvni film Pletje groze, 4. in 5. 2. japonski barvni film Bokisar.

NOVO MESTO – KINO JLA: 30. in 31. 1. ter 1. 2. nemški film Erotika na delovnem mestu, Od 2. do 4. 2. ameriški film Dva velebandita.

RIBNICA: 31. 1. in 1. 2. hongkonški barvni film Povratek tigra.

PRODAM HONDA agregat 250 W. Jože Rängus, Sentjerne 157.

PRODAM malo rabljen štedilnik (4 plin, 2 elektra). Somrak, Brod 55, Novo mesto.

PRODAM motorno žago Dolmar 144 v dobrem stanju. Celestina, Zg. Vodale, Tržišče.

PRODAM kravo, 9 mesecev brejo. Mirko Verbič starejši, Regerca vas 82, Novo mesto.

COLN GUMJAST 5 prekatov (Sport Beograd) in motor Tomos 4, prodam vse za 2,5 M, Naslov v upravi lista (292/81)

PRODAM felce za FE 533 montirane gume 28x13. Alojz Bambič, Šmalčja vas 27, Sentjerne.

PRODAM kompletno dnevno sobo. Kosta Sekulovski, Mestne njive 3, Novo mesto.

NOVOST! V eni minuti izdelam 4 črno-bele ali barvne fotografije za osebne izkaznice, vozniška dovoljenja in potne liste. Fotografiram samo doma v ponedeljek in petek od 7. do 9. ure in od 15. do 20. ure. Cena fotografij je zelo ugodna. Fotografiram tudi otroke o b rojstnih dnevih (na domovih), po roke in pogrebe. Vsako soboto fotografiram poroke na magistratu v Novem mestu. Priporoča se fotograf CVETKO TRAMTE, Breška vas 3, Bela cerkev!

ELEKTRO INSTALACIJE, napeljava in popravila (material na zalogi), opravlja IVAN PETRIC, CBE 46, METLIKA, in se priporoča!

DRAGIMA MAMI IN OČETU MATILDI IN IGNACU STRAJNAR iz Gor. Globodola želimo za njuno 50. letnico vse najboljše, obilo zdravja in razumevanja, otroci z družinami, vnuki in ostalo sorodstvo!

2. FEBRUARJA bo praznovala 70. rojstni dan MARIJA KUMP iz Uršnih sel. Za praznik ji želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let, Justi Turk.

DRAGIMA ATU IN MAMI ALOJZU IN JOZEFI GAČNIK iz Polja 16 za 25. letnico skupnega življenja vse najlepše, veliko zdravja in skupnega razumevanja želita hčerki Zlatka in Jožica z možem Brankom ter hčerki Branka in Kristina.

DRAGEMU OČETU JOZETU PUNGERCARJU iz Zalovič za 75. rojstni dan želimo mnogo sreče, predvsem pa zdravja, otroci z družinami. Mami Marji pa lepe pozdrave!

NASIMA DRAGIMA MARIJI IN TONEJU PETRIC iz Birčne vasi za visoka jubileja – maminih 60 let in 40 let skupnega življenja – želijo vse lepo in še mnogo let otroci in vnučki.

DRAGEMU Dragu Sulcu iz Prečne 18 vse najboljše za njegov 25. rojstni dan in za želita žena Joži in sin Damjan.

V času od 17. 1. do 23. 1. 1981 so v brežiški porodnišnici rodile: Barica Žugec iz Rakičja – Tomislava, Svetlana Konstantinovič iz Krškega – Ano, Božica Frkanec iz Kraja Gornjega – Nikolino, Dubravka Dobranič iz Novakov – Mirelo, Gordana Klasič iz Drenja – Nikolino, Marija Kapusta iz Drenja – Danijela, Ljubica Trbuha iz Goljaka – Natalijo, Mira zupančič iz Dobove – deklico, Magdela Setinšek iz Prekladola – Andrejo, Branka Tasič iz Kraja Donjega – Mihalco, Djurdja Palčič Kovačević iz Zagreba – Kristino, Jelena Tomaškovič iz Samobora – Darka, Dragica Zeravica iz Stojanskega vrha – Maria, Ana Balja z Bratovskega vrha – Zdravka in Ljubico, Mara Jagodič iz Samobora – dečka, Ljudmila Babič iz Kunšperka – deklico, Marija Kovačič iz Trstenika – Ksenijo. CESTITAMO!!!

„OSNOVNA ŠOLA „BAZA 20“ DOLENJSKE TOPLICE

RAZPISUJE OPRAVILA IN NALOGE

– 1 KV KUCHARICE.

Prijave sprejema svet delovne skupnosti 15 dni po objavi razpisa.”

Osnovna šola Vinko Paderšič – Batreja, Brusnice

razpisuje dela in naloge

UČITELJA MALE ŠOLE ZA DOLOČEN ČAS (od 9. 2. do 12. 6. 1981).

Pogoji: učitelj razrednega pouka ali vzgojitelj z dokončano šolo ali absolvent PA.

Prometne zveze z Novim mestom so ugodne. Stanovanja v kraju ni. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

KUPIM

KUPIM kombiniran otroški voziček. Tel. 24-974. Mali, Kristanova 2, Novo mesto.

KUPIM rabljen menjalnik za fička. Kralj, Brusnice, tel. 85-930.

POSEST

PRODAM vikend parcelo z načrti in gradbenim dovoljenjem na Priči nad Mokronogom. Kuhar, Mokronog 86, tel. 82-769.

PRODAM staro hišo na Grmu pri Novem mestu. Tel. 23-816 od 15. ure dalje.

V NEPOSREDNI BLIZINI Kostanjevice prodam 24 a zemlje z vinogradom. Dostop z avtomobilom, električni vodovod in bližini. Jankovič, Ulica Talcev 2 B, Kostanjevica.

V OKOLICI NOVEGA MESTA PRODAM 6 a vinograda in 4 a pašnika. Dostop z vsakim vozilom. Dovoljena gradnja. Naslov v upravi lista. (287/81).

V NEPOSREDNI BLIZINI KRŠKEGA ob asfaltni cesti prodam stanovanjsko hišo, primerno za obrt, vinograd in sadovnjak. Naslov v upravi lista (289/81)

PRODAM zidnico in 8 arov vinograda na Osojniku, ob cesti. Jože Ramuta, Osojnik, Semič.

UGODNO PRODAM 15 a vinograda v Starih vinah pri Škocjanu na sončni legi, dostopno z vsakim vozilom, električni na parceli. Naslov v upravi lista (291/81).

RAZNO

ZIVIVA Z MOŽEM, stara 50 let, v veliki novi hiši, nekaj kilometrov od Trebnjega. Sva o samljena, zato si želiva kakšno dobro družino, ki bi hodila k nama na vikend. Nudiva sobe s posebnim vzhodom. Ponudbe pošljite pod šifro „ZRAK V DOLENJSKIH GRICIH“.

VDOVA brez obveznosti išče sebi primerno partnerja upokojenca starega 45 do 60 let, po možnosti šoferja, dobrega značaja in nealkoholika. Ponudbe pošljite pod šifro „SREČ NA POMLAD“.

ODDA M v najem delavnico ob avtocesti na Catežu. Tel. 61-770 pri Brežicah.

JOŽE OMERZEL, kmetovalec iz Malega Trna 16, preklicujem izrečene besede, ki sem jih izrekel v Elektrotehni, trgovini v Krškem tov. JOZETU TURŠICU iz Vel. Trna 12 za neresnične in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

JANEZ STRUNA iz Žužemberka 55 a, preklicujem obtožbo suma kraje zoper ANTONA KOVAČA iz Žužemberka 45 in se mu zahvaljujem, ker je odstopil od tožbe.

VIDA LINDIČ, Sela 1, Šmarješke Toplice (roj. Borštnar, Martinja vas), prepovedujem vsako sečnjo v gozdu v Bruni vasi, k. o. Mokronog (parcela št. 2540 in 2542). Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjala.

OBVESTILA

STRANKAM SPOROČAMO, da imamo vsako soboto enodnevnice piščance bele, težke pasme, rjave nesnice Hisex in petelinčke po konkurenčni ceni. Piščance lahko naročite po telefonu in vam jih bomo rezervirali do 10. ure na dan prodaje. Informacije na tel. 23-384, od 12. ure tudi na tel. 23-385. VALILNICA, CEGELNICA 20, NOVO MESTO.

CENJENE STRANKE OBVESTIAM, da bo bife na letališču v Prečni zaprt od 28. januarja do 28. februarja 1981.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

BRIVSKO FRIZERSKO POMOČNICO sprejme frizerski salon LAVRINŠEK, Krško, tel. 71-278.

DIMNIKARSKEGA POMOČNIKA ali priučenega delavca – pošteneja sprejemem takoj. OD od 8.000 do 10.000 din. Samska soba zagotovljena. Jože Lovrenčič, dimnikarstvo, Vipava 292.

TAKOJ ZAPOSLIMO KV KUCHARICO ali natakario. OD po dogovoru, možnost stanovanja v hiši. Gostišče Pavlin, Mačkovec 31, Novo mesto tel. 22-308.

SPREJMEM VAJENCA ali fanta za priučitev v RTV mehanični stroki. Zlatko Šepetavc, CKZ 11, Krško.

SLUŽBO IŠČE

Dekle z dveletno administrativno šolo išče primerno zaposlitev v Novem mestu ali bližnji okolici. Ponudbe pošljite pod šifro „PASPISNO ZNANJE NEMŠČINE“.

Motorna vozila

PRODAM ohranjeno škodo, letnik 1972. Jože Fele, Cankarjeva 13, Sevnica.

PRODAM TAM 4500 – prekučnik v voznem stanju. Ignac Krhin, Šmarjeta 35, Šmarješke Toplice.

PRODAM 125 PZ, laže karamboliran. Hudeje 1, Trebnje.

PRODAM Z 750 SC. Krampelj, Zagrebška 14, Novo mesto, tel. 22-102.

PRODAM FIAT 126, letnik 1978. Branko Rugej, Okrog 1, Sentrupert.

PRODAM Z 750, letnik 1978 (november). Anton Brili, Brezje 27, Senovo.

PRODAM Z 750, letnik 1975. Anton Novak, Štrekļjevec n. h., Semič.

PRODAM R 4 (kompletno ali po delih), Z 101 (po delih) in Z 1500 PZ (po delih ali kompletno). Bogomir Radi, Slakova 7, Novo mesto.

PRODAM R 4 TLS, letnik 1978. Tel. 24-506.

PRODAM Z 750, letnik 1978, prevoženih 16.000 km. Tel. 24-245 ali na naslov Milan Velkavrh, Prečna 79, Novo mesto.

PRODAM štiri leta staro „katrc“, registrirano za celo leto. Jakša, Vranoviči 5, Gradac, tel. 78-545.

PRODAM Z 101 po delih. Mirko Hudoklin, Mladje 1, Podbočje.

PRODAM 126 P, letnik 1978. Drago Saje, Dol. Toplice 192, tel. 21-563 do 14. ure.

PRODAM 4 leta staro Z 101 Luxe, garažirano, registrirano do januarja 1982, prevoženih 42.000 km. Marjana Stern, Nad mlini 39, Novo mesto, tel. 21-035.

PRODAM ali zamenjam mini 1000 za vozilo na zadnji pogon. Naslov v upravi lista (288/81).

PRODAM FIAT 125 za dele. Janez Klemenčič, Smolenja vas 64, tel. 25-239.

PRODAM HIAB FOKO, nosilnost 3500 kg, brezhiben, po ugodni ceni. Jože Novak, Gor. Straža 33.

R 4 star eno leto, 6.000 km, prodam. Šmihel 43, Novo mesto.

PRODAM 126 P star 3 leta, registriran za leto 1981. Gotna vas 39 c, Novo mesto.

PRODAM odlično ohranjeno Z 750 S, september 1978, Somrak, Majde Šilc 8, Novo mesto.

PRODAM R 4, letnik 1970. Ivan Kozole, Krško, CKZ 15/a.

PRODAM LADO 1600, letnik 1978. Tel. (068) 71-680.

PRODAM FIAT 126 P, letnik 1978. Zvone Petan, Podgora 40, Straža.

PRODAM Z 750 L, letnik 1978. Tel. 25-342.

PRODAM R 4, letnik 1973. Goriška vas 16, Mirna peč.

ZA 2,5 M prodam katrc, letnik 1974, potrebna zamenjava tal. Pšeničnik Ragovska 16, Novo mesto.

PRODAM R 12, letnik 1976 in novo registriran fiat 125. Ogled možen na naslov: Cesta Gubčeve brigade 4 a, stanovanje 2, Trebnje.

PRODAM 126 P, letnik 1977 (december). Tel. 25-912.

R 4 TL special, modre metalik, letnik 1978, prevoženih 30.000 km, garažiran, prodam za 12,5 M. Ogled vsako popoldne. Ivo Umek, Senovo 308.

PRODAM R 6, letnik 1972, registriran do januarja 1982. Informacije vsak popoldan na tel. 23-970, Trdinova 5 c, Novo mesto.

Kmetijski stroji

PRODAM traktorske pluge IMT in cirkular za BCS, Alojz Križan, Moverna vas 3, 68333 Semič.

PRODAM TRAKTOR IMT 558 v dobrem stanju. Karol Judež, Praproče 2, Sentjerne.

PRODAM dobro ohranjeno BCS in novo motorno žago Stihl 45. Ivan Bohte, Vinja vas 38, Novo mesto.

PRODAM TRAKTOR URSUS 42 ali zamenjam za Zetor 25, novo kobilnico BCS in žago 041. Anton Berus, Srednji Globodol 6, Mirna peč.

PRODAM generalno obnovljen traktor Ferguson (25 KM) s priključki. Andrej Šušterič, Šmarjeta 53, tel. 84-953.

PRODAM

PRODAM globok otroški voziček in zibko, dobro ohranjeno. Tropina, Krško, Aškerčeva 2, tel. 72-334.

PRODAM karoseriji za NSU 1200. Lesjak, Mokronog 93.

PRODAM 2 peči na olje in sprednji pokrov od R 12. Marko Matič, Jerebova 16 a, Novo mesto.

POCENI PRODAM omaro za dnevno sobo. Krštine, Padersičeva 13, Novo mesto.

PRODAM žago Homelite. Povše, Drska 46, Novo mesto, ali vsako soboto v Zagradu 11, Škocjan.

UGODNO PRODAM zelo ohranjeno tritonično navadno harmoniko. Anton Virant, Stara vas 10, 68275 Škocjan.

UGODNO PRODAM enofazni 300-litrski betonski mešalec. Franc Vresk, Cankarjeva 1 a, Krško.

PRODAM garažo ob progi v Tomšičevi ulici za gotovino. Marko Figar, Kočevje, Kidričeva 1.

PRODAM štedilnik Kuepersbusch. Nataša Udovič, Jerebova 12, Novo mesto.

UGODNO prodam pod velikost 10x5, Franc Mervar, Boričovo 4, Novo mesto.

PRODAM parni kotel (50 l), kad za kopanje in plinsko peč. Matija Sinkovec, Otočec 36.

COLN P 500 (ISTRANKA) z motorjem Yamaha (15 KS) nujno prodam. Naslov v upravi lista (290/81).

PRODAM 100 kostanjevih stebrov, dolžine 3,10 cm. Anton Malenšek, Maline pri Semiču.

PRODAM balkonska okna vrata, (komplet), širine 3,70 cm (nova). Alojz Zlogar, Delavska 10, Krško.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše mame, babice, prababice in tašče

JOŽEFE GRANDOVEC

iz Preske pri Dobrnič

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom ter ostalim, ki so nam ustno ali pisмено izrazili sožalje, OK ZKS Trebnje, občinskemu odboru ZZZB NOV Trebnje, godbenikom iz Trebnjega, KO ZZZB NOV Dobrnič ter tov. Feliks Pekolju za poslovljni govor pri odprtem grobu.

Žalujoci: sinovi Marjan, Feliks, Ivan, hčerke Pepca, Cveta, Angelca, Anica, Francka, Štefka, Silva in Majda z družinami

ZAHVALA

V 87. letu starosti nas je po težki bolezni zapustila draga mati

MARIJA PAVLIN

roj. Turk iz Dobrvice pri Sentjerneju

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, pokojni darovali vence in cvetje, nam izrekli sožalje ter pokojno spremili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se DO Iskra Sentjerneju za darovani venec in denarno pomoč ter duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

V 91. letu starosti nas je po dolgi in hudi bolezni zapustila naša dobra, skrbna mama, stara mama, babica in prababica

IVANA GLAVIČ

roj. Rajer z Jame pri Dvoru

Zahvaljujemo se vsem sosedom in vaščanom za pomoč in izraze sožalja, sorodnikom in prijateljem za lepo cvetje in vence, podjetju Novoles-tozd Žaga Straža za vence, sodelavcem za denarno pomoč, dr. Kocutarju in ostalemu zdravstvenemu osebju za dolgoletno zdravljenje, pevci iz Žužemberka, GD Dvor za prevoz in župniku za op ravljeni obred. Vsem še enkrat hvala!

Žalujoci: otroci z družinami

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DITC, tozd Časopis Dolenjski list, Novo mesto – USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Niko Rihar. UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Bojan Budja, Milan Markelj, Jože Primc, Drago Rustja, Jože Simičič, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Tehnični urednik Priloge: Dušan Lazar. Ekonomska propaganda: Janko Saje in Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 10 din, letna naročnina 380 din, plačljiva vnaprej – Za delovne in družbene organizacije 760 din – Za inozemstvo 760 din ali 26 ameriških dolarjev oz. 50 DM (oz. ustreza druga valuta v tej vrednosti) – Devizni račun 52100-620-170-32000-009-8-9 (Ljubljanska banka, Temeljna dolenjska banka Novo mesto).

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 160 din, 1 cm na določeni strani 200 din, 1 cm na srednji ali zadnji strani 250 din, 1 cm na prvi strani 320 din. Vsak mali oglas do 10 besed 60 din, vsaka nadaljnja beseda 6 din – Za vse druge oglase velja do preklica cenik št. 11 od 1. 1. 1980 – Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-603-30624 – Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Glavni trg 7, p. p. 33, telefon (068) 23-606 – Naslov uprave: Glavni trg 3, p. p. 33, tel. (068) 23-611 – Naslov ekonomske propagande in malih oglasov: Glavni trg 5, p. p. 33, telefon (068) 22-365 – Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo – Časopisni stavek, filmi in prelom DITC, tozd Časopis Dolenjski list, Novo mesto – Barvni film in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ZAHVALA

V 69. letu nas je zapustil lju bi mož dobri in skrbni oče in stari oče

FRANC URBANČIČ

iz Velikega Cirknika 11

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in vaščanom, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani in nam pomagali. Posebno se zahvaljujemo z dravstvenemu osebju bolnišnice Novo mesto na internem in pljučnem odelku ter odelku za intenzivno nego za trud in lajšanje bolečin. Iskrena hvala vsem, ki so darovali cvetje in vence in v tako velikem številu spremili pokojnika na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se Trgovskemu podjetju, Lisci Krmelj in Gorjancem Novo mesto, organizaciji ZB Sentjanž, gasilec iz Velikega Cirknika, pevcem iz Krmelja, govornikom za tople poslovilne besede, nosilcem praporov in duhovniku za lepo opravljeni obred. Lepa hvala vsem, ki ste z nami delili žalost in nam lajšali našo bolečino.

Žalujoci: žena Marija, hčerki in sin z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi našega dragega

JOŽETA BLAŽIČA

iz Novega mesta

se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v poslednjih težkih trenutkih stali ob strani. Še posebno se zahvaljujemo Upravi inšpekcijskih služb Novo mesto in ZZB za skrb in pomoč ob slovesu. Zahvaljujemo se tov. Bečanju in tov. Klobučarju za poslovilne besede ter delavcem Uprave inšpekcijskih služb Novo mesto za zadnje spremstvo. Zahvalo smo dolžni zdravstvenemu osebju novomeške bolnišnice za njihov trud. Iskrena hvala pevcem, godbenikom ter vsem, ki ste nam kakorkoli izrazili sožalje, darovali vence in cvetje in vsem, ki ste pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

Novo mesto, 25. 1. 1981

ZAHVALA

Kruta in neizprosna usoda nam je iztrgala iz naše sredine drago ženo, mamico, hčerko, sestro in teto

ANICO PIRNAR

iz Dol. Prekope 50

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste jo imeli radi, se tako številno poslovili od nje ter ji olepšali njeno zadnjo pot s cvetjem, venci in številnim spremstvom. Posebna zahvala Galeriji Božidaža Jakca iz Kostanjevice, IMV-ju Novo mesto, Mercatorju Sentjerne in Gasilskemu društvu Prekopa za darovane vence in spremstvo na njeni zadnji poti, govornikom ravnoteju OŠ Kostanjevica tov. Ladu Smrekarju za tako ganjive poslovilne besede in Francu Drmažu, godbi iz Krškega, pevcem iz Kostanjevice in župniku za lepo opravljeni pogrebni obred. Hvala tudi vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam kakorkoli pomagali v teh težkih trenutkih.

Žalujoci: mož Jože, sin Jože, oče, bratje in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Po težki in dolgotrajni bolezni je prenehalo biti plemenito srce ljube žene, mamice, stare mame, sestre in tete. Z neizmerno bolečino v naših srcih nas je za vedno zapustila

HEDVIKA JAGODIČ

Mnogo prezgodaj je ugasnila luč v njenih očeh in mnogo prezgodaj je zamrl smeh na njenih ustih. Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sedem, prijateljem, znancem in našim sodelavcem, ki ste jo v tako velikem številu spremili v poslednji dom, darovali cvetje, nam izrazili sožalje in ste kakorkoli pomagali v najtežjih dneh.

Globoko žalujoci: mož Vlačo, sin Vlado, hčerka Milka z družinami in hčerka Hedvika

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je zapustila naša draga in skrbna mama, babica, prababica, tašča in teta

MARIJA PEVEC

iz Trebnjega

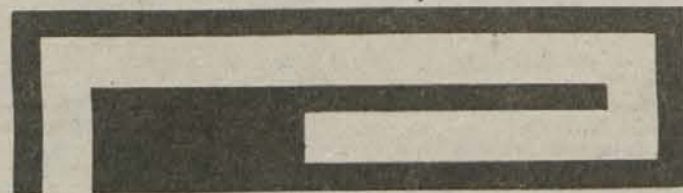
Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in dobrim sosedom, ki ste nam v težkih trenutkih lajšali bolečino, nam pomagali in tako številno spremili našo mamo na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo dr. Jerneju Kranjcu in sestri Milki Leničevi za dolgoletno zdravljenje. Prav tako se zahvaljujemo delovnim kolektivom in družbenopolitičnim organizacijam, tozdr. Tesnila Donit Vel. Loka, So Ljubljane Center, Zavodu za zaposlovanje Ljubljana, KSSO Trebnje, ZZB in SZDL Trebnje, Društvu u pokojencev in govorniku tov. Uršiču za poslovilne besede ter pevcem in godbi. Najlepša hvala tudi župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat hvala.

Vsi njeni

Trebnje, Rim, Ljubljana, Novo mesto in Čatež

**DELOVNE ORGANIZACIJE,
ZASEBNIKI!**

PIONIR

NOVO MESTO

vabi občane in delovne organizacije zainteresirane za nakup

UPORABNIH POVRŠIN

v objektu B na Novem trgu v Novem mestu, v skupnem obsegu okoli 2000 kvadratnih metrov.

Površine so primerne za razne lokale, manjše prodajalne, poslovalnice in podobno, ob nakupu prostorov pa dobite tudi pokrit parkirni prostor oz. podzemno garažo.

Dostop v prostore – lokale bo iz drevoreda ob Cesti kom. Staneta, medtem ko bodo ostali vhodi s ploščadi Novega trga (sedanja avtobusna postaja)

Če ste zainteresirani za nakup, vas vabimo, da čimprej obiščete našo komercialno službo v Novem mestu, Ljubljanska ulica 3.

Pri gradnji in oblikovanju prostorov želimo upoštevati vaše želje in potrebe. Z gradnjo bomo pričeli v letošnjem letu.

Vse podrobnejše informacije dobite v SGP PIONIR Novo mesto, komercialna služba, Ljubljanska ulica 3, telefon: (068) 23-686.

ZAHVALA

Po dolgi in mučni bolezni nas je v 73. letu starosti dne 17. 1. 1981 za vedno zapustil naš dragi mož, brat in stric

ALOJZIJEVNIKAR

iz Lukovka 12

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom in prijateljem, ki ste z vso požrtvovalnostjo priskočili na pomoč med boleznijo, darovalcem vencev in cvetja, ter vsem, ki so nam izrazili sožalje in v tako velikem številu spremili pokojnika na zadnji poti. Še posebej smo dolžni zahvalo družini Meglič, GD Lukovek za pomoč pri pogrebu, ZZB Dol. Nemška vas za sodelovanje, kolektivno Iskra Mokronog, pevskem u zboru, govornikom tov. Prijatelju in tov. Megličevi za ganjive poslovilne besede ob odprtem grobu, zdravnikom, ZD Trebnje za zdravniško pomoč in dekanu za lepo opravljeni obred. Vsem in vsakomur posebej iskrena hvala!

Žalujoci: žena, brata in sestre z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, sina in brata

JANEZA ŽAKLJA

iz Žužemberka

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in sosedom, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, nam ustno izrazili sožalje in pokojnemu podarili cvetje in vence. Prisrčna hvala duhovniku za opravljeni obred, domačim pevcem, Iskri Žužemberk, sodelavcem, učencem 7.b razreda OŠ ter mladincem, KLI Logatec in sodelavcem Lekarne.

Žalujoci: žena Marija, hčerka Marjanca, sin Marko, mama, bratje Jože, Matevž, Tone z družinami ter ostalo sorodstvo

salon
novoles pohistva
komandanta staneta 38
tel.: (068) 25-091

Med uniformo in civilom

Zagotovo ga ni med tistimi, ki so imeli v svojem življenju možnost srečati se s Titom, da ne bi na povsem rutinsko vprašanje o najlepših trenutkih svojega življenja, odgovoril, da je bil to dan, ko se je srečal s Titom. Jože Rebernik, natanko 25 dni upokojeni uslužbenec Uprave za notranje zadeve Novo mesto, pripoveduje takole:

„Tito je bil s Kardeljem in družino na lovu na polhe v okolici Trebelnega. Moja naloga je bila varovati predsednika. In ko smo zvečer sedeli ob ognju, si navzlic temu da sem bil v službi, nisem mogel kaj, da ne bi skupaj z njimi zapel nekaj pesmi. Sicer pa to ni bilo moje edino srečanje s Titom, saj sem ga nekajkrat spremljal tudi med obiskom na avtocesti Bratstva in enotnosti.“

Že te besede so do neke mere dovolj, da predstavijo delo Jožeta Rebernika, ki je vsa leta službe posvetil le enemu poklicu. Začel je kot 22-leten fant pred tridesetimi leti na republiškem sekretariatu za notranje zadeve, kjer se je ob delu došolal in opravil višjo upravno šolo. Potem se je poskusil v domala vseh uniformiranih in civilnih službah, ki jih premorejo organi varnosti. Preživel je UNZ Novo mesto, dočkal TNZ, delal tudi ob spremembi naziva v ONZ in UJV in prav ob njegovi upokojitvi je bil v delovno knjižico ponovno vtisnjen pečat Uprave za notranje zadeve, ki je nadomestila donedavni naziv

UJV. Jože Rebernik pravi, da gre pri vsej zadevi zgolj za formalnost, saj poslanstvo organov varnosti ostaja od vojne sem nepspremenjeno.

„Resda se je od petdesetega leta sem marsikaj spremenilo, noge so zamenjali avtomobili, oprema je sodobnejša, vendar smo to v tistih časih zamenjali z nečim drugim. Delali smo brez delovnega časa, naš urnik so bile potrebe.“

In dokazov, da je bilo delo zadovoljivo opravljeno, hrani Jože Rebernik veliko. Tu je medalja dela pa red dela s srebrnim vencem, zlata značka in republiška plaketa za varnost ter, ne nazadnje, enako zvezno odlikovanje.

Rekli bi, da je po vsem tem pokoj več kot zaslužen. Toda Jožeta že čakajo nove dolžnosti. Pri tem ne misli mo obveznosti, ki jih ima kot tajnik krajevne organizacije ZZB Majde Silc, kjer že vrsto let vestno opravlja svoje delo, pa drugih nalog, ki jih prinašajo še ostale zadolžitve, pač pa obveznosti, ki se jim noben dober dedek ne more ogniti. In priznati moramo, da je Jože v teh treh tednih, kar, gospoduje doma z malo vnukinjo Katko, obvladal že prenekatero „veščino“. Dolgčas pa jim ne bo niti kasneje. Dogodkov iz otroških let domovanja v Ševnici pri Mirni, kjer je bil na mizi rudarski kruh, pa kasnejših zgod in nezgod iz časov med NOB, kateri se je zapisala cela Rebernikova družina, je za nešteto prijetnih večerov. BOJAN BUDJA

LANI 13.000 ZVEZ S SVETOM

Sevniški radioamaterji se prizadevno udeležujejo tekmovanj radioamaterjev. Lani so v boju za pokal Zveze radioamaterjev Jugoslavije s kratkovalovnim oddajnikom osvojili četrto mesto, na UKV območju pa so bili celo drugi v državi. V lanskem letu so člani kluba vzpostavili 13.000 zvez z vrstniki po celem svetu. Obnesli so se poskusi zvez s pomočjo satelita. Veliko si v klubu obetajo od nove generacije mladih. Neredko se primeri, da bi število slušateljev narasčevalo med tečajem. To se namreč dogaja pri tečaju za konstruktorje. Sep tembra so začeli z devetimi, sedaj pa tečaj obiskuje redno že 22 slušateljev. Posebno lepo sodelujejo s sevniško osnovno šolo Sava Kladnika.

TOMBOLA ZA PTICE

Poročali smo že o razstavi ptic v Kočevju. Tokrat naj omenimo še, da so kot vsako leto tudi letos imeli ob tej priložnosti tombolo, katere čisti dobiček so namenili za nakup hrane za zunanje ptice. Vendar denarja ne bo dovolj, da bi redno oskrbovali vseh 52 krmilnic, ker se je hrana zelo podražila. Tako bodo odslej redno oskrbovali le še 30 krmilnic, za vsako pa porabijo preko zime okoli 50 kg krme.

SPET DVE RAZSTAVI – Ljubitelji malih živali, združeni v novomeškem klubu „Pismon oša“ bodo priredili dve razstavi malih živali. Prva bo v šentjernejški osnovni šoli 31. januarja in 1. februarja, druga pa 7. in 8. februarja v športni dvorani v Novem mestu. Ob tej priložnosti bodo organizirali bogat srečelov, v prodaji pa bo tudi nova klubska značka. Športnotekmovalna sekcija bo razstavljala najboljše golobe – pismonose.

OBUJANJE POZABLJENEGA – Dolenjsko galerijo je zadnji petek do zadnjega kotička napolnil zanimiv nastop mladih slovenskih glasbenikov, zbiralcev instrumentov in melodij naših pradedov. Največ pozornosti je prav gotovo vzbudil najstarejši slovenski instrument oprekel, ki ga je predstavila Mira Omerzel-Trlep. (Foto: Janez Pavlin)

Vlomilski „nonet“ za zapahi

Akcija brežiških miličnikov in krške UNZ uspešna – Prijeta deveterica osumljenih za vlome in tatvine – Med njimi tudi trije mladoletniki

Delavci postaje milice v Krškem so v sodelovanju s krško UNZ opravili 14. in 15. januarja uspešno akcijo odkrivanja kaznivih dejanj in njihovih storilcev. Šlo je za iskanje organizirane skupine oseb, ki se po Brežicah in okolici že dalj časa ukvarja z različnimi tatvinami, vlomi in podobnimi kaznivimi dejanji. Dvodnevna akcija je bila več kot uspešna. Miličniki in delavci UNZ so namreč prijeli skupino devetih oseb, osumljenih, da so v drugi polovici lanskega in v začetku letošnjega leta skupno ali v manjših skupinah,

vendar vselej organizirano zakrivali 29 kaznivih dejanj tatvin in vlomnih tatvin. Po dosedanjih preiskavi je ugotovljeno, da je skupina kradla motorne žage, brusilne stroje in druge predmete večje vrednosti, med katerimi so zlasti motorna kolesa. Skupina je osumljena tudi nedavnega vloma v upravne prostore brežiške „Agrarie“. Deveterico sestavljajo: 19-letni Janko Močnik iz Boršta 24, 21-letni Ivan Pavlovič iz Krške vasi 32, 23-letni Željko Hušnjak iz Črešnjic 47, mladoletni J. R. iz

Hrastja, I. F. z Malega Vrha ter R. J. iz Brežic, nadalje 22-letni Alojz Andrejaš iz Hrastja 3, 28-letni Branko Jerič iz Trnja 25 in 21-letni Jože Jurič iz Črešnjic 50.

Zanimivo, da je izmed omenjene deveterice osumljenih le eden zaposlen, vsi ostali (med njimi so kar 3 mladoletniki!) pa so se preživljali večeidel le s tatvinami. Ukradene predmete so prodajali, denar pa pridno zapravljali. Zoper vse bo podana kazenska a ovadba, enako pa tudi za tiste, ki so po smešno nizkih cenah kupovali ukradene predmete. Te pač bremenijo kaznivo dejanje prikrivanja storilcev. B. B.

GOSTILNA HRIB OBNOVLJENA

Gostilna na Hribu, pod starodavnim mogočnim hrastom, ki je po obsegu menda četrta v Sloveniji, je obnovljena in zopet odprta. Izgubila je tisto zunanjo podobo, ki so je bili vajeni novomeški sprehajalci iz predvojnih časov, ko so ob nedeljskih popoldnevih trumoma obiskovali to priljubljeno izletniško točko na deželi, le nekaj kilometrov oddaljeno od Novega mesta, znotraj pa kljub moderni opremljeni še vedno kraljuje velika kmečka peč in daje pro storu svojo estetsko in kalorično toplino. Novomeškimi smučarjem sta bila prijazni Hrib in gostilna na njem v teh sončnih zimskih dneh oba do brodošča poživilo. T. J.

Skrivnosti ptičjih zmag

O reji kanarčkov pripoveduje Alojz Jerman iz Ševnice

Zvrgolenje ptic nas razveseli že tedaj, če se sprehodimo po gozdu ali parku, kaj šele, ko nas prijetno ščebetanje pozdravi že ob vho du v stanovanje. Tak pozdrav je namenjen vsem, ki odpro vrata stanovanja Jermanovih v Ševnici.

Alojz Jerman, enašestdesetletni upokojen i rudar, ima že od mladih nog privzgojeno ljubezen do malih živali, zlasti pa je v ljubil ptice v rojstnem Malkovcu. „Ko sem nehal hoditi po terenu, sem se odločil za vzgojo kanarčkov,“ z ljubeznijo pripoveduje Jerman, ki je 7 let član celjskega društva za varstvo in vzgojo ptic.

In kako postaneš rejec? „Osnova je veselje. Seveda je potrebno marsikaj vedeti. Poznati moraš genetiko, da ne pariš ene vrste ptice z drugo. Pri lipokrom kanarčkih zahtevajo ocenjevalci čisto barvo, ki ne sme imeti melenjskih znakov,“ strokovno pojasnjuje Alojz. Čeprav Jermanovi kanarčki ne sodijo v skupino pevcev, ampak med postavne, je njihovo žvrgolenje prava pesem. Predvsem pa nepoznavalec težko ocenjuje kako vost, vse odtenke, ki prinesejo ptici zmago na tekmovanju. V skupini postavnih kanarčkov vrste border so Jermanovi kanarčki na 5. republiškem ornitološkem prvenstvu v Ljubljani zasedli prvo mesto, na 26. državnem prvenstvu pa tretje. Na lanski izjemno dobro obiskani razstavi v Ljubljani, kjer so Jermanove ptice osvojile zlato in bronasto medaljo, je bilo na ogled kar 1650 ptic. „Veliko rejcev greši, ker parjovsako leto z novimi mladi-

ci. Sam imam tudi tri leta stare pare,“ odkriva skrivnost uspeha Jerman. Tudi to, da je lani nahranil ptice okoli blokov in dal v ptičje krmilnice več kot sto kilogramov sončnic in drugih krmil, dokazuje občuteno ljubezen do ptic in narave sploh.

To je gotovo odsev tenkočutnosti, kakor tedaj, ko Alojz Jerman včasih zamenja samico in sam potpežljivo z zobotrebem ali pinceto hrani mladičke, ki jih vzgaja za tekmovanja in da je doma še več topline.

PAVEL PERC

ŠČEBETAVI PRIJATELJI – Alojz Jerman z ljubeznijo goji svoje drobne ljubljence, ki vzbujajo posebno pozornost na razstavih in tekmovanjih ptic. (Foto: P. Perc)

ENI SMUČAJO, ENI /NA/DRSAJO

– Halo! Rad bi govoril z direktorjem vseh direktorjev. – Ne bo mogoče. Tovariš direktor vseh direktorjev je odšel s hčerko smučat v Avstrijo. Veste, zdaj so polletne počitnice.

– Pa me zvežite s komercialnim direktorjem. Tudi z njim se bo dala zadeva urediti. – Komercialnega direktorja ni v delovni organizaciji že cel teden.

Z otrokoma smuča v Kranjski gori. Še dva tedna ga ne bo, kajti otrokoma so za sedem dni podaljšali počitnice.

– To vem, hvala. Zvežite me, prosim, s tehničnim direktorjem.

– Tovariš tehnični smuča s kompletno družino v Delnicah. Teren mu tam zelo ustreza, a tudi otrokom, ki niso zelo večji dilcanja.

– Direktor temeljne organizacije združenega dela rdeče nogavice pa dela, kajne? – Žal, ne. Odpotoval sicer ni od doma, vendar ga je videti cel dan na smučeh na Repičevem travniku. Familija je kupila Tomosovo vlečnico, pa se veselijo.

– Bodite prijazni pa priključite direktorja prodaje.

– Nemogoče. Ob devetih se je odpeljal s hčerko in s sinom v Italijo. Naš poslovni prijatelj mu je plačal štirinajstdnevno uživanje bele opojnosti v Madoni di Campiglio. Ves je bil iz sebe od navdušenja.

– Direktor nabave mi sicer ne bo mogel dati točnih podatkov, toda bolje nekaj kot nič.

– Direktor nabave je izpuhtel že predvčerajšnjim. Sosedje so videli, da je naložil otroka, ženo in smuča. Nikomur ni zaupal kraja, kamor je odpotoval, ker ima nerad, da ga kdorkoli vzmernira.

– Kaj pa finančni direktor?

– Ne bodite smešni, tovariš. Finančni direktor je navdušen smučar. Če samo vidi snežinko, že hodi naokoli v smučarskih čevljih. Poiskati ga boste morali kje v Švici.

– Menda ne boste rekli, da ni v delovni organizaciji tudi direktorja splošnega sektorja?

– Res je. Tovariš Splošnik smuča s svojim nezakonskim otrokom nekje na Kravcu.

– Kdo, za vraga, pa sploh je v vaši bajti?

– Delavci, tovariš.

– Mar oni ne smučajo? – Ne, oni drsajo. Bolje rečeno: na drsajo. Petnajstega, ko dobimo osebne dohodke.

TONI GAŠPERIČ

Ni si mogla pogasiti goreče obleke

82-letna Jožefa Grandovec umrla ob električni peči

Zalostnemu dogodku so bili prejšnji ponedeljek zvečer priča vaščani Preseke pri Dobruču. Zaradi zastrupitve z monoksidom in zaradi opeklin, predvsem pa zaradi nemoči, je umrla 82-letna Jožefa Grandovec.

Grandovecova je tisti večer sama sedela v kuhinji in se grela ob prižgani infra električni pečki Vročina pa je sčasoma postala prevelika, tako da se je od nje Grandovecova vnela obleka, zaradi slabosti pa si sama ni mogla pomagati. Preden so jo našli in ji lahko pomagali, je zaradi opeklin in ogljikovega monoksida, ki je nastajal pri gorenju obleke, izdihnila.

ZASEDENI VRTCI

Tudi v letošnjem letu v vrtcih črnomaljski občini ne bo dovolj prostora za vse malčke. Že sedaj so vrtci v Črnomlju in Semiču otrok več, kot dovoljujejo normalni vi, vendar v teh vrtcih le ni tla gneče, saj zaradi bolezni in drugih vzrokov ne pridejo v vrtec vsak dan vsi otroci. Kljub temu si bo upravna prizadevala uvesti še varstvo družin ali v najetih prostorih.

Proizvodnja

Nova razsodba Jezikovnega razsodišča pri RK SZDL

Med izrazi, ki so danes v gospodarstvu zelo pogosti, je tudi proizvodnja z vsa besedno družino (PROIZVESTI, PROIZVOD, PROIZVAJATI, proizvajalec, proizvajalka, proizvajalski, proizvodnost...). Izraz nam je kot slovanska sposobnost enako toliko zastr, da nam lahko po meni marsikaj.

Tako nam je v pismu Jezikovnemu razsodišču, da vsepriek govorimo in pišemo o PROIZVODNJI pšenice, koruze, krompirja, grozdja, vina, sadja, živine, mesa, mleka, avtomobilov, traktorjev, premoga, železa... Pisalo je celo, da „fakulteta PROIZVAJA kadre za pouk slovensščine.“

Namesto te nenazorne besede uporabljajmo rajši domače izraze PRIDELOVATI, REDITI, GOJITI, IZDELOVATI, PRIDOBIVATI, PRESTI, TKATI, PLESTI... in govorimo o PRIDELAVI, PRIREJI, IZDELKI... PRIDELUJEMO na primer žito, koruzo, krompir, grozdje, sadje, vino, meso, mleko... REDIMO živino, konje, krave, ovce, koze, prašiče... GOJIMO čebelo, rože, svilopreke... IZDELUJEMO ali SESTAVLJAMO avtomobile, traktorje, železnice... PRIDOBIVAMO sladkor, električno energijo, železo, baker... KOPLJEMO premog, rudno, glino...

Sposojenka PROIZVODNJA je v nekaterih splošnih in abstraktnih zvezah, posebej kot nadomestek tujke PRODUKCIJA, sicer upravičena svoj obstoj, vendar ne sme spodrivati domačih izrazov!

Prazgodovinski človek iz Novega mesta?

Letos bo prof. dr. Franc Osole s sodelavci nadaljeval arheološka izkopavanja v Lukenjski jami pri Novem mestu, kjer so prvo sondo zastavili že marljivi člani novomeškega jamarškega društva. Jamarji so namreč pri raziskovanju kraške jame v bližini ponikalnice Temenice v sadi našli številna človeška okostja, ki so jih znanstveniki prisodili keltsko-ilirskim plemenom. Ljudje so se verjetno pred tisočletji zatekli v podzemsko jamo, ki je postala tudi skupinski grob.

„Nekatera kosti so morda tudi srednjeveškega izvora,“ pripoveduje dr. Osole, ki je začel tam, kjer so končali jamarji. „Lani smo pravzaprav pripravljali teren za letošnja izkopavanja, kljub temu pa smo že našli na ostanke nekaterih živali, tako na primer alpskega svizca, jelena, bobra. Najbolj dragocena najdba je bil artefakt, kol imenujemo kamne, ki jih je umetno obdelal človek. Gre za nožiček iz kamna z otopelimi hrbtom. Karakterističen je za obdobje mlajšega paleolitika, mlajšo kameno dobo. Če smo še bolj natančni, lahko rečemo, da je nožiček izdelal človek, ki je živel od leta 15.000 do 12.000 pred našim štetjem, v gravettienu; tako imenujemo kulturno stopnjo prazgodovinskega človeka, ki je dobila ime po francoskem najdišču La Gravette.“

Značilno orodje tistega časa je bila gravettienška konica, ozko in tanko koničasto orodje z retuširanimi robovi. Poleg nje sodijo na to kulturno stopnjo tudi širokolistaste konice s trinom (puščične osti) in že omenjene nožne kline z otopelimi hrbtom. Nekatera kline so bile vstavljene v nekakšne lesene držaje, tako da res lahko govorimo o nožih. Glavno orožje tistega časa sta bila lok in puščica, med umetninami pa so za to kulturno stopnjo posebno značilni ženski kipci in stenske risbe v „presukani perspektivi“.

Domnevajo, da izvira gravettien iz vzhodne Evrope, kjer je posebno jasno izpričan od Urala do Dunajske kotline. Od tod naj bi prodri prak naših krajev tudi v Italijo, zahodno Francijo in proti severu.

„Takratni ledenodobni človek, imenujemo ga homo sapiens fossilis, se za razliko od starejšega neandertalca ni bistveno razlikoval od nas,“ je povedal dr. Franc Osole, ki upa, da bo med letošnjimi izkopavanji našel v Lukenjski jami na nove najdbe iz časa, ko je bil izdelan že omenjeni kamniti nož. Trden dokaz, da je v Luknji res živel prazgodovinski človek, bi bila precejšnja slovenska arheološka senzacija. Ni pa izključeno, da bodo v nižjih plasteh kraške jame našli tudi na ostanke ali orodje človeka iz stare kamene dobe, torej na ostanke še starejšega neandertalca.

Dr. Osole se je z neandertalcem, fosilno ljudsko skupino, ki je živel v času od leta 75.000 do nekako 35.000 pred našim štetjem, na Dolnjaškem že srečal. Njegove ostanke oziroma kameno orodje je izkopal v Marovski jzavki pri Sentjurcu, Sentlovrenški človek, če lahko tako rečemo, je bil sodobnik krapinakega, živel je pred nekako 40.000 leti.

No, ne bodimo nestrpni in počakajmo do poletja, ko bo v Luknji spet previdno grebla arheološka žilica. Do tedaj pa je zanesljivo samo to, da se je v Lukenjski jami pred 15 tisočletji zdrževal homo sapiens fossilis, jama pa je nedvomno nudila zatočišče tudi mlajšim človeškim rodovom.

Za konec si pogledajmo še, kako je živel človek, katerega kamniti nožič so našli v jami pri Prečni. Prebival je v naravnih zavetjih in podzemskih jamah, ki jih je deloma uporabljal tudi v kulturne namene. Poleg bivaljič v jamah so znani tudi številne postaje na planem. Najpomembnejša gospodarska osnova življenja je bil lov, precejšnjo vlogo pa je imelo še vedno nabiranje sadežev in korenin. Precej zanesljivo lahko trdimo, da so ljudje v tem času že udomačevali psa, mnogi domnevajo, da se jim je to posrežilo tudi s konjem in severnim jelonom. V tem času so že znali kresati ogenj, kult mrtvih je bil zelo izrazit. Mrtvce so pokopavali, večkrat tudi v ogniščnih jamah. Ko so ljudje zapuščali podzemsko jamo, so očitno hoteli pokopnike simbolično pustiti v skupnosti živih.

Domnevajo tudi, da je bila prevladujoča družbena oblika manjša plemenska zveza, posebno vlogo je imela velika rodbina (rod), kar dokazujejo tudi skupinski pokopi. Takšno zvezo naj bi vodil noglavar, ki je imel morebiti tudi svedarika pooblastila in naloge.

V tem času, torej v mlajšem paleolitiku, se je nenadoma brez pripravljane stopnje rodila umetnost: risba, slikarja, relief in obla plastika. Te umetnine so razširjene od zahodne do vzhodne Evrope in celo do Sibirije, v današnjem francoskem departmaju Landes pa je pred 30 tisočletji umetnik iz slonovine izrezal drobno dekliško glavo, najstarejši znani portret kakkega človeka.

z divjega zahoda

Za doraščajoča dekleta in mlade mamice ponuja letošnja moda iz drobnega ali tudi malo večjega kara sešite obleke. Krasijo jih mnogi volančki, dolžina je malce čez kolena, zraven pa sodijo kratki škorenjci. Taka oblačila so v svetovni modi dobila ime „Westrn stil“.

večnamenski kuža

Če vaš sinek v bloku ne sme imeti psička, ki si ga tako želi, mu lahko naredite nadomestek.

Iz ostankov kož, pliša ali tudi blaga sešijete pasjo obliko. Takle

„odrti“ kuža je lahko imeniten predposteljnik ali počivalnik. Če pa glavo podložite, naredite spredaj odprtino in znotraj kužka podložite s flanelo, je lahko tudi spalna vreča.

Kuha PETER BEVČ

domače koline

ŽOLCA
NADEVANI ŽELODEC
SVINJSKA JUHA Z AJDOVIMI ŽGANCI
PEČENA KRI NA MASTI
OKISANA JETRCA S SLANIM KROMPIRJEM
SVINJSKA PEČENKA S ČESNOM
MESENE KLOBASE
ŠIVANKA
POLNJEN SVINJSKI ŽELODEC
JETRNICE
PROSENICE
TOPLA KAŠNATA POTICA
VANILJEVI ROGLJIČKI

Danes vam bom opisal te jedi, na katere smo že več ali manj pozabili, čeprav so zelo dobre. Toda čas hiti in tako ne utegnemo, da bi si te dobrote večkrat privoščili. Včasih so bile koline domač praznik. Danes vse manj uživamo suhomesnih izdelkov, ker so prišle v gospodinjstvo zmrzovalne skrinje. Res je, da je sveže meso bolj zdravo.

ŽOLCA

Vzamemo 2 kg svinjske noge, ušesa, rep, ličnice in malo mesa. Nogice razsekamo in damo vse skupaj razen mesa kuhati v manjšo količino vode. Ko zavre, dodamo jušno zelenjavo, cel poper, lovorov list, zrno česna in sol. Paziti moramo, da juha vre počasi, drugače postane motna. Ko vse skupaj vre 2 uri, dodamo še košček mesa. Ko je meso kuhano, ga vzamemo iz juhe, lepo oberemo od kosti in večje kose narežemo na malo večje kocke. Žolca je najboljša, če jo damo v stekleno posodo. Na dno damo najprej rezino trdo kuhanega jajca, kolarčke korenčka, ki se je kuhaj v juhi, malo zelenega peteršilja, nato meso in nazadnje prilijemo juho. Skledo postavimo na hladno in pustimo, da se žolca strdi. Strjeno narežemo na kose in ponudimo s čebulo v solati.

OKISANA JETRCA S SLANIM KROMPIRJEM

Jetra oplaknemo s tekočo vodo, jih narežemo na tanke rezine in pražimo na čebuli. Med praženjem dodamo moko, lovorov list in majaron. Vse skupaj zalijemo z juho, nazadnje še popravo, solimo in dodamo malo nerazredčene kisa. Zakaj nazadnje solimo, in kisamo? Ker bi bila jetra sicer trda. Zraven serviramo kuhan krompir.

MESENE KLOBASE – PEČENICE

Vzamemo 5 kg ohlajenega pustega svinjskega mesa, ga zmeljemo bolj na debelo. Če je prepušeno, dodamo slanino; najboljša je iz vratu. Masi dodamo česen, sol in poper. Maso dobro pregnetemo, da postane vlaknata, nato pa pustimo čez noč, da počiva.

S to maso lahko napolnimo tudi želodec. Želodec napolnimo, zašijemo in postavimo v skledo, ga še malo posolimo in pustimo stati čez noč. Nato ga zbršimo, obložimo z deskicami in zvežemo ter damo sušiti. Čez nekaj dni ploščice preložimo in sušimo naprej. Čim bolj ga stisnemo, dalj časa stoji. Serviramo kuhanega s hrenom in jajčkom.

ŠIVANKA

Boljšo koso mesa od šunke narežemo na debelejša rezanca,

dodamo malo špeha, slanine, dobro posolimo, popravo, dodamo česen in pustimo, da se malo razsolji. Odstranimo rebro mreno, jo sešijemo do polovice in v njo nadevamo meso. Vse skupaj dobro stisnemo in zašijemo z vrvice. Obesimo v dim in posušimo.

JETRNICE

Vzamemo 1 kg svinjske glave, 1 kg svinjskih jeter, 1 kg riža, sol, poper, majaron, zarumenjeno čebulo, nekaj žlic masti in juho. Svinjsko glavo skuhamo do mehkega. Jetrca zrežemo na lističe in na čebuli prepražimo. Kuhano glavo in pražena jetrca zalijemo, dodamo kuhan riž, sol, poper, majaron, prilijemo juho in vse skupaj dobro premešamo. Z maso napolnimo oprana čreva, zašijemo in damo v vrelo vodo. Klobase kuhamo v krogu, ne smejo pa zavreti. Čas kuhanja je nekoliko krajši kot pri krvavicah. Kuhane oplaknemo z mrzlo vodo in jih damo na hladno. Pred pečenjem jih namažemo z maščobo in damo peč.

PROSENICE

Prosenice delamo na isti način kot jetrnice, le da vzamemo namesto riža proseno kašo, in izpustimo jetra.

TOPLA KAŠNATA POTICA

Iz moke, jajca, malo soli in mlačne vode naredimo malo trše vlečeno testo. Posebej skuhamo na mleku proseno kašo in jo ohladimo. V posodi umešamo malo margarine, dodamo 2 rumenjaka, pregreto smetano in narahlo primešamo kaši. Testo razvaljamo, namažemo z nadevom, ga lepo zvijemo in pečemo v ne prevročni pečici. Ko testo zarumeni, večkrat prilijemo malo tekoče smetane. Potico serviramo še toplo.

VANILJEVI KIFELIČKI

Potrebujemo 28 dkg margarine, 14 dkg sladkorne moke, 40 dkg moke, 1 rumenjak, 2 vaniljeva sladkorja, pol pecilnega praška, malo ruma. Margarino penasto umešamo, dodamo sladkor, vanilij, rumenjak in rum. Vse skupaj dodamo presejani moki in na hitro ugnemo testo. Oblikujemo rogljičke in takoj spečemo. Pečene povaljamo v sladkorni moki, kateri smo dodali vaniljev sladkor.

VOJAŠKI KOTIČEK

ZDRAVJE JE V NOGAH

Malo je športov, ki tako učinkovito krepijo zdravje, ohranjajo in večajo telesne zmogljivosti, obenem pa so tako poceni, kot je tek. Naj gre za tek v zaprtem prostoru (v športnih dvoranah) ali v naravi, v čistem okolju in na svežem zraku, tek je in bo ostal šport množic, ki ga zdravniki in drugi strokovnjaki toplo priporočajo. To je šport, s katerim se res lahko ukvarja prav vsak, ne glede na leta starosti, telesne zmogljivosti in denarnico. Žal pa se pomena tega za zdravje tako koristnega športa premalo zavedamo.

Kot za vsako ukvarjanje s športom tudi za tek velja: posvet z zdravnikom je pred odločitvijo, ali teči ali ne, priporočljiv, za nekatere starosti pa celo nujen. Zdravnik naj vas pregleda, opozorite ga na morebitne zdravstvene težave ali probleme. Potem je na vrsti oprema.

Tek je šport, ki ne zahteva skoraj nobenih izdatkov. Seveda pa je prav, če imamo za

treniranje navadno trenirko in primerno obutev. Trenirka vpaja znoj, obenem pa tkanina za trenirko omogoča koži dihanje. Če za trenirko ni denarja, prideta prav jopca in stare hlače, ki pa ne smejo utesnjevati. V poletnih mesecih ter spomladi in jeseni lahko tek trenirate v športnem dresu (hlačkah in majici), torej zelo poceni oblačilih. Obutev je pri teku zelo pomembna. Izberite si tako, v kateri se bo noga dobro počutila, po možnosti naj bo podplat

mehak. Trdi podplat namreč pri teku po trdnih tleh preveč obremenjuje nožne sklepe, tetive in mišice. Najprimernejša obutev je tako imenovana trimska obutev. Posebni športni trim čevlji imajo elastične podplate, v notranjosti pa vložke, ki blagodejno vplivajo na počutje noge.

K taki obutvi sodijo tudi športne mehke nogavice, ki vpijajo znoj. Če dežuje ali je vreme hladno, teku pa se ne nameravate odpovedati,

vzemite s seboj vetrovko (anorak), kapo, šal in rokavice. Za tiste, ki svoj trening natančno programirajo, je priporočljiva navadna ura s sekundnim kazalcem ali stoparica.

Strokovnjaki menijo, da je 15 minut teka tista meja, ki kaže, da je kdo normalno telesno sposoben in zdrav. Toda doseči to mejo, ni tako preprosto, normalno jo lahko doseže le človek, ki redno skrbi za svoje telesne sposobnosti, torej tisti, ki se redno ukvarja s športom. Kot za vse športe tudi za tek (zanj še posebej) velja načelo, da je treba trenirati postopoma. Prehitra in pretežka obremenitev nepripravljene organizma je za zdravje škodljiva. V sodelovanju s športnimi delavci, s tovariši, ki že tečejo, si pripravite načrt za trening.

Tek je šport za vse starosti. Zato si tek lahko organizirate tudi v družinskem krogu, na trening lahko greste skupaj z družino in prijatelji. Tek v družbi je zabavnejši, kar je zabavno, je tudi privlačno.

Mesta za trening skoraj ni treba posebej izbirati. V naših mestih je že skoraj povsod dovolj športu in trimu namenjenih površin, v manjših naseljih pa je teh možnosti še več. Če vam dopušča čas, se na tek odpravite peš, prav nič pregrešno ni tudi, če se odpravite z avtom. Lepo in dobro je, če tečete po stezi skozi gozd, ki se dviga in spušča; manjše ovire so priporočljive, vendar niso pogoj.

Za tek je primeren skoraj vsak del dneva, čeprav je seveda jasno, da julija in avgusta ne boste tekali okoli opoldne. Ni pa prav, če greste na trening takoj po jedi; zdravniki menijo, da moramo prebavo pustiti na miru vsaj dve uri. Vsekakor sta za tek najbolj primerna jutro in večer. Tudi v dežju lahko tečete. Obleči je treba vetrovko, na glavo dati primerno kapo. Ob slabem vremenu naj bo tempo teka lažji, tek enakomernejši. Po vrnitvi je treba pod tuš. Če tuša ni, s frotirko dobro zbršite znoj in oblecite suho perilo. Poznavalci menijo, da je tek v drobnem dežju prava kozmetika za telo.

Osnovno načelo, ki ga je treba upoštevati pri teku, je, da nam bo predvsem v zabavo. Pretiravanje je škodljivo. Zato sprva tecite (to je odvisno od splošne pripravljenosti) pol minute, potem hodite in globoko vdigavajte čist zrak. Tempo zatem povečujete, tečete lahko minuto, dve in celo več. Važno je, da dihanje ni težko, da srce ne bije premočno, utrip naj ne bo hitrejši od 140 do 150 udarcev v minuti. Postopoma povečujte tempo in že po dobrih dveh tednih vsakodnevne urjenja in treniranja boste odkrili, da lahko vzdržoma tečete celih 5 minut!

„VIHRE VOJNE“ V BREŽIŠKEM GRADU

Victorio Tennant, med Jugoslavo pa Mitjo Mejovška, Venca Kapuralisa, Demetra Bitenca in Boža Vovka.

Filmska ekipa je zasedla brežiški grad za tri dni in ga spremenila v pravi čebelnjak. Prostore so opremili tako, da so kar najbolj verno ponazorili bahavi blišč Karinhalla. Bogata poslikava dvorane jim je nadomestila kulise za razkošen banket v svetlobi sveč. Gostom so stregli livrirani natakariji, mojstri svojega poklica iz najuglednejših zagrebških hotelov. Stopnišče v dvorani so zakrili z ogromnim kaminom, pred katerim se odigrava Goeringovo srečanje s Hitlerjem. Za prizore v dvorani so pripeljali iz Zagreba 140 statistov, ki so na sprejemu predstavljali množico mladih oficirjev in njihovih spremljevalk.

Živahna filmska družina z vsega sveta je sredi januarja letos nenadoma prekinila idilično tišino grajskih hodnikov in soban. Brežiški grad in njegove prostore so čez noč spremenili v filmsko prizorišče, v Goeringovo lovsko rezidenco Karinhall pri Berlinu za televizijsko nadaljevanko „Vihre vojne“, ki jo angleški Paramount snema v koprodukciji z Jadran filmom. Pri nas bodo posneli del vojnih dogodkov na Poljskem, v Nemčiji in Rusiji.

Nadaljevanka bo trajala šestnajst ur. Za predlog ima roman ameriškega pisatelja Hermana Wouka „Vihre vojne“ /The Winds of War/. Knjiga je tudi pri nas deležna velike pozornosti.

Pisatelj je za zgodovinsko ogrodje zgodbe zbiral podatke celo desetletje. Vztrajno kakor črv se je prebijal skozi arhivske police in se poglobil v dokumentarno gradivo, da bi lahko kar najbolj verno prikazal dogajanja od Evrope do Amerike v času od nacističnega zavzetja Poljske do japonskega napada na Pearl Harbour.

Televizijsko nadaljevanko režira Amerikan Dan Curtis, ki je hkrati tudi producent. Njegov pomočnik za Evropo in direktor filma je Zagrebčan Branko Lustig. Glavno vlogo igra Robert Mizchum, v Ameriki zelo priljubljen filmski igralec, ki ga dobro pozna tudi jugoslovansko filmsko občinstvo. V „Vihrah vojne“ igra mornariškega oficirja Puga Henryja, ki se kot vojaški ataše Združenih držav srečuje s Hitlerjem, Mussolinijem, Stalinom in Churchillom. Z njim bodo gledalci spremljali dramatična zakulisna dogajanja in vojaške akcije po vsem svetu.

Privlačni, razgibani zgodbi daje zgodovina trdno ozadje resničnosti.

Ob Mitchumu nastopajo še drugi znani igralci. Hitlerja igra Guenther Meisner, Hermana Goeringa pa Rene Koldehoff. Med vidnejšimi imeni velja omeniti še Michaela Logana in Angležinjo

Po stopniščih, na dvorišču in v grajskih sobah so se tiste dni mešale slovenska, hrvaška, nemška, italijanska in francoska govorica pisane filmske družine, ki je po besedah asistenta režije Zvonka Ilijica zažvela v prijetnem in prijateljskem sožitju. Niti sneg niti mraz, ki je vel iz debelih zidov, nista pokvarila razpoloženja. V ekipi je bilo precej Američanov. Zanje je Zagreb, kjer so stanovali, prekrasno, mirno mesto, kjer jim policijske sirene ponoči ne kratijo spanja. Tudi sicer jim je vse novo. Mnogi izmed njih so prvič v Jugoslaviji in njihov garderobier se na primer ni mogel načuditi, da pri nas ni pravzaprav nič drugače kot kjerkoli v Evropi.

Snemanje nadaljevanke v Jugoslaviji bo trajalo do poletja. Junija bodo ponovno pršli v Brežice in na mostu čez Savo posneli bitko na Visli v Varšavi. Vsa prizorišča je izbral naš režiser Branko Lustig, ki vedno znova zatrjuje, da je zaljubljen v Slovenijo, zlasti še v predel in ljudi od Bizeljskega do Kostanjevice. „Se bom prišel v te kraje,“ je dejal, zadovoljen z ljubeznivostjo in korektnostjo muzejskih delavcev, s katerimi je odlično sodeloval. „Edino presenečenje, ki sem ga doživel, je bila cena, ki jo moramo plačati muzeju kot odškodnino oziroma najemnino.

Želim, da bi s tem denarjem grad še lepše uredili, in sem hkrati vesel, da bomo prispevali delež k vzdrževanju tega mogočnega zgodovinskega spomenika.“

Branka Lustiga se domačini spominjajo od takrat, ko je Jadran film na Bizeljskem snemal film o kmečkem punktu, tokrat pa je pripeljal tja topove, da so filmali ruski štab v kmečki hiši blizu Moskve, kjer igra ruskega generala Mitja Mejovšek. Kostanjevico si je Branko Lustig pred leti izbral za prizore iz jugoslovanske nadaljevanke o Nikoli Tesli, ameriškega režiserja Dana Curtisa pa je že pred dobrim desetletjem prvič popeljal na Bizeljsko, da je posnel tam grozljivko „Vampir“.

JOŽICA TEPPEY

AMERIKA V DOLENJSKIH OČEH (2)

OSAMLJEN V MNOŽICI

Od zahoda se je srebrnkasto zableščala Vzhodna reka, kot ogromne televizijske antene na veliki strehi so se globoko spodaj dvigali visoki newyorški nebotičniki nad široko mestno površino. Zgoraj so oblaki vse bolj zakrivali sončne žarke in v oktobrskem popoldnevu je New Yorku grozil jesenski dež.

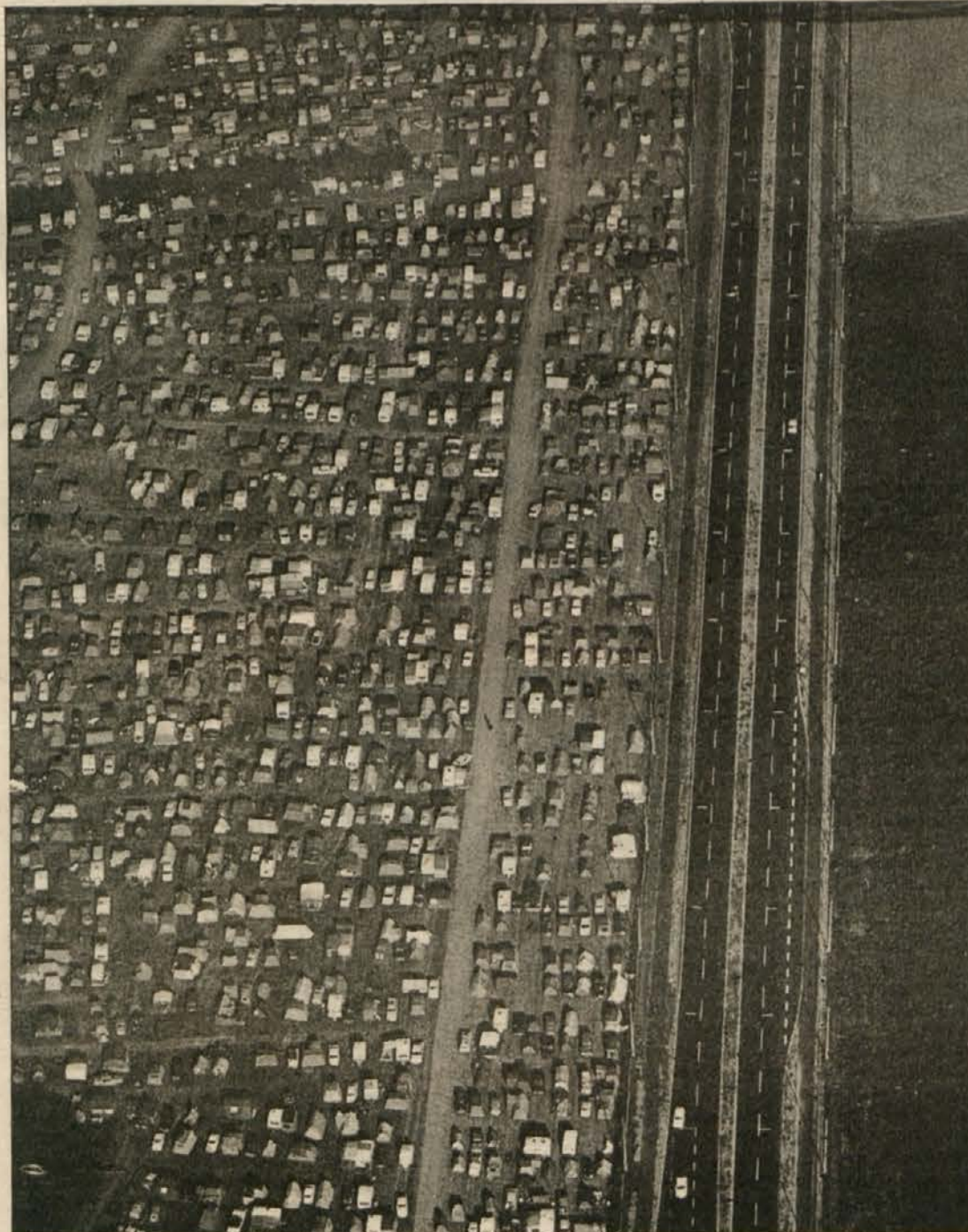
Edvard Rusjan, ena izmed dveh desetk Jugoslovanskega aerotransporta, je očitno dobil dovoljenje za pristanek na Kennedyjevem letališču: reka se je postavila na glavo, nebotičniki, ki so bili prej na eni strani trupa, so poševno potovali na drugo stran. Spustili smo se nad pristajalno stezo, luči različnih barv so postajale vse večje in vse hitreje smo šli mimo njih, nenadoma smo čvrsto stali na tleh Novega sveta.

Hip pozneje sva s kolegom pri zajetni črnki opravljala carinske formalnosti in na zvedavo vprašanje, po kaj sva prišla tako daleč, sem ji odvrnil, da zaradi košarke. Zanimalo jo je, za katero uvinverzo kaniva igrati, da sva ji morala razložiti, da prihajava kot trenerja.

Sele na tleh prostranega letališča — kot za nalašč je od nekod prihajal New York, New York Lizé Minelli — sem nenadoma spoznal, kako sem daleč od doma, osamljen, neboljen, izgubljen. Kot da bi ogromna naprava sesala ljudi, se je množica valila proti izhodu: belci, črnici, Azijci, Babilon barv kože in govorice se je prepletal, povezoval in odbijal in nekje na robu tega veletoka sva midva poiskala telefonsko govornico in poklicala telefonsko številko, ki sva jo dobila še v Ljubljani, češ: „Tale predstavnik IBM v New Yorku je v davnih časih igral košarko v Ljubljani...“

Za prvi večer bi se ura pametnih nasvetov v daljni Ameriki kar lepo prilegla, pa tudi od letališča v mesto je daleč in za nevajenega potnika tudi kar zamotano. Prijazen glas je, potem ko je v telefonu nekajkrat škrtnilo, povedal: „Sorry, toda Mister je prav včeraj odpotoval v Ljubljano...“ Smola, kaj hočemo! Človek prileti iz Jugoslavije in v Ameriki mu povedo, da je možak, ki ga med drugim išče, odpotoval v Jugoslavijo.

Že prej sva povprašala stewardeso, kje prenočijo jatovci. Povedala je naslov hotela, pa sva se zavarovala z vprašanjem, koliko stane prenočišče.

„Okrog 90 dolarjev,“ je ravnodušno odvrnila in na dodatno vprašanje, če je to za dva, povedala, da za enega v dvoposteljni sobi.

Za najin proračun je bilo to odločno preveč — ne dolgo let nazaj bi za tak denar kar zmerno lahko živel teden dni na naši obali. Prijatelji so mi

že prej svetovali, naj na letališču nikakor ne jemljem taksijev, češ da mi bodo zaračunali 50 dolarjev za vožnjo do mesta. Morda za Amerikanca te številke niso osupljive, toda na žalost imam še vedno jugoslovanski osebni dohodek in si 3.500 dinarjev stroškov v eni noči le težko privoščim. Potem ko sva že razmišljala o tem, kako bi najceneje pršla na drugo newyorško letališče La Guardia, od koder sva imela naslednje jutro navsezgodaj polet v Chicago in naprej v Lincoln v državi Nebraski, sva zagledala vrsto v rumeno pobarvanih telefonskih celic. To so direktni hotelski telefoni: za 35 dolarjev (vsak) sva dobila prenočišče v Travelers hotelu in njihov zeleno-rumeni kombi naju je pripeljal do hotela in zjutraj na letališče — zastoj.

Ob vseh drugih stvareh, o katerih bi bilo mogoče reči, da so od njih prebivalci Novega sveta obsedeni, bi bilo vsekakor mogoče na primerno visoko mesto postaviti tudi (barvno) televizijo. Po moje bi bilo za Amerikanca manjše zlo, če v hotelski sobi ne bi bilo kopalnice, kot da bi bila brez televizorja.

Tako sva prvi ameriški večer že doživela tudi vse slasti televizije: na enem programu neprekinjen spored risank, na drugem tekmo profesionalcev v ameriškem nogometu, med poročili pa sva zasledila, da bodo ponoči (od 24. na 25. oktober) premaknili oro za eno uro nazaj. Na srečo sva naročila bujenje pri zeleno oblečenem portirju, tako da naju časovna sprememba ne bi mogla prizadeti, niti če bi jo prestihala.

Zgodaj se je znočilo in zaradi časovne spremembe — pri nas je bilo že odločno čez polnoč — sva kmalu postala zaspala.

Naslednje jutro naju je boeing 727 ameriške družbe United airlines odpeljal v gangstersko prestolnico Chicago, 737 iste znamke in iste družbe pa pol ure pozneje še v Lincoln v Nebrasko, na srednji ameriški zahod.

Najin ameriški znanec Tom Baack, trener na univerzi v Lincolnu, ki je bil že tudi na slovenskem košarkarskem taboru, naju je nekaj po dvanajsti uri po lokalnem času pobral z velikim oldsmobilom — „Za mesec dni bo to vaju avto!“ nama je takoj povedal — in naju odpeljal domov. Spotoma smo si naročili ogromne porcije sladoleda, ki ga Tom obožuje, odložili prtljago v Nebraska centru, hotelu tamkajšnje univerze za študente na dopolnilnem oziroma podaljšanem študiju, in se odpeljali k Tomu domov, kjer nam je žena pripravila mehško ljudsko jed čili. Nisem si mislil, da bom že prvi dan jedel daleč najboljšo jed med vsemi, kar sem jih še imel poskusiti...
JOŽE SPLICAL

Ko smo pred štirinajstimi dnevi s sorazmerno skopo informacijo delavcev krške UNZ skušali vsaj delno razgrniti dogodke, ki smo jim bili priča zadnje mesece v brežiškem Slovinu, smo to storili v dobri veri, da stopimo na rep takšnim in drugačnim neutemeljenim govoricam in namigovanjem v tem delu Dolenjske. Vsi namreč dokaj natanko vemo, da so se v poslovanju brežiške delovne organizacije Slovin pojavile številne nepravilnosti, ki jih je odkril tudi skupni pregled delavcev krške UNZ in službe družbenega knjigovodstva in ki je prinesel enajst kazenskih ovadb zoper osem delavcev Slovina in tri kooperante. Da ne gre za povsem nedolžne stvari, je pokazal tudi naš zapis, ki je pač temeljil na izjavah odgovornih mož UNZ Krško, vendar je po mnenju Slovina prinesel „nepravilnosti pri tolmačenju strokovnih izrazov, navedb in domnev, ki zavajajo bralce, Slovinu, slovenski in jugoslovanski vinogradniški dejavnosti pa povzročajo nepopravljivo škodo.“ Tako je pisalo v uvodu vabila na razgovor, ki so ga sklicali v sozdu Slovin v Ljubljani in ki naj bi zbranim novinarjem raztolmačil tiste strokovne izraze, navedbe in domneve, ki so menda zavedle bralca.

Takšnih razlag pa je razgovor, na katerem so sodelovali vodilni možje iz Slovina, predstavniki kooperantov iz Jastrebarskega, predsednik skupščine občine Brežice Stanko Rebernik in številni novinarji, ponudil bore malo. Zato pa je postregel s tolikanj zanimivimi ugotovitvami in novimi nejasnostmi, da mu upravičeno lahko namenimo nekaj več prostora.

KDO JE PRIVOLIL V EMBARGO?

Naj si osvežimo spomin s podatkom, da naj bi si večina posameznikov, ki so danes v priporu, prisvojila znatno protipravno premoženjsko korist s prodajo nekvalitetnega vina za bizeljšana, z go ljufijami, ponarejanjem listin in še čem. Po besedah generalnega direktorja Slovina inž. Rada Dvoršaka je bilo za bizeljšana, vino z geografskim poreklom, prodano okoli 2 milijona litrov manj kvalitetnega vina, pri vsej zadevi pa da je šlo za 12 novih milijonov din protipravno pridobljene premoženjske koristi. Šele preiskava bo potrdila ali ovrgla takšne številke, zato pa se velja zamisliti ob nekaj naslednjih izjavah Slovinovcev.

Po njihovih besedah so bili nad novico o nepravilnostih v Brežicah presenečeni, kar je tudi razumljivo, nikakor pa ni razumljivo, da so hoteli prepričati „predčasno“ javno objavo informacije o dogodkih na Bizeljskem. Kot je bilo slišati, so imeli o tem „embargo“ celo nekakšno zagotovila (vsekakor bi bilo zanimivo izvedeti, kdo jim jih je dal), zato da so bili presenečeni tudi nad objavami v časopisju, ki so sledila informaciji krške UNZ. Po njihovem bi naj pač vsa zadeva zagledala beli dan šele po končani preiskavi, kar je nekje tudi razumljivo, vendar izgubi ta izgovor veljavo ob dejstvu, da so po Dolenjskem in še kje že nekaj časa krožile številne govorice, ki so nujno terjale uradno pojasnilo.

ČIMPREG IZ TEŽAV

No, najzanimiveje ob vsej stvari bo verjetno slišati, kako so dogodke v Slovinu ocenili delavci brežiške delovne organizacije sami. Enotno so obsodili to dejanje, hkrati pa tudi početje tistih delavcev, ki skušajo danes z raznimi govoricami in nedisciplino izkoristiti dejansko stanje ter tako še slabšajo položaj, ki je z izgubo osmerice vodilnih delavcev izredno težak. Otežkočeno je namreč normalno in nemoteno delo, zato je treba čimprej prebruditi sedanje težave. V tem smislu je izzvenel tudi sestanek delavskega sveta sozda Slovin z družbenopolitičnimi organizacijami v brežiški DO. Izmed sprejetih sklepov jih nekaj dobesedno povzema-

mo: „Delavski svet se v imenu vseh v Slovinu združenih temeljnih, oziroma delovnih organizacij, distancira od dela in obnašanja posameznikov, ki so svojo delovno organizacijo spravili v zelo težak položaj. Strokovne službe in poslovni organi v Slovinu so dolžni ponuditi vso pomoč raziskovalnim organom pri ugotavljanju dejanskega stanja, da bi se s končno razjasnitvijo sedanjega položaja ustvarili pogoji za normalno delo delovnega kolektiva v Brežicah.

... Poslovodni organi delavskega sveta so dolžni ustanoviti komisijo, ki bo pri ugotavljanju stanja izhajala iz tega, česar so osumljeni posamezni odgovorni delavci DO Bizeljsko-Brežice, da bomo na podlagi tega potem lahk o storili ustrezne ukrepe za sanacijo v tej naši organizaciji.“

„ZASEBNA“ PREISKAVA OB BOK URADNI

In preden se dotaknemo še zadnjega sklepa vsekakor koristnega sestanka, se moramo ustaviti ob zadnjih vrsticah, ki govore o ustanovitvi posebne komisije. Ta po najnovejših novicah vneta dela. Doslej so njeni člani pregledali že večino enoloških, laboratorijskih, odkupnih in prodajnih podatkov v brežiškem Slovinu za tri leta nazaj in tako prišla seveda že do nekaterih zaključkov. Najpomembnejši je ta, da po njihovem z zadnjimi dogodki v Slovinu poreklo bizeljšana sploh ni ogroženo, da se prodaja ujema z odkupom vina, skratka,

Čisto vino tudi iz soda resnice?

prišlo je do precej mučnega vtisa, da se nekaj ne ujema v do slej znanih rezultatih preiskave delavcev krške UNZ. Ne bomo se spuščali v umestnost lastne preiskave ob bok uradni Trditve, ki so jih prenesli v javnost, da so vsi od 500 pregledanih vzorcev vina iz brežiške kleti neoporečni, točnejše, da gre za vino korektno kakovosti, da doslej ni bilo ugotovljene ene same napake, kaj šele nezakonskosti, pa so izredno pogumne (o njihovi točno sti bo več povedala nadaljna preiskava delavcev UNZ in preiskovalnega sodnika) in pomenijo povsem novo plat afere, ki je s takšnimi razlagami nekaj doslej navidez jasnih razlag ovila v meglo. Pa najsi smo bili novinarji še tako vztrajni, nenadoma nismo več dobili odgovora, kam je potemtakem „izginilo“ tistih dva milijona litrov vina slabše kvalitete, ki jih je uvodoma po lastnem izračuna omenil generalni direktor, če je ko mislja posredovala javnosti, da oporečnih vin (zaradi morebitne nestrokovnosti katerega od izrazov se že vnaprej opravičujem) v brežiškem Slovinu enostavno ni in jih po njihovih ugotovitvah ni bilo.

„V BREŽICAH NI BILO NIČ NAROBE“

V nadaljevanju je komisija postregla tudi z nekaterimi podatki o odkupu grozdja in vina, predvsem iz območja Plešivice in Jastrebarskega, kjer ima Slovin kar 400 lastnih kooperantov, združenih v svoj tozđ. Predstavniki tega tozda je bil na omenjenem razgovoru tudi eden izmed tistih, ki kar ni hotel verjeti resnič nosti dogajanj v Brežicah. Celo tako je dejal:

„Prepričan sem, da razen formalnih pomanjkljivosti ni bilo v Brežicah prav ničesar, kar bi bilo vredno takšne publicitete... Prav bi bilo, da, ko govorimo o Edu (Verstovski, direktorju-op. p.), odmislimo vse njegove morebitne napake, saj je za razvoj brežiškega Slovina ogromno naredil.“

Ta citat, podobnih je bilo še nekaj, verjetno dovolj zgovorno prikazuje, da večina odgovornih mož v Slovinu (ena izjem je generalni direktor) še zmeraj kot da ni dojela resničnosti vseh dogodkov v Brežicah in da so pripravljene s takšnimi ali drugačnimi izgovori in argumenti prikriti dogajanje. Eden najbolj redkobesednih je bil tudi predstavnik brežiškega Slovina, ki si v svojih redkih besedah ni dovolil nikakršnega prizvoka samokritike.

KONEC ODKUPA VIN

Pa se vendarle polotimo še tistega zadnjega dela sklepov, sprejetih na skupnem sestanku DPO brežiškega Slovina in delavskega sveta sozda. Ponovno povzemamo dobesedno!

„V Slovinu moramo okrepiti kontrolo kvalitete naših proizvodov, s tem v zvezi pa prenehati z odkupom vina od kooperantov in odkupovati samo grozje. To seveda ne velja za trgatve 1980, za katero so že sklenjene ustrezne pogodbe. Pri odkupu vina po teh pogodbah je potrebno poostri kontrolo ob prevzemu.“

Družbenopolitične organizacije in samoupravni organi v združenih temeljnih in delovnih organizacijah morajo organizirati aktivnosti in storiti vse potrebne ukrepe za dokončen sprejem samoupravnega sporazuma o ustanovitvi interne banke, s čimer se bomo na finančnem področju usposobili za boljše in organiziraneše delo.“

Če gre sklepate po teh nekaj besedah, so bili dogodki v Brežicah Slovinovcem vendarle v poduk. Čeprav, razumljivo, najteže sprejemajo obtožbo o morebitni ponarejenosti bizeljskih vin, so sprejeti sklepi dokaz, da v prihodnje izključujejo vsakršno možnost predugačenja vina. In četudi po zatrditvah predstavnikov Slovina doslej en sam vzorec njihovih vin, pa naj si bo iz Brežic, ali od drugod, ni bil obtožen za neprimerne in neustrezne za prodajo, je njihova prvenstvena skrb posvečena poostreni kontroli. Razmišljajo celo o ponovni uvedbi centralne enološke službe, ki so jo v Slovinu že imeli, vendar so jo ob ustanovitvi sozda razpustili in so ostali le na nivojih delovnih organizacij. Še najbolj zgovoren pa je sklep, ki govori, da bodo poslej prenehali z odkupom vin in da se bodo posvetili izključno kupovanju grozdja. Seveda je to povezano s kupom težav, v Brežicah vzemimo s premajhnimi predelovalnimi zmoglostmi, vendar bi naj-to premagali tudi s predvideno preorganiziranostjo.

In kaj za zaključek? Ob nekaterih navedenih nejasnostih in razhajanjih je vendarle skupna želja vseh, da se preiskava čimprej konča in da morebitni krivci prejmejo zaslužene kazni. Čeprav je nesmiselno dogodke v Brežicah kakorkoli povezati z ostalimi osmimi tozdi in DO sozda Slovin, je vendarle jasno, in to je pokazal tudi omenjeni razgovor, da nadaljna usoda te brežiške delovne organizacije le ni odvisna zgolj od njih samih. Nekaj zaradi nesamokritičnosti nekaterih, nekaj zaradi resnosti položaja, v katerem so se znašli, bo še kako potrebna pomoč sozda, ki mu po dosedanem razvoju dogodkov sodeč še zdaleč ni vseno za usodo 350 delavcev in nekaj sto vagonov na brežiškem območju pridelanega vina.

Od tako ugledne delovne organizacije, kot je Slovin, pa javnost seveda pričakuje, da bo nalila čistega vina tudi iz soda resnice.

BOJAN BUDJA

STEKLINA NA PRAGU DOLENJSKE

Dolenjski list 15. januarja letos: Steklina vse bliže Savl. Minuli teden so v vasi Kalobje pri Planini nad Sevnico uplenili steklo lisico. „Morda so prenašalci te nevarne bolezni, ki prinese strašno smrt okuženemu, že na našem območju, v sevniški občini, a jih še niso registrirali,“ opozarja veterinar Alojz Mihev. Sevniški občinski izvršni svet je z od redbo že proglasil levi breg Save za neposredno ogroženo območje. Sledijo že cepitve in drugi ukrepi.

Steklina je na pragu Dolenjske. Naj bijemo plat zvona in delamo paniko med ljudmi? Ne in še enkrat ne, svetujejo veterinarji in zdravniki. Mnogo koristneje je ljudi seznaniti z nevarnostjo, opisati bolezen in njena pota, predvsem pa nevarnosti za okužbo.

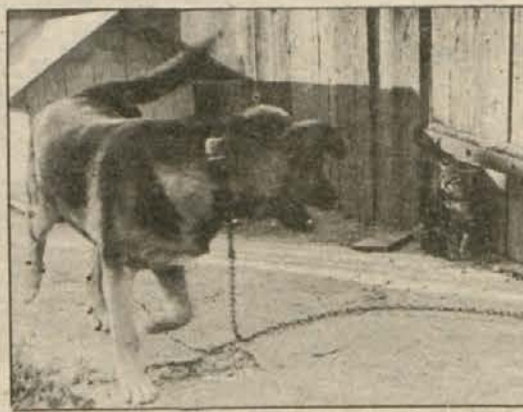
Že od nekdaj je steklina, ki se strokovno imenuje tudi rabies ali pa hidrofobija, strah vzbujajoče obolenje. Otroke so vedno strašili z njo, četudi je ponekod skoroda niso več poznali. Medtem ko je bila Jugoslavija pred vojno po številu primerov stekline na četrtem mestu v Evropi, se je nadloga po vojni pošteno unesla in je že k azalo, da bo za zmeraj izginila. Osemnajst let, od 1955 do 1973, Slovenija ni poznala te bolezni. Nevarnost se je zelo povečala po 1979. letu, ko je steklina „prestopila“ avstrijsko-jugoslovansko mejo, kar

pomeni, da nas je dosegel val tako imenovane goz dne ali silvatične stekline, ki se že od 1939. leta širi iz Poljske s hitrostjo približno 40 kilometrov na leto. Najbolj nevarne prenašalke so lisice, zlasti če so se čezerno razpasle. To se rado zgodi, če lovski bratovščina veseljači po lovskih kočah, namesto da bi zalezovala zvirovke, ki razen lovcev skorajda nimajo naravnih sovražnikov.

Virus slinavke, proti kateremu je iznašel cepivo Louis Pasteur, lahko prenašajo tudi druge živali, predvsem psi in mačke, ki so glavni prenašalci mestne ali urbane stekline, nekdanji najbolj razširjene oblike te bolezni. Dovzete pa so vse toplokrvne živali, celo netopirji in seveda človek. Prenaša se z ugrizom, možna pa je tudi okužba s slino živali, ki prenaša viruse. Inkubacijska doba, to je čas, ki mine od okužbe do bolezni, je zelo različna, kar zelo otežuje zdravljenje in ugotavljanje obolezosti. Virus stekline, ki je zunaj organizma zelo

malo odporen in ga zatre že sončna svetloba ali izsušitev, po ugrizu obolele živali različno dolgo potuje po živčnih vlaknih v možgane, kjer se loti možganskih celic ter jih poškoduje. Navzven se to kaže v obliki različnih motenj, tako značilna za strašno bolezen, ki pogosto pripelje do smrti.

Smo pri odločilnem trenutku, ko je mogoče zavreti širjenje bolezni in se obvarovati usodnega ugriza, čeprav žal ne v vsakem primeru. Živnozdravstvo poz na več vrst steklin in pri živalih, od divje ali manikalne do neznačilne ali atipične, ki navzven skorajda ne opozarja, da so živali že obolele in nas že lahko okužile z virusi. Divje oblike stekline ni težko prepoznati. Obolel pes se sumljivo obnaša, je pobit, nezaupljiv, razdražljiv, se umika v temne kote; popasti skuša celo lastnega gospodarja, namesto običajne hrane pa se loteva zemlje, slame, lesa, papirja, lastnih iztrebkov. Priklenjen pes se skuša utrgati, s svojim slinastim gobcem se lo teva verige

in zgrabi celo razbeljeno železo. Napada tiho, potuhnjeno. Ko bolezen še napreduje, je na koncu povsem izčrpan, dokler ne pogine zaradi omrtvitve dihalnih mišic. Pri mačkah so znaki bolezni podobni kot pri psih.

Podobno poteka bolezen pri ljudeh, kjer tudi poznamo tiho in divjo obliko. Morda je še najbolj zanesljiv znak za bolezen nenaaden neverjeten strah pred vodo, odtod tudi ime steklina — hidrofobija. Krči žrelnih mišic se pri obolelemu človeku pojavijo ne le pri pitju, marveč že tedaj, če bolnik sliši ali vidi pretakanje vode.

Če zasumimo, da nas je ugriznil stekel pes ali mačka, pustimo rano nekaj časa krvaveti. Rano nato izperemo z enim izmed desinfekcijskih sredstev, čimprej pa je seveda treba poiskati pomoč zdravnika, ki bo s cepitvenjem skušal rešiti bolnika. Vsak sumljiv primer je treba prijaviti na postaji mišice ter veterinarskemu inšpektorju. Živali, ki je poškovala človeka, ne ubijemo, marveč jo, če je le mogoče, ujamemo in osamimo, da lahko veterinar ugotovi, če je res zbolela za steklino.

Tako je torej z nevarnostjo, ki zdaj prihaja tudi v naše kraje. V sevniški občini so na levem bregu Save že preventivno cepili pse, ki so izostali pri rednem cepitvenju. Inšpekcija tudi opozarja, da morajo biti psi in mačke zaprti oz. na verigi, veterinarsko-higienska služba in lovci pa imajo posebno nalogo, da pokončajjo potepuške živali. Lovci bodo morali odstreliti večje številu lisic. Od 642 lani obolelih živali v Sloveniji je bilo namreč kar 594 lisic, kar potrjuje dejstvo, da se po Sloveniji zdaj širi gozdna steklina.

Če „potuje“, s 40 kilometri na leto, bo v nekaj letih „poptoval“ vse dolenjske gozdove in bo ogrozila naše živali in ljudi. Zato vsa ta resna opozorila.

M. L.

Nedavno izginotje jugoslovanske ladje „Dunav“ v viharju blizu Japonske je bilo uvod, da napišemo nekaj več o reševanju ladij in brodolomcev, klicih na pomoč, reševalnih in drugih rečeh, ki spremljajo najhujši doživljanj v življenju vsake ladje, trenutek, ko mora radiotelegrafist oddati v eter signal SOS.

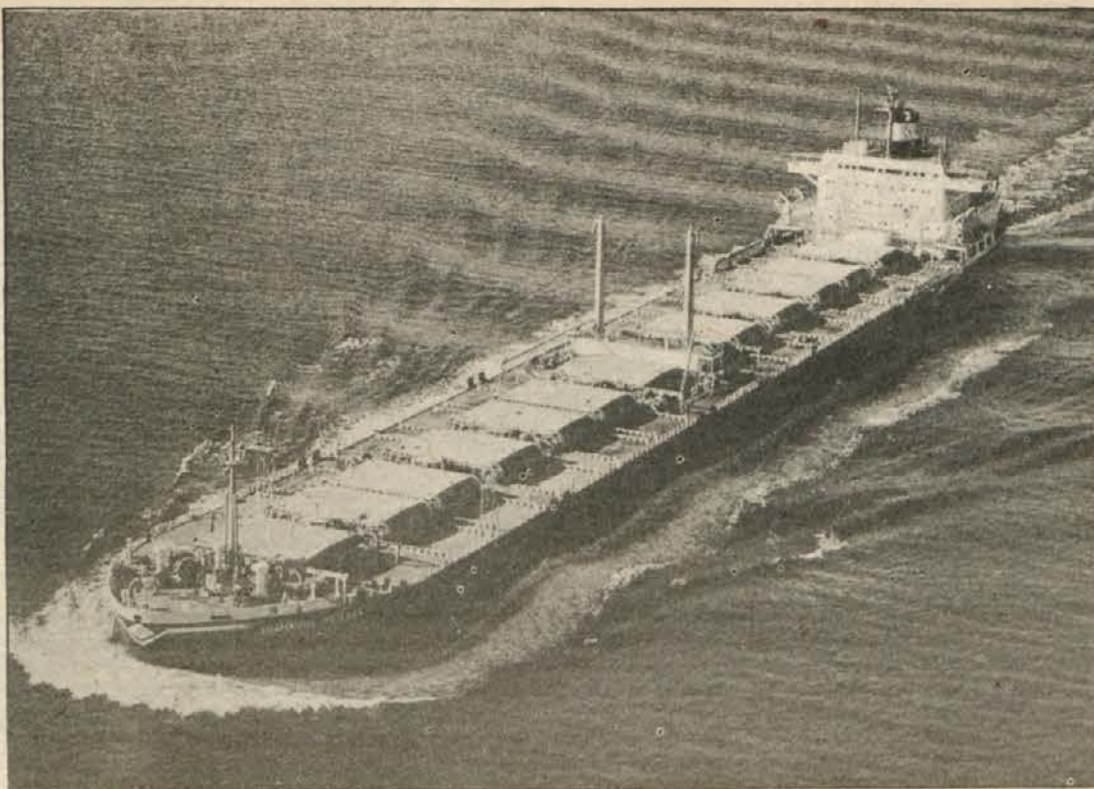
Ko so začeli na morju uporabljati brezžično telegrafijo, so klicale ladje na pomoč s signalom CQD. Kmalu pa so uvedli signal SOS, ker je brezžične znake tri pike, tri črte, tri pike (... ---...) lahko razločevati od drugih. Angleška razlaga teh znakov: „Save our souls“ (rešite naše duše) ima le mnemotohničen pomen, laže si jih zapomnimo. Ta brezžični poziv oddajajo ladje, ki jim preti nevarnost na morju. Zlorabo znaka strogo kaznujejo, ladja, ki sliši klic SOS, hiti nemudoma na kraj nesreče, če pa je predaleč od njega, preda klic na pomoč drugim ladjam, ki so bliže.

Če pa kliče ladja, ki je v stiski, pomoč z radiotelegrafom, ne uporablja kratice SOS, marveč besedico „mayday“, angliciziran izgovor francoskega izraza „m'aidier“. Oba klica imata prednost pred vsakim drugim sporočilom. Brž ko ju zaslišijo, morajo vse radijske postaje ustaviti obratovanje, dokler ni dosežen sporazum, kdo gre nesrečni ladjam na pomoč.

Ladje imajo v svojih radijskih postajah napravo, samodejni alarmni zvonček, ki sam nadzoruje mednarodno odrejeno valovno dolžino za klice na pomoč in pokliče telegrafista, brž ko sprejme prvi klic na tem valu. Razen z brezžičnimi signali lahko ladja kliče na pomoč tudi z različnimi optičnimi signali, z zastavno kombinacijo, s signalnimi raketami, s plamenicami ali z zvočnimi signali.

Pomoč na morju pa ni bila vedno tako sama po sebi umevna kot danes. Še leta 1860 se je pripetilo, da je v viharju nasedla jadrnica „Alicante“ pred Borkumom, enim izmed Frizijskih otokov. Vsa posadka je v razdivjanih valovih utonila, medtem ko so ribiči na bregu brezdelno opazovali tragedijo. Ponesrečenecem niso pomagali, naplavljenega blaga z razbite ladje pa so seveda skrbno polovili. Po takratnem običaju so tudi imeli pravico do tega. Taka miselnost v preteklih stoletjih je vodila do tega, da so marsikod po Evropi ob nevarnostih prižigali ognje na obalah. Ne zato, da bi pokazali ladjam pot iz nevarnosti, nasprotno — z ognjem so jih vabili v pogubo. V nemškem delu Severnega morja je bil zaradi takih podvigov na slabem glasu predvsem otok Helgoland. Sicer pa so v nemških obmorskih krajih še leta 1777 nehali v cerkvah moliti, da bi dal bog obilo naplavljenega blaga.

V večini pomorskih držav je danes za primer nesreče na morju urejena reševalna služba, ki temelji pretežno na prostovoljnosti. Taka reševalna društva pa so združena v zveze, ki uživajo izdatno državno in zasebno podporo. Reševalci so povečini ribiči in pomorščaki, ki ne služijo več na ladjah, so pa še dovolj krepki za težko in nevarno

„REŠITE NAŠE DUŠE!“

službo. Dobivajo plačo, za uspešno reševanje pa še posebno nagrado.

Prva reševalna društva so nastala že konec 18. stoletja v Angliji, v Nemčiji pa so po omenjenem dogodku z ladjo „Alicante“ ustanovili Nemško društvo za reševanje brodolomcev, ki je od ustanovitve do danes rešilo že več kot 12.000 življenj.

Izvrstno je urejena reševalna služba tudi v Združenih državah Amerike. Opravlja jo Obrežna straža Združenih držav, ki ima na voljo številna sredstva za pomoč na morju, poleg drugega tudi letala in helikopterje.

Osnovno reševalno sredstvo v vseh reševalnih družbah in zvezah sveta je pač rešilni čoln. Sodoben obrežni rešilni čoln ima toliko neprepustnih pregraj in prekatov, da se skoraj ne more potopiti, mnogi so grajeni celo tako, da se sami vzravnavajo, če jih val prevrne. Poleg druge opreme imajo metalo za vrvi, radiotelefon, zvočnik na jamboru, radar, električni reflektor, olje za oljenje morja, optične signalne naprave, globinomer itd. Če ponesrečena ladja nasede na podvodno čer ali na plitvino blizu brega, lahko reševalci uporabijo top ali raketno napravo. Z raketo ali topom izstrele na ladjo tanko vrstico, s katero potegne posadka k sebi močnejšo vrv. Po njej se rešijo na kopno.

Ob naši obali nimamo spremenljivih sipin, tudi megla je zelo redka. Zato je vprašanje, ali bi se pri nas izplačalo ustanoviti drago stalno reševalno službo. Če se v naših obalnih vodah vendarle dogodi nesreča, lahko pomagajo reševalne ladje „Brodospasa“ in vojne mornarice, vlačilci, lučke oblasti pa imajo pravico, da lahko v času nesreče uporabijo za reševanje vsako ladjo, ki je tedaj v luči. Poleg tega imajo obalne radijske postaje na Reki, v Splitu in Dubrovniku stalno službo.

Za ladjo „Dunav“ nekateri domnevajo, da se je prelomila na valu in zaradi specifičnega tovora (železna pločevina) takoj potonila. Ob tem je zanimiv primer ladje „Christer Salen“, ki jo je leta 1951 na poti iz Jokohame v Kanado zajel tajfun. Na razdivjanem morju se je nenadoma odlomil sprednji del ladje malo pod poveljniškim mostom in odplaval. Ker so pregrade držale, se sprva ni potopila ne ena ne druga polovica.

Posadka, ki je bila pod krovom, je izvedela, kaj se je zgodilo, šele ko je poveljnik zapovedal, naj spuste čolne v morje. Kličče na pomoč je slišala ameriška ladja za prevoz čet in prevzela 10 potnikov s ponesrečene ladje. Posadka je vztrajala na ladji. Sprednji del se je čez nekaj dni potopil, zadnji del pa se je s hitrostjo 4 vozlov napotil proti Jokohami in tudi srečno prispel tja. Neka ladjedelnica je ladjo na prelomu neprepustno zakrpal, nato pa je polovica ladje spet sama odplula v Bremen, kjer so ji zgradili nov premec. Žal ni vsaka ladja tako srečna, kot je bila „Christer Salen“, katere polovica je obplula pol sveta.

M. B.

Po letu in pol veljavnosti zakona o parnih in neparnih avtomobilskih številkah ostaja še naprej nejasno, kako in koliko je ta predpis učinkovit, še manj pa, kakšne so njegove vzporedne posledice. Ustanove, ki jim pravni red nalaga skrb za usklajenost in ustavnost zakona (če že ne njegovo ekonomsko upravičenost) opravljajo svoje delo neučinkovito, po drugi strani pa nosilci in zagovorniki zakona (še posebej komite za promet in zveze), vsaj po časopisnih poročilih sodeč, niso prišli dje kot do ocene, da se je poraba bencina v prvih devetih mesecih lani v primerjavi z istim obdobjem v letu 1979 zmanjšala za 11 odstotkov: od 1,78 na 1,65 milijona ton. Pri tem celo pozabljajo, da je leta 1979 že veljala prepoved vožnje za pet od primerjanih devetih mesecev. Zvezni komite preprosto trdi, da je bencin privarčeval zakon.

Zadeva pa ni tako preprosta. Ocene, ki temelje na primerjanju prodaje v dveh letih, pri tem pa pozabljajo na druge dejavnike, ki tudi določajo prodajo bencina, niso nikakršne ocene. Ekonomski inštitut pravne fakultete v Ljubljani se je stvari lotil bolj resno. Rezultati njegove analize varčevanja z bencinom omogočajo nekaj pomembnih ekonomsko-političnih ugotovitev.

Ugotovitve najprej v celoti zavračajo trditve, da s cenami oziroma s politiko cen ni mogoče vplivati na prodane količine bencina. Edino kar je res, ugotavlja inštitut, je, da do predlanskega leta takih poskusov ni bilo, učinki predlanskih in lanskih podražitev pa so bili večji od učinkov prepovedi. To dokazuje, da drastični ukrepi v obliki najrazličnejših prepovedi niso tako učinkoviti, kot je to videti na prvi pogled. Poleg tega prepovedi niso sad nenadoma spremenjenih pojmov, ampak rezultat dolgotrajne pasivnosti ekonomske politike. Problem se zaostruje do mere, ko je videti, kot da se z običajnimi ekonomskimi ukrepi ne da ničesar

Na jugoslovansko avtomobilsko sceno stopa Zastava Jugo 45. To je kombi limuzina s tremi vrati, s povprek nameščenim motorjem v nosu in s prednjim pogonom. Jugo 45 je razmeroma moderno vozilo nižjega razreda, namenjeno je časom, v katerem živimo. Zapolnil je vrzel med predpotopnim fičkom in še dovolj sodobno zastavo 101. Naj bo, kar bo, proizvodnja je stekla, jugo 45 je ta trenutek najmlajša evropska limuzina z vrati na zadku in z zložljivimi zadnjimi klopmi.

Motor, nameščen poprek pred prednjo premo, omogoča dovolj prostora za potnika. Štirje potniki se v jugu udobno počutijo, sredi zadnje klopi nekoliko manj udobno sedi tudi peti član posadke. Za počutje bolj dolgega voznika v novem avtu ni najbolje poskrbljeno, tako vsaj pravijo redki srečneži, ki so novince že vozili. Pohvalijo pa pripraven in neposreden volan in dovolj natančno prestavno ročico. K osnovni opremlitvi juga 45 spadajo med drugim tudi ogrevana zadnja šipa, brisalnik in brizgalka zanj, luč za vzratno vožnjo, avtomatska varnostna pasova za prednja sedeža, levo zunanje ogledalo, varnostne utripalke, ključavnica na pokrovu posode za gorivo. Zglavniki na prednjih naslonjalih ni. Tovarna je izjavila, da gre pač za osnovno različico juga, na vrsto bodo prišle tudi dražje, močnejše in boljše opremljene, čeprav jugo, kakršen je zdaj, glede na jugoslovansko ponudbo in raven niti ni pomankljivo opremljen.

Srce vsakega avtomobila je motor. Vodno hlajeni štirivaljnič z 903 kubiki gibne prostornine in 33,1 kW moči (po starem 45 konj) ni nikaršen dosežek moderne tehnike, je pa že od fiata 850 in njegovega kupeja sem znan po potrežljivosti. Glava je sicer iz lahke kovine, toda ročična gred je le v trah ležajih in odmična ob strani. To pa še ne pomeni, da motor ni kos visokim vrtljajem, saj nabira moč do števila 6100. Motor je tudi dovolj prožen, zato ni prave potrebe po siljenju v višja območja vrtljajev, v četrti prestavi gladko potegne že od hitrosti 35 km na uro.

več rešiti. To velja tudi za naš odziv na podražitev nafte na svetovnem tržišču in predvidljive težave plačilne bilance. Namesto da bi takoj reagirala, je ekonomska politika po letu 1974 s cenami bencina porabo celo pospeševala, namesto da bi jo zavirala.

NEPARNO — PARNI NESMISEL

Res je, da zaradi splošne rasti cen in s tem zaostajanja relativnih cen bencina učinki podražitve postopoma izginjajo, vendar postopoma izginjajo tudi učinki omejevanja vožnje. „Zoper“ prepoved se ljudje bore z nakupom drugega avta, z iskanjem razlogov za posebna

dovoljenja, prestavitvami prevozov in potovanj na druge dneve in podobnim. In ko se učinki prepovedi dovolj zmanjšajo, bolj ostre prepovedi iste vrste praktično niso več mogoče. Ko nekdo že ima dva avta, mu je popolnoma vseeno, če prepoved vožnje ne samo za posamezne dneve, ampak tudi meseca.

Izginjanje učinka podražitve pa se, nasprotno, da prepričati. In sicer z rastjo cene bencina, ki je enaka splošni rasti cen, to je s preprečevanjem padca relativnih cen bencina. To je tudi smisel politike cen.

Čeprav se ljubljanska analiza omejuje na učinke cen in prepovedi na varčevanje z bencinom, torej na neposredno učinkovitost zakona o parnih in neparnih avtomobilskih številkah, pa ni moč pozabiti tudi vzporednih učinkov prepovedi. Med njimi je povečano povpraševanje po avtomobilih na tržišču, ki po svoji volji draži avtomobile. Prepoved tudi ne spodbuja nakupa avtomobila, ki rabi manj goriva, prepovedi so vzrok neenakomerne uporabe javnega prometa, prepovedujejo opravljanje številnih uslužnostnih storitev, oziroma jih podražajo. Prepovedi ne nazadnje nekatere postavijo v boljši položaj, tako družine in ljudi z visokimi osebnimi dohodki, ter spodbujajo lov na posebna dovoljenja.

Rezultati analize zelo jasno kažejo na dejstvo, da je mogoče v jugoslovanskem gospodarstvu navkljub vse večjemu številu ukrepov in zakonskih aktov, ki objektivno rušijo delovanje tržišča, željene efekte doseči tudi posredno, torej brez prepovedi, s katerimi država odloča namesto potrošnika ali proizvajalca. Ukrepi v obliki najrazličnejših prepovedi niso samo v nasprotju z ustavo, so tudi v nasprotju s temeljnimi načeli delovanja samoupravnega socialističnega gospodarstva. Taki ukrepi niso učinkoviti, saj so v nasprotju z ekonomskimi zakoni, stranski učinki pa so lahko večji od osnovnih.

Res pa je, da so taki ukrepi včasih videti nujni, vendar le zato, ker so posamezni člani našega ekonomskega sistema žal v nasprotju z ekonomskimi zakoni.

AVTO, KI NOČE BITI AVTO

Glede porabe goriva za zdaj ne preostane drugega kot verjeti tovarniškim podatkom in reklamnemu geslu, da je jugo 45 ne samo skromen, ampak tudi živahen avto. Tako naj bi novorojenček iz Zastave porabil pri hitrosti 90 kilometrov na uro le 5,86 litra bencina, pri hitrosti

120 km/h 8,10 litra, med mestno vožnjo pa še 3 decilitre več. Odlično, če bo res!

Zaradi zamud proizvodnje domačega motorja za jugo 45 bodo najverjetneje vse do aprila 1981 prihajali ti

avtomobili še z italijanskimi motorji ali pa vsaj s številnimi italijanskimi delji v njem.

Če še ostanemo pri motorjih, stoji trenutno ob imenu jugo številka 45. Objubljajo, da jo bo čez nekaj časa zamenjala številka 55, kar napoveduje nekoliko spremenjen model. Realno je pričakovati, da bo dobil jugo stoenkin motor s 55 KM, v še močnejši različici pa bo nekoliko navit stoenkin agregat s 65 KM. Odločilna za ta poseg je izredno trdna školjka juga, ki je načrtovana tako, da bo zmogla obremenitve močnejših motorjev.

Karoserija juga 45 ni sodobna samo za oko, (nekateri spominja na fiat pandu), v njen prid govore tudi meritve v Pininfarinovem vetrovniku, kjer so ji izmerili ugoden količnik zračnega upora.

Če spominja videz juga na pandu, je podvozje kopija tistega, ki ga poznamo izpod pločevine fiata 127, Italijani so za jugo celo zapisali, da gre za jugoslovansko različico fiata 127. Naj bo tako ali drugače, jugo takšno sorodstvo zanesljivo ne škodi, čeprav očetje in botri iz Kragujevca vztrajno trdijo, da gre za izvirno jugoslovansko vozilo.

Jugo se na cesti obnaša natanko tako, kot je od takšne zasnove moč pričakovati. Vzmetenje je na meji med trdim in mehkim, torej primerno za povprečnega voznika, skromne zunanje mere jamčijo okretnost v gostem mestnem prometu, prednji pogon zahteva v njih ovinkih rahlo dodajanje volana. Zavore so dobre, predaj koturne, zadaj bobnaste.

In še graja: motor, ki da novemu avtu največjo hitrost 135 kilometrov na uro (od 0 do 100 km na uro pospeši v 21,6 sekunde), je preglasen. Zameriti mu tega ne smemo preveč, saj jugo 45 kljub velikemu trudu pri prepisovanju in lastnih idejah ni avto srednjega razreda in to tudi noče biti. Je pa prijetna ponudba množici kupcev, ki bi se radi vozili dokaj varno, zmerno hitro in ne predaleč. Če jugo 45 že ni resen avto, je pa gotovo vozilo za današnje čase.

Krajevna skupnost Podzemelj, obsegajoča 12 obkolpkih vasi, si je za svoj praznik, ki ga je ob koncu junija lani prvič proslavljala, izbrala dogodek oz. dogajanje iz predvojnne revolucionarne dejavnosti. Gre za delovanje Društva kmetijskih fantov in deklet (DKFID) Mlake, prvega v Beli krajini, ki so ga domači komunisti in napredno usmerjeni posamezniki ob najtesnejšem sodelovanju s takratnim študentom in inženirjem agronomije Janezom Marentičem iz Boginje vasi ustanovili 8. maja 1933 ter ga vodili vse do srede oktobra 1935, ko je bilo zaradi napredne dejavnosti istočasno s sosednjim DKFID Gradec kot prvo v Sloveniji od oblasti prepovedano.

Gradivo o tem dogodku in sploh o belokranjski predvojni revolucionarni dejavnosti je zbral in obdelal zgodovinar Anton Štampohar. Njegove ugotovitve objavljamo v dveh nadaljevanjih.

Kmetijska sokolska četa v Podzemlju, ustanovljena sredi marca 1932, je sicer vnesla določeno razgibanost v dotlej tradicionalno klerikalno okolje, ni pa zadovoljila hotenj mnogih mladih kmečkih fantov in deklet, ki so bili vse bolj dovzetni za prepričljivo in neposredno besedo svojega rojaka Janeza Marentiča in posameznikov, med katerimi je vztrajno širil komunistično misel.

Kljub temu je domači župnik videl v Sokolu veliko nevarnost, zato je pohitel in že čez teden dni v zakristiji sklical sestanek z namenom, da se oživi delovanje fantovske kongregacije. Od blizu 100 prisotnih fantov se jih je vpisalo 21, medtem ko je Sokol ob ustanovitvi štel 69 članov in članic. Ob zaključku vpisovanja je hotel spregovoriti akademik Janez Marentič, ki je bil na čelu v skupini došlih prisotnih fantov — sokolov, a mu župnik ni dal besede, češ da je shod končan. Kljub temu mu je Marentič postavil več vprašanj, med drugimi: „Ali vi veste, kaj je mladinsko gibanje? To katoličanstvo, ki ga vi oznanjate, ni pravo. Sveta mašne ni ustanovil Kristus“. Nato pa mu je prepovedal govoriti. Medtem ko so se župnik in kongregantisti zaklenili v cerkev, so ostali pred cerkvijo še nekaj časa vpili in vzklikali parole, kot „Živio Sokol, dol Marijina družba, farji itd.“ in druge, kar je župnik izdatno izkoristil v propagandi zoper sokola.

RAZPRTIJE ZARADI IZKUPIČKA

Tudi od samega začetka tleča naspotja v vodstvu sokolske čete so se zaostrila zlasti ob vprašanju porabe izkupička od veselice; ali z njim obogatiti knjižnico ali pričeti gradnjo sokolskega doma, kar bi predstavljalo veliko breme, so se pa za gradnjo zavzemali režimu zvesti člani. Sodu je izbilo dno, ko so bili na prvem občnem zboru izvoljeni v vodstvo nekateri komunisti. V spor je poseglo vodstvo sokolske župe v Karlovcu, razveljavilo volitve, na novih volitvah pa so bili v vodstvo izvoljeni samo konservativci. To je pospešilo uresničitev že prej prisotne misli med že leto poprej organiziranimi domačimi in gradaškimi komunisti o ustanovitvi Društva kmetijskih fantov in deklet, prosvetno-kulturnih organizacij, v katere bi se vključili vsi s sokolsko organizacijo nezadovoljni napredno misleči fantje in dekleta.

Preko zime 1932/33 so bile izvedene priprave; med organizatorji velja poleg Marentiča omeniti Nika Jakofčiča s Cerkviči, Nika Črniča iz Boginje vasi in viktoria Kureta z Grma, katerega sta Marentič in Črnič pooblastila, da na Zvezi kmetijskih fantov in deklet (ZKFID) v Ljubljani poišče za pogoje glede ustanovitve.

Že 9. aprila 1933 je bil v Smukovi gostilni na Mlakah pripravljani sestanek za ustanovitev DKFID Mlake. O njem je bila objavljena vest v glasilu ZKFID „Gruda“ in v „Kmetiskem listu“. V „Grudi“ piše: „Podzemelj v Beli krajini. Tudi pri nas se je zavedna kmetijska mladina krepko postavila na noge ter si osnovala lastno mladinsko organizacijo. Pričakovati je, da bo ta naš vzgled vzdramil vso kmetijsko mladino v Beli krajini. V aprilu se je vršil v Mlakah lep sestanek, ki se ga je udeležilo nad 80 fantov in deklet. Na sestanku je poročal o namenu kmetijsko-mladinskih organizacij ter o mladinskem pokretu predsednik „Zveze“ tov. Ivan Kronovšek. Zbrana mladina se je z navdušenjem izjavila za ustanovitev „Društva kmetijskih fantov in deklet“, o čemur pa bomo še poročali. — Korajža velja, fantje in dekleta!“

TEKMA KOŠCEV NA SONČNO NEDELJO

Novoga poročila sicer ni zaslediti, iz ohranjenih členskih izkaznic pa je razvidno, da so bile izdane 8. maja 1933, kar je ustanovni dan prvega DKFID v Beli krajini. Ob tem velja naglasiti, da je Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani društvena pravila (predlagatelji so bili Jože Rožman, Bara Črnič, Martin Šegina, Anton Brinc in Julij Pezdirc) potrdila šele 11. julija 1934, medtem ko so bila pravila v istem mesecu ustanovljenega DKFID Gradec odobrena že 5. junija 1933.

DKFID Mlake je vključevalo fante in dekleta iz vasi Mlake, Boršt, Boginja vas, Prilozje, Cerkviče (danes ni v okviru KS Podzemelj), Krasinec in Grm (torej brez Podzemlja), v odbor pa so bili izvoljeni: predsednik Nikolaj Šuštarčič iz Prilozja (član partije), tajnik Viktor Kure z Grma, blagajnik Nika Jakofčič s Cerkviči (član partije), predsednik nadzornega odbora Niko Črnič iz Boginje vasi (član partije), člana pa Janez Šegina iz Prilozja in Jože Kralj iz Boršta. Za imena dajejo odgovor, zakaj je banska uprava zavlačevala z odobritvijo pravil in da so nedvomno intervenirali domači sokoli ali klerikalci.

Ne glede na to, da na d ruštvenih pravilih pod stavkom „Ustanovitev društva po vsebini teh pravil ne prepovem“ še ni bilo pečata bana Dravske banovine, je društvo že pripravljalo svojo prvo tekmo.

To je bila dobro organizirana tekma koscev sončno nedeljo 11. junija 1933 na Mlakah, ki se je razvila v mogočno manifestacijo kmečke sloge in moči ter odpora proti vladajočemu režimu. V sprevodu strnjeno članstvo DKFID Mlake in DKFID Gradec, delno na konjih, moški s kosami na rami, ženske s srpi ali grabljami v rokah — prvič javno pojoc v gradaškem društvu porojeno revolucionarno pesem „Kosec koso brus“, ki je odtlej dajala ton vsem prireditvam obeh najtesneje sodelujočih društev, med partizanskimi borci pa je bila med najbolj priljubljenimi od začetka vstaje — je korakalo na željezniško postajo v Gradcu, kamor se je z opokl anskim vlakom pripeljal predsednik ZKFID Ivan Kronovšek. Med potjo razlegačoe se parole „Dol z versrbsko čaršijol, Dol z diktaturol, Dol z domačo reakcijol, Žvela svobodal, Žvela republikal, Žvela delovno ljudstvol, Žvela Sovjetska zvezal“ so napovedovale, kje bo mesto belokranjskega ljudstva v

Udeležence tekme žanjic DKFID Mlake julija 1934 na Krasincu (harmonikar član DKFID Gradec Ferdo Potočnik, klarinetist Jože Vardjan iz Črnoljca)

KORAJŽA VELJA, FANTJE IN DEKLETA!

Niko Črnič, delegat belokranjskih komunistov na pokrajinski partijski konferenci za Slovenijo septembra 1934 v Goričanah pri Medvodah

Predsednik DKFID Mlake Martin Klepec s takrat prepovedano slovensko zastavo

Udeležence tekme predic DKFID Mlake 11. avgusta 1935 na Krasincu

kasnejšem spopadu s fašističnimi okupatorji in domačo oboroženo reakcijo. Predsednik Kronovšek je bil vidno presenečen nad sprejemom, saj takšnoga še ni doživel.

Tekmovanje, ki se ga je udeležilo 12 koscev, med gledalci pa je bila poleg velikega števila kmečkega prebivalstva tudi inteligenca, sta vodila sreska kmetijska referenta Ivan Konda in Emeran Stoklas. Nagrade so si prikosili: 1. Janez Šegina iz Prilozja, 2. in 3. Peter Starašinič s Cerkviči in Lojze Šegina iz Prilozja, 4. Franc Šegina in 5. Janez Šuštarčič, oba iz Prilozja.

V začetku avgusta je društvo sodelovalo pri organizaciji tekme žanjic DKFID Gradec.

POGREB — POLITIČNA MANIFESTACIJA

Društvi sta nastopili skupno tudi na pogrebu za posledicami nesreče pri delu v gozdu v začetku januarja 1934 umrlega delovnega člana DKFID Mlake in člana partije Martina Šegine. Pogreb, kakršnega dotlej še ni bilo, je bil organiziran v okviru društva. Tako na domu kot na grobu je pokojniku zapel pevski odsek DKFID Gradec, kar je bila novost v teh krajih. Pri odprtem grobu se je od njega v imenu društva poslovil Janez Marentič. Njegove obtožujoče in ohrabrujoče besede — tudi govor take vsebine, kakor organizacija pogreba sploh je predstavljalo nekaj prelomnega — so naletele na odpor pri župniku, ki je nato s prižnice razglasil, da odslej prepoveduje vse govore na pokopališču, ki jih ne bo odobril on.

To je čas, ko je bila revščina doma v marsikateri hiši. Javna dela, začeta v prejšnjem letu s premostitvijo klanca na banovinski cesti pod cerkvijo v Podzemlju, financirana iz bednostnega fonda, so se nadaljevala. Z vplivom na javno mnenje so člani društva dosegli, da so bili sprejeti na delo res zaslužka najpotrebnejši.

Več let trajajoča suša je prinesla hudo pomanjkanje tudi v ta sicer najrodovitnejši predel Bele krajine. Zaradi tega in bolezi krompirja je bilo potrebno nabaviti pet vagonov semenskega krompirja, medtem ko je banska uprava dajala razna semena proti vrnitvi ob pospravljanju letine. Revnejši so dobivali nekaj živil brezplačno, toda pošteno so jih odslužili s kulukom pri raznih delih: na izboljšanje ceste Grm—Giršiči, Krasinec—Cerkviče, pri zniževanju klanca pri Primostku in v Gradcu od mostu proti železniški postaji.

KLERIKALCI NISO VIDELI REVŠČINE

Klerikalni „Domoljub“ in njegov dopisnik iz Podzemlja revščine nista videla. Sklepala sta, da krize ni, dokler društva: štiri gasilska, dve sokolski in tri DKFID, prirejajo veselice, in to seveda s plesom! Zlasti ples je skušala duhovščina na vse načine preprečiti.

Tako se je gasilsko društvo Dobravice še leta 1936, potem ko je župnik zaradi napovedane veselice s plesom odklonil blagosloviti novo moterno brizgalno, obrnilo na starokatoliškega duhovnika v Karlovcu. Vendar je bilo gasilsko slavje brez blagoslovitve, kajti sresko načelstvo je po župnikovem posredovanju prepovedalo opraviti obred starokatoliškemu duhovniku, Brizgalna je bila deležna blagoslova šele čez dve leti.

Po ustanovitvi „Sloge“, gospodarske in podporne zadrage slovenskih kmetov in delavcev, marca 1936 so bila v Beli krajini sklicana zborovanja z namenom pridobivanja članstva in širjenja združne misli. Gibanje se je uspešno širilo tudi v krajih ob Kolpi, čeprav so ga po človeka vrednem življenju hlepečih kmetov njihovi nasprotniki hoteli že na začetku onemogočiti. Za 10. maj napovedana zborovanja v Podzemlju, na Suhorju in v Metliki je oblast prepovedala. Niko Jakofčič je na Cerkvičih vpisal v „Slogo“ deset kmetovalcev in enega v Prilozju.

Dejavnost društva, tudi gradaškega, je vplivala na življenje sosednjih in tudi bolj oddaljenih vasi, da so si ustanovili lastne organizacije: tako v Gribljah kot v Adlešičih sta bili v prvi polovici leta 1934 ustanovljeni društvi kmetijskih fantov in deklet, ki sta ravno tako razvili živahno dejavnost in si pridobili simpatizerje tudi v sosednjih hrvaških vaseh. Zlasti se je to pokazalo 22. julija 1934 ob 1. igralni tekmi v Beli krajini v organizaciji DKFID Griblje, ki ji je poleg domačinov prisostvovala članstvo ostalih belokranjskih društev, na desnem bregu Kolpe pa več sto Hrvatov.

V juliju (po vsej verjetnosti 8. julija, po nekem dokumentu z dne 13. julija pa se da sklepati, da je bila tekma 15. julija) je DKFID Mlake priredilo na njivi na Krasincu tekmo žanjic. Zmagovalka je bila Bara Črnič iz Boginje vasi, sledile pa so ji Jožefa Kralj iz Boginje vasi, Marija Štravs iz Boršta, Bara Šuštarčič in Jožefa Klepec, obe iz Prilozja. Po tekmi je zbranim spregovoril sreski kmetijski referent Emeran Stoklas o pomenu „kmetijskega pokreta ter zavrnil vsa zlobna in grda obrekovanja, ki jih širijo o naši mladini in njenem pokretu razni lumpi,

ki se pojavljajo od časa do časa med narodom in mu jemljejo njegovo čast in poštenje. Zato kmetijska mladina naprej!“

In je tudi šla. Zlasti v ilegalnem partijskem delu!

TITO POHVALIL „AMERIKANCA“

V desetletju pred vojno je bil najaktivnejši tesen Marentičev sodelavec, že omenjeni Niko Črnič, v partijskih vrstah znan kot „Amerikanec“. Rodil se je 5. aprila 1897 v Boginji vasi. Kot avstro-ogrski vojak je prišel v italijansko ujetništvo. Po vrnitvi domov se je zaposlil kot lesni delavec v Črnolju, od avgusta 1925 do marca 1929 pa je bil v službi pri finančni kontroli na Gorenjskem, kjer je tudi opravil izpit za stalnega zvančnika. Maja istega leta je odšel k bratu v Kanado, od koder se je leta 1931 vrnil v domačo vas kot izgrajen komunist. Bil je član partijske celice Mlake, tudi prve v Beli krajini. Razpečeval je ilegalno partijsko literaturo — poleg ostalih je z njo oskrboval komunist Alojza Kozana iz Pribincev — in bil v stalnih stikih z novomeškimi komunisti. Kot član okrožnega komiteja KPJ za Belo krajino je bil na konferenci novomeških in belokranjskih komunistov poleti 1934 na Gorjancih izvoljen za delegata za pokrajinsko konferenco KPJ za Slovenijo, ki je bila 16. septembra istega leta v Goričanah pri Medvodah in se je udeležil tudi delegat CK KPJ Josip Broz — Tito. Tu je poročal o delu belokranjskih partijskih organizacij. Na podlagi njegovoga poročila in drugih informacij je Tito v poročilu CK KPJ s temi besedami visoko ocenil njihovo delo in vlogo, zlasti v društvih kmetijskih fantov in deklet: „Najbolje se dela, kot se je lahko razbralo iz poročila, med kmeti v Beli krajini. Tam je nekaj zelo dobrih in sposobnih kmetov, ki prednjačijo. Tu je največ celic po vaseh, a partija ima med kmeti organiziran vpliv. Ta kmečki delegat je zahteval, da CK poskrbi za illegalni in legalni kmečki list za Slovenijo. Tam kmetje želijo, da se jim pošilja čim več partijske literature, toda ta delegat meni, da je neobhodno potrebno izdajati illegalni kmečki list, ki bo poljudno pisan, kot npr. „Hrvaški put“. Sicer pa so oni sami sposobni organizirati razne akcije kmetov, kar do neke mere že delajo. Potrebno bo, da se ravno iz te pokrajine organizira dopisovanje za partijsko literaturo in list, če bo izhajal.“

Še posebej je tovariš Tito povprašal Črniča, ki je govoril tudi o študijski partijski literaturi, od kod so jo dobili. Največ sta jo v letih po razglasu šestjanuarske diktature prinesla v Belo krajino takratna študenta agronomije v Zagrebu Janez Marentič in Jože Berkopec iz Kloštra pri Gradcu.

Po prvi konferenci belokranjskih komunistov v Vavpči vasi pri Semiču januarja 1937, katere udeleženec je bil, je Črnič postal sekretar pozneje samostojne partijske celice Mlake. Bil je tudi delegat na konferenci leta 1940 v Kanižarici.

„NASPROTEN CERKVI IN PREMOŽENJU“

Žandarmerijski postaji Gradec je bilo znano, da se ukvarja s komunistično dejavnostjo, zato je o njem zbirala podatke. V njegovi „Razvidni poli“ je pod vprašanjem „S kom se družijo?“ zapisano: „S komunistom Butala Jakobom iz Gradaca. Smatrata se kot glavna voditelja komunizma v rajonu stanica. Oba sta prebrisana in vztrajna“. Njegovo komunistično delovanje pa je opisano takole: „Je agiten agitator vsakokratno opozicijo. Teži za spremembo stanja v državi po ruskem sistemu in se družijo z vsemi nezadovoljniji. Podpira vsak pokret, ki ima namen oslabiti sedanje politično in socialno stanje v državi in izkoristi za ta cilj vsako priložnost. — Posebno pa je nasproten cerkvi in cerkvenemu premoženju.“

Zato je razumljivo, da je bil v januarju 1941 med 14 belokranjskimi komunisti in simpatizerji KP, ki jih je režim konfiniral v Medvedju v Srbiji.

Zaradi zadržanega stališča do oborožene vstaje, na kar je vplivalo tudi njegovo zdravstveno stanje, je bil še isto leto izključen iz partije, vendar je kljub temu v svoji vasi neprekinjeno delal za NOB in je bil predsednik vaškega odbora OF.

Umr l je za srčno kapjo 10. avgusta 1952.

OSTRA REAKCIJA OBLASTI

Reakcija oblasti na revolucionarno vrenje in leto 1935 v Beli krajini je bila ostra. Ne le da je v Dragatušu pod žandarmerijskimi streli padla prva politična žrtev v Sloveniji, oblast se je spravila tudi nad obe društvi, na Mlakah in v Gradcu, obe trdno vodeni po komunistih in njihovih simpatizerjih, ter jih razpustila. Toda doletno organizirano delo je že pokazalo rezultate, zlasti ob petomajskih volitvah v narodno skupščino, in če volilni rezultati ne bi bili grobo potvorjeni, bi v nekaterih belokranjskih občinah slavila zmago opozicija.

Ob predvolilnem shodu Petra Korena na Krasincu — ni rečeno, da za te volitve — so skušali pristaši vladne stranke onemogočiti opozicijo tudi tako, da so tisto noč po vasi razbijali plotove, pri tem pa po imenu vzpodbujali enega od svojih političnih nasprotnikov, s čimer naj bi vrgli sum na opozicijo. To jim je tudi uspelo. Na glavarstvu v Črnolju so se morali zagovarjati trije domačini in eden od njih je moral plačati denarno kazen.

Razen v Dragatušu je prišlo do ogorčenja in protestov še v Adlešičih, kjer so na dan volitev v popoldanskih urah žandarji iz Črnoljaja odvzeli volilne spiske in ponaredili izid. Drugega dne je šlo nekaj sto prebivalcev z območja Adlešičev in Gribelj v Črnolje terjat pravico. Na mostu čez Labinjo so jim zaprli pot žandarji. Šele po zapovedi in grožnji žandarmerijskega narednika „V imenu zakona odrējam, da se takoj razidete, sicer bomo streljal!“ so se kmetje pričeli razhajati.

Dejstvo je, da med temi in možnimi središči upora zaradi kraje glasov, oddanih za opozicijo, ni bilo povezave, kar so ugotavljali tudi v partijskih vrstah. Janez Marentič, ki je s svojim delom v krajih ob Kolpi spodbudil demonstracije v Črnolju, je pripisal tem dogodkom zgodovinski pomen, sicer pa je, zaradi uspeha reakcije, potegnil nauk: „Mi smo mladi in moramo se učiti.“

Ob tem lahko rečemo, da je kmečko-delavsko gibanje, spočeto v Beli krajini z društvi kmetijskih fantov in deklet, ravno v času petomajskih volitev napovedalo svojo moč. Dan po volitvah so se na poziv partije tudi mladi delavci v večjem številu kot sicer zbirali v Črnolju.

V tem letu, 28. aprila, je bilo na rednem občnem zboru izvoljeno novo vodstvo DKFID Mlake: predsednik Martin Klepec, podpredsednik Janez Štravs, oba iz Prilozja, tajnik Jože Kralj in blagajnik Mato Šegina.

obzorja

prebrali smo

modrost vzhoda

Čeprav je indijska filozofija krenila na veliki pohod po svetu že pred nekaj desetletji, pa smo Slovenci lahko uživali filozofsko modrost Vzhoda le po kapljicah v prereditih prevodih. Sicer pa s slovensko prevodno filozofsko zakladnico tako ni bilo kaj prida. Prizadevanja

Šri Aurobindo je evropsko filozofijo dobro poznal in Heglov vpliv nanj ni izključen, čeprav je očitno, da je korenina Aurobindove misli indijska filozofska tradicija.

Seveda je „Človeški ciklus“ mnogo bogatejša branje, kot je mogoče zapisati v teh nekaj osnovnih potezah. Ena od nespornih vrednosti Aurobindovega pisanja je izredna sugestivnost, ki bralca sili k premišljanju in primerjanju lastnih misli ter izkušenj s povedanimi. Vsekakor gre za knjigo, ki ni le branje za enkrat.

M. MARKELJ

brezobzirno

Tretji jošk. Kako je bil list ujet. Podojen. Prepir. Pomivanje. Kakor v kinu. Rabljeva gostija. Rit debele Grete. Zajčja poprova obara. Ogleđovanje dreka. Pozno. Rimano sranje. Pogovor o vremenu. Kako so na sodišču navajali iz pisem. Trpeti lakoto. Odititi po gobe. Skrit pod kislčo. Za strah. Preprosta ženska. Žebelj in vrv. Pečen krompir. Očetni dan. Do bruhanja. Pričkanje. Trikrat svinjsko zelje.

Brez kakršneKoli medsebojne povezave smo prepisali nekaj naslovov podpoglavij ali pesmi iz knjige v devetih poglavjih. Na prvi pogled se bo komu morebiti zazdelo, da hočemo predstaviti kvantitativno delo. A ni tako, omenjeni naslovi lahko ponazorijo le nenavadnost romana „List“ nemškega pisatelja Guenterja Grassa. Mešanico stvarnosti in fantastičnosti, pikrosti in čudaštva, napadalne zbadljivosti in svojeglavega humorja, ki je značilna za „Pločevinasti boben“ ali „Pasja leta“, je brezobzirno pisatelj v pričujočem besedilu privedel domala do meje, na kateri bi se bralec že začel spraševati, čemu sploh služi tako pisanje. Bližina take meje daje besedilu še dodaten mik, stopnjuje bralečovo pozornost pri odkrivanju bodisi sporočilnih vrednot romana ali jezikovnih domislic.

Vsebinski povzetek je povsem nemogoče spraviti skupaj, Grassovo pripovedovanje je tako spremešano kot kakšna nemogoča jed iz brezštevilnih sestavin. Sicer pa je kuhanje res svojevrsten okvir romana. Morski list se hoče rešiti ponve

ribičeve žene, zato pripoveduje, kaj se je godilo na svetu. Govori o zgodovini človeštva, ta zgodovina pa ni običajna, je vsakršna, saj jo je kuhalo in jo še zmeraj meša devet kuharic. Je zgodovina, ki je ni moč ubesediti, na

kratko pa se da prikazati le v devetih mesecih — in v prav tolikem času, kolikor traja nosečnost ribičeve žene, jo list tudi razodene.

Roman govori o zgodovini človeštva s posebnimi oziroma na nemštvo, za Grassa ni nič svetega, nič nedotakljivega, spakne se ob vse, da bi prikazal najrazličnejše nravi, filozofske tokove, vere in praznoverja, gospodarstva in trgovine, politike pa spolnost in ljubezen. Ltd. „List“ ne prinaša samo vrste motivnih in slogovnih novotarij, ampak tudi jezikovnih posebnosti, o katerih so pred nekaj leti pripravili celo seminar za tuje prevajalce. Janko Moder (ki je dve knjigi poslovenil za izid v zbirki Modra ptica pri Državni založbi Slovenije) se seminarja ni udeležil, česar mu je žal, saj v spremni besedi pravi, da bi „moral prevajalec dostikrat delati čudeže“.

D. R.

platonova dialoga

Dialoga „Kratilos“ in „Sofist“, ki sodita, prvi, med uveljavljajoča se oz. starostna Platonova dela, najbrž ne bosta vzbudila velikega zanimanja pri tukajšnjem bralstvu, kogar pa filozofska besedila vlečejo iz tega ali onega razloga, temu tako lahko pove zgolj to, da sta omenjena dialoga velikega starogrškega misleca odslej dostopna tudi v slovenščini.

Potemtakem bi tukajle že lahko naredili piko?

Povejmo še, da je filozofija domala najbolj zastopljena področje, kar se tiče prevajanja na Slovenskem, zato je (kljub temu da tovrstne knjige najdejo

iz izložbe

Na začetku lanskega decembra je Cankarjeva založba razposlala preostale štiri knjige osmega letnika zbirke Nobelovci, v kateri je zdaj predstavljenih že nad petdeset književnikov, počaščenih z najvrednejšo literarno nagrado. Po vrstnem redu, kakor so umetniki postajali nobelovci, bomo na kratko prikazali, kaj prinašajo knjige, ki so jih spisali:

Jose de Echegaray y Elizaguirre (1904). Ta (na Slovenskem malokrat uprizorjeni) novoromantični španski dramatik je ustvaril veliko iger, menda jih je kar 66. V zadnji četrtini prejšnjega stoletja je veljal za neprekosljivega mojstra španskega gledališča, v pričujoči knjigi objavljene štiri drame pa kažejo vse smeri njegove tvornosti. Tako rekoč nesmrtno slavo si je zagotovil z igr o časti in poštenju, „Blaznost ali svetost“ so pred sedmimi desetletji uprizorili celo na odru ljubljanskega Deželnega gledališča. „Smrt na ustnicah“ je zgodovinska drama, ki obravnava vprašanje verskega fanatizma, „Slaba kri“ razgalja malomeščanske težnje človeka brez rodovnika, „Ker se ne znam dobro plaziti“ pa je farsa o klečplazništvu in povzpelnstvu. Vse igre je v prozi prevedel Tone Knez, saj bi bili verzi za zdajšnjost prerazvlečeni, kakor ugotavlja Janko Moder v spremni besedi.

Carl Gustaf Verner von Heidenstam (1916). S prevodom (ki je tako kot spremna beseda delo J. Modra) romana „Karlinci“ se prvokrat srečujemo z literarno ustvarjalnostjo švedskega nobelovca. Ne gre za enotno zgodovinsko pripoved, prej bi lahko rekli, da je delo sestavljeno iz številnih novel, ki kažejo pisateljeve pesniške poglede na dogodke in osebe iz švedske zgodovine. Besedila ne povečujejo stvarnih junakov, Karl XII. in njegovo spremstvo so opisani dokaj kritično, vladarjevo neugnanost pa že kar smešijo. Zaradi take neposrednosti je moral Heidenstam požreti kup očitkov, mnogi pa so v „Karlincih“ vseeno videli „odčarani svet“.

Albert Camus (1957). Po obeh glavnih romanih, vrsti novel in (tudi uprizorjenih) dramah smo končno doživeli še slovensko izdajo dveh znamenitih filozofskih spisov francoskega književnika, utemeljitelja t. i. filozofije absurda. „Mit o Sifizu“ (slovenjenje je opravil Janez Gradišnik) je filozofično nadaljevanje romana „Tujec“. V razpravi je zastavljeno vprašanje o (nesmiselnosti bivanja v svetu, ki je človeku tuj in nedoumljiv. Ob

taki nesmiselnosti, ko človek pomišlja, ali ni izhod v samomoru, se zdi, da je prava stvarnost edinole zavest o nesmiselnosti, zavest, ki je hkrati že upor zoper nedoumljivosti sveta in usodo. Tako, denimo, Sifiz, simbol absurdnega človeka, sprejema nesmiselnost svojega početja le zato, ker se je zavedel nesmiselnosti; ta zavest (o nesmiselnosti) obogati njegovo življenje. O odnosu med človekovo zavestjo in zunanjim svetom — in sicer v luči politične in literarne zgodovine — govori tudi esej „Uporni človek“. Tega je prevedla Zoja Skušek-Močnik, ki je sestavila zapis o Camusovem življenju in delu.

Boris Leonidovič Pasternak (1958). Tega „spornega“ ruskega nobelovca, ki je celo odklonil veliko nagrado, ni treba posebej predstavljati, saj je slovensko bralstvo razgrabilo že več izdaj njegovega romana „Doktor Živago“ (z dodatkom pesmi), krajša besedila pa so bila zlagoma dostopna po objavah v časnikih in revijah. Tokrat imamo na voljo domala zbrano Pasternakovo kratko prozo. Za tri razdelke je J. Moder izbral in poslovenil „Spremno pismo“, „Avtobiografski oris“ pa vrsto novel, črtic in besedila „Iz romana o letu 1905“, dodal pa je tudi „Slepo lepotico“, nedokončano igr o tlačanski Rusiji.

D. R.

redke bralce in se po dolgotrajnem valjanju po knjižnih skladiščih običajno najdejo na policah nekega ljubljanskega antikvariata, kjer jih je moč kupiti po smešno nizkih cenah) vsak izid filozofske knjige svojevrsten dogodek, če pa taka knjiga v slovenščini prikaže žlahtnost naukov, iz katerih se je porodil t. i. evropski način mišljenja, potem je to dogodek, ki ga ne kaže prezreti, zabeležiti ga je treba, pa četudi na tako suhoparen način, kot to počnemo zdajle.

Pričujoča dialoga (izšla sta kot 21. in 22. knjiga v zbirki Iz antičnega sveta pri založbi Obzorja) močno bogatita dozdajšnje bero Platonovih spisov v slovenščini. „Kratilosa“ (Ali o pravilnosti imen, kakor je bese-

dilo podnaslovil filozof, ki nasprotuje jezikovnim raziskavam sofistov in podaja lastne poglede na vprašanja jezika in govora) je poslovenil Marijan Tavčar, ki je dodal tudi krajšo spremno besedo o Platonu (s podrobno razčlenbo vsebine dialoga) in opombe. Prevod „Sofista“ (Ali o bivajočem, dialog podaja sedem oznak poprečnega sofista, to je starogrškega misleca, ki kot učitelj modrosti kritično in z dvomom razpravlja npr. o verovanju, morali pa tudi o spoznavanju, in se nadaljuje s premišljevanjem o bivajočem in nebivajočem), obsežna razprava o razmerjih med sofistiko, filozofijo in ideologijo (kajpak v luči Platonovih idej) in špombe so delo Valentina Kalana.

SLEDI SVOJI ŽELJI

Pred nekaj leti je, takrat še gimnazijec, Bojan Radovič iz Novega mesta v pogovoru za Dolenjski list izdal svoje skrito upanje in željo, da se bo nekoč lahko v življenju poklicno ukvarjal z umetniško fotografijo. Mnogi gimnazijci tako sanjarijo o bodočnosti, vendar le malokateri zmore toliko volje, da uresniči neobičajne življenjske cilje; prej ali slej zmaga praktični čut za življenje in mladenič krene po vpeljanih, utrjenih poteh. Radovič ni klonil, ostal je zvest svoji želji, zato bi ga danes zaman iskali med njegovimi vrstniki na ljubljanskih višjih in visokih šolah. Radovič se uči izbranega poklica v Veliki Britaniji na College of Arts v wellškem mestu Swansea. Pri nas namreč nimamo ustrezne fotografske šole.

„Res, dolgo sem mletl v sebi, kam naj se obrnem,“ je povedal Bojan med novoletnimi prazniki, ki jih je preživel doma v Novem mestu in je mimogrede prišel še pogledat na uredništvo Dolenjskega lista. „Doma so mi svetovali, naj najprej naredim kakšno šolo, potem pa, ko bom imel zanesljiv poklic, če me bo še volja, nadaljujem s študijem fotografije. Vpisal sem v prvi letnik ekonomije na ljubljanski fakulteti, ampak kaj naj jaz z ekonomijo!“

V tem času je prišlo do dogodka, ki je odločilno preokrenil Bojanovo življenjsko pot. V Dolenjski galeriji je imel razstavo svojih fotografij. Naletela je na ugoden odmev in Radovič se je odločil: konec z ekonomijo!

„Ni bilo tako preprosto. Sprva sem nameraval študirat v Prago, a ker sem zamudil roke za

prijavo, mi je preostala še Anglija. Na College of Arts v Swansea so me sprejeli in tako sem se znašel v tistem koncu Velike Britanije. Na oddelku za fotografijo nas je 14 učencev, od tega sva dva tujca.“

Tujina ni mila stvar. Marsikomu je težko daleč od doma in dnevi so lahko strahotno dolgi. Vendar se je Bojan Radovič lepo vživel v novo okolje. Ne nazadnje ga je v družbi sošolcev najbolj izpričalo dobro poznavanje fotografije, delavnost in marljivost. To pa je povsod najsolidnejša osebna izkaznica.

„Če povem po pravici, sem se malo bal, ko sem prišel v šolo. Mislim sem, da bo tam vse polno fotografskih strokovnjakov, toda namesto med mojstre sem prišel med amaterje. To me je sprva malo razočaralo, potem pa sem le

spoznal, da pač mojstri ne hodijo v šolo. Prvi semester je tako minil v začetnem razočaranju in kasnejšem navdušenju. Šola mi le daje to, kar sem si želel. Učitelji spodbujajo ustvarjalnost, hkrati pa je dovolj priložnosti za praktično delo. Opažam, da drugi delajo, kar morajo, jaz pa, kolikor le morem.“

Intenzivno ukvarjanje s fotografijo, ki tako postaja Bojanov poklic, mu pomaga, da se lažje spopada s tistimi stoterimi malenkostmi, ki čakajo tujca v tuji deželi. Ko Radovič primerja naše razmere z angleškimi, opaža, da so severnjaki mnogo bolj disciplinirani, vestni; tako se je naš študent moral postaviti na redoljubne vrste na avtobusnih postajališčih. Najtežje pa je bilo privajanje na „nemogočo“ angleško hrano. Prva stvar, po kateri je Bojan Radovič segel doma, je bila „dobra domača goveja juha, ki je pri nas nekaj povsem drugega, kot je goveja juha tam visoko na severozahodu Evrope.“

„Vesel sem, da lahko povem še eno zanimivo novico. Poskušam utreti pot slovenski in jugoslovanski fotografiji v angleške galerije. Med dosedanjimi pogovori z vodjo fotografske galerije v Cardiffu se je izkazalo, da bi lahko pripravili razstavo. Zanimivo je, da je vodja galerije zelo dobro ocenil delo novomeške skupine fotografov. Če bom le mogel, bom razstavo jugoslovanske fotografije v Cardiffu pripravil,“ pove Radovič, ki tako postaja še nekakšen naš umetnostni ambasador v deželi, kjer se uči.

M. MARKELJ

GRAJSKA DEKLA S PEHARJI

Ko maj se je dobro zavedela sveta okoli sebe, že je morala Francka na delo, saj je bilo v družini mnogo ust in lenobe niso poznali. Hodila je delat na polje, nedaleč od rojstne Stranske vasi. Na hribu je bil gradič Ruperč vrh, okoli njega pa sadovnjaki in polja, ki so ji dajala kruh do dvajsetega leta. Pri dvajsetih je bila iz poljske delavke povišana v grajsko služkinjo in čistilko in tako dobila dostop v grajske sobane in do graščakove družine. Gospodar je bil najprej Stare, potem, ko se je njegova lepa hčerka Dora poročila, pa je gospodarstvo prevzel njen mož Fabjančič.

Taka je bila mlada Francka Hrvatove iz Stranske vasi. Kot vsi se je rada spominja in kot vsi jo rada zavija v tisto mehko sončno kopreno, iz katere pronicne le smeh in sreča. Težki trenutki so kmalu pozabljeni, ali kot pravi Francka: „Trdo smo delali, a bilo je lepo!“

Spominja se, kako so dekleta skupaj hodile prat. Grajsko perilo so prale enkrat na mesec, zato se ga je veliko nabralo. Hlapec je zapregel par konj v voz, naložil perilo in dekleta in odbrzeli so v dolino proti Novemu mestu. Tu so prale v pralnici na Krki. Kar po dva dni je trajalo pranje. Potem je treba vse skupaj razobesiti, da se je posušilo, nakar je prišlo na vrsto likanje, ki je tudi vzelo dva dni.

Sedaj se na grajskem vrtu na Ruperč vrhu ne belí več perilo. Ena stena z nekaj okenskimi linami še strmi v zapuščeni sadovnjak, z druge strani, kjer so bili češnjevci nasadi, pa ji nagajivo mežikajo nasproti zidanice novomeških vinogradnikov. Hrvatova Francka si s svojim službovanjem na gradu ni prislužila prostora v tej družini. Še pokojnine si ni prislužila. Tako kot takrat se tudi sedaj, pri sedemdesetih, lahko zanese le na lastne roke in na lastno delo. Sedaj živi na Težki vodi, malo popazi na otroke sorodnikov vmes, in zlasti zvečer, pa plete. Plete peharčke in peharje, košare in košarice. Po njenem delu sem jo tudi izsledil. V Stranski vasi

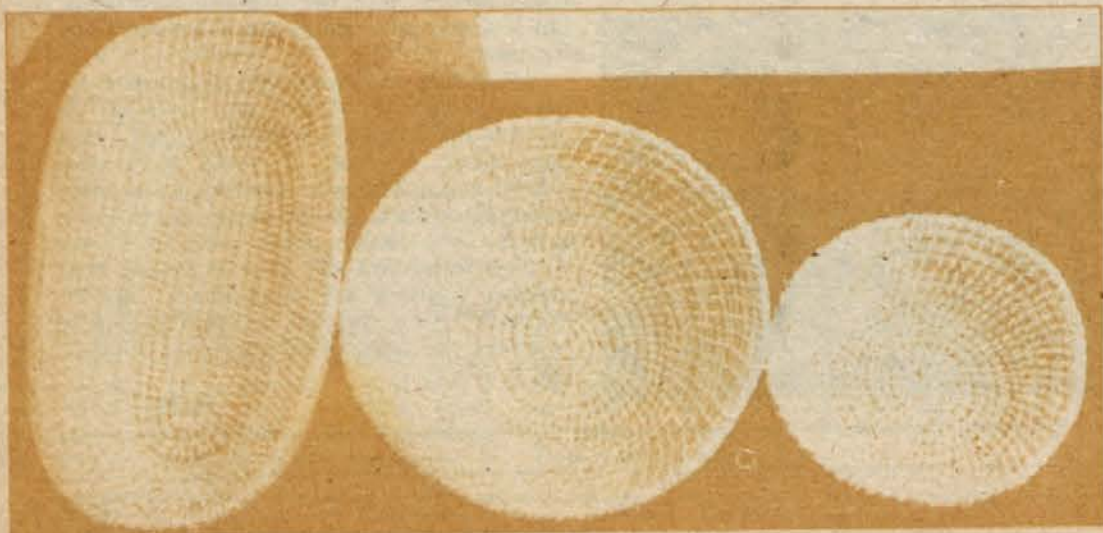
so mi povedali, da Hrvatova Francka plete take peharje, da vodo držijo. To me je zanimalo in ko sem to trditev omenil Francki, se je samo nasmejala in povedala, da je sicer res, da je neka gosposinja pozabila pod kapom pehar, v katerega se je ponoči nabrala deževnica, ne dela pa peharjev namenoma nepropustnih, dela pa trdne in močne. „Slamo je treba močno zviti in zategniti, da bo posoda trdna in ne bo luknjasta kot rešeto,“ pravi Francka in mi pokaže dlani, ki so kljub temu da so vajene dela, vse rdeče. Na dan naredi en dober pehar, če dela tistega večjega, za večje hlebce kruha, pa dela tudi dva dni.

Gospodinje njene peharje zelo cenijo, zlasti tiste, ki so namenjeni za hajanje kruha. Pravijo namreč, da kruh dobro haja le v pravem peharju, ne pa v kakšni pločevinasti ali glinasti posodi. Zato ima Francka veliko naročil in kupcev. Žal ne more ustreči vsem, saj so dnevi in večeri prekratki, pa tudi roke in oči ne zmorejo več. Zelo pa je hvaležna staremu dedu Golobu, ki se je v Stransko vas preselil iz Šenpetra. Ta jo je še, kot majhno deklico, učil rokodelskih veščin, ki jih je znal obilo. Spodbujal jo je in ji zabičeval, da vsako znanje človeku enkrat prav pride. Ker ga je mlada Francka takrat poslušala in pridno posnemala, ji sedaj na stara leta ni treba biti v strahu, čeprav je brez zemlje in brez pokojnine.

Surovin za svoje izdelke ima dovolj. Slamo dobi od kmetov. Sedaj uporablja pšenično, čeprav je najboljša ržena. Rži pa kmetje ne sejejo več, pa tudi gozdne slame, ki jo je uporabljala včasih, sedaj ne more več nabirati. Iz gozda je včasih prinesla tudi tanke leskove vitre, ki jih je odrla, se pravi, umetno razpolovila in take uporabljala za vezivo. Sedaj tudi tega ne more več nabirati, ampak za vezivo uporablja vrstico, ki jo kupi v kmetijski zadrugi. Iz leskovine je včasih delala tudi košare, sedaj pa je dobra tudi tanka vrbovina. Košara je pač malo težja, vendar če je dobro stisnjena in izdelana, prav tako kvalitetna. Če pa bi ji kdo prinesel dobrega šibja iz gozda, bi bila še najbolj vesela. Delala bi tako dobre in lepe košare, kot jih je nekoč.

Francka pravi, da se sedaj že tudi nekateri mladi zanimajo za njeno delo. Res, da je delo naporno za mlade, nevajene roke, zanimanje za stare veščine in kvalitetne izdelke iz cenenih domačih surovin pa je tudi vse večje. Nekaj teh starih veščin nas vsekakor lahko nauči tudi Francka, preden bodo njene oči opešale in roke oslabele.

TONE JAKŠE

NAŠI ZAKLADI

Obleka dela človeka

Do približno 18. stoletja se je slovenski kmet oblačil tako, da se je že po oblačilih razlikoval od drugih slojev prebivalstva, kar so zahtevali celo predpisi. Kasneje takih predpisov niso več izdajali. Bili pa so seveda tudi številni drugi vzroki, da se je kmečka noša opazno spremenila: kmet se je začel zgledovati po mestni in trški noši, oblačil se je svobodneje.

Kmečka noša 17. stol. ima jasne baročne poteze, ki so se ohranile še v 18. in začetek 19. stol., ko so bile v njej zaznavne značilnosti bidermajerskega načina oblačenja. Oblikovani in estetski razcvet pa je noša slovenskega kmeta dosegla na prehodu v 19. stoletje. Takrat se je prebivalstvo posameznih področij še vedno razlikovalo med sabo že po noši, potem pa se kmečka noša vse bolj približuje mestni, postaja enotnejša, opazne zunanje poteze začno izginjati, nekateri razločki — izhajajoči iz njegovega načina življenja — pa so seveda še vedno ostali.

Narodna noša, ki se je začela oblikovati pred približno 100 leti, ni istovetna s pristno kmečko nošo slovenskih kmetov v 19. stol., čeprav si je večinoma lastila pravico, da jo predstavlja. Mislimo seveda na nošo, ki so jo ljudje uporabljali ipj jo še sedaj za različne svečane priložnosti, prireditve itd.

Nošo enakoga kroja — za ženske krilo z modrcem, za moške pa prilježne krojene dokolenske hlače — so splošno nosili do okrog sedemdesetih let 19. stoletja na Gorenjskem, Koroškem, Notranjskem in tudi na Dolenjskem nekje do Kostanjevice, zato bi si jo kazalo ogledati malo pobliže. Ženske so torej nosile krilo z modrcem, pod katerega so oblačile rokavce in spodnja krila, ki so ga dopolnjevale in tako oblikovale svoj „stil oblačenja“ s predpasniki, različnimi pokrivali in obuvali, vrhnjimi oblačili, nakitom. Krilo z modrcem so nosile kot delovno in praznično oblačilo pozimi in poleti. Na prehodu v naše stoletje pa se je ohranilo le kot delovno letno oblačilo. Kako je zgedalo to krilo naših prababic? Na krilo, ki je bilo v pasu dobro nagubano in na notranji strani podloženo z drugobarvnim cenenim blagom, spodaj pa zarobljeno z vrstico, ki je ščitila tudi rob delovnih kril, je bil kot zgornji del prišit modrc, z velikim ovratnim izrezom in spredaj prevezan s trakovi ali zapet s škabicami. Krilo je segalo do gležnjev, spodaj pa je bilo navadno še okrašeno s trakom druge barve. S svilo ali zlato nitjo pretkani rožasti brokatni modrci so se nosili do prve polovice 19. stol., ko so prevladovala krila z modrci drugačne barve in materiala. Premožnejše kmetice so imele modrce iz brokata ali svile, revnejše pa

so se zadovoljile z drugobarvnim platnom ali modrci iz enakoga blaga, kot je bilo krilo, kar se je kmalu uveljavilo pri nas. Modrci so bili vse bolj enostavni, brez okrasnih našitkov, zato pa so se vse bolj uveljavile v noši živobarvne svilene rute. V prvih desetletjih prejšnjega stoletja so bila krila črna, rjava, sivo ali rdeče barvana, iz raševine ali mezlana. V delovnih dneh pa so se nosila krila iz domačega temno modrega ali blede rdečega platna, v hladnejših dneh pa suknena krila temnejših barv. Poleg domačih tkanin se je vse bolj uveljavljalo razno bombažno, volneno in svileni blago živahnih barv. Krila z modrcem so se seveda vseskozi spreminjala in pod vplivom mestne noše poenostavljala, proti koncu 19. stoletja pa so jih ženske nosile vse manj. Vse bolj splošno pa so se začela nositi krila s pasom.

Pod modrc so ženske nosile rokavce — belo, do pasu ali še dlje segajočo srajco, ki je veljala tudi za zgornje oblačilo, saj srajce takrat še niso bile v navadi. Tako rokavci so se ohranili z drugimi kosi obleke do sedemdesetih let prejšnjega stoletja, pozneje pa so jih nosile le še ženske v odročnejših krajih, pa še to v poenostavljeni obliki. Rokavci so bili spredaj prerežani, z drobnimi gubami na prednji strani, polepšali pa so jih obročki druge barve v zapetju in za vratom. Barva rokavcev je navadno ustrezala beli barvi domačega platna, iz katerega so bili krojeni rokavci še v tridesetih letih 19. stoletja, kasneje pa so jih šivali iz belega — bombažnega industrijskega blaga perkala in muslina. Rokavce so kasneje nadomestile bluze iz raznobarnega blaga. Spodnja krila so tudi Dolenjke začele splošno nositi šele kasneje, sredi 19. stol. Posvečale pa so jim veliko pozornosti in jih podobno kot rokavce škrobile. Nosile so tudi po več spodnjih kril, ki so razširile zgornje krilo, predstavnice ženskega spola pa so tako po takratnem okusu izboljšale svoj videz. Predpasnike so ženske nosile k delovni in praznični noši, prevladovali pa so beli predpasniki. Pokrite so bile z ruto (pečo), avbo, stari mali avbi podobno zavijačo, itd., hodile pa, predvsem Dolerjke, obute v škornje ali čevlje, sprva kar brez nogavic. Zelo raznolična so bila tudi vrhnja oblačila — jope, špenzerji, kožuhi za hladne dneve itd. Že takrat pa so se naše ženske rade nališpale z najrazličnejšim nakitom.

Pa moški? Poglavitne sestavine moške noše v naših krajih so bile dokolenske hlače, srajca, telovnik, razna vrhnja oblačila, obuvala, pokrivala in dopolnila, ki so izpopolnjevala moško opravo in po svoje dokazovala moško nečimrnost, po kateri so veliko bolj znane predstavnice nežnejšega spola.

